PATTI SMITH • LAYNE STALEY • ORISHAS • BRYAN FERRY • PRIMAL SCREAM • OOJAMI

ROLL

ROLL 65

112480 **haziran** 2002/06
2 500 000 TL

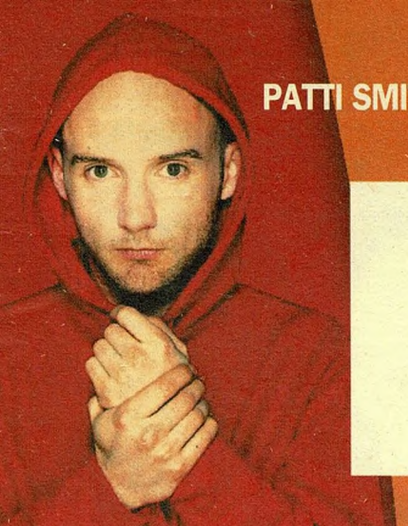

moby

orhan gencebay

amman kaçmaz!
8 haziran **pulp**
10 haziran **manu chao**
3 temmuz **suede**
dahası da var

ECE DORSAY • RICKIE LEE JONES • GALLON DRUNK • JON SPENCER BLUES EXPLOSION

Kayıp gitmek

Bu da nesi? Gözümde küçük bir toz zerresi
Ağlayacak türden biri değilim ben
Saat sabahın dördü.
Yalan söylediğin yatağın ucunda duruyorum
Yeni doğmuşun uykusunu uyuyorum
Parmağımı dudaklarına götürdüm. Sıcak hava
Saat sabahın beşi. Elini havaya kaldırıp açtın
Daha sonra da kayıp gittin. Kayıp gittin
Ölüm, o ürkütücü, o sahtekar irkilti...
Geliyor. Yürüyerek geliyor.
Dönüşü olmayan o uzun koridorda saklanarak geliyor
Seni uykuda yakalıyor

Dışarıya, otoparka yürüyorum.
Yol kenarında parlak madeni paralar, sudan
Vücudunun yalan söylediği büyük beyaz bina
Alanın ortasında dikiliyor. Buzlu hava
Ve kalbin kilidini açan bütün o sarsıntılardan sonra
Kayıp gidiyoruz. Kayıp gidiyoruz

Kaybolan her şeyin her zaman
nasıl geri döndüğünü düşünüyorum
Başka bir şey gibi bakarak
Bir balıkçı oltası, bir ayakkabı, eski bir gömlek, şanslı bir gün
günden kalanlara doğru kayıp gidiyorlar
Kayıp gidiyorlar. Kayıp gidiyorlar

Bana nasıl kazanacağımı
nasıl kaybedeceğimi öğretişini düşünüyorum
Doğuştan gelen o kötürüm hüzünle
nasıl savaşacağımı
Kötü rüyalar, kâbuslar
Kayıp gidiyorlar. Günden kalanların arasına kayıp gidiyorlar.

Bir zaman seni aramaktan vazgeçeceğimi biliyorum
Her gün yüzünü görmeyi bırakacağım.
Kötü rüyalar, kâbuslar, büyük kötü kurtlar
Günden kalanların arasına kayıp gidiyorlar
Günden kalanların arasına kayıp gidiyorlar
Kayıp gidiyorlar

Nasıl öleceğin hakkında fikrin olmadığını söylemiştin
ama ben yüzündeki ışığın nasıl kaybolduğunu gördüm
Kalbin kilidini açan bütün o sarsıntılardan sonra
Kayıp gittin. Kayıp gittin

Türkçesi: Binici Özhan

Kara melek

Bir kara melek terkedilmiş bir kasabaya paraşütle iner
Ben bir beyaz palyaço arıyordum der
Sizdeymiş gibi görünmüyor
Ama buralarda bir tek siz varsınız
O zaman sizde olmalı
Bu arada, nasılsınız?

Bütün bu yeni makinelere dayanamıyorum diyorum
Yeni olmaları gerekiyor, ama hepsi birbirinin aynı
Sıkılmış görünüyorsun diyor bana
Sıkılmış gibi konuşuyorsun. O zaman şunu dene:

Niye eski bir bere edinmiyorsun
Ve eski bir kafe bulmuyorsun?
Bir masaya otur ve yeni bir şeyler yaz
daha önce hiç duyulmayan

Ya da kendi manifestonu yaz. Bu da işini görür
Bir kalem kullandığından emin ol sadece
O zaman hep kazanabilirsin... Biliyorsun... Evet

Şu aldıklarıma bak
Kaç para tuttuklar, aklım almıyor
Bir sürü plastik ve kredi kartımda numaralar
Kendimi kaybolmuş hissediyorum
Dünya daha küçük görünürdü eskiden
Kollarımla onu sarabilirdim
Şimdiyse çok büyük görünüyor.
Fotoğraflarda daha uzun görünüyordun dedi
Ama gerçekten... Şimdi gitmem lazım

Işıkla dolu küçük bir dünya bu
Işıkla dolu küçük bir dünya bu
Onu boyamak zorunda kalmak istemezdim

laurie anderson

Özgürlük heykeli

Ay doğuyor ve gerçek dünyayı ortaya çıkarıyor
Adalar ve fırtınalar
Jersey tarafından rüzgar esiyor
Körfezin çevresinde sürüklenip
açık denize yöneliyor
Kaçıp gitmek için güzel bir gün
Özgürlük korkutucu bir şeydir
Onu gerçekten isteyen fazla kimse yoktur

Ben, bense mesafemi koruyorum
Her zaman terkediyorum.
Benim yaklaşımım bu
Serin su
Şimdi ufukta sadece bir başka zerresin
Denizde başka bir zerre
Serin su, serinlet beni

Özgürlük heykeli limanda duruyor
Meşalesini tutuyor
Bütün gelip gidenlere hoşgeldiniz, güle güle
her kim limanından geçerse
açık denize doğru
Şimdi ufukta sadece bir başka zerresin
Denizde başka bir zerre
Serin su, serinlet beni

Özgürlük korkutucu bir şeydir
Onu gerçekten isteyen fazla kimse yoktur

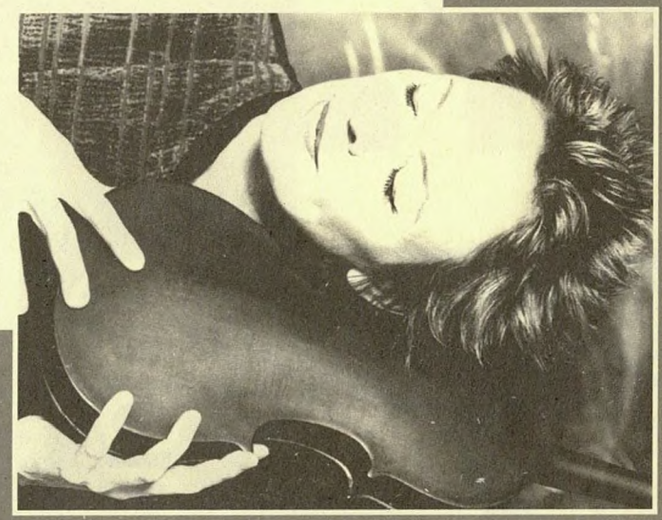

4 Ajans
9 Patti Smith
10 Primal Scream
14 Moby
18 Gallon Drunk
20 Bryan Ferry
22 Layne Staley
24 Orishas
26 Çal Çingenem Çal
28 Oojami
32 Haziran festivalleri
34 Ece Dorsay
36 Sedef Erçetin
38 Satırarası
40 Kıraathane
42 Orhan Gencebay
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
58 Rickie Lee Jones
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ahmet Güneş, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Atilla Aydoğdu, Aylin Aslım, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Ender Ergün, Eray Makal, Erbil Balta, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Görkem Daşkan, Gülüş Gülcügil, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzim Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 6 **sayı** 65 **haziran**'02 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48 - 233 49 41)

AYDA BİR YAYINLANIR

Birkaç kahraman

Yaşamı mümkün kılan tek şey, kalıcı, tahammülsüz belirsizliktir: sonradan olacakları bilmemektir. Bir şeyi kütlesiyle görürseniz, hep güzel gibi gözükür. Gezegenler, hayatlar... Fakat dünyanın onca toprağına ve kayalarına yakından bir bakın. Günden güne hayat zorlaşır, yorulur, yolunuzu kaybedersiniz. Sevgi bir taş gibi sabit bir şekilde bulunmaz, yapılmak zorundadır, ekmek gibi, sürekli yeniden yapılır. Hangi akıllı insan bu dünyada yaşar da delirmez?
Ursula K. Le Guin

Bazen kahramanları düşünürüm, sanırım onlara bu ad uygun düşüyor, bildiğimiz fakat sonradan unuttuğumuz ünlü insanlar, hayatlarımızı nasıl olduğunu bile çıkartamayacağımız şekilde değiştirmiş insanlar... Shirley Temple'ı düşündüm birkaç kere, ve ona, onu ne kadar beğendiğimi söylemek istedim. Onun filmleri (bir tanesi şu anda oynuyor –müzmin bekarla züppe kız hikayesi) küçüklüğümde benim için o kadar çok şey ifade ederdi ki, şimdi ne zaman bu filmleri seyretsem geçmişe dönüyorum. Bazen de bir Shirley Temple filmi seyreder gibi oluyorum. Onun hayatının nasıl gittiğini merak ediyorum, filmlerindeki oyuncular gibi, iyi bir babası, iddialı bir hayatı, koridorlarda dansettiği bir sevgilisi ve çorbasında krakerler olduğunu umuyorum. Umuyorum ki hayatında böyle şeyler olmuştur ve bol bol iyilik yapmıştır, ve hâlâ aramızda olmasından memnunum, ve umarım ki bir gün şu yazdığım şükran cümlelerine bir göz atar.

Annem küçük Shirley'nin film yaptığı yıllarda, bir yetimhanede büyümüş. Hayatlarımız şaşırtıcı bir şekilde birbirine bağlanıyor ve belki de Shirley'nin bir yerlerde sıhhatte olması sayesinde anneciğim de salimen o korkunç yetimhaneden kurtulmuştur. Şimdi kızım onun filmlerini seyrediyor (siyah-beyaz filmleri sevmese de) ve Shirley'e bayılıyor. Onun cesareti ve kamera sevgisi başkalarına örnek olmuştur. Dahası enfes danseder ve şarkı söylerdi. Şerefine, Shirley. Ayrıca Katherine Hepburn ve yazar Ursula Le Guin'e teşekkür etmek istiyorum ve onların eserlerine en derin saygılarımı sunuyorum. Katherine'e, ayakları yere bastığı için ve oynadığı bütün rollerde ve hayatında muhteşem olduğu için. Onun fotoğrafı kalbimde saklı, ve bazen kendime Katherine Hepburn gibi kişilerin yaşadıkları onurlu hayatları hatırlatıyor. Ve ben de o yolda yürümeye gayret ediyorum. Ve Ursulanın yazdığı romanları da kalbimde taşıyorum. Eserleri önemli kararlarımda bana yol gösterdi ve zamanla benim maceram dönüştü. Yazdığın kitaplar için teşekkürler Ursula. Umarım daha çok yazarsın.

Rickie Lee Jones,
Mayıs, 2001.

Daha sonra neler olduğunu biliyorsun, söylenenlerden ve söylenmeyenlerden, değerli dostum, dedi bir dost: Huş ağaçları, Paris'te –Genet'nin öldüğü– küçük otel, bir dirsek, bir koltukaltı, bir sürü sigara, uzun askılıklara asılı peruklar, alt kattaki yabancılar, arızalı telefon –dokunmayın. Çamurda yitip giden ışık huzmesi, dönen ve sallanan, haykıran ve başını dik tutan narin varlık.

Burada bütün sesler farklıdır, farklı şarkılar eşzamanlı olarak haykırılır. Gün hâlâ mükemmeldi, çocuklar sevimli, ilgi dağıtıcı ve herkes –çökmüşünden yükselmişine– müziğin yüceltici-liğiyle salınıyordu. Bıkkın değillerdi. Cesaretleri kırılmış değildi. Kadınlar daha fütursuzdu. Ve kendilerini daha seksi hissediyorlardı. Senin sayende değerli dostum. Müzik her yana yayıldı. Ağızlara. Koltukaltlarına. Mahrem üçgene. Müzik uçmanın bir yoluydu, uçup gitmenin. Salyayı hatırlıyorum, tokadı da ve paçavra gazeteleri. Gittin ve döndün. Gülümsedin. Tebessümün hâlâ dayanılmaz. Geceyi geri al. Hayatını geri al. Şarkını söyle, çömel ve sıçra ve haykır, yenilmişlere! Fethedilmişlere.

Susan Sontag, Aralık 2001
(Patti Smith'in "Land" albümüne yazdığı not)

Düşsel bir meltemin yumuşaklığıyla ulaşıyor kulağıma nefesin, / Buzlu ampullerin aydınlattığı karanlık bir rıhtımda / Kıyıya yanaşan bir sandalın ışıkları gözlerin **CEVAT ÇAPAN**

sevgilim saçların bir krallıktır kralı karanlık olan **E.E. CUMMINGS**

- Aslında çok basit.
- Hiç de basit değil. Hatta dünyadaki basit olmayan her şeyin bir küçük yumak haline getirilmiş şekli. **DON DeLILLO**, Mao II

Bana kalırsa, yanlış tanıyoruz bu deliği, kıç diyoruz ona ve sanki küçük görüyormuş gibi davranıyoruz. Aslında, varlığın gerçek ana kapısı kıç, şu pek ünlü ağız da arka kapısı değil mi acaba? Hiçbir şey girmez bu deliğe, ya da pek az girer, ve hemen dışarı atılır, ya da atılmasına ramak kalır. Dışardan gelen her şeyden tiksinir, içerden gelenlerden de pek hoşlandığı söylenemez. Anlamlı şeyler değil mi bütün bunlar? Tarih karar verecektir ne olduklarına. **SAMUEL BECKETT**, Molloy

Şimal yolculuğu

Ayşe Tütüncü için hızlı günler başladı... Yanına vurmalıcı arkadaşları Saruhan Erim, Serdar Gönenç, Timuçin Gürer, Cengiz Baysal ve klarnetçi Oğuz Büyükberber'i alıp Hollanda'ya, Lahey'e, North Sea Caz Festivali'ne gidiyor. Bu sene Michael Franti, Youssou N'Dour, Buddy Guy, Trilok Gurtu, Carla Bley Big Band, Joe Zawinul, Chaka Khan, Archie Sheep, St Germain, Gilberto Gil (üstelik Bob Marley projesiyle), Wibutee gibi isimlere ev sahipliği yapan dünyanın en büyük kapalı salon festivalinin misafirleri arasında Ayşe Tütüncü Piyano-Perküsyon Grubu da var. Belki yolunuz düşer, konser 13 Temmuz günü, 18:30'da... İşin kolayına kaçmak isterseniz, Tütüncü ve ekibini gitarda Akın Eldes takviyeli olarak 19 Haziran'da Babylon'da izleyebilirsiniz.

New York'lu Yahudi gitarist **Marc Ribot**, Knitting Factory'de, İsrail'in Filistin'e saldırısına ve savaşa karşı düzenlenen gecede sahne aldı. Yahudi ve Arap müzisyenlerin, şairlerin katıldığı gecenin sonunda sahneye çıkan Ribot, Albert Ayler yorumlarının yanında, muhalif şarkılardan bir potpori de yaptı.

Jeff Buckley, annesi Mary Guibert'in girişimleriyle hazırlanan bir belgeselle anılacak. Jeff'in arkadaşlarıyla yapılan söyleşilerin de yer alacağı film, BBC'de ve bazı İngiliz sinemalarında gösterilecek.

Fransız sinemasının genç kuşağından **Gaspar Noé**, bu yılki Cannes festivalinin gözdelerinden olan yeni filmi "Irréversible"in müziklerini **Daft Punk**'tan Thomas Bangalter'a emanet etti. Soundtrack'teki bestelerin altı tanesi tamamen film için hazırlandı, diğer dördüyse Daft Punk'ın plak olarak yayınladığı şarkılar arasından seçildi. Filmde Beethoven'dan birkaç temaya ve Etienne Daho'nun söylediği bir şarkıya da yer veriliyor.

Amerika'nın kült şarkıyazarlarından **Daniel Johnston**, bu yaz çıkaracağı albüm için Sparklehorse'un lideri Mark Linkous'dan büyük destek gördü. Bu sayede ilk defa "orkestrasyonlu" Daniel Johnston şarkıları dinleyebileceğiz.

Sonic Youth'un **Jim O'Rourke**'la birlikte hazırladığı yeni albümü "Murray Street" bu ay içinde yayınlanıyor.

2002'nin sonlarına doğru yeni bir **Prodigy** albümümüz dünyaya gelecek: "Always Outnumbered, Never Outgunned". İlk single içinse o kadar beklememize gerek yok. "Baby's Got A Temper" temmuzda yayınlanıyor.

Tricky, Red Hot Chili Peppers ve Live'dan sonra bir rock grubuyla daha işbirliğine girdi: **Tool**'un yeni single'ı "Parabola"da Tricky'nin emeği var.

Jay-Jay Johanson'un bu ay yayınlanacak yeni albümü, ZZ Top'ın 1994 albümüyle aynı adı taşıyor: "Antenna". Tipik bir "disko" şarkısı olan ilk single "On The Radio"nun kapağında Jay-Jay, –üstten Mohikan traşlı, arkadan çıplak omuzlarına dökülen kızıl saçlarıyla– tanınmayacak halde poz vermiş.

Elliott Smith, bateri hariç bütün enstrümanları kendisinin çaldığı yeni albümü "From A Basement On The Hill"i tamamladı. Smith, ayrıca Jon Spencer Blues Explosion'ın "Plastic Fang" albümünün plak versiyonunda yer alan "Tore Up And Broke" isimli şarkıyı söyledi.

Quentin Tarantino edebiyat dünyasına atılıyor: "Kill Bill" isimli ilk romanı sonbaharda yayınlanacak. Tarantino yeni filmini de romanından yola çıkılarak hazırlanan senaryoyla çekecek.

Blur yeni albümünü 2003 yılı başlarında yayınlamayı düşünüyor. Damon Albarn'ın ifadesiyle "Can ile Led Zeppelin arası bir yolda" olan şarkıların çoğunun kaydı tamamlandı. Albümün tümünden sorumlu olan bir prodüktör ortalarda yok. Ama Blur'cüler başta Fatboy Slim olmak üzere birçok müzisyenden destek aldılar.

Chemical Brothers'ların bu yaz son albümleri "Come With Us"ta yer almayan, bağımsız bir single yayınlayacakları söyleniyor. Ayrıca Fatboy Slim'in Blur'le çalışmasından etkilenen (kıskandılar demeyelim) ikili, başka sanatçı ve gruplara prodüksiyon yapmaya niyetliymiş.

Amerikan alternatif country müziğinin en iyilerinden **Wilco** grubu şu sıralar çok hareketli. Yeni albüm "Yankee Hotel Foxtrot" yayınlandı. Aynı tarihlerde, grubun lideri Jeff Tweedy'nin hazırladığı film müziği "Chelsea Walls" ve gruptan geçen sene ayrılan Jay Bennett'in "The Palace at 4 A.M." albümleri piyasaya sürüldü.

80'li yılların başlarının Amerikalı primitif punk efsanesi **Mission Of Burma**, yeniden toparlanarak konserler vermeye başladı. Ünlü hayranları da gruba destek veriyor: Mesela, daha önce solo albümü "The Golden D"de onlardan iki şarkı cover'layan Blur gitaristi Graham Coxon, grubun Londra konserinde DJ'lik yaptı... Mission Of Burma, birkaç sene aktif müzik yaparak dağılmış, ama REM'den Sonic Youth'a kadar pek çok grubun ilham kaynağı olarak unutulmamayı başarmıştı.

Weezer dördüncü albümü "Maladroit"ı yayınladı. Grup ilk single "Dope Nose"u plak şirketinin planlarını hiçe sayarak erkenden radyolara göndermiş, şarkı başarılı bulunmasına rağmen şirketleriyle (Geffen/Interscope) araları bir hayli açılmıştı. Bu didişmeli ortamda Weezer elemanları beşinci albümleri için şarkılar kaydetmeye başladı bile.

U2 stüdyoda ısınma turlarına başladı. 2002 içinde yayınlanacak yeni albümleri için birkaç yeni beste hazır. Grup ayrıca "All That You Can Leave Behind"ın çalışmaları esnasında ortaya çıkan birkaç eskizi son haline getirerek yeni albümlerinde kullanacak.

Amerikan alternatif country tarzının yeni fenomeni **Ryan Adams**, The Strokes'un "Is This It" albümünün tamamını evindeki 4 kanallı stüdyosunda kaydetti. Albümün yayınlanması şimdilik düşünülmüyor ama, bir internet sitesindeki açık artırmada bu kayıtlara 1500 euro bedel biçilmiş durumda.

Suda balık, deryada zen

Umarız, duymayan kalmamıştır. Zen'in eski albümleri yeniden basıldı. Piyasada kolay kolay bulunmayan "Suda Balık" (1995), "Tanbul" (1998) ve "Zen Bakırköy Akıl Hastanesi'nde" (1999) albümlerinin yanısıra, memleketimizde ilk defa yayınlanan 1996 tarihli "Derya", Zen'in özellikle canlı performanslarında sergilediği psikedelik emprovizasyonlarının dört "resmî" belgesini oluşturuyor. Yıllardır Spin, Wire, New York Times gibi yayınlarda adlarından sitayişle söz edilen Zen'cilerden artık yeni bir albüm beklemek hakkımız.

4→

EFES PİLSEN SUMMER FEST 2002

ONE LOVE in İSTANBUL

8 June Haziran

Gotan Project
Arto Tunçboyacıyan & Armenian Navy Band
State of Bengal DJ Set

June Haziran **10**

Manu Chao &
Radio Bemba Sound System
Baba Zula
Babylon Juke-box DJ Set

Mekan: venue Openair, Maslak

Bilet: biletix Eğlenceye giriş biletiniz ve babylon 'da

EFES Pilsen
www.efespilsen.com.tr

CNBC-e www.cnbce.com

RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

"Açık Radyo." 94.9

DUENDE

İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT VAKFI

POZİTİF
www.pozitif.info

Ben artık bir fotoğrafım. Bir Buick'in üzerindeki kuş pisliği kadar yamyassı. **DON DeLILLO**, Mao II

Fotoğraf makinesi icad edilmeden önce fotoğrafın yerini ne tutuyordu? Bu soruya gravür, resim ve yağlıboya diye yanıt verilmesini bekleriz. Daha aydınlatıcı bir yanıt belki şu olabilir: bellek.
JOHN BERGER, O Ana Adanmış

"Fotoğraf da yalan söyleyebilir! Fotoğraf da bir sanattır, küçük hanım!"
"Sanatın yalanla ifade edildiğini bilmiyordum" diye gülümseyerek karşılık verdi genç kız.
ROBERT SOLÉ, Fotoğrafçı Kadın

Bugünün gerçekliğiyle yüz yüze gelen sanatçının durumu taşralınınki gibi olmalıdır: Gördüğüne ilgi duymak, ama taşralı çekingenliğini de elden bırakmamak. **FEDERICO FELLINI**

Bense öğrenmeyi yeğlerim bir kuştan ki nasıl şakınır öğretmektense on bin yıldıza nasıl dansedilmez
E.E. CUMMINGS

Paul Weller'ın yeni albümü "Illumination" eylül ayında yayınlanacak. Sanatçıya albümde davulcu Steve White ve gitarist Steve Cradock eşlik ediyor. Weller'ın eski grubu The Jam'in şarkıları da "The Jam at the BBC" isimli albümde bir araya getirildi. 1977 ile 1981 arasında BBC için çeşitli konser ve session'larda yapılan kayıtlar, toplam 56 parçadan oluşuyor.

Le Pen'e hayır: **Noir Désir**, **Têtes Raides**, **Yann Tiersen**, **Dominique A** ve **Thomas Fersen** bir araya gelerek Milliyetçi Cephe'ye cephe aldılar. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turu arifesinde, 5 Mayıs'a kadar Lyon, Orléans ve Lille kentlerinin sokaklarında, barlarında konser verip gençlerle uzun uzun konuştular...

Atari Teenage Riot'ın lideri **Alec Empire** bu ay içinde "Intelligence & Sacrifice" adında double bir albüm yayınlıyor. CD'lerden biri bol gürültülü, diğeriyse ambient tonlarında olacakmış.

İngiliz rock'unun büyük umutlarından **Coldplay**'in solisti Chris Martin, grubun yeni albümünün adını açıkladı: "A Rush Of Blood To The Head". Büyük başarı kazanan ilk albüm "Parachutes" gibi bu da, Ken Nelson'ın prodüktörlüğünde hazırlanıyor. Chris Martin yeni albüm öncesi söyleşisinde grubun geleceği konusunda ipuçları vermiş: "İlk albümü yaptığımız sıralarda, 'hadi bakalım, sıra ikincide' diyenlere bir daha albüm yapabileceğimizi sanmadığımı söylerdim. Ancak bir öncekinden iyi olacağına inanırsak, bir albüm daha yaparız. 15-20 albüm çıkarmak umurumda bile değil. Aslına bakarsanız, kendimi Joy Division'a yakın buluyorum. İki albüm yeterli. Ondan sonra... hayır, kendimizi asmayı düşünmüyoruz tabii." Nisan ayında küreselleşme karşıtı bir gösteriye katılan Chris Martin, önümüzdeki günlerde toplumsal alanlarda da söz alacağa benziyor.

JON SPENCER BLUES EXPLOSION

STONES'UN MASASINDA

Boss Hog'dan 20 Miles'a, oradan solo projelere kadar bir sürü işle meşgul oldukları uzun "aktif mola"nın ardından Blues Explosion rock dünyasına döndü. "Plastic Fang" albümü şerefine üçlüyle Le Monde gazetesi konuşmuş.

Önceki albümünüz "Acme"de Calvin Johnson ve Steve Albini'yle çalışmıştınız. "Plastic Fang"da Keith Richards'la yaptığı çalışmalarla tanınan ve David Letterman Show'un baterisi Steve Jordan'la çalışmayı tercih etmişsiniz. Geleneksel bir prodüktör seçmek, daha "mainstream" olmanın, daha geniş bir dinleyiciye seslenebilmenin yolu muydu?
Jon Spencer: Daha fazla tanınmak için yapmadık böyle bir tercihi. Bize akıl hocalığı yapacak, kendimizi daha iyi hissetmemizi sağlayabilecek biriyle çalışmayı çok arzu ediyorduk. Steve Jordan iyi iş çıkardı. Hakiki bir prodüktör istiyorduk ve kiminle çalışabileceğimiz konusunu uzun uzun tartıştık. Bir dostumuz Steve Jordan'ı önerdi. Tartışma derhal sona erdi, hemen anlaşıverdik; Keith Richards'ın solo albümlerinde yaptığı işleri biliyorduk. Kendi bildiğimiz gibi yapmamıza izin verdi, bizi olmadığımız bir şeye dönüştürmeye çalışmadı.
Judah Bauer: Steve Jordan iyi bir müzisyen. Onun yardımı yeni yollara açılmamıza imkân verdi; sayesinde yaptığımız işi daha iyi değerlendirir olduk. Bu kayıtlarda, her parçayı 25-26 kere baştan aldık, önceleri sadece iki-üç kere çalardık. Doğrudan canlı olarak kaydettik, Jon üstüne sesini geçiyordu, ardından da gitar sololarını kaydediyorduk.
Dr John gibi konuk müzisyenler de var. Dr John'un nasıl bir katkısı oldu?
Jon Spencer: "Hold On"da ve bir parçada daha gitar çalıyor. Hangi parça olduğunu hatırlayamıyorum şimdi... Dr John, Dr John işte... Daha ne söylenebilir ki? O bir efsane. Kişiliği, tavrı, funky yanı nedeniyle, onunla birlikte çalmak istedik.
Bir önceki albümünüzle bir sınıra ulaştığınızı düşünüyor musunuz? Bir remiks albüm ortaya koyarak daha deneysel bir hat izleyeceğinizin mi işaretini veriyorsunuz?
Jon Spencer: O çok çılgınca bir şeydi, böyle delilikler yapmaya devam edeceğiz. 1995'deki gibi remiks albümler. Sonra, "EP" ve "Acme" bize has remiksler. Bu albüm için o tarz bir şey planlamadık. Ortada bir proje yok.
Bu albümde, Londra'daki Olympiques stüdyolarının miks masasını kullandınız. Rolling Stones gibi hayranı olduğunuz modellerinizin sound'unu daha iyi yakalamak için mi?
Judah Bauer: Bu efsanevî masayı kullanma fikri benden çıktı. 60'lı yılların sonlarının bütün büyük İngiliz grupları tarafından kullanılmıştı: "Beggars Banquet"de Stones, sonra Small Faces, Traffic... Gitarlara olağanüstü bir sound veriyor ve genel olarak daha ziyade rock grupları için. O dönemin alet edevatlarını, malzemesini seviyoruz, ben çok sık eski gitarlar –Telecaster'lar–, eski Fender Twins ampliler kullanıyorum. Ayrıca, Keith Richards'ın kullandığı bir Fender Bassman'im de var. Jon da bu tür şeyler biriktiriyor.
Blues Explosion'a paralel olarak, grubun üyeleri ayrı ayrı da çok aktif. Şu sıralar başka projeleriniz var mı?
Judah Bauer: 20 Miles'la yaptığım yeni albümün kaydını bitirmiştik zaten, Bugünlerde yayınlanacak: "Keep It Coming" adında bir albüm.
Russel Simins: Ben de ikinci solo albümümün kayıtlarını önümüzdeki yıl yapacağım. Birkaç parça şimdiden hazır gibi.
Elde etmek istediğin sound'a dair şimdiden bir fikir var mı kafanda? Daha garage mı, daha mainstream mi?
Russel Simins: Henüz planlanmış bir şey yok. İyi bir sound yakalamak için elimizden geleni yapacağız. Blues Explosion için yazdıklarımdan farklı. Jon ve Judah'la çalışırken parçalara Spencer/Explosion imzası atıyoruz. Bütün şarkıları birlikte yazıyoruz.
Başka müzik alemlerini takip ediyor musunuz?
Russel Simins: Hip-hop'tan bayağı hoşlanıyorum. N.E.R.D.'nin albümünün iki versiyonunu çok seviyorum. Bilgisayarla yapılan versiyonu da, hakiki enstrümanlarla olanı da beğeniyorum. Jay-Z'i beğeniyorum, deneysel boyutunu korumayı başararak, kolay ulaşılabilir, ticarî albümler yapabildiği için. Old Dirty Bastard'ı da beğeniyorum. DJ Shadow'u ve Wiseguys'ın DJ'ini de beğeniyorum. Ama saf tekno albümlerinin fanı değilim açıkçası. Onun dışında, neler olup bittiğini pek bilmiyorum. Daft Punk ve Air gibi "french touch" gruplar beni açmıyor. İyi işler yaptıklarını kabul ediyorum, ama bana hitap etmiyor.
Mesela Strokes gibi New Yorklu diğer gruplar hakkında ne düşünüyorsunuz?
Russel Simins: Bizden daha fazla dinleyiciyle buluşabiliyorlar; geniş kesimleri yakalayan bir tarzları var. *NSNYC gibi bir gençlik çetesini çağrıştırıyor bana o gruplar. Ama samimiler. Beni rahatsız etmiyor. Herkesin zevkine göre birilerinin olması lazım, öyle değil mi!

Çeviren: ***Siren İdemen***

6→

Savaşılmaz diye bir şey yok prensesim
İnsanlık diye bir şey var.
Marifet savaşı doğru seçmekte sanki
Ve içimizdeki askeri
Bırakmakta: biriksin
İnsan gibi bir rütbeye sıçramak için.
TUNA KİREMİTÇİ

Atatürk düşmanla savaştı, savaştı, savaştı, yoruldu, hastalandı ve öldü. *(9 yaşındaki Berrak, 5 yaşındaki yeğeni Çınar'a tarih öğretiyor)*

Biliyor musunuz ki, Oslo'da Norveç Akademisi kolsuz, bacaksız, zamanımızın tarihine hiçbir katkıda bulunmamış bir sağır dilsiz bulmak için araştırmalar yapmaktadır, Barış Ödülünü vermek için? **EMILE AJAR**, Yalan Roman

Terbiyeli çocuklar karşısındakileri dinler, gevezelik etmez... İncir ağacının dalına jandarma gibi tüneyip sürekli öten bir kuş misali konuşup durmaz. Bu gür ve beyaz sakallı ihtiyarların işidir, atasözünün dediği gibi: Boynun üzerinde baş varken dize şapka takılmaz. Köydeki gelenekler işte bunlardır. Ama ben çoktan beri köy geleneklerini iplemiyorum; çünkü Liberya'dayım. Kalaşnikof'la (ya da Kaleş'le) çok insan öldürdüm, kanif ve daha birçok kuvvetli uyuşturucu kullandım. **AHMADU KURUMA**, Allah Mecbur Değil ki

Rolling Stones kırkıncı yıllarının şerefine yine yollara düşüyor. Turne eylülde Amerika'dan başlıyor, 2003'deyse sırada Avrupa kentleri var. Ancak yeni bir albüm henüz ortada gözükmüyor.

Underworld'ün dördüncü (ikili formasyonda hazırladıkları ilk) stüdyo albümü eylül ayında piyasada olacak. Kayıtları devam eden albümün adı şimdilik "Ansum" olarak belirlendi. Yıl sonlarına doğru eski albümlerden yapılan bir derleme de yayınlanacak.

Moby'nin girişimleriyle düzenlenen Area turnesinin (nam-ı diğer Mobypalooza) ikincisinde çalacaklar belli oldu: **David Bowie**, **Busta Rhymes**, **Jon Digweed**, **Carl Cox**, **DJ Tiesto**, **DJ Dan**, **DJ Tim Skinner**, **The Avalanches** 28 Temmuz'la 16 Ağustos arası Amerika Birleşik Devletleri'ni turlayacak.

David Bowie'nin albümü "Heathen" bu ay içinde yayınlanıyor. Albümdeki "Slow Burn" isimli şarkıda Bowie'ye The Who'dan Pete Townshend ve Foo Fighters/Nirvana'dan Dave Grohl eşlik ediyor. Açılıştaki "Sunday"iyse Moby remiksledi. "A Better Furniture" isimli şarkı için Air grubu alternatif bir remiks versiyon kaydetti... Ayrıca Bowie, ünlü şarkısı "Space Oddity"yi "Mr Deeds" isimli film için yeniden kaydetti. Söz konusu film, Frank Capra'nın 1936 tarihli "Şehre Dönüş"ünün (Mr Deeds Goes To Town) yeniden çevrimi... 11 Eylül sonrası başgösteren uçak korkusunu yenebilirse, Bowie'nin bu yaz Avrupa ve Amerika'da konserler vereceğini de duyuralım ve 21-29 Haziran arası Bowie'nin "küratörlüğünde" düzenlenecek Meltdown Festivali'nin programına göz atalım: Space Monkeyz Dub Session (Gorillaz ve Terry Hall işbirliği), Gonzales, Coldplay, Suede, Supergrass, Mercury Rev, Television, Badly Drawn Boy, Divine Comedy, Asian Dub Foundation, Daniel Johnston ve The Legendary Stardust Cowboy, Dandy Warhols ve bizzat Bowie.

Nitin Sawhney yine hiperaktif günler yaşıyor. Geçen senenin aralık ayında Royal Albert Hall'da verdiği konserin kayıtları sonbaharda yayınlanacak. Konserdeki misafir sanatçılar arasında Courtney Pine, Jeff Beck ve İngiliz Oda Orkestrası elemanları da var... Sawhney, "Anita & Me" isimli televizyon filmi için de besteler hazırladı. Önümüzdeki günleriyse çeşitli yaz festivallerinde DJ'lik yaparak değerlendirecek.

Robert Wilson'ın sahneye koyduğu "Alice" ve "Woyzeck" oyunları için yazdığı müziklerden hareketle, geçen ay içinde "Alice" ve "Blood Money" albümlerini yayınlayan **Tom Waits**, bir **Ramones** şarkısı cover'lamaya hazırlanıyor: "Jackie and Judy". Joey Ramone'nin anısına yayınlanacak tribute albümde hayli zengin bir kadro var: Tom Waits'in yanısıra, U2, Billy Corgan, Pretenders, Red Hot Chili Peppers, Marilyn Manson, Rancid, Motörhead, Garbage, Metallica, Eddie Vedder, Rob Zombie, Green Day ve Offspring birer Ramones şarkısı seslendirecek. Birkaç örnek daha verelim; Garbage "I Just Want To Have Something To Do", U2 "Beat On The Brat", Metallica, "We're A Happy Family", Eddie Vedder "I Believe In Miracles", Rancid, "Sheena Is A Punk Rocker", Motörhead "Rockaway Beach", Rob Zombie, "Blitzkrieg Bop" şarkılarını gözüne kestirmiş durumda..

New wave yıllarının unutulmaz ikilisi **Soft Cell**, yeni bir albümle müzik alemine geri dönüyor. "Cruelty Without Beauty" ismini verdikleri albüm eylül ayında yayınlanacak. "Mono Culture" ise ilk single olacak. Marc Almond ve Dave Ball, geçen yıl konserler için yıllar sonra bir araya gelmişlerdi.

Hiç yayınlanmamış bir **Smiths** şarkısı bulundu. 1982'de Morrissey ve Johnny Marr tarafından bestelenen "A Matter of Opinion", davulcu Mike Joyce'un arşivinde tesadüfen ortaya çıktı. Bu keşfi, Smiths hakkında kitap yazmak için araştırmalar yapan Uncut yazarı Simon Goddard'a borçluyuz.

Bu sene Cannes Film Festivali müzisyenlerin çıkartmasına sahne oldu. Birbirinden ünlü sinema bestekârları **Ennio Morricone**, **Francis Lai**, **Michael Nyman**, **Alexandre Desplats**, **Antoine Duhamel** ve **Jean Claude Petit** bir konser için bir araya geldi.

Country-folk kraliçesi **Patsy Cline** için "Remembering Patsy" adında bir tribute albüm hazırlanıyor. Katılımcılar arasında K.D Lang, Diana Krall, Natalie Cole, Lee Ann Womack ve Michelle Branch bulunuyor.

POSTEXPRESS ENTERNASYONAL ŞALALA

sayı 13

Kalleş demagoglar!
Postexpress'in yaşgününde DJ Mahmut & Murat G.'den dinliyoruz.

O da benim gibi bir kadın
Ev işçileri hayatlarını, ev işlerini, gittikleri evleri anlatıyor

Peyami Safa'nın dediği gibi
Nuray Mert'in kaleminden özel üniversiteler ve ötesi

Kuduz aşısı misali
Noir Désir'in kaptanı Bertrand Cantat'nın gözüyle Le Pen vakası

Nefret nasıl bir duygu?
Jean Baudrillard'ın analizi

Ekran onların, sayfalar bizim
Osman Akınhay'la "Gün Ağarmasa" üzerine

Şaron firavun, Arafat Musa
İsraillilerin bakışı ve Mete Çubukçu'nun tanıklığı

Postexpress biri devirdi, ikiye girdi

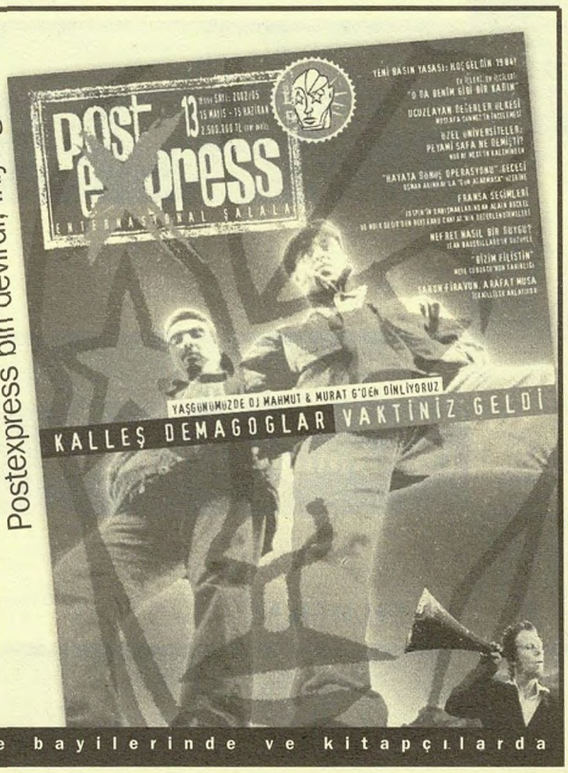

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

Şehbender Sok. No:3 Asmalımescit
Tünel Beyoğlu 80040 İstanbul
Tel: (212) 292 73 68
e-mail: babylon@turk.net

babylon Haziran'02

babylon-ist.com

Miller Clubeer Time!

Fila Brazillia (Londra)

1 Haziran Cumartesi

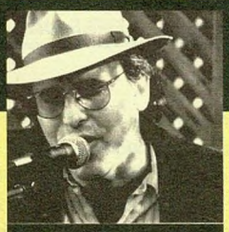

Sweet Papa LowDown (New Jersey-İstanbul)

4 Haziran Sal

Nedim Nalbantoğlu & Balkan Messengers

5 Haziran Çarşamba

Mundo Latino

Latin/ Latin House Party " This is Funky"

6 Haziran Perşemb

Yeni Türkü

7 Haziran Cuma

Akademi İstanbul Ensemble

11 Haziran Salı

İstanbul Drum Circle

12 Haziran Çarşamb

Muammer Ketencoğlu & Bir Balkan Yolculuğu Grubu

13 Haziran Perşembe

Garanti Caz Yeşili

Omar Sosa Septet (Havana)

14 Haziran Cum
15 Haziran Cumarte

Sefarad

18 Haziran Salı

Ayşe Tütüncü

"Piyano-Perküsyon" Grubu

19 Haziran Çarşamb

FujiFilm Music Week-Ends

Los Amigos Invisibles (Karakas)

20 Haziran Perşembe
21 Haziran Cuma

Mercan Dede Secret Tribe "Nar"

Yeni Albüm "Nar" Tanıtım Konseri

22 Haziran Cumarte

Babylon bir Pozitif Titreşimdir. pozitif-ist.com

Radikal | Terminalstanbul® | Turk•Net | Radio Xi-Gen FM 95.9 İstanbul | "Açık Radyo." 94.9 | Stil Matbaacılık A.Ş. | shipshak | Wall | Mimeray

PATTI SMITH'İN 11 EYLÜL GÜNLÜĞÜ

Patti Smith tarihinin ilk best-of albümü "Land (1975-2002)" geçtiğimiz ay yayınlandı, aynı esnada elimize sanatçının 11 Eylül'lü günlükleri de geçti.

IKIZ ÖLÜMLER

11 EYLÜL:

kendi nihayetinin şarkısını söyleyen bir yolcu uçağının sesine uyandım. hayaletlerin gelişini sezip de açtım gözlerimi –sokağımın tam bitişiğinde, dalgalanan dumanla ve gökyüzünü dolduran külle yükselen ruhların arafı.

yok oldular. şehrimize demirlemiş o iki kazık. okula doğru yollanan kızıma el sallamadan bir saat önceydi. şöyle bir doğrulup uyku mahmurluğuyla baktım onlara, gayet alâkasızca, uyuklamama döndüm sonra, aşkımın kollarında.

12 EYLÜL:

tepemizde dolanıp duran f-15'lerin, helikopterlerin sesine uyandım, sürükleyerek kendimi yataktan sokağa. kuleler gitmişti ve göğümüzün derisi yaralanmış.

yok oldular. ne biçim bir kafa işledi bu haltı? ben nasıl bir resim tasvir edebilirim şimdi? nasıl çizgiler çekebilirim? hangi insan hafızasıyla çizebilirim, ne ile? artık hayatta tasavvur etmem mümkün değil onları. duvarlarımda çarşaf çarşaf çizimler, haç soyutlamaları, kıyamet işaretleri. çıkarıp kaldırıyorum hepsini ortalıktan, yeni boş kağıtlar asıp yerlerine, caddeye dönüyorum düşüneyim diye.

sarı şeritler yılan gibi süzülüp caddeler boyu, ayak bileklerime dolanıyor. tam kendimi kurtarayım derken, farkına varıyorum ki ışık bir başka. binaların üzerine düşüşü de başka, elimin tersine de. anlık bir ilhamla, sarı şeritlerden atıp cebime, gerisingeri dönüyorum.

sarı şeritleri beyaz kağıt yapraklarına yapıştırırken, tek çizgi çizemez halde buluyorum kendimi. çok kolay olmalı aslında, bebek işi o ikili siluetlerini bir kağıda çiziktirmek. ama ben yapamıyorum. doğru düzgün yapamayacağımdan korkuyorum. sanatın abesliğinden korkuyorum.

yok oldular. ve o insanlar da. doğrulduğum yerden sağa doğru bakmaya devam ediyorum, onların olduğu yere, sanki tekrar belireceklermiş gibi. beyaz toza bulanmış ayakkabılarını saymazsak, iki dirhem bir çekirdek giyinmiş şaşkın bir işadamı geçiyor. nereye gittiğini bilir gibi görünmüyor, ama ayakkabıları nereden geldiğini gayet iyi söylüyor. picasso'yu düşünüyorum ve onun guernica'nın bombalanmasına nasıl tepki verdiğini. acısını ve dehşetini, bugüne dek kımıldayan ve bize ders veren anıtsal bir işe nasıl tercüme ettiğini. duvarıma dönüyorum.

toz dumana bakarsanız, kulelerin artık olmadığı o yerde görülebilir kuleler. bir uzvu kesilenlerin, hayalî ağrılarla kıvranmaları gibi.

gerçekten sevmedim onları hiç. inşaatlarını da protesto etmiştim. ben empire'cıydım, onun ışığını gölgeleyecek her şey gücendirirdi beni. ama yıllar geçtikçe, sadece kabullenmedim, sevdim bir de onları. şahane görünüyorlardı, çünkü iki taneydiler.

13 EYLÜL:

"amerika! amerika!" çığlıklarına uyandım, tam milliyetçiliğin demlenme zamanlarında. bayraklar ağlaşıyor. karşımdaki o halleri ihtilaflarla dolduruyor içimi, oysa küresel bir tasa bizimkisi. insan zamanında yaşıyoruz. biz new york'uz. sapına kadar insan bir şehir. farklılıklarımız iftiharımızdır, insanlık vazifemiz –birisine bir el, ekmek, dua, birisine insan sevgisi sunmak, hem de hiçbir inanç, parti ya da milliyet ayrımı gözetmeden.

şafak yeni sökmek üzereydi ki, sirenlerin, gökgürültüsünün ve tavandaki pencereye çarpan yağmurun sesine uyandım. caddelerimize kurulmuş sahneden gönüllülerin sesleri taşınıyor. onlardan biri olarak, kalkıyorum, alelacele giyinip o an için gereken hüviyetime bürünüyor, bambaşka bir dünyanın içine karışıyorum.

acil durum vasıtaları, çizgiler halinde terkediyor sahneyi, güneye doğru yollanarak. çok mantıksız bir halde denetim noktamıza mıhlanmışım, ama şimdi kimse olmadan, yağmurda ıslanmış şeritlerle örtülü, barikata dokunuyorum ellerimle. duvarımı süsleyen beyaz kağıtlara yapışık sarı şeritlerin aynısı bunlar. caddemizi kapatan uzun testere tezgâhının ucundan bir maske sallanıyor. işte bu saatlerin natürmortu.

ışıklar parıldamaktan vazgeçiyor. yağmur ziyan oluyor. houston caddesi tekrar açıldı. şehir sakinleri altıncı caddede ısrarlı.

sadece birkaç blok ötede, işçiler seferber olmuş, kurtarıcılar gece gündüz nedir, bilmiyor. adamların haykırdıkları başka adamlar değil. onların emeklerinin acısına benzer bir şey bilmiyorum ben, gözlerinin gördüklerine, elleriyle tırmıkladıklarına benzeyeni. jean genet olsa bilirdi bu nasırlı elleri göğe çıkarmayı. ben tokalaşmayı bile teklif edemem. dikkat çekici bir biçimde görünmez olduğumu hissediyorum, ulusal yas şafağı sökmemişken daha, üstüm başım nasıl dökülüyor. güneş yükseldiğinde beyazlar giyineceğim, şehrimizi bir duvak gibi örten küle hürmetle. ölü bedenleri yakılmış kulelerimizin küllerine.

14 EYLÜL: ULUSAL YAS GÜNÜ

yas sabahı. bizler, biz bu şehrin insanları, yağmura uyanmıştık. ibrahim'in tanrısı ağlıyor. allah ağlıyor. isa'nın ayakları ve muhammed, sırılsıklamlar gözyaşlarıyla ve insanlar eğilip kavramaya çalışıyorlar rutubetli toprağı.

yas günü, neyin yasını tutacağız? insanlığın ve insanlığın mimariye koca koca paralar yatırmasının mı? masum afgan insanlarının kaderine mi yanalım? bir insan olarak meramımızı anlatmadaki kifayetsizliğimize mi yas tutalım yoksa?

babil'in çocuklarıyız hâlâ. parçalanmış dillerle konuşan, birbirini anlamaktan aciz. o muazzam enkazın molozları arasından yükselen çığlıklar hepimizin. insanoğlunun müşterek muhayyilesi babil'in kulesinde zaptedilmiş. ve en gayrımeşru yollardan tanrının düşlerine de sızmışlar. tevazularının eksikliği, birbirlerini anlama kabiliyetlerinin ellerinden alınmasıyla cezalandırılmış sanki. insan olarak biraz mütevazı olabilsek, meramımızı anlatabilir miydik ki birbirimize.

15 EYLÜL:

bir kez, başka bir yüzyıldaydık o zamanlar, şunları dökmüştüm kağıda küstahça, "ben amerikalı bir sanatçıyım ve tamamen suçsuzum". şimdiyse bunları söylemeye mecburum, "ben amerikalı bir sanatçıyım ve her şeyin suçlusu benim". buna rağmen dönmeyeceğim yolumdan, çalışmaya devam edeceğim. vazife biliyorum bunu kendime. gelecek günler için dua ederken tanrıya, afgan halkının amerikan ellerimden damlayan kanlarıyla uyanıp da kalkmayacağım yatağımdan.

16 EYLÜL:

irfan dileyebilir miyiz biraz ve ona hükmedecek ahlâklısından cesaret biraz da. o ahengi tutturabilmek için nefretimizden topyekûn sıyrılmayı dileyebilir miyiz. birbirimizi anlayabilmek için biraz didinebilir miyiz.

17 EYLÜL:

saldırıdan sonra ilk defa, metroya giriyorum. broadway & nassau'ya kadar gidiyorum ve küçük bir yürüyüş özgürlük caddesine. olay yerinden ilk izlenimler. biraz çekinceyle geliyorum buraya, o sınırı ihlâl etmek istemiyorum çünkü. muğlak bir soruya cevap aramaktayım yine de. bir çocuk gibi bakmak istiyorum onlara, ya da onlardan geriye ne kaldıysa ona, güle güle demek istiyorum. neden bu kadar umrumda olduklarını, neden onları özlediğimi ve nasıl anımsanmak istediklerini onlar kendileri söyleyecek bana, buna inanıyorum. işte tam o esnada böyle bir önseziyi savuşturuyorum.

özgürlük caddesinden iskelet kalıntılarını görüyorum, brueghel'in babil resmini andırıyorlar. tepelerinde iki bükülmüş parmak cennete doğru yönelmiş, v şeklindeki o en basitinden barış işareti vardır ya, tıpkısı.

işimizin başına dönüyoruz. belediye başkanımız günlük insanî vazifelerimize girişmemizi salık verdi akıllıca. kulelerimiz için neden matemdeyim, biliyorum. çünkü onlar da gençti, genç ulusumuzun o iyimser gücünü temsil ediyorlardı. duvarımda ikiz kağıt yaprakları. hiçbir şeyin suretleri onlar. karar verdim ki, işte bu benim kendi portremdir. gördüğümüzün, ama aslında göremediğimizin ve bir daha asla göremeyecek olduğumuzun portresi. iki lekesiz beyaz kağıt, sokağımın hemen bitişiğindeki, uyanıp da doğrulduğumun hemen sağındaki gökyüzü kadar boş.

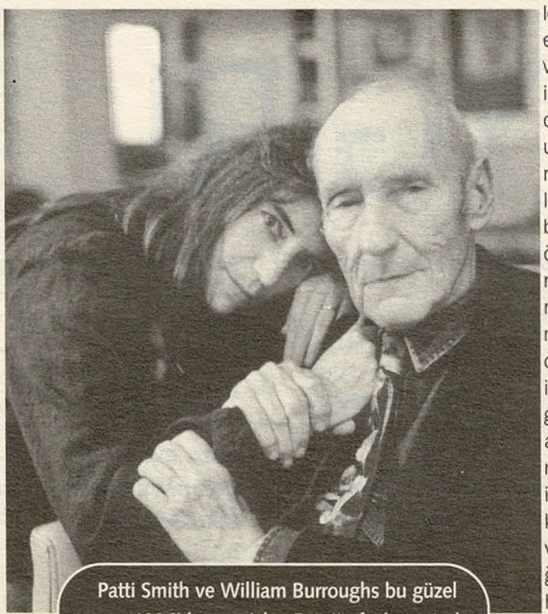

Patti Smith ve William Burroughs bu güzel pozu 1996'da vermişler. Fotoğrafçı hanesinde çift imza var: Allen Ginsberg ve A.G. Trust. Fotoğraf, tıpkı üçüncü sayfamızdaki Susan Sontag yazısı gibi, Patti Smith'in yeni derleme albümü "Land"in kitapçığında yer alıyor.

→9

Primal Scream

En son iki yıl önce "Xtrmntr"la mutlandırmışlardı bizi; önümüzdeki günlerde yayınlanacak henüz ismi belli olmayan yeni albümlerinden beş şarkı dinledik, beşine de "helâl" çektik. Asıl merak ettiğimiz şarkı, "Bomb The Pentagon". Malum nedenlerle nakaratı ve adı değiştirilerek yeni albümde yer alacak. Bas gitarıyla Primal Scream'e "Vanishing Point" döneminde, 1997'de katılan eski Stone Rose Gary "Mani" Mounfield'e "alo" dedik, Manchester United'dan Manchester sound'a, 11 Eylül'den Le Pen'e aklımıza düşenleri konuştuk. Yeni albümü kurcalamayı da ihmal etmedik...

OKYANUS YÜREKLİ SU AYGIRI

"A Telephone Call From İstanbul"... Telefon söyleşilerimize bu şarkıyla başlamak adetimiz oldu. Tom Waits'le arınız nasıl?

Gary "Mani" Mounfield: Harika herif. Müthiş bir öykü anlatıcısı. Sesini kırışına bitiyorum. Bazen fazla kaçırıyor, ama ziyanı yok. Onu dinlemek her zaman zevkli.

Yeni albümlerini dinleme fırsatınız oldu mu –"Alice" ve "Blood Money"i?

Maalesef... Aslında çok yeni şarkılar değil galiba, daha önce sahnede yorumlanmıştı sanırım.

Öykü anlatıcılığını İrlandalılığına bağlıyor, bir söyleşisinde şöyle diyor: "Dehşetli öykülere düşkün olmamın sebebi, damarlarımdaki İrlanda kanıdır..."

Çok güzel demiş, o tür öyküler anlatmak İrlandalıların işi.

Siz de İrlandalısınız, değil mi?

Evet. Aslına bakarsanız, herkesin biraz İrlandalı olmasında fayda var.

"The Commitments" filminde, baş kahramanlardan biri, "İrlandalılar Avrupa'nın zencileridir" diyor. Sizce de öyle mi?

Çok güzel bir filmdi o. Doğru, İrlandalılar Avrupa'nın zencileridir. Avrupa'nın en yoksul ülkesi biziz, çünkü en çok sömürülen ülkesiyiz, en başta da İngiltere'nin sömürgesiyiz.

İrlandalılar Avrupa'nın zencileridir. Avrupa'nın en yoksul ülkesi biziz, çünkü en çok sömürülen ülkesiyiz, en başta da İngiltere'nin sömürgesiyiz.

İrlanda'dan bunca kalburüstü müzisyenin çıkmasında "zenciliğin" payı var mı?

Olmaz mı? Aynen zenciler gibi, biz de müzikle ayakta durabiliyoruz.

Edebiyatınız da müzikten aşağı kalmıyor. Samuel Beckett'a soruyorlar: "İrlanda gibi küçücük bir ülkeden nasıl oluyor da bu kadar çok büyük edebiyatçı çıkabiliyor?" Beckett da, "çünkü" diyor, "bir taraftan kilise bastırıyor, öbür taraftan İngiltere; edebiyattan başka çare kalmıyor"...

Beckett'a şapka! Aynen dediği gibi. Mesela U2, başka ülkeden çıkabilir miydi? Sanmam.

Ateşli bir Manchester United taraftarı olduğunuz biliniyor. İngiliz millî takımında da, Fransa'da da Manchester United'lılar var. Dünya Kupası'nda, gönlünüz kimden yana olacak?

Öncelikle İrlanda'dan tabii. Bir de İngiltere kiminle oynuyorsa, onu tutacağım. Kamerun'la mı oynuyorlar, Kamerunluyum; Fransa'yla mı oynuyorlar, Fransızım.

İngiliz millî takımında hiç sevdiğiniz oyuncu yok mu? Mesela Tony Adams...

Yok, hiç sevmem onu, sitilini de beğenmem...

Joe Strummer çok seviyor, hatta bir şarkı yazdı ona ithafen. Adams'ın millî takım kaptanı olması gerektiğini de savunuyor...

Arsenal taraftarı olduğu için öyle söylüyordur. Bana uymaz, ben United'lıyım.

Siz aynı zamanda Clash fanısınız...

Doğru. Clash ve Strummer benim ilahlarımdı. Şimdi Strummer'la dostuz. Arada sırada görüşüyoruz, fikir alışverişi yapıyoruz. Mükemmel bir herif. Clash ve o bir tarih yaptılar.

En çok sevdiğiniz şarkıları hangileri?

Bütün şarkılarını severim, ama "London Calling" bir numaram.

10→

Bobby ile Mani sahnede

Strummer'ın Ankaralı olduğunu biliyor muydunuz?
Ankaralı mı? Yok canım!
Gerçekten. Babasının görevi dolayısıyla çocukluğunun birkaç senesini Ankara'da geçirmiş.
Evet, tabii, babası Dışişleri'nde görevliydi. Ankara ha? Görüştüğümüzde bu bahsi açayım ona.
Tarık Ali, geçenlerde yaptığımız söyleşide, "Sex Pistols gibi, Clash gibi topluluklara ihtiyaç var" diyordu... Sizce de öyle mi?
Tarık Ali'yi severim, ama demek ki Primal Scream'den haberi yok. Bugünün Clash'i biziz.
Peki Pistols kim?
Aklıma hemen gelen birileri yok.
Chemical Brothers'ı sevdiğinizi okuduk.
Aa, evet, onlar olabilir. Dağılmasalardı, Rage Against The Machine de diyebilirdim.
"Out Of Control"da Bobby Gillespie de vardı... Klibini görmüş müydünüz?
Muhteşemdi. Reklam gibi başlayıp kontrolden çıkıyordu. Çok akıllıca yapılmış bir klipti, hayran kaldım.
Manchester'a dönelim... Ken Loach, Manchester'ın bir İngiliz kentinden çok bir İrlanda kenti olduğunu söylüyor...
Çok doğru, İrlanda'dan büyük göç almış bir şehir Manchester. Benim ailem de 1950'lerde İrlanda'dan gelip yerleşmişler.
United'da en çok sevdiğiniz oyuncu kim?
Solskjaer. Şahane bir santrfor.
United'ın George Best'li, Dennis Law'lu, Bobby Charlton'lı efsanevî bir kadrosu vardı, 1968'de Avrupa şampiyonu olan...

Dünya Kupası'nda gönlüm öncelikle İrlanda'dan yana. Bir de İngiltere kiminle oynuyorsa, onu tutacağım. Kamerun'la mı oynuyorlar, Kamerunluyum; Fransa'yla mı oynuyorlar, Fransızım.

Bilmez miyim? Biz o efsaneyle büyüdük.
O kadrodan en çok sevdiğiniz kimdi?
George Best tabii ki... O da İrlandalı. Acayip delişmendi. Süper sağaçık.
Biraz bugünlerin Gazza'sı (Gascoigne) gibi, mevki farkını saymazsak...
Ondan çok daha iyiydi. Ama gece hayatı fazla hızlıydı, yoksa çok daha büyük işler yapabilirdi.
Manchester'ın iki takımı var, City ve United, aralarındaki fark ne?
Fenerbahçe ve Galatasaray gibiler.
Sosyal açıdan aralarında bir fark var mı?
City kaybedenlerin, "loser"ların takımı, United kazanmayı sevenlerin. *(gülüyor)*
Arsenal ve Chelsea örneğindeki gibi, biri daha yoksulların, öteki daha varlıklıların takımı mı?
Hayır, öyle bir fark yok. İki takımın da taraftarları her kesimden. Eşit ağırlıkta. Herkes kendi mizacına hangisi daha denk düşüyorsa, onu tutuyor.
Sizin City'yi değil de, United'ı tercih etmenizin sebebi neydi?
Bir sebebi yoktu, taraftarlık aşk gibidir, nedensiz sevilir.
Galatasaray'da mesela Metin Oktay diye bir oyuncu vardı, birçok insan onun aşkına Galatasaraylı oldu. Sizin için de öyle biri var mıydı United'da?
Best vardı tabii. Ama bir de hasta United'lı bir amcam vardı, ilk maçıma da o götürmüştü. United'ı tutmasaydım beni defterden silerdi, mecburen United'lı oldum. Babam da United'lıydı. Bir tür aile geleneği yani...
Manchester bir de sound'uyla ünlü. Geçenlerde İngiltere'de vizyona giren "24 Hour Party People"ın bir Manchester sound'u belgeseli olduğunu okuduk...
Aynen öyle. Geçen hafta seyrettim. Bence çok başarılı bir belgesel. Ben de görünüyorum diye söylemiyorum bunu. *(gülüyor)*
"24 Hour Party People" bir Happy Mondays şarkısı değil mi?
Evet. Zaten Manchester sound'un yaratıcısı Happy Mondays'di. Tabii Joy Division ve New Order'la birlikte...
Bir de sizin de içinde olduğunuz Stone Roses vardı...
Stone Roses onlardan daha sonraydı, ama Manchester sound'un başlıca temsilcilerindendi.
Manchester sound denince iki isim geliyor akla: Plak şirketi Factory ve Hacienda kulübü... İkisinin de sahibi Tony Williams'dı. Onun rolünü vaktiyle Malcolm McLaren'ın punk'ın oluşumundaki rolüne benzetenler var...
Tony önemli bir şahsiyetti, kendisiyle ahbaplığım da var. Ama, McLaren'ınki gibi bir rol oynamadı. Manchester sound zaten doğmuştu, Tony onun daha çok insana ulaşmasını sağladı, plak şirketiyle olsun, kulübü Hacienda'yla olsun... Hacienda, Manchester gruplarının beşiğiydi. Müzisyeniyle, dinleyicisiyle Manchester'ın underground'u orada buluşurdu. Williams'ın çok iyi bir müzik kulağı vardı, piyasayı da iyi biliyordu. Ama McLaren gibi yaratıcı bir tip değildi. Kâşifti, Hacienda'da keşfedip Factory Records'la piyasaya sürerdi.
Hacienda, aynı zamanda sizin Bobby Gillespie (Primal Scream'in kaptanı) ile tanıştığınız mekân, öyle değil mi?
Evet, ikimiz de Hacienda'nın müdavimiydik, orada tanıştık. Uzaktan uzağa hoş bulduğum biriydi. Derhal kanımız kaynadı birbirimize.
Bir söyleşide, Gillespie'den bahsederken, "dude" diyorsunuz, bu tabiri "Easy Rider"dan beri duymamıştık...
Öyle, artık pek kullanılan bir kelime değil, ama benim hoşuma gidiyor. "Kafa

Çarşamba 21.00 ELECTRIC BLUE
24.00 SUSTAIN POWER TRIO
Perşembe 21.00 CANYON
24.00 BLUES MOBILE
Cuma 21.00 GOOD FELLAS
24.00 SOUL STUFF
Cumartesi 21.00 SUSTAIN POWER TRIO
24.00 KING BEES

ETKİNLİKETKİNLİKETKİNLİKETKİNLİK
04 HAZİRAN salı
21.30 Marmara İletişim party
06 HAZİRAN perşembe
21.30 Jazz çalıcaz
13 HAZİRAN perşembe
21.30 Alternatif rock party
ETKİNLİKETKİNLİKETKİNLİKETKİNLİK

TAKSİM
SHAFT
BLUES&JAZZ CLUB

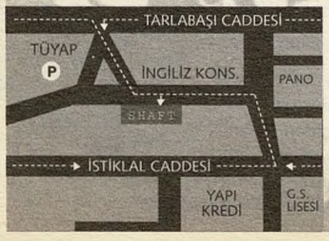

Her gün 21:00'den önce gelenlere kapanışa kadar
bira 1.000.000 TL

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 81 Galatasaray - Beyoğlu Tel: (0212) 252 53 76

herif", "kıyak adam" anlamında. Şimdi cool deniyor. *(gülüyor)*

"Easy Rider"dan da biraz bahsetsek...

Şaheser bir film. Jack Nicholson, Peter Fonda ve tabii ki Dennis Hopper... Defalarca seyretmişliğim var.

Müziğine ne diyorsunuz?

"Easy Rider"ı kült yapan müziği aslında. Çok iyi seçilmiş şarkılar...

Genellikle ilk akla gelen "Born To Be Wild" oluyor ama, "Easy Rider", bizim için Hendrix'in "If Six Was Nine"ıyla özdeş neredeyse; siz nasıl buluyorsunuz o şarkıyı?

Gelmiş geçmiş en güzel rock şarkılarından biri. Hendrix'in eşi emsali yok zaten. Vaktiyle, onun gibi çalabilmek için çok ter döktüm. Onun gibi olamayacağımı anlayınca, Noel Redding'likte karar kıldım.

En çok sevdiğiniz Hendrix parçası hangisi?

"All Along The Watchtower"; Bob Dylan'ın hakkını yemeyelim, ama Hendrix'in yorumu müthiş.

Marianne Faithfull'a aynı soruyu sorduğumuzda "The Wind Cries Mary" demişti...

O da harikulade bir şarkı, ama Faithfull Jimi'yi kendine yontmuş biraz.

Onu nasıl buluyorsunuz? Yeni albümünü dinlediniz mi?

Maalesef, ama ta Stones zamanlarından tavım kendisine. *(gülüyor)*

Sizin yeni albümünüzdeki "Autobahn 66"i dinlerken Stones'un "Route 66" yorumu düştü aklımıza. Bir de Keith Richards'ın "bütün müzikler blues'un piçidir" lafı...

(gülüyor) Keith alem adam. Dediği doğru. Blues hepsinin anası... "Autobahn 66"in "Route 66"i anımsatması hoşuma gitti, bir ayağımızın rock'un köklerinde olmasının farkedilmesi güzel.

Öbür ayağınız da kıta Avrupa'sının endüstriyel rock'unda galiba... Kraftwerk'in "Autobahn" diye bir şarkısı yok mu?

Evet, harika bir şarkı. Kraftwerk çığır açan bir gruptur. Bugünün müziğinin öncüsü onlar...

Bobby Gillespie yeni albümünüzdeki bazı parçalar için "Neu! ile Beach Boys'un buluşması" diyor...

(gülüyor) Öyle mi demiş? Beach Boys kadar şen şakrak olduğumuzu sanmıyorum. Herhalde albümdeki vokal zenginliğini kastetmiştir. Neu! da aslında Kraftwerk'in halefi gibi...

Albümdeki "Miss Lucifer"in bazı bölümleri bir başka Alman grubunu, 80'lerin DAF'ını hatırlatıyor...

DAF'ı hatırlatması güzel, onları severim. DAF, Kraftwerk'e kıyasla daha poptu, ama çok iyi işler çıkardılar.

Demin Stones'a değinmiştik. Kırkıncı yıllarındalar. Ne diyorsunuz bu devamlılığa?

Şapka çıkarıyorum. Kırk yıl inanılır gibi değil. Onlardan başka kimsenin harcı değil herhalde.

En çok sevdiğiniz şarkıları hangileri?

Erken dönem şarkıları daha çok hoşuma gidiyor. "Get Off Of My Cloud" mesela. Ben Brian Jones'lu zamanlarını, mesela o Jajoukalı işlerini çok seviyorum.

Albümdeki "Deep Hit Of Morning Sun" da Pink Floyd çağrışımı yapıyor. Punk geleneğinin Pink Floyd'la pek arası yok, sizin için de öyle mi?

Onlar da bizim gibi blues'un piçleri. *(gülüyor)* Pink ve Floyd, bildiğiniz gibi blues müzisyenleri. Punk'çıların Pink Floyd'dan hoşlanmamalarının sebebi, o stadyum konserleri, o şaşaalı şovlar. Halbuki ilk dönemlerinde sıkı bir underground grubuydular, "Wish You Were Here"dan sonra bambaşka bir şey halini aldılar. Önceki hallerini, özellikle Syd Barrett'lı zamanlarını çok seviyorum.

Stone Roses'ın dağılmasından sonra Primal Scream'e katıldığınız sıralarda, Primal dışında çalmak istediğiniz grupları şöyle sıralamıştınız: Oasis, Jesus and Mary Chain, Beastie Boys... Bize kalırsa Rage Against The Machine de size uyardı, ne dersiniz?

Uyardı. Onları çok seviyorum. Hem funky'ler, hem de yüksek sesle muhalefet yapıyorlar. Birkaç sene önce New York'ta tanıştık onlarla, çok güzel muhabbetimiz oldu. Kıyak bir gruptu, dağılmaları büyük kayıp.

Stone Roses için de aynı şey geçerli mi?

Pek değil. Stone Roses tıkanma noktasına gelmişti, miyadını doldurmuştu. Rage'se istim üstündeydi.

Stone Roses dağıldıktan sonra Ian Brown üç solo albüm çıkardı ("Unfinished Monkey Business", "Golden Greats", "Music From The Sphere"). İçlerinde en beğendiğiniz hangisiydi?

"Unfinished Monkey Business" biraz aceleye gelmiş bir albüm. Sonrakiler bence çok başarılı. En çok beğendiğim "Music From The Sphere" oldu.

Stones Roses bitti ama, Ian Brown'la dostluğunuz sürüyor galiba...

Ian benim kadim dostum. Stone Roses'ın son zamanlarında, başta basın olmak üzere herkes çok üzerine gitti, onun da karşı koyacak mecali yoktu. Günün birinde kendini toparlayıp gereken cevapları vereceğine inanıyordum, inancım boşa çıkmadı. Ian hakettiği, layık olduğu yere geldi, vaktiyle onu yerden yere vuranların ağzının payını verdi.

Stone Roses: (sol alttan saat istikametinde) Alan "Reni" Wren, Ian Brown, John Squire ve Gary "Mani" Mounfield

"Screamadelica" 90'ların hissiyatını birebir aksettiren bir albümdü, yeni dönemin habercisiydi, müziğin ne tarafa doğru evrildiğine işaret ediyordu. O albümle birlikte Primal fanı oldum, sonra da Bobby'nin teklifiyle gruba katıldım.

Primal Scream, siz onlara katılmadan önce "Screamadelica"yla büyük sükse yapmıştı. O albüm o dönemde size nasıl gelmişti?

Süper. 90'ların hissiyatını –üstelik henüz 1991'di– birebir aksettiren bir albümdü, yeni dönemin habercisiydi, müziğin ne tarafa doğru evrildiğine işaret ediyordu. O albümle birlikte Primal fanı oldum, sonra da Bobby'nin teklifiyle gruba katıldım.

Gruba katılmanızı şöyle yorumlamışlardı: "Cantona'dan bu yana en büyük transfer"...

(gülüyor) Hayatımda aldığım en güzel iltifat –Cantona'nın hastasıyım.

Biz de öyle. Aslında o kadar müthiş bir topçu değil, ne Platini ne de Zidane ayarında. Ama dünyanın dört bir yanında fanları var. Büyüsü ne Cantona'nın?

Çünkü sadece bir futbolcu değil, bir sanatçı ve bir filozof. Resmen punk'tı. İngiltere'de –belki de dünyanın her yerinde öyle– futbolcular genellikle kazma olur. Cantona bir istisnaydı. Edebiyattan, felsefeden bahseden bir oyuncuydu, üstelik hiç ukalâlığa kaçmadan yapıyordu bunu. Futbolcu olmasa punk rock'çu olurdu bence.

Futbolu bıraktıktan sonra resme başlamış...

Öyle mi? Ona çok uygun bir alan. Sinemaya takıldığını biliyordum, ama ressam tarafından haberim yoktu. Hiç şaşırmadım ama...

Cantona'dan bahsetmişken Fransa seçimlerine de değinelim. Le Pen vakasına ne diyorsunuz?

Allah saklasın diyorum. Feci! Bütün Avrupa'da sağ yükseliyor. Avusturya, Fransa, Hollanda... İngiltere'de dazlaklar eskisi gibi ortalıkta değiller, ama Blair'in İşçi Partisi'nin bile Muhafazakârlardan bir farkı kalmadığına göre, durum hiç iç açıcı değil. Avrupa, 1930'ların Avrupa'sı olma yolunda. Çok ürkütücü.

Johnny Rotten, Blair için "onu, gırtlağını ağır ağır sıkarak öldürmek istiyorum" diyor...

İyi diyor. Al benden de o kadar. Öyle fason, öyle sahte, öyle yavşak ki... Sıfır numara demagog.

Arthur Scargill'i nasıl buluyorsunuz?

Harika herif. Efsanevî sendikacı. Thatcherizme tek başına posta koydu. Sonunda yenik düştü, ama çok onurlu bir mücadele koydu ortaya.

Manic Street Preachers da çok seviyor onu...

bakınız

Primal Scream onbirinci ve kırkbirinci sayılarda Roll'daydı.

Bobby Gillespie: "Screamadelica" tesadüfi bir başarıydı. İnsanlar o dönemde aynı deneyimleri yaşıyor, aynı müzikleri keşfediyorlardı. Gruplarla hayran kitleleri arasında ve rock ile dance arasında sınırlar kalmamıştı artık. İnsanı arkadan itekleyen son derece yaratıcı bir zaman diliminin başlarıydı. Takdir edersiniz ki, böyle dönemler nadiren yaşanıyor." (sayı 11, eylül 97)

Primal Scream: Andrew Innes, Gary "Mani" Mounsfield, Bobby Gillespie, Robert Young

Çok doğal. Onlar Galli, maden bölgesinden. Scargill de Maden İşçileri Sendikası'nın başındaydı.

Manic Street'i nasıl buluyorsunuz?

Kıyak çocuklar. Köklerine hiç ihanet etmediler. Havana konserlerini kıskanmadım desem yalan olur. Keşke bize de kısmet olsa. Orada konser vermeyi çok istiyorum. Küba'yı yok etmeye çalışıyorlar. ABD orayı da öteki sömürgelerine benzetmek için elinden geleni ardına koymuyor. Ama başaramayacak.

11 Eylül'den birkaç ay önce "Bomb The Pentagon" adlı bir şarkı yaptığınızı duyduk. Yeni albümde yer alacağı doğru mu?

Evet, yeni albüme koyacağız. Ama adını ve nakaratını değiştirerek.

Abes kaçacak ama, sormazsak olmaz: Niye böyle bir değişikliğe gerek duydunuz?

Tahmin edeceğiniz sebeplerden.

Bir söyleşide "albüme koyacağız ama, konserlerde çalmayacağız" diyorsunuz.

Evet, çünkü o şarkıyı konserlerde çalmak fazla risk almak olur.

Şarkının yeni adı ne?

Daha karar vermedik.

Namzetler neler?

Benim önerim "Usame'nin Çocukları". *(gülüyor)* Ama bu ismin kabul göreceğini sanmam.

Değişen nakarat nasıl, ilk hali nasıldı?

İlk hali "Bomb / Bomb / Bomb The Pentagon"du, yeni hali "Rise / Rise" diye gidiyor.

Pentagon'un yerini ne aldı?

Onun yerini de "rise" aldı, ayrıca Bobby o bölümde aklına ne gelirse onu söylüyor.

Pentagon gerçekten bombalandığında ne hissettiniz?

Küçük dilimizi yuttuk. Demek havada öyle bir duygu vardı, birçok insanın bilinçdışında böyle bir duygu, arzu vardı demek ki. Ve birileri kalktı, bunu fiile dönüştürdü.

Tam 11 Eylül'de piyasaya çıkan Noir Désir albümündeki "Büyük Yangın" adlı şarkı da sanki New York'ta olacakları öngörüyor...

Öyle mi? O grubu tanımıyorum, ama demek ki, demin söylediğim gibi, havada o duygu vardı. Birçok insanın aklından geçen bir şeydi.

Niye böyle bir duygu vardı?

ABD o kadar fütursuz işler yaptı ki... Ve bunu giderek öyle tırmandırdı ki, bir yerden, bir şekilde karşılık görmemesi mümkün değildi. Onca şiddet karşılıksız kalamazdı. 11 Eylül saldırısını onaylıyor değilim, orada hayatını kaybeden insanların acısını içimde hissettim. Benim söylemeye çalıştığım şey bir kaçınılmazlık. Etki-tepki meselesi. ABD dünyanın her yerinde öyle saldırgan politikalar uyguluyor ki, buna bir yerlerden şiddetli bir tepki gelmesi adeta bir doğa yasası gibiydi.

"Bomb The Pentagon"u yeni albüme koyacağız. Ama adını ve nakaratını değiştirerek. Pentagon gerçekten bombalandığında küçük dilimizi yuttuk. Demek ki birçok insanın bilinçdışında böyle bir duygu, arzu vardı. Ve birileri kalktı, bunu fiile dönüştürdü.

Albümdeki favori şarkılarınız hangileri?

"Autobahn 66", "Miss Lucifer" ve "Sick City".

Bobby Gilesspie'nin albüm hakkındaki bir yorumu da şöyle: "Şarkıların yarısı psikedelik, yarısı hafif rock'n'roll."

Bu, "Neu! - Beach Boys buluşması"ndan daha yerinde bir tarif.

Gillespie'nin sizin bas gitarınız hakkında da güzel bir tarifi var: "Bir su aygırının okyanus kadar büyük bir yürekle harekete geçmesi. Mani'de şeytanın boynuzları ve meleklerin kanatları var. 'Kowalski'deki basa bakın, dinamit lokumu gibi..."

Çok iltifatkâr. Fakat "Kowalski" hakikaten bir zirve. Bunu söylemek kendini beğenmişlik sayılmaz herhalde.

Gillespie'nin bir sözü daha var, yorumlamanızı isteyeceğimiz: İki yıl önce diyordu ki, "son zamanlarda gördüğüm en iyi konser Iggy Pop'un Hamburg konseriydi. Mani'nin dili tutuldu. Kendine geldiğinde şöyle dedi: Yıldırım çarpmış gibi oldum".

Evet, aynen öyle oldu. Iggy büyüleyici; resmen hipnotize etti seyirciyi. İnanılmaz bir enerjisi var Iggy'nin. O yaşta inanılmaz şey. Keşke ben de o yaşa geldiğimde onun gibi olabilsem.

Gillespie'yle ilgili son bir soru: Celtic taraftarı olduğunu duyduk. Onların ezeli rakiplerinde, Glasgow Rangers'da Türkiyeli bir futbolcu vardı...

Tugay!.. Biliyorum, şimdi Blackburn Rovers'da. Çok marifetli. Bir de Hakan Şükür var, şimdi İtalya'da galiba, o da çok iyi. Türkiye'de çok enteresan futbolcular var. Galatasaray'ın Arsenal'i yenmesi çok hoşuma gitti. Liverpool'a da kök söktürdüler. Türkiye Dünya Kupası'nda sürpriz yaparsa, şahsen şaşırmam.

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

EVEREST **POSTMODERN HESAPLAŞMALAR** www.everestyayinlari.com

Lacan ve Postfeminizm
(Elizabeth Wright)

Chomsky ve Küreselleşme
(Jeremy Fox)

Wittgenstein ve Psikanaliz
(John M. Heaton)

Postmodernizm ve Holocaust'un İnkar Edilmesi (Robert Eaglestone)

Heidegger ve Üniversite
(Kaan H. Ökten)

Postmodern Hesaplaşmalar, milenyumdan psikanalize, kuantum kuramından kaçıklık kuramına kadar bir dizi temayı işleyen bir seridir. Bu kitapların her biri çağdaş düşüncenin keskin ucunda duran anahtar bir fikri ele almakta ve yirmi birinci yüzyıl düşüncesinin temellerini atmış paradigmatik düşünür ve beyinlerin yaklaşımlarını anlaşılır bir dille ortaya koymaktadır.

Moby

Bu işlere 1990'da girişti, on sene boyunca "kimsesiz" bir deha olarak kaldı, ama 1999'da elektronika-blues albümü "Play"le turnayı gözünden vurdu. Bugün geldiği noktada, Eminem'in –son single'ı "Without Me"de– şataşmalarından payını alacak kadar büyük şöhret. (O ise Eminem'e teşekkür edecek kadar cool.) Modern müziğin kabak çiçeği gibi açılan yeni "olgun" yıldızı Moby, 10 milyon satan "Play"in ardından "18" adlı albüme imza attı geçtiğimiz ay. Ve New York Manhattan'da, Soho Grand Otel'de Roll'a yakalandı, ne söyleyecekse yüzümüze karşı söyledi...

18 Yaşım şu kapıdan girse...

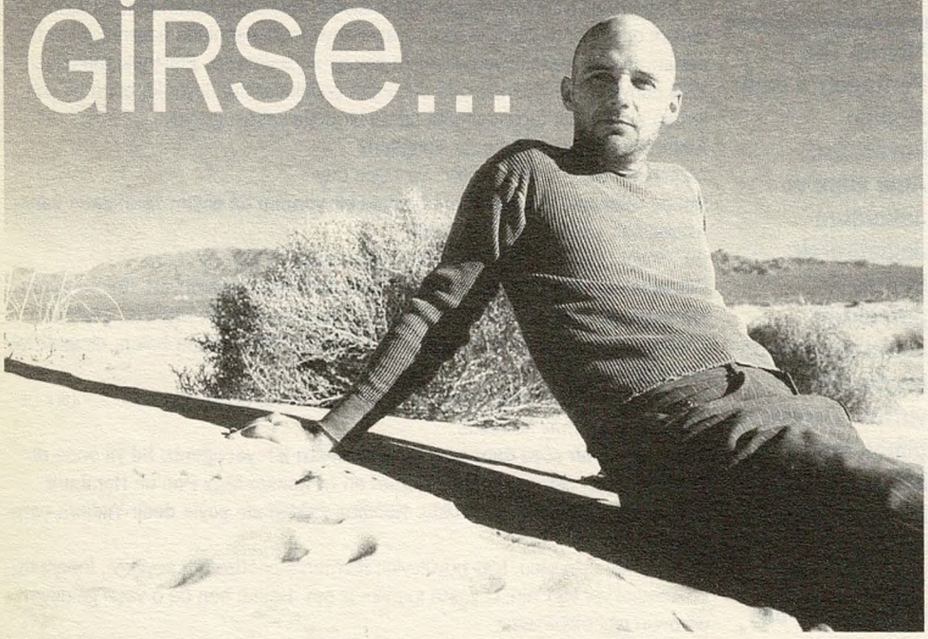

Bütün gün çeşitli medya mensuplarına mülâkat verdiniz. Birbirine benzer soruları yanıtlamaktan bıktınız mı?

Moby: Aynı soruları defalarca yanıtlamak zor bir durum gerçekten. Eskiden gazetecilerin aynı soruları sormalarını hiç anlamıyordum. Fakat artık biliyorum ki, eğer ben İskoçya'daki bir gazete için çalışan bir gazeteci olsaydım, Japonya'daki bir gazete için çalışan gazeteciyle aynı soruları sormam gerekecekti. Yine de sorulan soruları aynı şekilde yanıtlamak zorunda olmadığım bir röportaj yapabilsem, çok mutlu olurdum.

"Play"in hiçbir müzik tarzına tam olarak uymadığını söylemiştiniz ve o albümü eklektik olarak tanımlamıştınız. "18"i tam olarak tanımlayan bir müzikal tarz var mı?

Bilmiyorum. Olabilir, ama henüz bir isim vermedim. Bu albüme objektif olarak bakarsam, geçmişte yapılan Massive Attack, Air, Björk, Beck tarzı elektronik müziğe benzediğini söyleyebilirim. Bu saydığım müzisyen ve grupların benimkine benzer albümler yaptığını düşünüyorum. Fakat hiç kimse buna bir isim vermedi.

"18"in mood'unu nasıl tanımlarsınız?

Oldukça sakin ve melankolik bir albüm. İçinde üzüntü var, ama depresif bir üzüntü değil, daha çok sakin, yumuşak bir üzüntü. Örneğin Marilyn Manson, tamamen kasvet ve kızgınlık dolu albümler yapıyor. Ona yönelik bir eleştirim yok, fakat benim albümüm bu tarz bir üzüntü içinde değil, daha sakin, ılık bir üzüntüsü var.

Albümü dinleyince ilk dikkat çeken şey, gospel ve 1960'ların soul müziğinin etkisi oluyor. Oldukça duygusal ve hipnotize edici bir albüm. Sizi bu yöne iten neydi?

Geçmişte yaptığım bütün albümlerde her zaman bir tür mücadele vardı. 1990'ların başında yaptığım dance müzik albümlerindeki mücadele, insanlara bu tarz müziği dinletebilmekti. "Everything Is Wrong"u yaptığım zamanki mücadele, "bakın, gerçekten içinde farklı müzik türlerinin olduğu, eklektik, garip bir albüm yapmak istiyorum" şeklindeydi. "Animal Rights"daysa, gerçekten aşırı bir albüm yapmak istiyordum. Yaptığım albümlerde her zaman bir mücadele vardı. Fakat "Play"i yaptığımda mücadele, yalnızca insanlara onu dinletebilmekti. Birçok insanın dikkat etmediği nokta bu. Albüm, yaparken kaygının yalnızca müzik olduğu bir ilkti. "Play" başarılı olduğunda, "işte ben haklıydım, herkes yanılıyordu" diye de düşünmedim hiç. "Ne hoş bir sürpriz" diye düşündüm. Artık kendimi biraz olsun rahatlamış hissediyorum. Herhangi bir şeyi kanıtlamaya çalışmıyorum. Sadece sıcak, güzel bir albüm yapmak istedim. Zorlayıcı olmak, hiç kimşeyi hiçbir şey için zorlamak istemedim. İzlediğim yön sadece bu.

Son albümde de bazı müzisyenlerle işbirliği yaptınız. Kiminle çalışacağınıza nasıl karar verdiniz?

Temelde güzel sese sahip olan müzisyenlerle çalışmayı istiyorum. Aslında, stüdyoya gelip kayıt yapan çok sayıda müzisyen vardı. Fakat albümde yer alacak kadar iyi değillerdi. O nedenle bazı şarkılarda Sinead O'Connor, Angie Stone, MC Lyte, Azure Ray gibi müzisyenler albümde vokal olarak yer aldılar. Ünlü bazı isimlerin albüme katkılarının olmasını seviyorum, ama onlarla çalışmamın asıl nedeni, seslerinin farklı ve güzel olması. Sonuç olarak amacım, ünlü insanlarla ünlü oldukları için çalışmak değil, farklı sesleri olan müzisyenlerle güzel şarkılar yapabilmekti.

Şarkılarınızdaki piyano-yaylı çalgı kombinasyonları çok çarpıcı. Piyano ve keman birbirlerine ne söylüyorlar?

(düşünüyor) Hmmm. Her ikisi de melodik. Piyanonun daha fazla dramatik olduğu aşikâr. Yaylılar, hmm, bilmiyorum. Yalnızca duygusal bir şey, sezgiyle farkedilebilir. İkisini bu şekilde kullanmayı seviyorum.

Aşıklar mı?

Belki. Nerdeyse ensest bir ilişki. *(gülüyor)*

Unutulmayacak bir eser yaratmak isteyen her sanatçının hayatında bir acının olması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Hmmm. Öyle sanıyorum. Sanat tarihine bakarsanız, müzik olsun, edebiyat olsun, en görkemli yaratıcı çalışmaların kişisel acılarla ortaya çıktığını görürsünüz. Bunun yanısıra, toplumca genel kabul görmüş birçok insanın yarattığı, bestelediği mutluluk sonucunda ortaya çıkmış eserler de var. Fakat sorunun yanıtı, evet. Temelde, sanat ve edebiyatın seçkin örnekleri, bir tükenme, acı çekme sonucunda ortaya çıkıyor.

Öyleyse sizin geçmişinizdeki acı ne?

(düşünüyor) Özel olarak nedir, bilmiyorum. Çocukluktan gelen şeyler. Birçok önyargının olduğu küçük bir kasabada fakir ve yalnız büyümek, yanınızda babanız olmadan, ot içen, piyano çalan bir anne tarafından yetiştirilmek, tutucu insanların arasında fazla arkadaşı olmadan yaşamak... Bunlar size bir takım duyguları veriyor, güvensizlik ve daima sahip olacağım bana has bazı şeyler. Bunlardan bazıları iyi de olabilir. Eğer doğduğum yere kendimi bağlı hissetseydim, hâlâ orada yaşıyor olabilirdim. Emlakçılık, muhasebecilik ya da benzer başka bir işle uğraşırdım muhtemelen. Sonuç olarak, büyüdüğüm yerdeki insan topluluğuna bağlılık hissetmedim ve doğduğu yere bağlılık hissetmeyen insanlarla dolu olan New York'a geldim. Hiç kimse New York'a büyüdüğü yeri çok sevdiği için gelmiyor. İnsanlar New York'a bir şeylerden kaçmak için geliyor.

Büyüdüğüm yerdeki insanlara bağlılık hissetmedim ve doğduğu yere bağlılık hissetmeyenlerle dolu olan New York'a geldim. İnsan New York'a kaçmak için gelir.

Sizin müziğinizle Massive Attack'ın müziği arasında bir bağlantı var gibi: Melankolik, ama aynı zamanda seksi şarkılar. Nasıl yapıyorsu-

14→

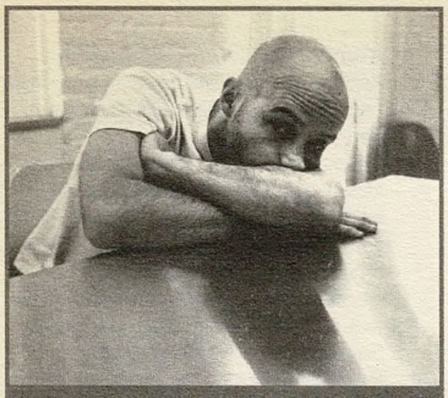

11 Eylül doğumlusunuz. Nasıl geçti son doğumgününüz?

Moby: Korkunçtu, anlatabilmeme imkân yok. Evim Dünya Ticaret Merkezi'ne çok uzak sayılmaz, terasımdan baktığımda kuleleri görüyordum. Ama en berbatı, iki ay boyunca sürekli her yerden içeri giren küllerdi. Tecavüze uğramışsın da, sana tecavüz eden adama her gün sokakta, merdivende, şurda burda rastlıyormuşsun gibi. New Yorkluların yaşadığı en tuhaf, en gerçekdışı, en üzücü gündü. Benimse doğumgünüm, 36 yaşıma giriyorum. Çok uzun süreliğine eğlence meğlence kalmadı ortada. Albümde "Sunday (The Day Before My Birthday)" adlı bir parça var, o gün tamamen uçup giden kaygısızlığı, hafifliği anlatmaya çalışıyor. *(Les Inrockuptibles'den)*

nuz bunu, sırrınız ne?

Bilmiyorum. Evet, Massive Attack'ın seksi şarkılar yazmakta çok başarılı olduğunu düşünüyorum. Gerçekten bunu yapmak istiyorlar. Özellikle son albümleri "Mezzanine" son derece erotik bir albüm. Eğer benim yaptığım müzik seksiyse, bu isteyerek, hedefleyerek olmamıştır. Hiçbir zaman "tamam, simdi seksi bir şarkı yazacağım" diyerek işe başlamadım. Daha çok duygusal anlamı olan şarkılar yazmayı seviyorum. Seksi de olabilir, ama Madonna'nın sunduğu seksilik gibi, örneğin "Justify My Love"da olduğu gibi değil. Daha çok duygularla ilgili bir şey. Ilık ve güzel bir yatağın çağrısı çok daha etkileyici bana göre.

Cinsellik sizce gerçekten ne kadar önemli?

(bir süre düşünüyor) Bilmiyorum. Cinselliği canlı olmanın bir belirtisi olarak görüyorum. Yemek yemek, yüzmek, okumak gibi insan olmanın ayrılmaz bir parçası ki, yaptığım müziğe ister istemez siniyor. Eğer kendi portrenizi çizen bir ressamsanız, tabloya her şey yansır. Eğer müzisyenseniz, kendinizi, duygularınızı işin içine katarsınız. Açık ki, seks de yaptığım müziğe yansıyan özelliklerimden. Insanlar sevişirken "Play"i dinlediklerini söylüyorlar; ne çeşit bir seksi kastettiklerini bilmiyorum ama.

Hangi kültürel, ideolojik dinamikler estetik ölçülerinizi etkiliyor?

Kent yaşamı. Uygarlık tarihine bakarsanız, olan bitenler kasabalarda, köylerde yaşanmadı *(gülüyor)*, çok büyük ölçüde. Büyük sanatsal hareketler, müzikal ya da edebî akımlar kasabalarda gelişmedi. Bir kente geldiğinizde, eğer gelmezseniz hiçbir şekilde göremeyeceğiniz şeyleri görürsünüz. Kasabalarda yaşayan insanların kabul etmek zorunda oldukları bazı şeyleri değiştirmek zorunda kalırsınız. Başka ne var? Lise talebesi gibi gözükmek istemem ama, hayattan zevk alma felsefesini seviyorum. Ayrıca büyük ölçüde etkilendiğim akım, punk rock.

Brian Eno bir söyleşisinde bilgisayarların insanlardan daha eğlenceli olduğunu söylemişti. Katılıyor musunuz?

Bilgisayarlarla çok vakit geçiriyorum. Evet, söylemekten hoşlanmıyorum, ama bilgisayarların insanlardan daha eğlenceli olduğunu düşünüyorum. Bilgisayarlarla bir şey yaratmak, insanlarla birlikte üretici olmaktan daha kolay.

Eğer albümleriniz birer film olsaydı, kolaylıkla sizin yönetmen, prodüktör, senaryo yazarı ve başrol oyuncusu olduğunuzu söyleyebilirdik. Yalnızca bazı şarkılarda başkalarının vokallerini kullanıyorsunuz, ama her şeyi kendiniz yapıyorsunuz, bütün aletleri çalıyorsunuz, bütün besteler size ait. Mükemmeliyetçi misiniz, yoksa bütün duyguları, zevki kendi kendinize yaşamayı mı seviyorsunuz?

Yalnızca kendi başıma albüm yapmamın nedeni, stüdyomda yalnız olmaktan hoşlanıyor olmam. Kendime gösterebileceğim kadar hoşgörü göstermeyi seviyorum. Eğer kendi ev stüdyom dışında bir yerde çalışıyor olsaydım, çok fazla sıkılabilirdim. İnsanların beni seyrettiğini bilmek beni iki katı rahatsız eder. Stüdyomda sevdiğim müziği yaparken oturup ağlayabilir ya da heyecanlanıp mutluluktan sıçrayabilirim. Bunları diğer müzisyenlerle birlikteyken yapamam.

Neden?

Birçok insan gibi. Kendimleyken çok rahat bir şekilde yaptığım, ama diğer insanlarla birlikteyken yapamadığım çok şey var. Kendimi zorlayabilirim, ama bu sefer de yaratıcı sürecin içine istemediğiniz başka şeyler girer.

Sürekli kendinizle bazı rock starlar arasında karşılaştırma yapıyorsunuz, sade yaşamınızı Tommy Lee, Kid Rock, Fred Durst gibi rock starların yaşamlarıyla kıyaslıyorsunuz, rock star olmayı öğrenmek için ders almak gerektiğini söylüyorsunuz. Geçen birkaç sene içinde, "rock star" olmak konusunda neler öğrendiniz?

Yoo, bu çok büyük bir mesele değil. Hayatım da fazla değişmedi. Yaptığım birçok röportajda sorulan soru, son üç yılda hayatımın nasıl değiştiği. Yanıtımın çok iddialı olması gerektiğini düşündüklerini hissediyorum. Fakat aynı evde oturuyorum, arkadaşlarım aynı, aynı lokantalarda yemek yiyorum. Hayatım beş yıl öncekiyle aynı. "Play" için promosyon ve turneler yapıyor, otellerde kalıp gazetecilere mülâkatlar veriyordum. On milyonluk albüm satışından sonra, bu sefer de "18" için otel odalarında gazetecilerle konuşuyorum. Yani belki hayatımdaki değişiklik, sokakta yürürken artık insanların beni tanıması ve benimle müziğim hakkında konuşmaları. Müziğim açısından en büyük farklılıksa, artık çok daha fazla insana dinletebilme şansımın olması. Birçok insanın müziğimi dinlemesi düşüncesini seviyorum. Yaptığım her şeyde bunun etkisi var. Sizden önce röportaj yaptığım Fransız gazeteciye de bunu açıklamaya çalışıyordum. Sürekli olarak, neden televizyon şovları yaptığımı, neden Kış Olimpiyatlarında sahneye çıktığımı, neden müziklerimin reklamlarda ve filmlerde kullanılmasına izin verdiğimi, neden bu işi bu kadar görünür biçimde yaptığımı sorup durdu. Çünkü müzik yapmamın iki önemli nedeni var: Birincisi,

Müziğim seksiyse, bu isteyerek olmamıştır. Seksi de olabilir, ama Madonna'nın sunduğu gibi değil. Ilık ve güzel bir yatağın çağrısı çok daha etkileyici bana göre.

kalemşor moby

Moby yıllardır albüm kitapçıklarına makalecikler yazıyor, derdini tasasını dinleyicileriyle paylaşıyor... İşte onlardan bir demet...

Suç nedir, ceza kime verilir?

Mahkûmlara kötü davranılması beni dehşete düşürüyor. Eğer biri işlediği suçtan dolayı mahkûm olduysa, onu kilit altına alma hakkı biz topluma veriliyor. Ama bu durum, onun temel insanlık haklarının korunmaması anlamına gelmiyor. Özellikle buradaki (ABD'deki) hapishanelerde mahkûmların temel hakları çiğneniyor. (...) Mahkûmların hakları konusundan bahsederken, suç ve ceza konsensusu üzerinde de durmak gerekiyor. Başkasının haklarına ve özgürlüğüne kasteden bir suç işleniyorsa, tamam, onu hapishaneye koyalım. Peki işlenen suç bir başkası üzerinde bir etki yaratmıyorsa?.. Özellikle uyuşturucuyla ilgili suçlardan bahsediyorum. Ben uyuşturucu kullanmıyorum ve şahsen uyuşturucuların çok tehlikeli olabileceğine inanıyorum. Ama devletin kendi vücuduna zarar verdiği için birini tutuklamasını anlamıyorum. Bireyin vücudu devletin yasalarına tabi değildir. İntihar, uyuşturucu kullanımı, kendine zarar vermek gibi eylemleri uygunsuz bulsak da, bunları yasalar altında yargılama hakkımız yoktur.
Play, 1999

Irkçılığa karşı omuz omuza

Yahudi Mirası Müzesi ve Manhattan'daki Soykırım Müzesi'ni gördükten sonra şunu farkettim ki, 20. yüzyılda devlet eliyle yürütülen tüm ırkçılık ve soykırım eylemleri, diğer hükümetlerin gözleri önünde ve bilgileri dahilinde olup bitmiştir. II. Dünya Savaşı öncesi ve sırasında İttifak devletlerinin Yahudilere getirdiği seyahat kısıtlamaları, onların Nazi denetimindeki ülkelerin sınırlarında kalmasına neden olmuştur. İnançlı vatandaşlar olarak, nüfusunun belli parçalarını kasıtlı olarak kurban haline getirmeye çalışan tüm rejimlere karşı olmamız gerekiyor. Ve seçimle işbaşına getirdiğimiz vekillerin, dünya üzerinde despotlara, demagoglara, nefret ve şiddet vaat edenlere izin vermemeleri konusunda baskı yapmalıyız.
Play, 1999

Yirmi yılın ekolojik bilançosu

Son yirmi yılda tropik ormanlarda 1 milyona yakın tür yok oldu... 1960-1985 arasında Orta Amerika'daki yağmur ormanlarının yüzde 40'ı koyun otlatmak için kesildi... ABD, Orta Amerika'dan yılda 100 bin ton et alıyor.. Bir kilo domates üretmek için 23 litre su gerekiyor, oysa bir kilo et üretmek için 5.214 litre su gerekiyor. Bir dönüm arsa 20 bin kilo domates üretirken, bir dönüm arsa sadece 165 kilo et üretiyor... Her yıl bilimsel deneylerde 1 milyar hayvan ölüyor... ABD'de her yıl kürk için 17 milyon hayvan yakalanıyor... 1 ton geri dönüşümlü kağıt 17 ağaç, 7 bin litre su ve bir evi altı ay idare edecek ısı enerjisi tasarrufu demek.... ABD'deki çöpün yüzde 65'i paketlerden oluşuyor... Çöpe atılanların yüzde 50'si geri dönüşümü mümkün malzemeler... 1992'de 430 bin kişi, nükleer denemelerin sebep olduğu kanser türlerinden öldü... ABD ordusu, dakikada 1 ton zehirli atık üretiyor.
Everything Is Wrong, 1995 →

yalnızca sevdiğim müziği yapabilmek, ikincisi de onu insanlarla paylaşabilmek.

Böylesine yarışçı ve maddeci bir endüstride, dürüst kalmayı nasıl beceriyorsunuz?

Bilmiyorum. Sanıyorum, insanın tabiatından geliyor. Ayrıca, ben bir yetişkinim, 36 yaşındayım. Eğer "Play"i 21 yaşımdayken yapmış olsaydım ve yine on milyon satsaydı, şu anda büyük sorunlar yaşıyor olurdum. 25 yaşında, uyuşturucu bağımlısı, dayanılmaz biri olabilirdim. New York'ta yaşıyorum, bütün bu tarz insanlara, örneğin büyük plak firmaları ya da film yıldızları için çalışan menejerlere bakınca, her zaman büyük bir kavganın içinde, kızgın, agresif olduklarını görüyorum. Hepsi böyle. Fakat gerçekten, bu hiç o kadar önemli değil. Benim için önemli olan, yalnızca sevdiğim müziği yapmak ve onu insanlarla paylaşmak. Buna başka hiçbir şey, bir gece sonra kaybolacak hiçbir şey eklemek istemiyorum.

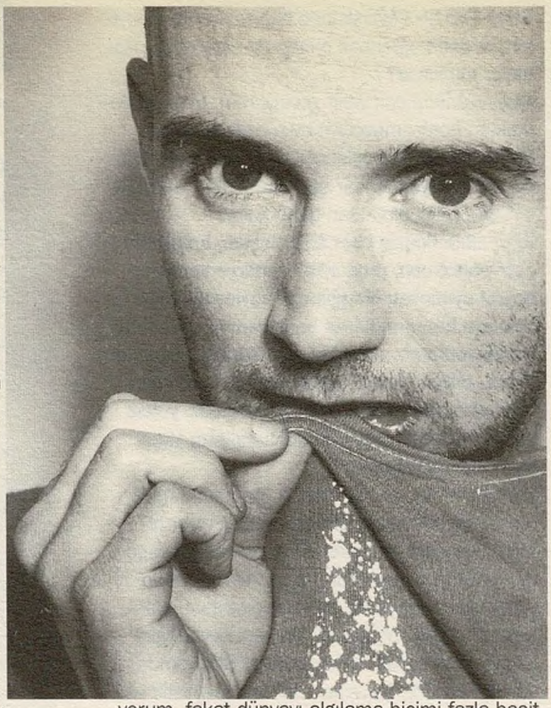

36 yaşındaki Moby, 18 yaşındaki Moby'den neler taşıyor?

(odada bulunan Moby'nin en yakın arkadaşı ressam Damian Loeb, bu soru üzerine kocaman bir kahkaha atıyor. Moby, ona dönüp şakayla "çok sevinmemesini" söylüyor ve kahkahanın nedenini açıklıyor: "Bu konuda aramızda o kadar çok konuştuk ki.") 18 yaşındayken şimdiki halimi görsem aklım karışabilirdi. Eğer bana 18 yaşımdayken şimdiki halimi nasıl düşündüğümü soruyorsanız, çok merak ediyordum tabii ki. 18 yaşımdayken, dünyayı sadece siyah ve beyaz olarak görüyordum. Haklı ya da haksız, benimle aynı görüşte ya da değil gibi... Şimdi artık dünyanın çok daha karmaşık olduğunun farkındayım. Dürüst olmak gerekirse, aslında sorunun yanıtını bilmiyorum. Yani 18 yaşında olsaydım ve şu andaki kendimle tanışsaydım, gerçekten korkardım. Çünkü o yaştayken, New York'ta değil, bir kasabada yaşıyordum ve New York'ta yaşayan insanların dünyanın en hoş insanları olduğunu düşünüyordum. Eğer birisi New York'ta yaşıyorsa, o dokunulmazdı. Eğer birisi New York'ta yaşıyorsa ve aynı zamanda müzisyense, onunla konuşmaktan onur duyardım. Sorunun bir başka yanıtı şöyle olabilir: 18 yaşındaki halim şu anda bu odanın kapısından içeri girse, büyük olasılıkla odadan çıkardım. Çok tedirgin olurdum...

Söylemekten hoşlanmıyorum, ama insanlardan daha eğlenceli bilgisayarlar. Bilgisayarlarla bir şey yaratmak, insanlarla birlikte üretici olmaktan daha kolay.

Bugüne kadar birçok sosyal ve politik konuda görüşlerinizi doğrudan doğruya, hiç çekinmeden söylediniz ve aktif tavır aldınız. Ortadoğu'daki petrol kavgası yüzünden masum insanların öldürülmesini kınadığınızı söylüyorsunuz, silahlanma politikalarına karşı çıkıyorsunuz... George W. Bush'u da sürekli eleştiriyorsunuz.

Aslında çok kötü bir insan olduğunu düşünmüyorum, fakat dünyayı algılama biçimi fazla basit ve dar. Derin düşünen biri değil bana göre. Belki babanızın en yakın arkadaşı gibi, belki yıllarca evinize gelen, sürekli "hey n'aber, nasılsın evlat?" diyerek mutlu gözüken, Playboy dergilerini karıştıran, striptiz kulüplerine gidip bira içen ve sonra da evine dönen biri. Çok basit biri. Tamam, bunda hiçbir yanlış taraf yok, fakat bir başkanın düşünmesi gerektiği gibi derin, karmaşık dünyayı algılayacak biçimde düşünmüyor, yanlış olan bu. Bazı durumları yine de iyi idare edebiliyor, kabinedekiler bir şey yapmasını söylediklerinde yapıyor. Bazı durumlara duygularını katarak karşılık verebilmesi hoşuma gidiyor. Teksas valisi olduğu sırada onu bir süre izleyen ve röportaj yapan gazeteci bir arkadaşımın anlattığı bir hikaye var. Mesela, bu hikaye yüzünden ondan nefret edemem. Teksas kanunlarına göre, üç kere üst üste ağır ceza gerektiren suç işlerseniz, ömür boyu hapis cezasına çarptırılıyorsunuz. George W. Bush bütün bu kanunları yapan beyin takımını ve kuralları uygulayan görevlileri işe alan vali. Bir gün bir hapishaneye gidiyor ve bir konuşma yapıyor. "Şiddet suçları konusunda zor bir dönemden geçiyoruz ve bu suçları yok etmek zorundayız" gibi şeyler söylüyor. Genç bir mahkûm birden ayağa kalkıyor ve konuşmaya başlıyor. "Sayın Vali. Ya ben? 17 yaşındayım. Üç kere suç işledim ve hapisteyim. Ben ne olacağım?" diye soruyor ve hikayesini anlatıyor. Bush ağlamaya başlıyor, ve sonra gerçekten yasayı değiştiriyor. Bir pislik olabilir, aptal olabilir, basit biri olabilir. Fakat insan olmanın gerekleri, onun bile bazı şeyleri iyi yapmasını sağlıyor.

Bugüne kadar hiçbir gazetecinin sormadığı, sorulmasını istediğiniz bir soru var mı?

Tonla. Nereden başlayacağımı bilmiyorum. Örneğin, "en sevdiğiniz yemek nedir?" Öyle çok ki. Yanıtlamaya nereden, nasıl başlayacağımı bilmediğim birçok soru var. Gerçekten, kimse bana niye en sevdiğim yemeği sormuyor? *(gülüyor)*

Söyleşi: **Zülal Kalkandelen**

bakınız

Moby kırkaltıncı sayıda konuğumuzdu.

"Asla acı, kekre bir insan haline gelmemeyi kendime hedef olarak belirledim. Artık başarıyı yakalayamayan bazı müzisyenlerin hırçınlaşmasını, küskünleşmesini görmekten daha çok beni üzen bir şey yok hayatta, umarım hiçbir zaman onlar gibi davranmamayı beceririm." (sayı 46, eylül-ekim '00)

← Muhafazakârlığın payandaları

Kültürel muhafazakârlığın sorunu şu: Muhafazakârlar, etikle estetiği birbirine karıştırıyor. Gertrude Himmelfarb "ahlâksız", "cinsel sapkın" olarak nitelendirdiği kültürümüze karşı çıkarken, aslında kendisine kültürel olarak yabancı ve estetik olarak ürkütücü gelen bir kültürü tanımlıyor. Değerlerin iyi bir şey olduğu fikrine katılıyorum, ama bu değerler, etik ve pragmatik nedenlerden kaynaklanıyorsa. Estetik nedenlerden değil... Tutucular birbirine benzeyen, düzenli ve kategorilendirilmiş bir toplum istiyorlar. Ben çok keskin kültürel arketiplerin olduğu bir ortamda büyüdüm. Beyaz işadamlarının sabahları işe giderken, karılarının evde kaldığı, çocuklarının okula gittiği bir ortamda... Ya da şöyle diyeyim: Alkolik ve karılarını aldatan işadamlarının, evde sakinleştirici alarak yaşayan ve tüm baskıyı çocuklarına yönelten karılarından tamamen kopuk hayatlar sürdükleri, çocuklarınsa uyuşturucu aldığı, kürtaj yaptırıp durduğu, sarhoş araba kullandığı ve kendilerinden zayıfları ezdikleri bir ortamda büyüdüm. Birçok muhafazakârın ütopyası olan bir ortamda büyüdüm yani: Bol para, prestij, kültürel uyum ve iyi muhafazakâr değerler. Fakat bu değerler aslında estetik değerlerdi. Ve bu estetik değerler, onların hayatını yöneten ve yıkan değerler. Banliyölerdeki burjuva sistemindeki herkes, yaşadıkları hayattan nefret etmesine rağmen, bu estetik mitlere tapınmayı öğrenerek büyüdükleri için bunu sorgulamanın kişisel bir çöküş olduğuna inanır.

I Like To Score, 1997

Köktendincilik, ideolojik keskinlik, vicdan hürriyeti

Bu albümle ilgili bir yazı yazıyor olmanın sorunu, dünyanın şu anki durumunun tam bir karmaşa ve değişim içinde olması. Bu albüm yayınlandığı andaki temel dertlerimiz tamamıyla farklı olabilirdi, ama istikrarsızlıkla malûl bir zamanda yaşıyoruz. Bundan şikayet ettiğim sanılmasın, istikrarsızlık ürkütücü olduğu kadar, garip bir şekilde heyecan vericidir de... Bir yanım, 11 Eylül'den önce dünyamızı şekillendiren kesinlikleri ararken, diğer yanım bundan sonra olacakları merak ediyor. Elbette değişimin şiddetle başlamasını istemezdim, şiddet ve terörizme verilen tek bir kayıp bile büyük bir üzüntü veriyor bana. (...) Her tür köktendinciliği çok tehlikeli ve desteklenemez buluyorum, çünkü çok sınırlı bir dünya görüşü üzerine oturuyor. Keskin ortodoksluların çekiciliğini de anlıyorum, çünkü ben de ideolojik olarak çok serttim eskiden. Sıkı bir vegan, hıristiyan, dans tutkunu, marksist vs. idim. Kendi inançlarımın içinde öylesine kilitliydim ki, tamamen haklı olduğuma ve benim gibi düşünmeyen herkesin haksız olduğuna inanırdım. Allahtan zaman ilerledi ve ideolojik olarak keskin bir salak olmaktan kurtuldum. Hâlâ veganım ve hâlâ İsa'yı ve dans müziğini seviyorum (marksizmim zaman içinde eridi gitti), ama artık benimle aynı görüşü paylaşmayan birinin haksız olduğunu söyleyemem. (...) Bunu daha önce söylemiştim, ama tekrar ifade etmek istiyorum: Evren karmaşık bir yer ve bizim inanç sistemimizin bunu yansıtması ve içermesi gerekiyor; inanç sistemimizin, alçakgönüllülük ve başkalarının inançlarına saygı temelleri üzerine oturması gerekiyor.

18, 2002

Çadırlarınızı uyku tulumlarınızı hazırlayın...

Turkey

30 Haziran 1/2/3 Temmuz

H2000

ÖMERLİ

SUEDE
MUSE
REAMONN
LAMB
CALEXICO
THE NOTWIST
MAX.ROACH
MANCHILD
TELEPOPMUSIK
JAY JAY JOHANSON
(dj set)
ANDY SMITH
(PORTISHEAD)
⋮

TEOMAN
BÜLENT ORTAÇGİL
ATHENA
MOR VE ÖTESİ
GÖKSEL
(tbc)
NEV
VEGA
REPLİKAS
CEZA
THE CLIMB
ECE DORSAY
METRO
⋮

Josh Wink
(tbc)
Oliver Lieb
Keith Innate McDonell
(BAROQUE)
Barry Gilbey
(CHOO CHOO)
Mert Yucel
Agent Orange
Fuchs
7-Erhan
Soulpower
Mert Ergin
Dj Antony
Arman
M-In
B++ (Batu)
Mert Medeni
Murat Ingin
HV (Ertunc)
Dj ApeX
Olus Çaglar
⋮

4 GÜN - 3 SAHNE
50 GRUP - 25 DJ

www.h2000musicfestival.com

biletix

(0216) 454 1555

Gallon Drunk

Gallon Drunk, nisan sonunda Kod Müzik'in düzenlediği Tuborg Modern Rock günlerinde Bronx'ta sahne aldı, saksofoncu Terry Edwards'dan mahrum bir kadroyla da olsa, az ve öz izleyicisine hakikaten birinci sınıf bir punk-rock ikram etti. 10 yıllık mazilerinde beşinci albümleri "Fire Music"i yeni yayınlayan grubun kaptan şoförü James Johnston'la konserin ertesi günü Tepebaşı'nda buluştuk. Buyrun size yorgun bir "bad seed"le neşeli bir öğle muhabbeti.

evin deLi uşağı

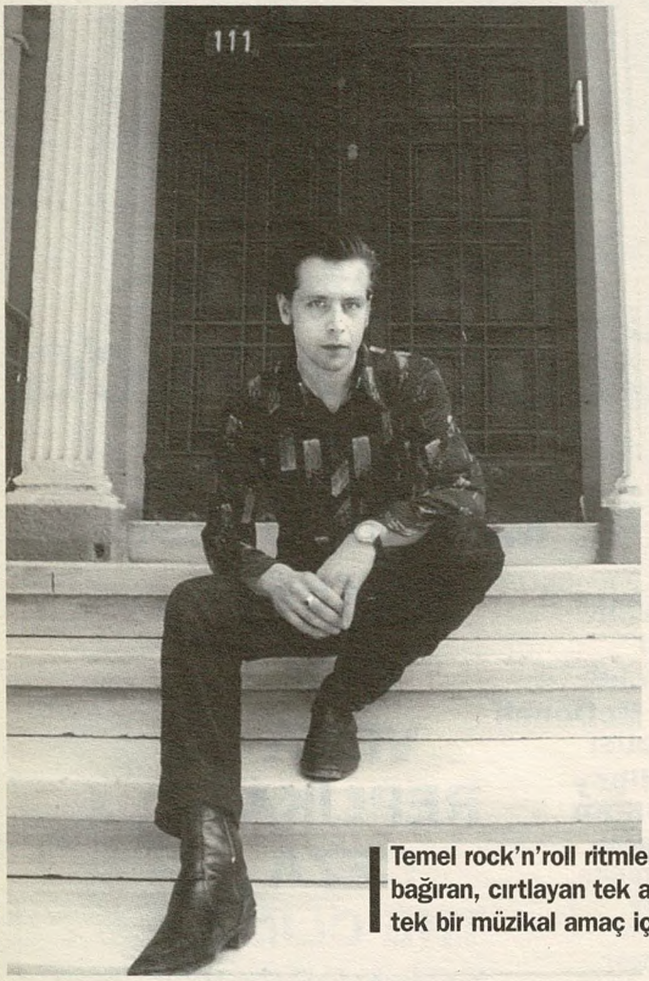

Foto: Yasemin Yıldız

Konser nasıldı, hoşlandınız mı burada çalmaktan?

James Johnston: Bilmem, siz hoşlandınız mı?

Çok iyiydiniz, ama yanlış bir seyirciye denk geldiniz galiba.

Ben eğlendim valla, ama seyirci pek eğleniyor gibi gözükmüyordu. Ses sistemi kötüydü. Evet, her şeyin sorumlusu ses sistemi. Barın biçimi de bir acayipti zaten. Suç bizim değil! *(gülüyor)* Seyirciler arasında garip tipler vardı. Sahnedeyken belli bir yere odaklanmak iyi oluyor. Özellikle bir herif vardı, konserin başından sonuna beni taciz etti, "fuck you" diye bağırıp duruyordu, ben de kafayı ona taktım. O bana küfrettikçe ben de ona küfrettim. Ciddi bir biçimde annesine ihtiyacı vardı çocukcağızın. Ben de gereken ilgiyi gösterdim kendisine. *(gülüyor)*

Genellikle böyle kulüp tarzı yerlerde mi çalmayı tercih ediyorsunuz, daha büyük konserleri mi?

Onu bilmem, ama festivallerden nefret ettiğimi biliyorum. Bir kere gün ortasında oluyor ve her yer aydınlık. Seyirci karmakarışık. Sizi görmeye gelen bir seyirci yok ortada. Tek yaptıkları ecstasy alıp çamurun içinde yatmak ve birbirlerine dokunmak. Ortalıkta meyve satıcıları dolanıyor. Seks suçluları. İğrenç. Festivallerden iğreniyorum. Bütün bunları söylememin nedeni de festivallere çağrılmıyor olmamız. Bizi de çağırsalar, festivalleri çok severdim. *(gülüyor)*

Bir arkadaş dün gece sizi izlerken şöyle bir yorum yaptı: "Postmodern Elvis!"

Vay be! Hadi tartışalım. Hmmmm. Postmüzik Elvis ya da Postyetenek Elvis de denebilir belki! *(gülüyor)*

Daha çok şöyle bir şey: Müziğinizde rock'n'roll'un tüm temel elementleri mevcut. Ama aynı zamanda punk'ın saldırganlığı ve anti-rock'n'roll denebilecek tüm elementler de var...

Anti-müzik elementler hatta!

Evet. Ve bu ikisinin aynı müzikte birleşmesi sıkı bir gerilim yaratıyor.

Bu yorum hoşuma gitti. Bize yakın sanırım.

Ve bu gerilim senin gitarın tarafından temsil ediliyor sanki. Müziğin tamamında egemen olmayan, arada bir giren çıkan, çığlık çığlığa bir gitar.

Bunun nedeni, grubun geri kalanının aletlerini çok iyi çalıyor olması ve benim boktan çalıyor olmam olabilir bak. İşin şakası bir yana, bizim müziğimiz çok sıkı, temel rock'n'roll ritmlerinde işleyen bir müzik ve arada bağıran, cırtlayan tek alet benim gitarım. Gitarımın müziğin içindeki işlevi bu. Tüm aletler tek bir müzikal amaç için çalışsaydı, çok sıkıcı olurdu.

Ayrıca vokalinde hiç bağırma çağırma yok. Konuşur, hatta fısıldar gibi söylüyorsun şarkıları.

Bağırarak, çığlık atarak şarkı söylemek çok yeniyetme işi geliyor bana. Sakin ve derinden söylemeden dram ve heyecan olmaz. Mesela Nirvana... Çok iyi müzik yapmalarına rağmen çok bağırıyorlar ve bu bana çok sıkıcı geliyor.

> **Temel rock'n'roll ritmlerinde işleyen bir müzik ve arada bağıran, cırtlayan tek alet benim gitarım. Tüm aletler tek bir müzikal amaç için çalışsaydı, çok sıkıcı olurdu.**

Kurt Cobain sıkı bir çığlık atıcı ama...

Orası kesin. Çok iyi bir çığlık atıcı.

Şarkı sözlerinizse şiddet ve suç imgeleriyle dolu.

Şarkı sözlerim tamamen kişisel. Obsesyon bol miktarda var. O yüzden de romantik denebilir.

Bütün bu unsurlar bir arada düşünüldüğünde, belli bir müzik türüne oturduğunuzu düşünüyor musun?

Satılamaz türüne oturuyoruzdur olsa olsa! Neyi kastettiğini anlıyorum... *(gülüyor)*

Biraz daha açayım: Nick Cave, Mick Harvey gibi isimlerle birlikte anılmanızın sebebini merak ediyorum.

Bu isimler bizim müziğimizi etkilemiş adamlar. Birthday Party'yi ilk dinleyişimi hatırlıyorum da. Tabii, Bad Seeds'de çalarak da çok şey öğrendim. İşin garip yanı, bugün Nick Cave dinleyemiyorum.

Eski Birthday Party albümlerini de mi dinlemiyorsun?

Hayır, kendilerinin de dinlediklerini sanmıyorum. Müziğimizin de o kadar birbirine benzediğini düşünmüyorum.

Benzemiyor da zaten, ama aranızda sanki ortak bir bağ var.

Galiba var, ama ne olduğunu bilmiyorum. Aynı tür içinde adı geçenlerden Tindersticks mesela. Her dinlediğimde uykum geliyor. Nick Cave'i gerçekten dinlemeyi çok uzun zaman önce bıraktım. Şöyle bir düşününce, ismimizin beraber anıldığı adamların hiçbirini dinlemiyorsun.

Ne tür müzik dinliyorsun peki?

Hmmm... Gospel müziği, James Brown. Son zamanlarda John Cale çok dinliyorum. Muhteşem bir adam. Velvet Underground, Al Green. Eskiden caz da dinlerdim. Mesela Charlie Mingus... Aklıma gelenler bunlar.

Müzik yaparken ve müziğin dışındaki işlerinde de sanki aynı çizgiyi izliyor gibisin. Polisiye roman yazarı Derek Raymond'la müzikal bir işbirliğiniz olmuş vaktiyle. Son olarak Ken Russell'ın Edgar Allan Poe'nun "Usher'ların Çöküşü" öyküsünden uyarlama "The Fall of the Louse of the Usher" filminin müziklerini yaptın ve filmde rol aldın. Bütün bunlar rastlantısal değil herhalde.

Derek'le işbirliğimiz, şimdiye kadar yaptığım en güzel çalışmalardan biriydi. O kadar ciddi bir iş çıkardık ki, gözlerimizden yaşlar boşanana kadar katıla katıla gülüyorduk. Çok yoğun bir tecrübeydi.

Polisiye roman okur musun?

Hiç meraklısı değilim. Ken Russell'la çalışmamızsa çok ilginç ve çılgıncaydı, çünkü adam kendisi çılgın. Müzik ve görüntüyü bir arada düşünmeyi çok iyi beceriyor. Klasik müzik konusunda bir saplantısı olmasına rağmen, yeni müzikleri araştırmaya ve dinlemeye bayılıyor. Çalışmaya başlamadan önce ona CD'lerimizi yollamıştım. Aylar sonra bir sahnenin kurgusunu yaparken, "sizin şu albümünüzdeki dördüncü şarkı buraya çok iyi gider" deyiveriyordu... Bizi odaya sokuyor, volümü kökleyip klasik müzik dinletiyor, sonra "hadi bahçeye çıkıp çekim yapalım" diyordu. Çok eğlendik.

Ken Russell uzun bir süredir kendi imkânlarıyla düşük bütçeli filmler çekiyor, değil mi?
Evet. İngiltere'de kendine finansör bulamadığı ve kimseye yaltaklanmadığı için kendi filmlerini çekiyor.
Film Edgar Allan Poe'nun öyküsünden uyarlama...
Çok esnek bir uyarlama diyebiliriz.
Peki Poe'yu sever misin?
Bu filme kadar hiç okumadığımı itiraf etmem lazım.
Sevdin mi?
Evet ve hayır.
Filmde aynı zamanda oynuyorsun. Oyunculuğu sevdin mi?
Evet, çok sevdim. Evin eksantrik ve deli uşağını oynadım. Orijinal öyküde bu uşak, aynı zamanda müzisyen. Öykü çok modern, karanlık bir öykü aslında. Beni tımarhaneye kapatıyorlar ve Nazi kılıklı doktor rolünde Ken Russell, Alman müzikleri eşliğinde beni tedavi etmeye çalışıyor. Oyunculuk bir şekilde müzisyenliğe benziyor ya da ben öyle hissettim.
Film için özgün besteler mi yaptınız?
Evet, ama bazı yerlerde eski parçalarımız da kullanıldı.
Film için müzik yapmak normalden farklı mı?
Bak o çok farklı işte. Görüntüleri izleyerek o görüntülere uygun bir müzik yaratmaya çalışıyorsun. Beste yaparken en zorlandığım şey başlangıç kısmı, çünkü şarkının ne çağrıştıracağını, atmosferini hayal etmek, kurgulamak zorundasın, ama film müziğinde önünde görüntüler var. Atmosfer karşında duruyor. Bu açıdan film müziği yapmak daha kolay sayılabilir.
İngiltere'nin neresindensin sen?
Guildford. Londra'nın çok yakınından.
Nick Cave'i ilk Guildford'da mı seyrettin?
Evet, 15 yaşında falandım. Hayatımın ilk en garip konseriydi. Çok etkilenmiştim.
Gallon Drunk Guildford'da mı kuruldu?
Evet, ama hemen arkasından Londra'ya taşındık.
Kurulduğunuzda belli bir müzikal amacınız var mıydı?
Hayır, sevdiğimiz gruplara benzemeye çalışan bir grup insandık. Sonra biri tanıdık bir kulüpte sahneye çıkmamızı ayarladı, sonra bir başkası geldi falan. Bir de baktık ki, iş ciddileşiyor. Her şey kendiliğinden gelişti yani.
Nick Cave ve Bad Seeds'le nasıl tanıştın?
İlk Londra'ya geldiğimde çok küçük bir odada kalıyordum ve yaşadığım muhitte bir sürü Avustralyalı vardı. O sırada kardeşim Ian, Nick Cave'in ses teknisyeninin komşusu Viktor'la tanıştı. Sonra sonra bu adam ve kardeşim Nick Cave'i bizim konserimize getirdiler. Bu şekilde tanıştık. Birkaç yıl sonra Blixa Bargeld bir oyun sahneye koymak için gruptan bir süreliğine ayrılınca, Nick bana gruba girmemi teklif etti. O arada kardeşim, Nick Cave'in biyografisini yazdı.
Bad Seeds deneyimi nasıldı?
Özellikle provalar çok ilginç geçerdi. Lollapalooza festivalinde sahneye çıkışımızı da unutamıyorum. Belki de festivallerden nefret etmemin nedeni bu festivaldir. İğrençti. Bizden önce o salak çocuk müziği yapan Green Day sahne almıştı. Çok korkunçtu. Her neyse, Nick bana aslında grubun vurmalıcısı olmamı teklif etmişti ilk başta. "Ne alâkası var" dedim. Düşünsene beni, Bad Seeds'de elimde bagetler, bir şeylere vurup duruyorum. Çok saçma gelmişti. Sonra "ikinci bir gitariste ihtiyacın var mı?" dedim ve gitarist olarak girdim Bad Seeds'e. 94 yılıydı. Daha sonra basçı Barry Ardamson'la da çok güzel bir çalışma yaptık. Onun albümünde gitar çaldım.
Kendi grubunda çalmaktan farklı mı, başka birinin grubunda çalmak?
Tabii ki. Çok daha rahat. Ayrıca o zamanlar Bad Seeds'de çalmak, yapısı çok daha sağlam bestelerle çalışmak demekti. Biz çok daha esnek, doğaçlamaya dayalı parçalar çalıyorduk. Belki de Bad Seeds'den öğrendiğim şeylerden biri de bu. Son zamanlarda daha sağlam yapılı, daha notaya dökülebilir parçalar yapmaya başladık.

Bad Seeds'de çalmak, yapısı çok daha sağlam bestelerle çalışmak demekti. İşin garip yanı, bugün Nick Cave dinleyemiyorum.

Şu anda nerede yaşıyorsun?
Londra'da, Brick Lane'de. İlginç bir yerdir. Oraya ilk taşındığımda, sıkıcı, sadece yaşlıların yaşadığı bir muhitti. Sokakta genç bir insan görüp göremeyeceğimize dair iddiaya girerdik. "Bak bir genç! Heyoo ben kazandım!" gibi... Son yıllardaysa sanatçıların toplandığı trendy bir yer haline geldi. Kendimi bu kitlenin tam ortasında buluverdim, çünkü ben zaten oraydım. Viktorya döneminden kalma bir okulda yaşıyorum. Daha doğrusu, okulun bir bölümünde. Bütün okul bana ait değil. *(gülüyor)* Koca bir bahçesi olan, bahçesinde atların, ineklerin olduğu garip bir evimiz var. Şehrin ortasındasın, kafanı kaldırdığında gökdelenleri görüyorsun ve önünde inekler otluyor, kaplumbağalar dolaşıyor. Okulda eski hippiler yaşıyor. Okulu onlar onarmış. Nasıl ama? Her neyse, Billy Childish diye bir isim duydun mu? Underground sanatçılar içinde hayli tanınan bir adam. Tracey Emin'le birlikte takılıyorlar, ama Tracey'nin aksine, geleneksel tarzda resim yapan, müzisyenlik yapan, kitap yazan ve üstüne üstlük disleksik bir adam. Çok ilginç ve kıyak bir heriftir. Billy yakında bizim evde sergi açacak.

Ana Kraliçeniz öldükten sonra durum nasıl? "Kraliyet ailesinin sonunun başlangıcı" gibi manşetler atıldı İngiliz basınında.
Ana Kraliçe... Bence ölümü, Kraliyet ailesini tekrar popülerleştirdi. Skandallarla dolu aile birden "eski, güzel, saygın aile" haline geliverdi.
Avrupa'da yükselen sağın etkisi hissediliyor mu İngiltere'de? Tony Blair, Le Pen'in başarısını eleştirdi geçen gün.
Le Pen'i eleştirmek hiç de zor değil, öyle değil mi? Blair de kolay olanı, popüler olanı yapıyor.
İngiltere'de de sağın yükseldiğine dair alamet var mı hiç?
Hmmm. Yok. Ya da ben fark etmiyorum. Ama yok, yok. Öyle bir şey olsa hissedilirdi.
Tekrar müziğe dönersek... Çok fazla cover yapan bir grupsunuz, ama cover'ladığınız şarkıların yelpazesi çok geniş ve ilginç.
Bir sayalım bakalım, kimleri cover'lamışız: Bob Dylan, Bee Gees, Neil Sedaka, sağcı country şarkıcısı Merle Haggard, Silver Apples...
Neye göre seçiyorsunuz bu şarkıları?
Kolay olanları seçiyoruz. *(gülüyor)* Kasetleri dinliyoruz ve "hadi çalalım şunu" diyoruz. Aslına bakarsan, kendimize ait gibi gözüken şarkılar da temelde hakkıyla çalmayı beceremediğimiz cover'lar. Şöyle bir düşününce, o kadar çok James Brown cover'ladık ki. Evet, evet, biz beceriksiz bir cover grubuyuz. Stüdyoya girdiğimizde "hadi James Brown çalalım" diyoruz. "Hangisini?" Seçip çalıyoruz, üstüne şarkı sözü ekliyoruz. Kimse de şarkının cover olduğunu farketmiyor.
Rock'n'roll da bundan ibaret değil mi? Kaç tane özgün Led Zeppelin şarkısı vardır ki?
Aynen. Hepsi blues cover'ı...
Sizden önce çıkan Türk punk grubu Rashit'i dinlediniz mi?
Hayır. Otel odasında pinekliyorduk. Sahne almamıza on dakika kala otelden fırladık, "hasiktir, geç kaldık" deyip. Koştura koştura gittik. Üstelik gece konser sırasında cüzdanımı kaybettim. Konsere başlarken bir çantaya koydum. Konserden sonra bir bara gittik. Çok sarhoştum. "Galiba gittik" diyeyim... Otele döndüm ve elimi bir attım, cüzdan yok. Nerede kaybettim, bilmiyorum. Her zaman merak ederdim, kredi kartları nasıl iptal edilir diye. Gecenin köründe hepsini öğrenmek zorunda kaldım. Telefonu açıyorsun, "ben şuyum, kredi kartlarımı iptal edin, n'olur" diyorsun. Ediyorlar.
Neyse, geçmiş olsun.
Eyvallah. İstanbul'un müzik ortamı nasıl?
Yazın yapılan İstanbul Festivali var, hem büyük konserlerden, hem de kulüp konserlerinden oluşan. Nick Cave geçen sene festivaldeydi mesela. Red Snapper da birkaç sene önce festival kapsamında bir kulüpte çaldı.
Hmm. Red Snapper iyidir. Severiz.
Bu sene de Marianne Faithfull geliyor mesela.
Son albümünü dinlemedim, ama onu da çok severim. Görmüş geçirmiş ve hayatta kalmış bir kadın. Şarkılarında da bütün bunlar hissediliyor zaten.
Yeni yeni yaz festivalleri de başladı burada. Belki bir dahaki sefere bir festivale gelirsiniz.
Birden sevmeye başladım festivalleri! Çağırın gelelim! Festivallere bayılırız. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Ogan Güner**

Bryan Ferry

Rock'un "incelikler" umum müdürüyle iki yıl önce Açıkhava'da "bir yaz gecesi rüyası" yaşamıştık. Bryan Ferry, geçen seneyi yeniden toparladığı Roxy Music ekibiyle geçirdi, bugünlerde de solo albümü "Frantic"i yayınladı. Murathan Mungan'ın deyişiyle "serüven sürekliliği"nin örnek adamı Ferry, kendinden sonraki kuşakları da etkileyen bir karakter. Genç Fransız şarkıcı Benjamin Biolay, Télérama dergisi adına idolüyle bir söyleşi yapmış, serüveninin ana istasyonlarında dolaşmış.

"CASABLANCA"YI GÖRDÜĞÜM GÜN

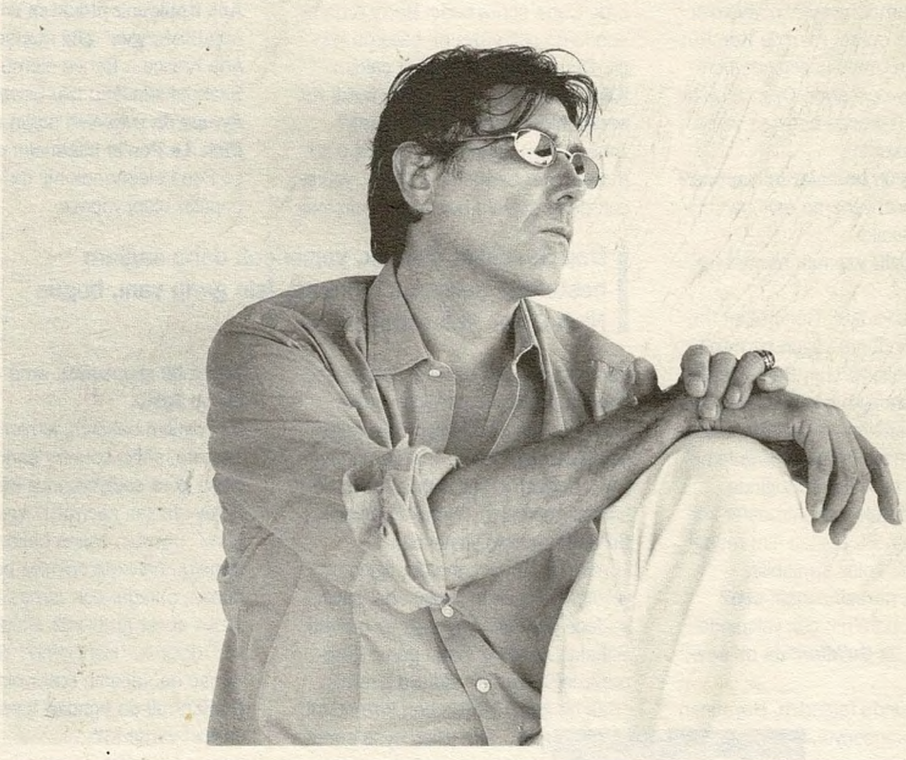

Benjamin Biolay: 1972'de Roxy Music'in ilk albümü çıktığında 26 yaşındaydınız, bu işe biraz geç başlamış sayılmaz mısınız?

Bryan Ferry: Doğru, o yaşa kadar pek müzik yapmamıştım. 1964'ten 1968'e kadar ilk büyük tutkum olan resim okumak için üniversiteye gittim. Fakültede, sırf cover yapan bir grupla ufak bir şarkıcılık deneyimim oldu. Rhythm'n'blues, Otis Redding falan çalıyorduk. Çok ciddi çalışıyorduk ve iyi de çalıyorduk, hatta bakır nefeslilerimiz eksiksizdi. Sonra, grubun diğer üyeleri profesyonel olunca peşlerinden gitmedim, ben hâlâ resimlerimle ünleneceğimi hayal ediyordum. O dört senenin sonunda Londra'da yaşamaya başladım ve bu sırada müzik birden hayatımı fethetti. Piyano satın alacak durumum olmadığından, basit bir harmoniumla kendi şarkılarımı yazmaya başladım. İlk yaptıklarım, Roxy'nin 1972'de çıkan albümünde yer aldı. O üç yıl içinde çeşitli aralıklarla grubun üyeleriyle –Phil Manzanera, Brian Eno, Andrew Mackay– tanışmıştım. 1970'in başında da ekibi tamamlamıştık.

O ilk çalışmalardan sakladıklarınız var mı?

Evet, hepsini evde saklıyorum. Dinlemesi duygulandırıyor. Roxy Music için her şey, İngiltere'nin en önemli müzik dergilerinden Melody Maker'dan bir muhabire gönderdiğim kayıtla başladı. Çok etkilenmişti ve dergiye Roxy'yle ilgili bir yazı yazmıştı. Sonra BBC'nin ünlü DJ'i John Peel bizi radyoda çalmaya davet ederek iyice coşkumuzu artırdı. İlk resmî sözleşmemiz de hemen arkasından geldi, hem de daha o zamandan Virgin'le attık imzayı. Bugün o ilk albümü dinlediğimde sesim beni rahatsız ediyor. Bilinçsiz bir halde bağırıp duran genç bir tip duyar gibi oluyorum. İçimden ona "sakin ol, her şey iyi gidecek" demek geliyor.

Size verebileceğim bir öğüdüm varsa, o da budur: Konserde sizi izlemeye gelen insanların söylediklerini önemseyin.

O dönemde müziği ve sözleri zahmetsiz yazabiliyor muydunuz?

Melodiler tamamen doğal bir şekilde, kolayca ortaya çıkıyordu. Ama sözler öyle değil. Şarkı yazmaya başladığımdan beri hep melodi önce geliyor, sözler sonra çıkıyor.

Yaş meselesi sizin için önemli mi? Kendinize belli sınırlar koymuş muydunuz?

Pek öyle denemez. Bir dönem müzikten elimi eteğimi çektimse de, ailem ve çocuklarımla ilgilenmek içindi bu... Ben hesap kitap yapmam, her şeyi önceden planlamaktan kaçınırım. Bir takım şeylerin mucize eseriymiş gibi kendiliğinden, aniden ortaya çıkması hâlâ çok etkiler beni. İki yıl önce biri bana Amerika turnesi sırasında Roxy Music'i yeniden bir araya getireceğimi söylese, hayatta inanmazdım. Ama oldu, birkaç ay önce; bir-iki tesadüfî durum ve bana "biliyor musun, insanlar Roxy Music şarkılarına bayılıyorlar" diyen bir-iki arkadaş sayesinde. Son albümüm "As Time Goes By"ın turnesinde Roxy şarkılarını da dinlemek insanların gerçekten çok hoşuna gitmişti. O yüzden denemeye karar verdim ve bazı konserlerde grubu yeniden bir araya getirdim. Seyircinin size verdiği bu gücü asla gözardı etmemek lazım. Birçok kez, bu uyarıcı gücü hissettiğim bir dizi konserden sonra, kelimenin tam anlamıyla stüdyoya itildiğimi hissettiğim oldu. Size verebileceğim bir öğüdüm varsa, o da budur: Konserde sizi izlemeye gelen insanların söylediklerini önemseyin.

Şu sıralarda sizi en çok tatmin eden çalışmalarınız hangi dönemlere ait?

Artık her zamankinden daha iyi bir sahne sanatçısı olduğumu düşünüyorum. Sanırım şarkı yazarlığımın en verimli dönemleri geride kaldı, ama yine de kendimi en iyi ortaya koyabildiğim anlar konserler.

Evde on dakikalık boş vaktiniz olduğunda hangi enstrümanı çalarsınız?

Piyano. Ama böyle, zevk için uydurma bir şeyler çaldığım çok enderdir. Gerçi geçen akşam, bir arkadaş toplantısında uzun uzun çaldım. Hoş da vakit geçir-

bakınız

Bryan Ferry kırkıncı sayıda Roll'daydı.

"Babam 30 yıl boyunca madende çalıştı, ben altını bulunca ya dek. Ondan sonra benim bahçeme bakmaya başladı. Ama yine de Kuzey'i severim. Geçmişimden utanmıyorum."

(sayı 40, mart '00)

dim. Ama evdeyken genellikle çocuklarımla ilgileniyorum. Dört oğlum var, 12 ile 19 yaşları arasında.

Onlarla müzik dinler misiniz? Yeni müzikleri, genç grupları...

Büyük oğlum sayesinde şimdi çok sevdiğim Los Angeles'lı grup Eels'ı keşfettim. Müthiş melodiler, şaşırtıcı ritmler... Ama genellikle yeni müzikleri pek dinlemiyorum. Hele albüm yaparken daha da az. Kendimi her tür dış etkilenmeye tamamen kapatıyorum. Mesela Björk'ün müziğine takılmadan gayet güzel yaşayabiliyorum. Şarkı söylemesinin ve bestelerinin çok ilginç ve güzel olduğuna eminim. Ama dinlemek için en ufak bir istek duymuyorum. Öte yandan Mary J. Blige'i çok seviyorum, özellikle de Dr. Dre'nin hem basit hem de son derece ölçülü prodüksiyonu sayesinde. Bu tür enerjik bir minimalizmin her zaman hayranı olmuşumdur.

Sizinle sinemadan da konuşmak istiyordum, özellikle de kült filminiz "Casablanca"dan...

Bütün bu büyük siyah-beyaz klasikleri severim. Direkt diyaloglar, romantizm, sürükleyici senaryolar ve her zaman kusursuz ayarlanmış ışık, "Casablanca", "Yurttaş Kane" ya da "Rebecca" gibi... Sizce de "Casablanca"da Humphrey Bogart ulaşılamaz bir performans sergilemiyor mu? Dramatik derecede "cool", dıştan bakınca sert görünüşlü, ama altında kocaman bir kalbi olan karakter. Fakültedeyken bu filmi gördüğümde o tip gibi olmaya çalışırdım, tiklerini, jestlerini, duruşunu taklit ederdim. Daha sonra, Yeni Dalga'dan da bayağı beslendim, oluşturmaya çalıştığım kişilik için önemli bir etkiydi.

Sizin hep biraz züppe, "dandy" olduğunuz söylenir...

Bu şüphesiz sinemayla alâkalıdır. Gençken Bogart'lı, Cary Grant'li bütün klasikleri, Hitchcock filmlerini müthiş bir tutkuyla izlerdim. Sonra, müzikal komediler, Fred Astaire'in, Gene Kelly'nin filmleri... Daha sonra Roxy Music'in de ruhuna yansıtmaya çalıştığım akıcı ve hafif bir karışım vardı. Bizim müziğimiz genellikle ruhen oldukça karanlık olmasına rağmen, hep içine bir doz mizah katardım, dinleyiciyi sarsma meselesi... Astaire ve Kelly'de hep bir miktar yaşam sevgisi vardı. Bu beni çok etkiledi ve İngilizlerin köşeli zihniyetinden sıyrılmamı sağladı. Ben İngiltere'nin kuzeyinde, Newcastle'da, biraz itilmiş, içine kapanmış, fazlasıyla endüstriyel bir bölgede büyüdüm. Orada başka türlü hissetmek kolay değil. Benim gibi sinema ve siyah Amerikan müziğine –blues, caz, soul, rhythm'n'blues– tutkunsanız, Britanya'nın kalıplarından kaçmanın tek yolu, kendi farklılıklarının altını çizmekti. Amerikalı blues'cu Leadbelly'yi ilk kez on yaşımda dinlediğimde hayatım değişti. Birkaç yıl sonra da soul'a kaptırdım kendimi. Motown etiketli albümler çok ilgimi çekiyordu, benim gibi ressam olmak isteyen bir genç için Amerikan soul'unun sıcaklığı çok anlamlıydı, neredeyse cinsel bir boyut hissediyordum. Bana Beatles'tan daha yakın geliyordu, onların sadece bazı melodilerini beğeniyordum, o kadar.

Bryan Ferry solda, Benjamin Biolay sağda

Onlarla karşılaştınız mı hiç?

Birkaç kez Paul McCartney'le... Onunla çalmak ister miyim? Hayır, asla. Benim tarzım değil. Ama Lennon'la olabilirdi. Maalesef, onu yalnızca bir defa gördüm. Japonya'daydı ve Yoko kuyruğuna yapışmıştı. Doğru dürüst sohbet edecek vaktimiz de olamadı. Fazla katı kontrol, ben şahidim.

Bir Lennon klasiği olan "Jealous Guy" cover'ınız, mükemmel bir örnek...

Cover kaydetmeyi çok seviyorum. Başkasının yazdığı bir şarkıdan her zaman öğreneceklerim vardır. Genç bir şarkı yazarısınız, muhtemelen yüzlerce güzel fikriniz vardır, ama göreceksiniz, daha sonra, esinlenmek için kesinlikle Bob Dylan'lara, Lou Reed'lere, Lennon'lara dönmek isteyeceksiniz. İnsan bakış açısını, perspektifini değiştirmekte hiç tereddüt etmemeli. Öte yandan, bir gün ben de sizin gibi, öteki tarafa geçip sevdiğim biriyle söyleşi yapmalıyım.

Peki kimi seçerdiniz?

Tabii ki, sinemadan birini. Etkilemeyi deneyebileceğim genç bir Hollywood yıldızını... *(gülüşmeler)* Hayır canım, buldum, tabii ki Catherine Deneuve, her zaman hayranı olmuşumdur.

Genç bir şarkı yazarısınız, yüzlerce fikriniz var, ama göreceksiniz, Dylan'lara, Reed'lere, Lennon'lara dönmek isteyeceksiniz. İnsan bakış açısını değiştirebilmeli.

Catherine Deneuve mü? Yani kayınvalidem... O da sizin müziğinize hayrandır...

Nasıl yani, kayınvalideniz?!

Evet, onun kızı Chiara'yla birlikte yaşıyoruz.

Harika! *(gülüşmeler)* O zaman Catherine'e sevgi dolu selamlarımla birlikte şu mesajı iletin: Onunla tanışmayı ya da söyleşi yapmayı, o hangisini arzu ederse, çok istiyorum. Bana yalnızca yer ve zaman söylesin.

Çeviren: **Alican Tayla**

Çitlembik Yayınları'ndan iki yeni kitap...

Yalom, kadın memesi üzerine daha önce hiç denenmemiş biçimde düşünmeyi kışkırtıyor. Memenin dinde, siyasette, toplumda ve sanatta izini sürüyor.

Memenin Tarihi

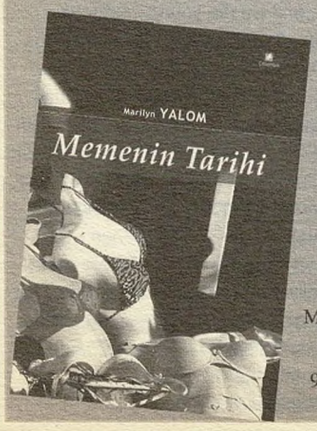

Marilyn Yalom
Çev. Ayşe Gün
358 sayfa
9.500.000 TL

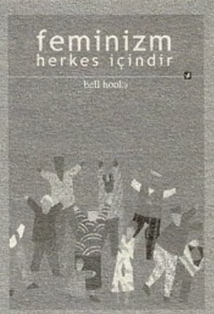

137 sayfa
5.000.000 TL

Feminist politika baskıyı sona erdirmeyi, olduğumuz gibi, barış ve adalet içinde yaşamamızı hedefler. Bundan ötürü...

"Feminizm herkes içindir."

Çitlembik Yayınları

Layne Staley
1967-2002

Nisan ayında rock dünyası bir kayıp verdi. Grunge yıllarının en mühim ekiplerinden Alice In Chains'in şarkıcısı (fotoğrafta, soldaki gözlüklü) aşırı doz uyuşturucunun kurbanı oldu... Layne'i sevgiyle hatırlayacağız...

zincirler ve kanatlar

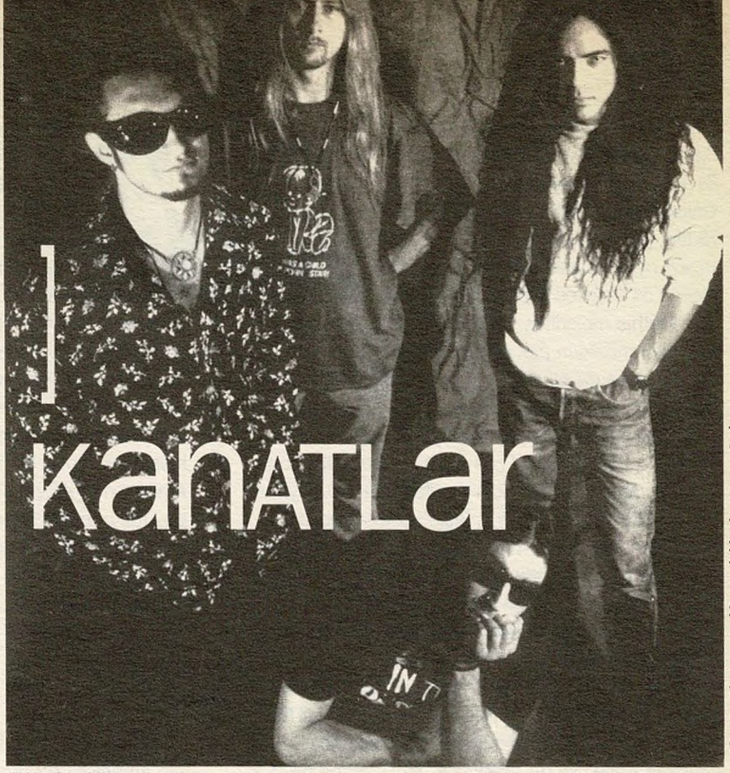

Alice In Chains; çiçekli gömlekli olan Layne Staley.

Seattle'ı 90'ların ortasına yerleştiren ses seda aleminin en kendi halinde yıldızlarından biri Layne Staley. Efsaneye dönüşecek, halesi yıllarca parlayacak bir yıldız değil, ama varlığında değeri bilinmiş, "öfke meleği" payesini hakkıyla almış bir "celebrity". Hemen her yerde defalarca tefrika edilen Seattle atlaslarını, grunge hikayelerini bugün onsuz düşünmek mümkün değil. Gerçi bu alemin en karakteristik seslerinden biri oluşu dışında söylenecek pek bir şey yok ama, hiç şaşırtmayan, buna rağmen hâlâ karşılaşınca şaşırmadan edemediğimiz bir rock starlığının canlı kanıtı, kalıtı kendisi...

Layne Staley'in müzik grubu teşebbüsleri, ta 87'lere uzanıyor. Davulun ilk enstrümanı olduğu "high school" günlerine... Önce ileride en büyük partneri ve söyleyeceği çoğu şarkının yazarı gitarist Jerry Cantrell'le tanışıyor; Sean Kinney ve Mike Starr'ın da aralarına katılmasıyla ilk "Alice N'Chaynz" kadrosunu meydana getiriyor. Ekibin mayasında Black Sabbath, Doors gibi eski kalıntılar da var, Guns N' Roses, Van Halen ve dönemin Seattle gruplarından sızanlar da... Sonra küçük kulüplerde sahne almalar başlıyor. Arada isimlerini değiştirmeyi, daha doğrusu düzeltmeyi ihmal etmiyorlar. Aynı kulvarda bütün öbür "ağır top"lar Sub Pop markasına dahil olurken, Alice In Chains bu güruh için fazla kenar mahalleli kalıyor, ama 80'lerin sonlarında Columbia'yla kontratı cebine atmayı başarıyor. Önce ilk EP'leri "We Die Young", arkasından ilk albüm "Facelift"... Albümdeki "Man In The Box"ın hit olmasıyla, artık onlar da yerel sınırların dışına taşmaya başlıyor. Grubun bu ilk çıkış dönemleri, aslında Seattle'ın pürüzlü seslerine değil, Guns N' Roses'ın glam havasına ruhen çok daha yakın... Kitlelerin Alice In Chains'le tanışmasıysa, aşağı yukarı ancak bir sene sonrasında, "Would?" sayesinde... O aralar isimlerini az çok duymuş olmakla birlikte, biz de "Singles" filminin "eğitici öğretici" soundtrack'inde onları keşfediyoruz. Keşif dediysem, "aa bunlar da kim, ne güzel şarkı bu"dan öte bir keşif değil elbette. Yoksa sonradan dönüp bakınca, o zaman için bile epeydir zincire vurulu bir "Alice" hikayesinin ortalıkta dolaştığına şüphe yok... Arkasından dört dörtlük albümleri "Dirt"ün çıkışıyla grubun ismi yeni bir Seattle krallığına dönüşüyor.

34 senelik bir hayat; altın, platin plaklar, ilk kokaini bu plağın üstünde karıp çekme hayalleri... Yine dönüşsüz bir dozun ucuna hayatını ekleyen bir "rock star in chains".

Onlar daha yokken kenti kıvama getiren epey "öncül" isim olmakla birlikte, en azından yüksek popülarite çemberinde, bu kürenin bir kare ası var: Nirvana, Pearl Jam, Soundgarden ve Alice In Chains... İcraat birimine indirirsek, "Nevermind", "Ten", "Badmotorfinger" ve "Dirt"... Bunların yalnızca biri debut, ama hepsi 90'lara iz bırakacak bir "ses bütünlüğü"nün en uzun menzilli albümleri. Sahipleri de o alemin en güçlü halkaları; ama yine içlerinden biri, Alice In Chains, iyilerin eksiklisi, halkanın en zayıfı... Hemen hemen bütün şarkıları "drug-yoğun" bir hayatın ürkütücü kalıntılarını anlatıyor. Albümleri de, kendileri de, başından beri diğerlerine verilen payelerden biraz mahrum. "Dirt" dışında yıldızlar takılan başka albümü yok Alice In Chains'in. O da dünyaya bırakıldığı tarih itibariyle medya-Seattle ittifakının ortasına düştüğü için, zaten şanslı çocuk. Arkasından belki "Jar Of Flies" veya Staley'in yan proje Mad Season'la yaptığı "Above" gibi albümler anılabilir, ama onlar da az çok diğerinin gölgesine takılıp kalır.

Layne Staley'in kendisi için de durum çok farklı değil. Topu topu 34 senelik bir hayat; gençlik günlerinden beri hayali kurulan altın, platin plaklar; ilk kokaini bu plağın üstünde karıp çekme hayalleri... Ne Eddie Vedder gibi "sosyal hassasiyet"in getirdiği darbelere, ne de Kurt Cobain gibi hayatın dayanılmaz hafifliğine kurşunlar sıkan bir adam Layne Staley. Onun derdi tamamen kendi batağının aktörleriyle: Ta başlarından beridir bütün Alice In Chains'i zincirlere vuran (ya da kanatlandıran, diyelim) o kimyasallarla. Kısası, belki hayata "normal" yollardan direnmenin herkes için aynı kolaylıkta olmadığı hakikati... Hayatlarının ortasındaki fay bu olunca, şarkılarının da aynı döngüye takılması pek garip değil. Kimsenin onlardan "bana bir aşk masalı..." beklentisi olduğunu zannetmiyorum. Daha ilk gözlerini açtıkları şarkının (gitarist Cantrell'in yazdıklarındandı ama olsun) "We Die Young" olması bile pek manidar: "...and we die young, faster we run..." Nihayetinde işte yine dönüşsüz bir dozun ucuna hayatını ekleyen, ölümcül hapı seçen bir "rock star in chains". 20 Nisan günü evinde ölü bulunduğunda bile iki haftalık çürümüş bir beden. Evet, şimdi gözlerimizi kapatıp "Get Born Again"i, "Angry Chair"i, "Rain When I Die" veya "Hate to Feel"ı bir kere daha dinliyoruz. O esnada belki tekrar karşılaşıp kendisine sorarız, buralarda yokken periler bir "Angry Chair" daha getirmiş mi diye...

Gökhan Pamuk

Cobain'in acısını gördüm

Kimse Meat Loaf'a "ne yiyorsun, niye bu kadar çok yiyorsun?" diye sormaz. "Biraz kilo vermelisin" demez. Vermek zorunda değildir ki. Meat Loaf'dur o. Şarkı yazar, eğlenir, kilosu kimseyi ilgilendirmez. Insanlar onlara acı verdiğinizde size soru sorma hakkına sahipler. Ama ne vakit uzun süre kimseyle konuşmasam, hakkımda okuduğum her yazıda yok uyuşturucular, yok içkiler... Benim "sıfatım" bu değil ki. Müptelâsı olduğum "kötülükler" değil, direncim, yeteneğim bir sıfat.

Daha epeyce buralarda olacağım. Ölümden, hele kendi ellerimle ölümüme sebep olmaktan deli gibi korkuyorum. Gideceğim yer neresiyse, ordan da. Kendilerini ölüme sürükleyen arkadaşlarım aklıma geldikçe büyük üzüntüye kapılırım, niye, çünkü burda miadını doldurmamışsan, mutlaka başka yerde dolduracaksın demektir. Benim de çaresizliğe düştüğüm anlarım oldu, o zaman ben de hayatı ellerimle "bitirmenin" çıkış olabileceğini düşünmedim değil. Hatta becerebilir miyim diye kendimi görmek için bir-iki ufak atılımda bile bulundum, ama yapamadım tabii.

Bu dünyada acıyı, elemi hissedebiliyorsan, başka bir yerde de hissedersin. Bu hayattan sonra hep harika yerlere gidecekmişiz gibi geliyor bana; kimseye sonsuza kadar acı çektirecek bir mekânın olduğunu sanmıyorum. Dinle alâkam yok, ama zengin bir ruhî dünyam var. Dünyadaki en büyük enerji ben değilim, kendimi kendim yaratmadım; yoksa çok daha iyi bir "iş" çıkarırdım.

Kurt Cobain'in ne kadar acı çektiğini gördüm. Onu iyi tanıdığımı söyleyemem, ama capcanlı bir insanın had safhada utangaç, sıkılgan, çekingen, hatta binbir güçlükle selam veren birine dönüşmesine tanık oldum.

Uyuşturucular hakkında şarkılar yazdım, ama yazarken ilerisini gerisini düşünmeden, dikkatsizce yazdığımı düşünmüyorum. Hep şöyle dedim: Uyuşturucular senelerce benim için çalıştı, şimdi bana cephe almış durumdalar; artık yavaş yavaş cehenneme yollanıyorum, kahretsin ki çok boktan bir durum bu.

22→

MOBY
18

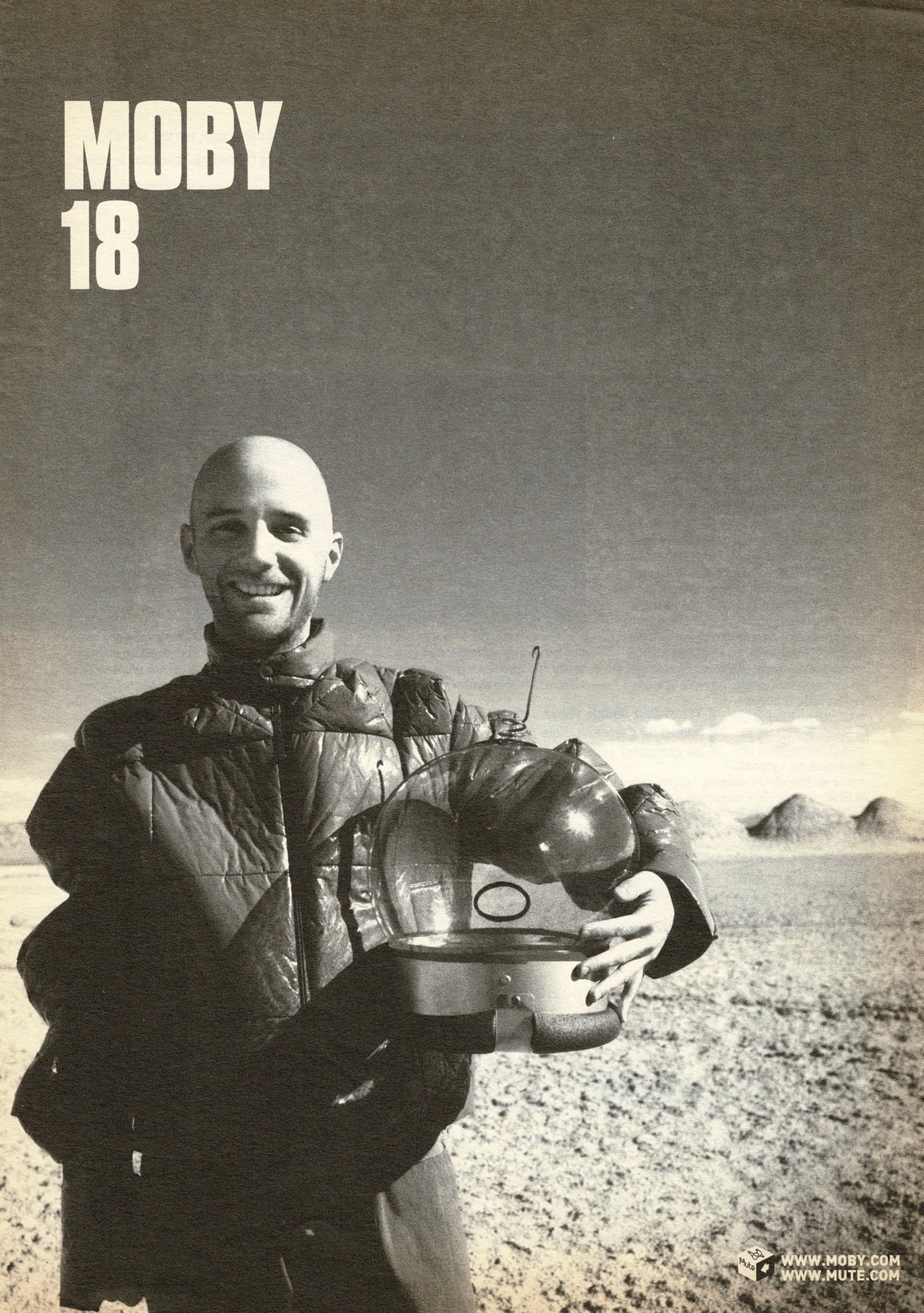

WWW.MOBY.COM
WWW.MUTE.COM

Orishas

Avrupa kıtasında mukîm Kübalı dostlarımız ikinci kez İstanbul'da, Babylon'daydı. Yine son'dan, salsa'dan girdiler, rap'ten, hip hop'tan çıktılar; Latin havalarını göçmen öfkesiyle kardılar. Yeni albümleri "Emigrante"yi canlı dinledikten sonra Orishas'çılarla sohbete koyulduk...

Manics kadar kıymetimiz yokmuş

Yeni albümünüz "Emigrante"nin tanıtım turnesi kapsamında İstanbul'a uğradınız. Söyleşiye bu yeni çalışmanızla başlayalım, neden "Emigrante"?

Youtel: İlk albümümüz "A Lo Cubano", Latin rap'i ya da hip hopu olarak tanımlayabileceğimiz çalışmalarımızı müzikseverlerle paylaştığımız ilk ciddi çalışmaydı. Afro-Amerikan kültürünün ürünü olan hip hop ile Afro-Küba kültürünün ürünü olan günümüz Küba müziğinin bir bileşkesi olan bu çalışma, Latin rap'i adına bir ilk olarak kabul edilebilir sanırım. Bu özgünlüğü vurgulamak için albüme "A Lo Cubano" yani "Küba usûlü" adını vermeyi uygun gördük; köklerimizin altını çizmek için. İkinci albümde durum farklı; "A Lo Cubano"nun kazandığı artistik ve ticarî başarıdan sonra artık böyle bir zorunluluğumuz kalmadı. Başlangıçta birçok insanın "bu iki müziğin birbiriyle ne alâkası var canım" diyerek dudak büktüğü Latin rap'i projesinin, aradan geçen üç yıl içinde kendini kabul ettirdiğini söyleyebiliriz. İkinci albümle birlikte önceliği her zaman olması gerektiği gibi hayatımıza, bilfiil yaşadıklarımıza verebileceğimizi hissettik. Orishas projesini bildiğiniz gibi Paris'te oluşturduk, halen de farklı ülkelerde de olsa hepimiz Avrupa'da, memleketimizden uzakta yaşıyoruz. Göçmeniz, uzun lafın kısası. Yaşadığınız ülkede yabancı olmak hemen her gün karşınıza dikilen bir gerçeklik, hele Avrupa'da yaşıyorsanız. İşte bu gerçekliği çalışmalarımıza taşıma zamanı geldi.

Yaşadığınız ülkede yabancı olmak her gün karşınıza dikilen bir gerçeklik, hele Avrupa'da yaşıyorsanız. İşte bu gerçekliği çalışmalarımıza taşıma zamanı geldi.

Küba müziğinin son zamanlarda çıkışa geçtiğini düşünürsek, bugünlerde Kübalı müzisyenler olarak Avrupa'da yaşamak çok da olumsuz bir şey olmasa gerek...

Russo: Küba kültürünün son zamanlarda revaçta olması, gündelik hayatımızı doğrudan etkileyen bir olgu değil açıkçası. Küba son yıllardaki ilginin dışında da Batı Avrupa ülkelerinde her zaman olumlu karşılanmış bir ülke; bunun belki de kaybettikleri değerleri Küba toplumunda buluyor olmalarıyla bir ilgisi vardır, bilemiyorum. Sonuçta bütün bu ılımlı yaklaşım, gündelik hayatta pek bir şey ifade etmiyor. Batı Avrupa'da göçmensen, nereden geldiğin önemini kaybediyor. Sonuçta onlar için bir yabancısın ve attığın her adımda karşılaştığın binbir türlü zorlukla bu yabancı olma durumunu olanca ağırlığıyla yaşıyorsun. Avru-

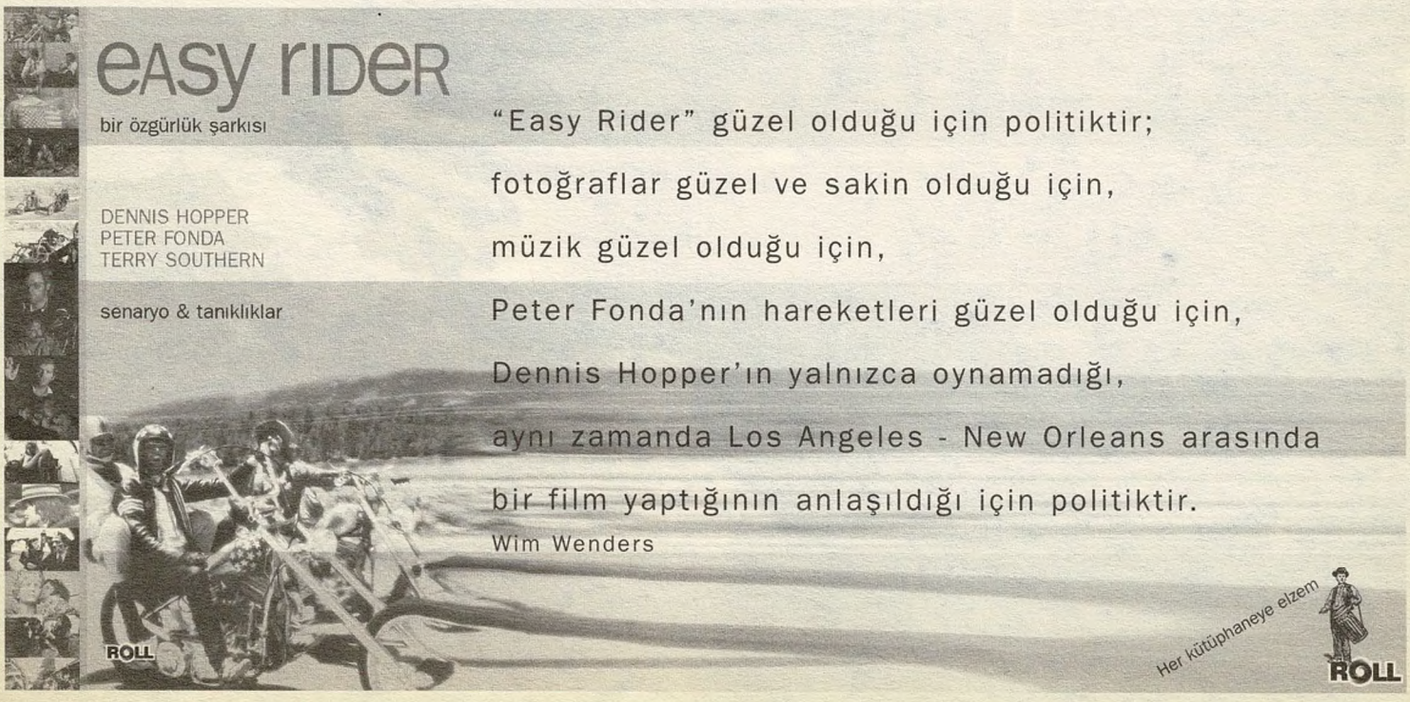

pa'da geçirdiğimiz üç yıldan sonra, göçmen olmanın sorunlarını, ifade özgürlüğü sıkıntılarını, göçmen topluluklar içinde kadınların kendini ifade etmede karşılaştıkları zorlukları anlatan bir albüm olarak şekillendi "Emigrante".

Latin rap'i kavramına dönersek, birbirinden farklı koşulların ürünü olan müzikleri birbiriyle harmanlamanın püf noktası nedir sizce?

Youtel: Latin müziği, özellikle Küba müziği bizim sesimiz, hayatımızı ifade eden müzik. Çocukluktan başlayarak bütün hayatımız Los Van Van, NG La Banda, Beny More, Orquesta Aragon gibi ustaları dinleyerek geçti. Tabii yaptığımız müziğin bir de öbür yüzü var. Rap ve hip hop ekolünden de uzun süredir dinlediğimiz, müzikal anlamda etkilendiğimiz gruplar var. Run DMC, Public Enemy, KRS One, daha yakın zamanlarda Wu-Tang Clan ilk anda aklıma gelen topluluklar. Latin rap'i dediğimiz sentezi yakalamak için rap müziğini de anlamış, özümsemiş olmanız gerekiyor. Orishas olarak bizi rap yapan öbür Kübalılardan ayıran temel özellik belki de bu. Küba'daki gençler genelde ABD'den kendilerine yollanan müzik altyapıları üzerine kuruyorlar müziklerini. Bu da kendi seslerini bulmalarını engelliyor. Sonuçta, Küba'daki müzik endüstrisi tamamen geleneksel müziğe göre şekillenmiş. Latin rap'i dediğimiz türün gelişmesine yardımcı olacak bir kayıt altyapısı olmadığı gibi, henüz kendini kabul ettirecek bir hip hop kültürünün varlığından da söz etmek güç... Bizim de demin saydığım ABD'li gruplardan etkilendiğimiz açık. Özellikle ritm ve düzenlemelerde. Ama işin bir de içeriği var. Rap ya da hip hop yapan Kübalı müzisyenler olarak ne anlatıyorsunuz, derdiniz nedir? Bu da işin müzikal yanı kadar önemli. Rap ve hip hop, kent kültürünün, bu kültürün yarattığı sorunlardan payını almış insanların kendini ifade etme şekli. Biz ilk defa Latin rap'i yapacağız diye yola koyulduğumuzda "söyleyecekleri ne olabilir ki" dedi birçokları. Kırsal nüfusun hâlâ azımsanmayacak bir oranda olduğu sosyalist bir ülkede rap'in karşılığının olamayacağını düşünüyordu insanlar. Oysa bizce kazın ayağı öyle değil. Küba'da dünyadaki yaşıtlarıyla benzer sorunları paylaşan, kentli bir gençlik var. Bu kitle yavaş yavaş kendini ifade etmenin yeni yollarını arıyor. Biz de Orishas olarak bu arayışın bir ürünüyüz. Küba'da gördüğümüz yoğun ilgi de bunun kanıtı.

İki yıl önce İstanbul'a geldiğinizde henüz Küba'da konser vermemiştiniz, aradan geçen süre içinde bu fırsatı buldunuz mu?

Roldan: Küba'da, kendi ortamımızda konser vermek en büyük hayalimizdi. Bu hayali kısmen de olsa gerçekleştirdik. Kısmen diyorum, çünkü bir takım problemler yaşadık. İkisi açık havada, üçü genelde turistlerin takıldığı gece kulüplerinde beş konser verdik, ama bu mekânları seçme şansımız olmadı. Basın da bizi görmezden geldi. Ne radyo, ne de televizyon konserlerimizi halka ulaştırdı. Manic Street Preachers Havana'ya geliyor, yer yerinden oynuyor, her türlü tanıtım, pohpohlama gırla. Bize gelince, adı tam olarak konmamış bir sansür uygulandı sanki. Çok şaşırtıcı bir durum değil belki, ama sonuçta insanın canı sıkılıyor. Biz her zaman, her gittiğimiz yerde yüzde yüz Kübalı olduğumuzu, Küba toplumunun ve gençliğinin sesi olduğumuzu söylüyoruz ve buna samimiyetle inanıyoruz. Eleştirilerimiz hep yapıcı, doğru olanı desteklemeye yönelik. Her neyse, sonuçta ümidimizi kaybetmiş değiliz. Tekrar tekrar Küba'ya dönüp gönlümüzden geçtiği gibi Küba gençliğiyle buluşmayı deneyeceğiz.

Geçen söyleşide grubun kurucularından Flico Livan'ın gruptan ayrılışını hidayete ermekle açıklamıştınız, onunla görüşüyor musunuz?

Roldan: Flico, Orishas'ın kurulmasında prodüktörümüz Miko Niko'yla birlikte çok önemli bir rol oynadı. Ama Flico baştan beri bizlerden farklı bir noktada duruyordu. Kişiliğiyle, eğitimiyle bizden farklıydı. Havana'nın sert bir mahallesinden geliyordu, kişisel bazı problemleri vardı –kardeşi Miami'de öldürüldü. Sonunda Fransa turnemiz sırasında, daha fazla dayanamayacağını söyledi ve ayrıldı. Hidayete ermek bir yana, bence Flico'nun en büyük sorunu, sıkıntılarının kendi yaşayışından kaynaklandığını görememesi.

Küba günlerinizde, Amenaza olarak adlandırıldığınız zamanlarda beraber çalıştığınız Joel Pando da Orishas'ta yer almıyor. Birçoklarınca Küba rap'inin idolü olarak kabul edilen Joel Pando'yla yollarınızın ayrılması da bir sürü rivayete yol açmış kulağımıza çalındığı kadarıyla...

Youtel: Evet, bu konuda bir sürü söylenti dolaştı. Sonuçta gerçeği bir tek biz biliyoruz ve öyle de kalmasını istiyoruz. Her grupta problemler yaşanır, biz de kendimizce sorunlar yaşadık. Önemli olan Joel Pando'nun Amenaza ile Küba rap'ine yaptığı katkıların kabul görmesi. Joel Pando çok yetenekli bir rap'çi ve kendi yolunda ilerlemeyi sürdürüyor, gereksiz yere çekişmeler yaratıp insanların yaptığı müziği gölgelemenin alemi yok.

Farklı yerlerde yaşadığınızı söylemiştiniz, bu durum çalışmalarınızı nasıl etkiliyor?

Youtel: Bu günlerde ben Madrid'de, Russo Milano'da, Roldan da Paris'te oturuyoruz. Bu durum çalışmak için stüdyoda bir araya gelmemize yol açıyor. Zaten geçtiğimiz üç yılın büyük bir kısmını turnede geçirdik. Yapım aşamasında en büyük rolü prodüktörümüz Niko oynuyor. Ama stüdyoya kapanınca, her şeye burnumuzu sokmadan edemiyoruz. Basları kontrol etmekten tutun da, yeni sözler eklemeye, vokaller yapmaya, kısaca o anın ruhunu yansıtacak ne varsa müziğe dahil etmeye çabalıyoruz.

Konserlerde üçünüzün haricinde bir perküsyonist ve bir de DJ yer alıyor...

Russo: Perküsyonu ve DJ'i sahne performansının sınırlarını zorlamak için vazgeçilmez unsurlar olarak görüyoruz. Bu akşam izleyeceğiniz DJ Sonar aramıza yeni katıldı. Geri kalanlar, yani üçümüz ve Irakere'nin eski perküsyonisti Miguel Angel Diaz, aynı düzeni koruyoruz.

Orishas'ın bundan sonraki rotası ne olacak?

Youtel: Yeni bir sentezin tam ortasındayız ve bu müziğin kapıları birçok şeye açık. Bu arayışı sürdürürken kendi yaşadıklarımız en önemli malzememiz. Köklerimizi, çıkış noktamızı hiçbir zaman unutmamaksa temel düsturumuz.

Söyleşi: ***Emilio***

Küba'da dünyadaki yaşıtlarıyla benzer sorunları paylaşan, kentli bir gençlik var. Bu kitle kendini ifade etmenin yollarını arıyor. Orishas bu arayışın ürünü.

bakınız

Orishas kırkbeşinci sayımızda konuklarımız arasındaydı.

"Buradan gençlik Küba'ya gitmek istiyormuş. Tamam, tavsiye ediyorum, gitsinler görsünler. Çünkü bazen yanlış görüşler oluşuyor, tütün, rom, güneş, güzel popolu kızlar... Bunları Küba diye benimsiyorlar. Ama başka taraflar da var. Madalyonun öteki yüzü var."

(sayı 45, ağustos '00)

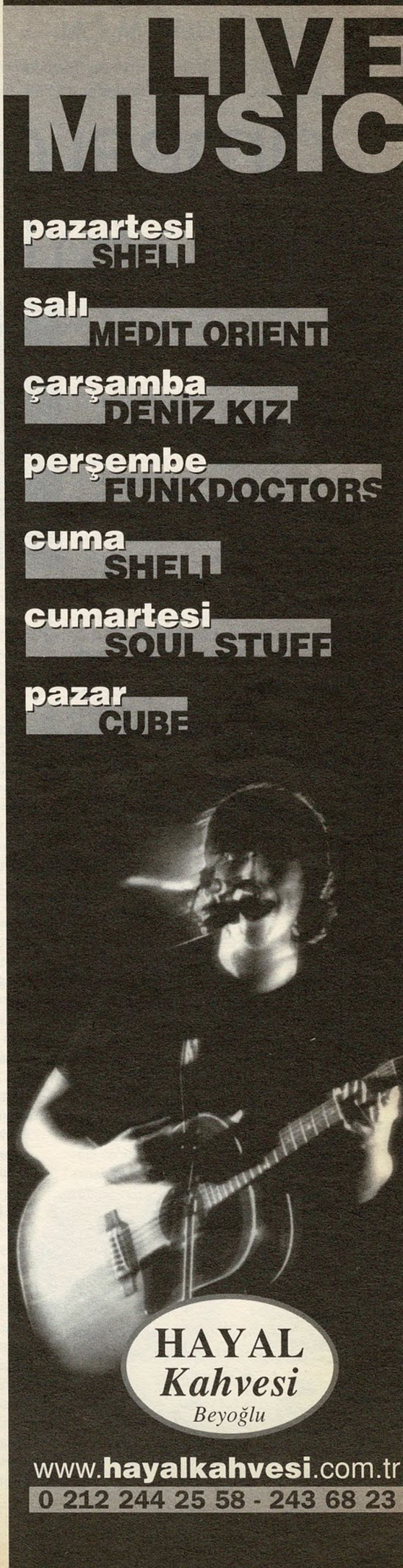

ÇAL ÇİNGENEM ÇAL

Mayıs ayında etrafımız Roman müzikleriyle kuşatılınca, üç-beş satırla da olsa notlarımızı aktarmak farz oldu... Konserler, CD'ler, filmler ve kitaplar arasında kısa bir gezinti...

cimbalom sen bizim her şeyimizsin

"World Of Gypsies" albümünün kapak resmi

"Gezegenin müzikal tarihinden Çingeneleri çıkarın, her şey nasıl da tepeden tırnağa farklı olurdu" diyor Hintli tabla üstadı Zakir Hüseyin. Türkçe söylersek, "ille de Roman olsun, ister çamurdan olsun" demeye getiriyor. Sahiden de Çingeneler uğradıkları her yerin müziğine hayat üflemişler, ve tabii oralarda rastladıkları müziklerden de beslenip kendi müziklerine can katmışlar. Zamanda ve coğrafyada uzun soluklu bir seyahatin, hareketin, bereketin insanları onlar. Primo Levi, II. Dünya Savaşı'ndaki ruhen yitik Yahudileri anlattığı romanı "Şimdi Değilse Ne Zaman"da bir kahramanını şöyle konuşturur: *"Bize bir bayrak hazırlamalısın Bella. Bu bayrağın içinde her renk olmalı. Ortasına da orak ya da çekiç veya iki başlı kartal, yahut Davud'un yıldızı yerine, başında çıngıraklı beresi ve elinde kelebek ağı olan bir deli koymalısın."* Çingenelerinki de biraz o hesap. 70'lerin başında Romanya'da toplanan ilk Çingeneler Birliği toplantısında kabul edilmiş bayraklarının üstünde ne var, biliyor musunuz: Tahta bir araba tekerleği. Mayıs ayı başlarında İş-Sanat Festivali'ni ikinci kez şenlendiren Fransız Bratsch grubunun kemancısı Bruno Girard da şöyle diyordu: *"Çingenelerde bir özgürlük bilinci var. Başka toplumlarda bu bilinç ancak belli bir kültür seviyesinden sonra oluyor. Halbuki onlarda hemen, en baştan bu bilinç var. Özgürlük kavramıyla aralarında bir ödün, pazarlık yok. Yani özgürlük her durumda ne olursa olsun elzemdir, ilk şarttır. Halbuki öbür toplumlarda ödünler verilir, pazarlıklar yapılır. Çingenelerin kesinlikle radikal oldukları bir konu özgürlük."*

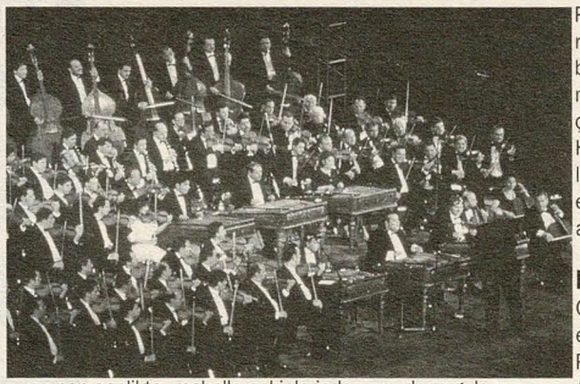

Budapeşte Çigan Senfoni Orkestrası Ankara'daydı

Haydutlar orkestrasına hazırlık

Ne mutlu ki, mayıs ayında bu özgürlüğün, bu özgür seslerin tam göbeğine düştük. Bratsch'la başlayan seferimiz, 5 Mayıs Hıdrellez akşamı İstanbul Ahırkapı'da sürdü. Armada otelinin öncülüğünde düzenlenen şenlikte, mahalle sakinlerinden meydana gelen Ahırkapı Büyük Roman Orkestrası gümbür gümbür göbek havaları çaldı. Üç gün sonrasındaysa Ankara'da bir nevi "hot night in Budapest" yaşadık, Budapeşte Çigan Orkestrası'nın coşkulu gösterisini seyrettik. Evde, ofiste falan da duruma uygun tercihler yaptık. Zaten hiç toz tutmayan Ciguli'nin iki albümünün yanısıra, Tony Gatlif'in film müzikleriyle yatıp kalktık. 1998'de İstanbul Film Festivali'nde heyecanla seyredip hiç unutamadığımız "Çılgın Yabancı" (orijinal ismiyle "Gadjo Dilo") Romanya'nın kar altındaki köylerindeki bir maceraydı, buralara gelmeyen "Vengo" ise anlaşılan bir Endülüs hikayesi. Çingene müziğine adanmış bu Tony Gatlif filmlerinin soundtrack'leri, iple çektiğimiz bir konsere hazırladı bizi: Temmuz'da Açıkhava Tiyatrosu'nda Laço Tayfa'yla birlikte, biliyorsunuz, Taraf De Haidouks çalacak, kendi iyi kalpli haydutlarının, "ince memed"lerinin türkülerini söyleyecek. Romanya'dan, Bükreş yakınlarındaki Clejani yöresinden gelen grup, Tony Gatlif'in "Latcho Drom" isimli 1993 filminde de görüntüye girmiş. Ayrıca Tony Gatlif'in kızı Elsa Gatlif'in Taraf De Haidouks'la ilgili yeni bir belgeseli var... Emir Kusturica kadar popüler olmasa da, Çingene dünyasına eğilen müthiş filmler yapıyor Tony Gatlif. Kendisi, Fransa'da yaşayan Cezayir kökenli bir Çingene. Bu arada Kusturica demişken, "Super 8 Stories" filminin DVD'si çıkmış, No Smoking Orchestra'nın belgeseli olan bu filmi bir yerlerden bulup seyretmeli...

Çingene çingene
Hayat sana mengene
Alem oturur kalkar
Sen serserisin gene

Eşek pastırması sucuk olur mu
Gelip giden böyle cacık olur mu
Ey insanlar insan buçuk olur mu

Aşık Mahzuni Şerif

Gatlif filmi "Çılgın Yabancı"dan enstantaneler

Bu ay içinde imdadımıza yetişen bir albümden daha bahsetmek isteriz: "World Of Gypsies" isminde dünyalar güzeli bir derleme. İçinde yok yok. (Bir Türkiye yok.) Balkan ülkeleri, İspanya, Mısır, Hindistan, binlerce kilometrekarenin sesi, nefesi... Dev cüsseli Slovak yıldız Vera Bila adeta Küba sound'unda Roman havaları söylüyor, Mısırlı Hala Mahmoud ve Nil Çingeneleri bir yalelliyle ortalığı duman ediyor, efsanevî İspanyol Camaron De La Isla flamenko ateşi yakıyor, Musafir ise nağmelerini Hint kökenlerinden devşiriyor... Makedonyalı Esma Redzepova ve Koçani Orkestar, Goran Bregoviç ve Polonyalı ortağı Kayah, Sırp Saban Bayramoviç, Rumen Taraful Din Baia ve Fanfara Din Cozmesti, Yunanlı Chrisoula Christopoulou ve Kostas Pavlidis, Bulgar Ibro Lolov, Macar Roby Lakatos, Andras Farkas ve Kalman Balogh, "World Of Gypsies" albümünün diğer misafirleri... Albümde özellikle Kalman Balogh'un yorumladığı "Bulgar Cigany Horo" parçasında baskın biçimde karşımıza çıkan –Taraf De Haidouks albümlerinden de aşina olduğumuz– cimbalomdan biraz daha uzun bahsetmek lazım. (Arzu eden 55. sayımızdaki ansiklopedi maddesine göz atabilir.)

Bizzat bahar

Cimbalomdan bahsedeceksek, önce Ankara'ya, az evvel bahsettiğimiz konsere dönmemiz icap ediyor. Philip Morris/Sabancı'nın desteğiyle Sevda Cenap And Müzik Vakfı'nın düzenlediği 19. Ankara Müzik Festivali'nde çaldı Budapeşte Çigan Senfoni Orkestrası, nam-ı diğer "101 Keman". Sahiden keman, viyola, çello ve kontrbasların sayısı 100'e yaklaşıyor sahnede; ayrıca birkaç üflemeli alet ve ön saflara kurulmuş beş adet cimbalom. Hintlilerin santuruna, bizim kanuna benziyor, ama aynı zamanda piyano misali bir gayrımenkul; sofraya oturur gibi önüne oturuyorsunuz ve vibrafon misali çubuklarla dövüyorsunuz telleri. Öyle bir "sihirli flüt" ki bu cimbalom, çıkan sesler kanunun yanısıra gitara, piyanoya, arpa kadar uzanıyor. Konserde ağırlık elbette yaylılar ordusundaydı, ama gözlerimizi yine de bu iri kıyım alete yakışan iri kıyım ustadan, adeta "çeribaşı" hüviyetindeki Öszkar Ökrös'den alamadık. İlk bölümde geleneksel giysiler içindeki orkestra Zoltan Fabri'nin filmi "Macarlar"ı hatırlattı, papyon kravatlı ikinci bölümdeyse Avusturya-Macaristan İmparatorluğu saraylarındaydık sanki. Önlerinde nota filan olmadan Strauss'lardan Berlioz'a, Rossini'den Haçaturyan'a haldır huldur yirmiye yakın eser çaldılar, araya halk ezgilerini, "Oçi Çorniye"yi (Siyah gözler), Rumen Çingene besteci Dinicu'nun "Saka Kuşu"nu, Monti'nin "Çardaş"ını ve tabii Brahms'ın "Macar Dansları"nı ve Liszt'in "Macar Rapsodisi"ni sıkıştırdılar.

Yüzyıllarca burun kıvrıldı Roman halkına, Roman kültürüne ve müziğine. 1850'lerde Franz Liszt, Macar rapsodilerini yazarken Macarların "öz" halk müziği yerine Çingene ezgilerine başvurunca kıyamet kopmuş mesela. Onca zaman hor görülen bu nağmelerin, şimdi artık kıymete bindiğini görmek güzel. Nutuk atar gibi bitirelim; o bayrak hiç inmesin, tekerlek hep dönsün...

Bu mevzuda lafı bağlamak bize değil, Ahmet Haşim'e düşer: *"Çingene, insanın tabiata en yakın kalan güzel bir cinsidir. Zannedilir ki, bu tunç yüzlü ve fağfur dişli kır sakinleri, beşeri şekle istihale etmiş bir takım yeşil ağaçlardır... Çingene bizzat bahardır. Çocukluğumda gördüğüm baharlardan bugün hatırımda kalan hayal, yeşil, kırmızı, sarı şalvarlar giymiş, şarkı söyleyen ve el çırpan bir alay genç kız içinde zurna çalıp bu musikinin vahşi kahkahaları ardından müşabih akisleri ile vadileri inim inim inleten gene bir Çingenedir."*

Derya Bengi

HIP
PRODUCTIONS

alternatif festival

8 haziran 2002
demirciköy
istanbul

Ulaşım ve detaylı bilgi için www.hippro.com

sneaker pimps
jim masters
lulu
DJ U.F.U.K
murat uncuoğlu
cervus, DJ met

pulp
david byrne
carl cox

ve diğerleri ...

Carlsberg
TURNS ON THE MUSIC

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz.

İstanbul: Galleria Vakkorama, Merter MMM Migros, Akmerkez Vakkorama , Taksim Vakkorama, Beşiktaş Alkım Kitabevi, Yapı Kredi Plaza 1907 Fenerbahçe Derneği, Carousel Vakkorama, 7/Eleven Mecidiyeköy, 7/Eleven Maslak OPET, Eminönü Vapur İskelesi İçi, Caddebostan MMM Migros, Soyak MMM Migros Suadiye Vakkorama.
İzmir: Alsancak Vakkorama, Mavişehir Vakkorama, Alsancak D&R
Ankara: Vakkorama Kızılay, Vakkorama Ankara Migros

Bilet Fiyatı
07 Haziran'a kadar **25.000.000 TL.**
08 Haziran'da **30.000.000 TL.**
HIP PRODUCTIONS
Tel: 0212 2579455-56
Faks: 0212 2630902
e-mail: info@hippro.com

18 YAŞ SINIRI VARDIR.

CNBC-e www.cnbce.com
96.2 e KSEN
İSTANBUL LIFE
blue jean
vs
sabah, dev ekranda milli maç ...

kapı açılışı : 16.00

Oojami

Oojami'nin ilk albümü "İstanboogie" adıyla Türkiye'de yayınlandı, kendileriyle Babylon'da da müşerref olduk, iki güzel gece geçirdik. Kaçıranlar, belki Hülya Avşar Show'da Avşar'ı oynattıklarını görmüştür. Necmi Cavlı'nın Kuzey Afrika'dan, İngiltere'den arkadaşlarıyla beraber kurduğu Oojami, kaç zamandır İstanbul'dan çıkmasını beklediğimiz bir gruptu. Hayatta olsalar ve dinleseler, Halikarnas Balıkçısı'nın hemen dansa, Neyzen Tevfik'in de neyine davranacağı Oojami'nin müziğini ve İngiltere dans pistinin kısa tarihini Cavlı'dan dinledik...

KEŞKE ORHAN BABA KULÜPTE DANSETSE

Necmi Cavlı: *(söyleşiden sonra kokoreç yemeye gitmek istediğini söylüyor)* Kokoreç yok İngiltere'de, midye tava da yok. Dolma, börek, her şeyi yapıyorlar, ama bunlar yok.

Türkiye'de AB'ye giriş tartışmalarının nirengi noktalarından biri kokoreç. Girersek, yasaklanacak.

Tamam abi, girmeyelim tabii. *(gülüyor)* Şaka bir yana, girsek ne olacak? Yine ikinci sınıf vatandaş olarak görecekler bizi. Girmesek de öyle görüyorlar zaten. Dini değiştirip hıristiyan olursak belki kabul ederler.

Türkiye doğumlusunuz, değil mi?

Bodrumluyum.

Halikarnas Balıkçısı'nı gördünüz mü?

Onun cenazesinde yürüdüğümü ve ağladığımı hatırlıyorum. Bütün okulu götürmüşlerdi, çok duygulanmıştık. Torunlarıyla arkadaşım... Biz Neyzen Tevfik caddesinde oturuyorduk. Neyzen Tevfik'in orijinal evi, amcamın evi. Ahmet Ertegün'ün aldığı ev de babamın dedesinin. Neyzen uzun yıllar orada yaşamış. Sürgün gitmiş o da. Bodrum çok güzeldi eskiden. Kahveye oturursun, hep entellektüel insanlar, aydınlar, yazarlar, müzisyenler... Ne kadar kaliteli insan varsa, sürgüne oraya yollamışlar.

Sonradan pek çok insan da yerleşti oraya, İlhan Berk mesela.

Tabii. İlhan Berk, çok samimi arkadaşımın dedesi. İlhan Berk'le de aram çok iyi. Onun bir şiirini İngilizce şarkı yapmaya çalışıyorum... Öyle insanlar Bodrum'u Bodrum yaptı.

Oradan bir şeyler kaptınız mı, okuma merakınız arttı mı mesela?

Yok, çocuktuk, mikropluk yapıyorduk hep. Basketbol oynardım, denizde balık avlardım bütün gün. Ne zaman ki üniversiteye gittim İzmir'e, orada dünyam değişti biraz. Üniversiteden sonra Ankara'da iki-üç sene öğretmenlik yaptım. Sonra sıkıldım, İngiltere'ye gittim.

Ne okumuştunuz üniversitede?

Spor. Beden eğitimi öğretmenliği yaptım burada. İngiltere'ye gittiğim zaman, buradaki diplomanızı tanımadıkları için, orada ekonomi okudum. Yedi-sekiz sene öğretmenlik yaptım, önce ortaokullarda, sonra ilkokullarda.

Ekonomi mi öğretiyordunuz?

Hayır, bir kere öğretmenlik diploman oldu mu, transfer olabiliyorsun. İlkokulda her şey öğretiyordum. Biraz psikoloji çalıştım. Bir sürü göçmen çocuk var orada, onlara psikolojik yardım gibi bir alana geçtim.

Sizin okulunuz daha çok göçmen çocukların gittiği bir okul muydu?

Yoo, o kadar değildi. Çalıştığım ortaokulun yüzde 60'ı göçmen çocuğuydu, ilkokulunsa yüzde 20'ye yakını. Ortaokuldaki göçmen çocukların yarısı da Türkçe konuşan öğrencilerdi.

İngiltere'de o kadar Türk var mı?

İngilizceden sonra en çok konuşulan dil Türkçe. Pakistanlılar var, ama onlar ikinci, üçüncü kuşak olduğu için, onların anadili İngilizce. Anadili İngilizce olmayıp da okullarda en çok konuşulan dil, şu anda Türkçe. Londra'da çok büyük bir etkinliği var Türkiyeli cemaatin.

İngiltere'ye gitme sebebiniz neydi?

Sıkıldım. Çok dardı her şey. Aslında kalmak için gitmedim, biraz İngilizce öğrenmek istiyordum. Ama gittiğimde ilgimi çekti orası, değişik bir perspektif kazanmaya başladım. Beni rahatlattı ilk başta İngiltere. Biraz bilmemenin verdiği, turistik bir rahatlamaydı, ama olsun.

Hiç göçmenlik sıkıntısı çekmediniz mi?

Yaşamadım. Buradan eğitimli olarak gidiyorsun, daha değişik imkânların var, İngiliz arkadaşların oluyor... Ama yine de yaşamamak mümkün değil, okuldasın, görüyorsun: Adamlar özel olarak bir sistem kurmuşlar o çocukları eğitmemek için. Bu senin de kültürün, onlar aşağılandıkça sen de aşağılanıyorsun. Ona sessiz kalmak, bir şey yapmamak mümkün değil. Öyle ağdalı bir sistem ki zaten, ağzını açtığın anda, hemen seni dışlayıp kuyunu kazmaya çalışıyor herkes. Ama herkes yüzüne gülüyor, hiçbir zaman ellerinde kadife eldiven olmadan tokat atmıyorlar. İngilizler bu arkadan bıçaklama konusunda çok iyiler.

Kendi aralarında, ilişkilerinde de öyle değiller mi, sınıfsal çelişki çok net olarak görülmüyor mu İngiltere'de?

Evet, ama dünyada hiç politik grev yapmayan işçi sınıfı da orada. Kapitalizmin iktidarının sarsılmadığı tek ülke dünyada, İngiltere. Fransa'da, Almanya'da, Belçika'da işçi sınıfının politik partileri daha güçlü. İngiltere'deki İşçi Partisi'nin bugün Muhafazakâr Parti'den hiçbir farkı yok. Eskiden de hep reformist bir hareketti. İşçiler de bu reformizmin bir parçası, sendika-devlet ilişkileri çok güçlü.

84'te orada mıydınız, maden işçileri grevinde?

86'da o heyecanla gittim zaten. Ama en fazla yaptıkları da odur. Her zaman ekonomik kökenli grevler olmuştur İngiltere'de. Menfaat ve çıkar önemli bir şey ama, Fransa'daki gibi "we want everything" diye çıkmamışlardır hiçbir zaman. İngiltere'de son genel grev 1926'daydı, işçiler polisle futbol oynuyordu grev alanında. Bunun ötesine hiç gitmediler. İngiltere bir ada kültürü olarak Avrupa'nın radikalizminden tamamen uzak, ama çok da liberal bir görüntüsü var. Politik düzeyde çok liberal gözükür, ama gerçekte son derece ağdalıdır. İngiliz sendikaları kadar tutucu, ırkçı sendika dünyanın hiçbir yerinde yok. Ben bölgemde Öğretmenler Sendikası'nın temsilcisiydim, genel kurullarında ırkçılıkla ilgili delegeydim. Sendikalardan yardım alman mümkün değil. Sadece beyaz olursan legal yardım ederler, ama beyaz İngiliz değilsen, hiç. Sendikanın yönetiminde olmama rağmen, okulda ırkçılıkla ilgili sorunlarım olduğu zaman, hepsi görmezlikten gelip yürüyüp gidiyordu.

İngiltere'ye gittiğinizde, Evren'den, Özal'dan kaçıp Thatcher'a yakalanmış oldunuz...

Evet, biraz öyle oldu. Ama nereye gitsen birine yakalanacaksın, var mı

Basın bize "Anglo-Turkish" dediğinde hoşuma gitmiyor. Angloluk bir şeyimiz yok. Ama bu grup, globalleşmenin ürünü. Oojami'nin anlamı yok, ne Türkçede ne İngilizcede.

gidilecek başka bir yer? Ama doğru, kültürel olarak çok dar, sıkıcı bir döneme girilmişken burada, onun sıkıntısını yaşarken, her şeyin açlığını duyduğum bir dönemde öyle bir yere gittim. Gerçi orada Thatcher'ın müdahale edemediği şeyler bir süre sürdü. Mesela ben gittiğimde underground dans başladı 80'lerin ikinci yarısında. O kültüre kafamızı çarptık gider gitmez, festivaller, underground kulüpler, büyük bir drug kültürü... Ben hiç rock'u, punk'ı bilmeden, birdenbire kendimi alternatif dans müziğinin ortasında buldum.

Nasıl yaşanıyordu elektroniğin ilk dönemleri?

Çok radikaldi o zaman tabii. Kolaydı parti yapmak, baskı yoktu. Thatcher daha sonra yasakladı parti yapmayı. Şimdi de Criminal Justice Law diye bir şey çıkardılar, parti yaparken polis evine gelip, sistemini alıp götürebiliyor. Particiler sokaklara döküldüler bu yüzden, biz de döküldük. Herkes bisikletlerle sound sistemi getirdi, bang bang bang tekno. Çok harika bir gösteriydi. *(gülüyor)* İngiltere'de nefes alabileceğin, ırkçı olmayan, diğer kültürlere, insanlara daha açık oldukları bir çevrenin içine girmiş oldum dans ortamında. Müzik çok radikaldi, harikaydı, herkes o işi sevdiği için yapıyordu. Daha sonra, 90'larda house gibi olaylarla pop müziğe döndürüldü. Şimdi iğrenç bir müzik house müziği, ticarîleşti. Alternatif yaşam biçiminin dinamikleriyle birlikte, tabandan gelişen bir şeydi daha önce.

Partiler nerede yapılırdı, işgal evlerinde mi mesela?

Öyle de yapılırdı, kullanılmayan depolarda da. Şimdi de yapabiliyorsun işgal evlerinde ama, ancak küçük partiler oluyor bunlar. Daha zor oluyor örgütlenmek. Millete haber vermiyorsun, son anda telefonlarla haberleşiliyor. Ama sonuçta oluyor, kim ne yaparsa yapsın, insanlar bir araya gelmenin, kendilerini ifade etmenin yollarını buluyorlar. İngiltere'de alternatif bir düşünce veya politik hareket yoktur ama, alternatif müzik hareketi vardır. Çünkü politik olarak o kadar bunaltıcı, baskıcı bir yerdir ki, insanların kendilerini ifade edebilecekleri bir alan oluyor müzik. Drum'n'bass gibi, punk gibi müzikler bu yüzden buradan çıkabiliyor. Fransa'da, Almanya'da insanların kendilerini ifade edebilecekleri daha demokratik yapılar var, insanlar sanat alanını o kadar dönüştürmüyorlar. İngiltere'de kendini daha soyut ifade etmen gerekiyor, müzik bunun için uygun. Beni İngiltere'de hâlâ tutan şey, geçmişe göre imkânlar daha az da olsa, alternatif kültürün, müziğin varolması.

İlk gittiğinizde, dinlediğiniz, sevdiğiniz kimler vardı o alemde?

Dans müziğinde pek o kadar isim yok genellikle. Vardır mutlaka da, ben o zaman DJ filan değildim, sadece dinleyiciydim, dansetmeyi seviyordum. Beş sene önce daha değişik müziklere ilgi duymaya başladım. Ninja Tune'un filan çıkış dönemiydi, Warp Record'dan her şeyi alıp dinliyordum, Autechre'lar filan. Sonra Transglobal Underground, Jah Wobble etkilemeye başladı beni, Doğu müziğiyle dans müziğinin karıştığı şeyler. Blue Note diye bir kulüp vardı, Talvin Singh'in kulübü Anokha, Mowax, sonra drum'n'bass'la Goldie, Metalheadz, acid caz... Hepsi aynı kulüpten çıktılar. O hareket benim çok ilgimi çekti.

Türkiye'de pek öyle yaşanmıyor, çok sonra, biraz da büyük ve pahalı kulüpler üzerinden bu müzikler ithal ediliyor. Ama orada hayatın içinde, kulüplerin atmosferi içinde şekilleniyor bu müzik... Mesela drum'n'bass'tan breakbeat'e, bu tür geçişler nasıl yaşanıyor?

İnsanların değişik müziklerden etkilenmeleriyle oluyor esas olarak. Ama bence bu değişiklikler kafalarda olmuyor, moda olduğu için de olmuyor, bir takım entellektüel insanların "şöyle bir müzik yapsak iyi olur" demeleriyle de olmuyor. Orada çok mülti-kültürel bir topluluk var. Orada doğup büyümüş insanlar bunlar. Talvin Singh drum'n'bass yaptığı zaman Hindistan'da bilinmiyor bu müzik. Bu insanların yaşadığı bir kültürel çelişki, bir baskı var. Bu bende de çok önemli rol oynadı. Büyük bir ırkçılık var: Ne olursanız olun, önemli değil, ikinci sınıf vatandaşsınız. İstediğiniz kadar onlardan on kat fazla diplomanız olsun elinizde, oranın en seviyesiz insanı bile sizi ikinci sınıf vatandaş olarak görür. Bu duruma bir kızgınlık vardı içimde. Bütün gün öğretmen olarak çalışırım, gece eve gelip kompüterin başına otururum. O enerjimi olumlu bir yere kanalize etmeliydim, daha negatif bir yere doğru gitmem, kendi kendime psikolojik olarak zarar vermem mümkündü. O noktaya götürüyorlar insanı, böyle bir cendere var orada. Bunu kırmanın bir yolu müzik; Asyalılar da böyle başladı. Asyalıların yoğun yaşadığı yerlerde "community music" diye bir şey kurdular. Gençler bir araya geldi, mixing yapmaya başladılar. Böyle bir takım etkileşimlerin, ihtiyacın, psikolojik, politik ve kültürel bir ihtiyacın sonucu olarak çıktı... Bunlar kendi kalabalıklarını, kulüplerini yarattılar. Onların müziğine platform olacak kulüp yoktu. Bu aynen bize de oldu. Koca Londra'da, o kadar müziğin beşiği olan İngiltere'de çalacak yer bulamadık. Bir takım çok küçük barlara, kulüplere gidip parasını ödeyerek ancak çalabiliyordum. Bu yüzden kulüp açtık kendimize. Hubble Bubble diye bir kulüp. Kuzey Afrika, Ortadoğu, Türkiye, Balkan kökenli müziklere bir platform olsun istedik.

Ne zaman açtınız Hubble Bubble'ı? Nasıl bir kitlesi var?

Karmaşık bir kitle, çok güzel bir kitle. Genç insanlar da var, yaşlı insanlar da. Çoğunluğu İngiliz, ama Türkler, Faslılar, Cezayirliler, Asyalılar var. "Melting pot" denilen bir yer... İki sene oluyor açalı. İlk başlarda yolumuzu bulmaya çalışıyorduk. Kendi kalabalığımızı yaratmaya çalışıyorduk. Basında o kadar iğrenç yorumlar çıkıyordu ki bizimle ilgili. Time Out "şalvar giyen, nane çayı içen Arapların kulübü" diye bahsediyordu. Halbuki Londra'daki en yaratıcı kulüp bu. Trapezcilerimiz var, kendi müziklerini de kendileri yazıyorlar, "Turkish influence" elektronik müzik yapıyorlar, İngiliz adamlar. Çok mücadeleler ettik, çok paralar kaybettik. Ticarî amaçlarımız olmadan, tamamen yaratıcılık düşünerek, kendi kişiliği, kimliği olan bir müzik hareketi yaratmaktı amacımız... Bir takım ihtiyar, orta yaşlı İngiliz insanlar senin çaldığın Türk klasik müziğini, folk müziğini "aa ne kadar güzel, ne kadar ilginç" diye dinlerler; Afrika'dan gelir birileri, davul çalar, hep seyrederler. Ama bu hiçbir zaman onların bizimle ya da Afrikalılarla ilgili düşüncelerini değiştirmez. Oryantalizmi reddetmek de bir tepki olabilir, ama onu reddetmeden, onu değişik bir seviyeye getirerek onun gençliğine de kabul ettirmek mümkün. Asyalıların yaptığı bu oldu. Asyalılar kendi kültürlerini aldılar, ama bunu gençliğin kabul edeceği bir biçime soktular. Bu kültüre hep yukarıdan bakılıyordu, ama bütün gençler şimdi Asyalılar gibi giyiniyor, Madonna'ya kadar herkes öyle gözüküyor. Kültürün çok büyük bir etkisi var sosyal yapıda peşin hükümlülükleri değiştirmek için.

Time Out "şalvar giyen, nane çayı içen Arapların kulübü" diye yazdı. Halbuki Londra'daki en yaratıcı kulüp bizimki. Kuzey Afrika, Ortadoğu, Balkan müzikleri için bir platform.

Tersten bir oryantalizm de yapabilir insan, oryantalist bakışı bizzat üretebilir kendini kabul ettirmek için...

Öyle de olabilir. Bu çok önemli. Mesela Oojami'nin müziği fusion değil. Fusion genellikle Batı müziğiyle Doğu müziğini alıp bir araya getirerek yapılan bir şey. Talvin Singh'in, Nitin Sawhney'nin, Badmarsh & Shri'nin müziği fusion müziği değil bana göre. Bu tamamen yeni bir dünyanın, çokkültürlüleşen Batının ve globalizmin yarattığı yeni bir şey. Kendilerine özgü sesleri var adamların. Fusion'da kendine özgü bir ses yoktur, iki ayrı şey vardır. Ama biz Türk müziğini bile aynen kullanmıyoruz, onun etkilerini gösteriyoruz. Bir sürü insana bizim "Tin Tin" şarkısını çalıyorum, orada "Tin tin tini mini hanım" etkisini duymuyor mesela, ama ondan etkilenerek yaptık biz onu. Bu tamamen bizim kendi yaşayışımızdan, kendi deneyimimizden, oradaki duygularımızdan gelen, oradaki kızgınlığımızın, mutluluğumuzun karmaşası olan yeni bir ses. İngiliz basını bize "Anglo-Turkish" dediği zaman hoşuma gitmiyor. Anglo-Turkish değiliz biz, "Turkish influence global bir sound"uz. Bizim Angloluk bir şeyimiz yok. Ama oradan çıktık diye diyebilirler, önemli değil ne dedikleri, nasıl tanımladıkları. Bu grup, globalleşmenin bir ürünü. Oojami ismi de onu ifade eder, bir anlamı yoktur, ne Türkçede ne İngilizcede. Öyle bir kelime yarattık ki, hem akılda kalsın, kullanılsın, hem de global olsun, her tarafta ilgi çekebilsin. Farklı kültürlerden insanları bizim kültürümüzden etkilenen bir müzikle bir araya getirebilmek, onları eğlendirebilmek çok önemli. Kendi kültürünü kaybetmeden başka kültürlerle bir araya gelip daha barışçıl, insanların birbirini dışlamadığı, olduğu gibi kabul ettiği yeni bir dünya yaratmak... Bu dünyanın yarattığı, bu sürece katkısı olan sesler bunlar. Bu perspektife yerleştiriyoruz Oojami'yi ve bunda bir ölçüde başarılı olduk. Çok büyük atıflarda bulunmak da istemiyorum, dünyayı değiştirmek gibi niyetlerimiz de yok, sonuçta okyanusta bir damlayız. İnanıyoruz ki, insanlar mutlu olduğu sürece hoşgörülü olabilir, hoşgörülü toplumlarda yaratıcı bir şeyler ortaya çıkar. Amacımız insanları mutlu etmek, canlı çaldığımız zaman daha eğlenceli şeyler çalmak... Elbette insanların üzüntülü olduğu dönemler de var, onu yansıtan müziklerimiz de var ama, insanların beş dakika da olsa günlük problemlerini unutup re-

laks olmaları bizim için çok önemli. Öbür gün günlük problemleriyle daha güçlü olarak cebelleşmeleri, boğuşmaları için bir enerji vermek istiyoruz insanlara... Ne yaparsak yapalım, Avrupalı bizi ikinci sınıf vatandaş olarak görüyor. Bunu değiştirmek ekonomik, politik bir olay değil bence. Mutlaka etkileri vardır, ama bunlarla başarılabilecek bir olay değil. Bunu becermek için üç tane daha Galatasaray takımı, yüz tane daha Tarkan çıkarmak lazım. Bugün Tarkan Türkiye'den çıkmış ve gençliğin Batıda dinlediği tek insan.

Hanif Kureishi'nin bir sözünü sık sık anıyoruz: "Popüler kültür, asıl mücadele alanıdır..."

Tabii, tamamen katılıyorum. Okuldan hatırlıyorum, çocuklar hep gözleri önde yürürken, Galatasaray Mahchester'ı yendiği zaman, herkes kafaları havada yürüyordu. İngilizler de "vay be, helal olsun" diyordu –birdenbire adamların seninle ilgili imajları değişiyor. Ama hâlâ, mesela Galatasaray-Liverpool maçını televizyonda seyrettikten sonra iki gece uyuyamıyorum, çünkü o kadar ayrımcı, o kadar aşağılayıcı şeyler söylüyorlar ki açık açık.

Leeds maçının yankıları nasıl oldu?

Acayip korkunç bir ırkçılık, basında korkunç anti-Turkish yazılar... Türk millî takımı gelirken, Guardian gibi güya radikal olan bir gazete "istenmeyen misafir" diye başlık attı. Ben milliyetçi bir insan değilim, herhangi bir kültürün diğer bir kültürden iyi olduğunu kabul etmem, her kültürün iyi tarafları, kötü tarafları var. Sen akıllı bir insan olarak iyisini seçersin, toplumlar böyle ilerler. Kişilik olarak da insanlar iyi yanlarına çalışıp kötü yanlarını yok ederek gelişebiliyor. Ama bir tepki göstermemek de mümkün değil adamların ayrımcılığına, peşin hükümlülüğüne. Çok hassas dengeler var tabii, müzik de sadece müzik olarak kalmıyor. Çok dikkatli stratejiler izlemek gerekiyor. Bir yandan popülerleşmeye çalışmak, bir yandan da kendi kimliğini kaybetmemek, bu çok zor bir şey. Bunu becermeye çalışıyoruz.

"İstanboogie" galiba ilk albümünüz...

Evet, tamamen benim evde, bir yandan full time öğretmen olarak çalışırken yaptığım albüm. Hepsini evimde, odamda yaptım, hiçbir zaman büyük stüdyoya girmedim. Ama ne bileyim, belli kurallar geldi, eskiden on dakikalık parça yapıyordum, beş dakika intro, beş tane break oluyordu parçada. Tabii o şekliyle canlı çalmak mümkün değil. Bir de bir takım insanların kulak alışkanlıkları var, bunlar pazar alışkanlıkları, ama hepsi de yukarıdan inmiş şeyler değil. Bunları öğrenmeye başladım canlı çalınca. Canlı çalıyorsun, bir break yapıyorsun, millet duruyor, ikinci break'de dans pistini öldürüyorsun. Dolayısıyla daha az break yapmaya başladım. Çok uzun intro'da da sıkılıyor adam, bir şarkıda oluyor ama, ikinci şarkıda tekrar üç-dört dakika intro olunca, bıkıyor. Demek ki otuz saniyeden fazla intro olmayacak, bu otuz saniyede müziğin kültürel etkisi girecek. İki dakika içerisinde müzik en iyi noktasına ulaşacak, orada kalmaya çalışacak... Doğru yanlış diye söylemiyorum, ama böyle bir takım kurallar getirdim kendime. Bunu canlı çalmaktan, arkadaşlarla beraber çalmaktan, kalabalığın tepkisiyle öğrendim. Çünkü sahnede insanlarla göz gözesin. DJ olmak da o kadar kolay değil, ama canlı çalmak çok daha başka bir şey. DJ olunca başkasının müziğini çalıyorsun, kalabalıkla duygusal etkileşimin yok. Biraz da tesadüfen oldu bazı şeyler: Canlı çalarken bir gece Miles Copland geldi, bizi beğendi, sign up, sonra da Amerika'da, İngiltere'de çıktı albüm. Biraz daha işi ciddiye almaya, grubu genişletmeye başladım. Şimdiye kadar hiçbir iki konserimiz olmadı ki, aynı grupla çalalım, ama yavaş yavaş oturuyor.

Avrupalı bizi ikinci sınıf görüyor. Bunu değiştirmek için üç tane daha Galatasaray takımı, yüz tane daha Tarkan çıkarmak lazım.

Dün akşam siz Babylon'da çalarken Show TV'de bir arabesk tartışması vardı. Ferdi Tayfur ve İbrahim Tatlıses stüdyodaydılar, Orhan Gencebay telefonla bağlandı; daha sonra resmî müzik politikasını savunan ortodoks taraf salonu terketti...

Gördüm, söyleme bana onu, hiç bulaştırma beni o kavgalara. *(gülüyor)* Erken yatayım, dinleneyim diye otele gittim, ne var diye televizyonu açtım, tartışmayı gördüm. Sonra kafam ona o kadar takıldı ki, bütün gece uyuyamadım sinirden, işte bunlardan sıkılıp gitmiştim diye. *(gülüyor)* Bir deli bir kuyuya taş atmış, bin akıllı çıkaramamış derler. İngiltere'de de, eğer sorduğun soru yanlışsa, istediğin kadar onun üzerinde çalış, doğru cevap bulman mümkün değildir derler. Bunlar yanlış sorular, yanlış temelde tartışılan şeyler. Bunlar hiçbir şekilde ne müziği, ne de insanların kültürel bakış açılarını değiştirebilecek tartışmalar değil bence. Çağın dışına düşmüş şeyler. İyi şeyler söyleyenler de var tabii, Orhan Gencebay'ın her söylediğine katılıyorum. Sonuçta gereksiz, yanlış tartışmalar. Türk müziğinden bahsediliyorsa, İngiliz müziği ne, Alman müziği var mı? Yok böyle bir şey.

Zaten "arabesktir ve Arap müziğidir, 'biz'e ait değildir" dedikleri müziğin temelinde de yüzyıllardır kullandığımız makamlar ve melodi yapıları var...

Batı hayranlığı, kendimizi Batıya beğendirmek için Doğuyla olan kültürel bağlarımızı kesmeye çalışmak... Halbuki Batı hiçbir zaman bizi Batı olarak kabul etmez. Kendi kimliğimizi kaybetmeden, oryantal etkileri de, folklor etkileri de, her birini alarak onlara kendimizi kabul ettirmemiz gerek. Öbür türlüsü yanlış bir yol, başarılı da olmadı. Kök meselesi de o kadar basit bir şey değil, herkesin farklı etkileri var. Tek bir kültürden, tek bir milletten bahsetmek çok zor. Hele bu yasaklamalar hepten kültürü öldüren şeyler. Kültürü ölmüş bir toplumu zaten dünyada hiç kimse bir topluluk olarak ciddiye alıp kendine eşit görmez. Hep kurallarla, kalıplarla düşünülüyor. Artist-artizan diye bir ayrım vardır, adam bir resmi çok iyi kopya edebilir, ama o bir artist değil, bir artizandır. Nota bilgin çok iyidir, her şeyi çalabilirsin, ama yaratıcı bir şarkı yazamayabilirsin, herkesin seveceği uluslararası düzeyde bir şey yapamayabilirsin. Önemli olan yaratıcı insanları çıkarmak. Bu da ancak kuralların dışında bir şey yaparsan olur. Piyasada bir sürü artist var, herkes artist, ama art yok, yaratılmış, yeni bir şey yok ortada. Uluslararası düzeyde işte bir tek Tarkan çıkmış. Helal olsun, o da oryantali kullanarak çıktı popta. Bak mesela Mercan Dede'ye, seviyorum yaptığı müziği, kendine özgü bir sesi var, ama buradan çıkmadı ne yazık ki. Tamam, buranın etkisinde, ama Kanada'dan çıktı. Bize bak, niye bizim gibi insanlar buradan çıkmasın?

Evet, Türkiye'deki bu kültürel keşmekeş, bir sürü yaratıcı projeye gebe olabilir. Zaten sanki hep gebe, ama çocuk bir türlü doğmuyor.

Bugün konuştuğumuz şeylerle ilgili bunlar. Bir takım insanların oryantali yasaklamasından, bir takım insanların kurallar koymasından dolayı çıkmıyor. Nasıl çıksın ki? İngiltere'de de devlet güçlü, parti yaparsan gelip aletlerini topluyor, ama bir alternatif kültür var. Burada alternatif kültür henüz yok, umarım yavaş yavaş gelişir, insanlar aşağıdan yavaş yavaş, bir şekilde yaratır onu. Mesela alternatif rock müziği ne zaman ki ticarileşiyor, o zaman geliyor buraya. Ama hiçbir zaman tabandan, kendinden bir şey gelmiyor.

Belki arabesk için bu söylenebilir...

Olabilir. Keşke o hareket, burada tabandan çıkan hareket Avrupalılaştırılmak istenseydi, benim yapmak istediğim sentezlerin çok daha iyisini yapabilirlerdi. Keşke o şansları olsaydı, Avrupa'ya açılsalardı, Orhan Gencebay bir takım elektronik, alternatif müzisyenlerle çalışsaydı, keşke gidip bir alternatif kulüpte dansetseydi, onları kendi kafasında bir yorumlasaydı... Çok güzel şeyler çıkabilirdi ortaya, ama maalesef bu tür kanallar yok.

Afrika etkisi Oojami'de niye bu kadar baskın?

Bir kere Gana'ya gitmiştim tatile, orada bir takım drüm'cılarla, djembecilerle tanışmıştım. Onların köyünde iki-üç hafta kaldım, bana djembe öğrettiler. Bir de Londra'da yaşıyoruz, benim öğrencilerimin, sokağımda komşularımın bir kısmı zaten Afrikalı. Bir etkinin olmaması mümkün değil. Onlarla birlikte yaşıyorsun, açık bir insansan, kültürel etkileri de olacaktır. Endonezya'ya gittim, orada insanlar alet yapıyorlar, onları seyrettim, onlarla kayıt yaptım. Fas'a gittim, Gnawa müzisyenlerini dinledim, onlarla kayıt yaptım. Kullanmadım birçoğunu, ama ister istemez etkiliyor tabii. Mesela "Chicky" şarkısında Arap etkileri görebiliyorsunuz, "Vuslat"ta Afrika etkisi baskın, "Sitare"de Asya etkisi var. Zaten Londra'da var bu kültürler.

Darbuka nasıl buluşuyor elektronik müzikle?

Elektronik müzik biraz kalabalık olduğu için, aradan darbuka sesinin duyulması çok güzel oluyor. Bizim bir tane dansözümüz var, erkek. Darbukacımız Türktü, "ben dansöze çalmam, hele erkek dansöze hiç çalmam" dedi. Biz de "çek git o zaman işine" dedik, "madem kapalısın böyle şeylere". Darbuka çok güzel bir alet, sesi çok güzel, tam uyuyor bizim müziğimize. Daha çok kullanmak isterim. Tek problemim, evimde yaptığım için bazen kayıt kalitem o kadar iyi olmuyor. Kötü kayıt yapmaktansa, sample kullanmayı daha çok tercih edebiliyorum. Bu da biraz sınırlıyor tabii insanı. Ama severiz yahu darbukayı. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Merve Erol***

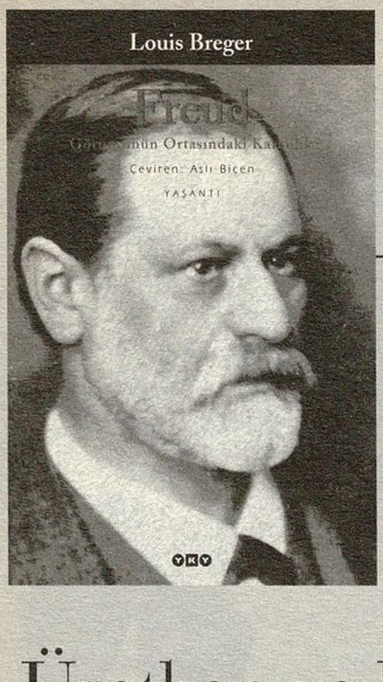

Freud
Görüntünün Ortasındaki Karanlık
Louis Breger
644 s.

Sigmund FREUD
(mitlerden arındırılmış versiyon)

Daha dikkate değer hiçbir şey yapmamışken kendini geleceğin kahramanı olarak görüyordu. Elinde purosu, bakımlı sakalı, iyi kesimli takım elbisesiyle kır saçlı deha görünümünü yıllar önceden tasarlamıştı. Psikanalizi kurduktan sonra, kokain kullanımından erkeklerle ilişkilerine kadar hayatında kesin, keskin kararlar aldı ve uyguladı. Bu arada dünya onun kuramlarıyla çalkalanıyordu.
Freud biyografisi bir dehayı mitlerinden arındırırken gerçek kişiliğini bütün insani karmaşıklığıyla ortaya koyuyor.

Üretken ve hazin bir yaşamdan dünyaya bakışın kitabı

20. Yüzyılın en büyük düşünürlerinden Walter Benjamin'in yaşamöyküsü, Bernd Witte'nin kaleminden, Türk okuruyla buluşuyor. Başyapıtı sayılan *Pasajlar* ve *Tek Yön* kitapları daha önce YKY 'den yayımlanan yazarın, döneminin hep biraz ilerisinde kalmış düşünceleri, umutsuz aşkları, Scholem'le mektuplaşmaları, Adorno ve Brecht'le dostlukları, bunalımları, toplama kampında gazete çıkarma planları ve 48 yaşında canına kıyışı...
Bir kültür adamının hazin öyküsü.

Walter Benjamin
Bernd Witte
Çeviren: Mustafa Tüzel
212 sayfa

Pierre Loti:
Gezegen Seyyahı
Alain Quella-Villéger
564 s.

Pierre Loti'nin Çalkantılı Dünyası

Dünyadaki en önemli Loti uzmanlarından sayılan Alain Quella-Villéger'nin kaleminden iflah olmaz bir Doğu âşığı, saf bir romantik, maceraperest bir denizci olan Pierre Loti'nin çalkantılı dünyası...

Türkiye'ye ve İstanbul'a duyduğu sonsuz sevginin yanı sıra değişik cinsel fantazmaları; aşk, yolculuk ve macera üçgeninde şekillenen yaşamıyla Loti'nin usta işi, sıradışı ve sarsıcı biyografisi.

Umutsuzluk şarkıları mırıldanan bir "gezegen seyyahı".

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **Internet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky**
www.teleweb.com.tr 473 0 444 • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

hazırlan haziran!

İstanbul'un yaz festivalleri çoğaldıkça çoğalıyor... Bu ay ömrümüzün en yoğun haziranı olacağa benzer. Kilyos yolundaki Demirciköy plajında 8'inde Alternatif Festival var... Efes Pilsen Summer Fest, Maslak Venue'de aynı gün başlayıp 10'unda ikinci bölümünü gerçekleştiriyor... Şile istikametinde, Ömerli'deki H2000 ise haziranın son günü başlayıp temmuzun 3'üne kadar devam ediyor... Daha da ayrıntısı Gayd sayfalarımızda...

David Byrne *8 Haziran cumartesi* Demirciköy Plajı

Tam on yıl önce, en "latin lover" zamanlarında kalabalık bandosuyla Açıkhava'yı hop oturup hop kaldırmıştı David Byrne. Tabii bir de, finale yakın, bir ritm-box eşliğinde gitarıyla icra ettiği punk "sayko kilır kesköse" kaldı aklımızda... Son zamanlarda eski Talking Heads yıllarını anımsatır biçimde, minimalist ve yaylılarla sıkı fıkı "olgun" bir tarz tutturdu. Her dem taze şarkılarının ötesinde, popüler müzik üzerinde "düşünsel" bir etkisi olan benzersiz bir ademoğlu. New York topraklarında yetişen bu "dünya vatandaşı"nı bir kez daha bağrımıza basma zamanı. *(Alternatif Festival)*

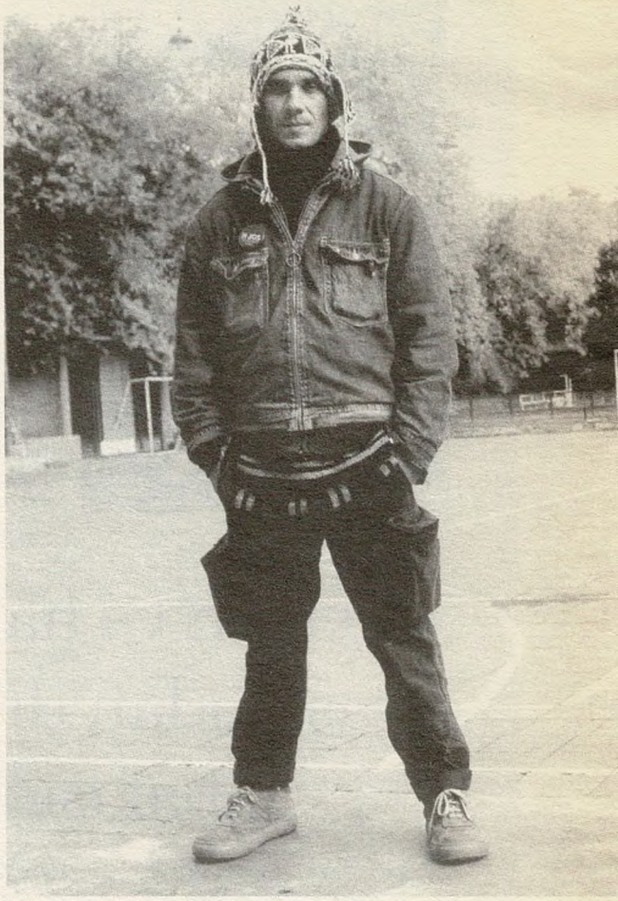

Manu Chao

10 Haziran pazartesi Maslak Venue

"Esperanza"nın, umudun sesi Manu Chao, işte İstanbul'da! Ona ikinci binyılın ilk Bob Marley'i desek, abartmış olur muyuz? Chiapas dağlarından, Paris ve Barcelona gettolarından, Seattle'lardan yükselen ateşin notaları, Manu Chao'nun şarkılarında uçuşuyor. Eğlence, dans, rock, algı kapılarının anahtarları: Bu konserde ne ararsak var. Fakat uyaralım: İstiklal Caddesi'nde gezerken kulak kabartıp sevenler, ağır punk'a, ska'ya da hazır olsunlar. Globalleşen İstanbul'da, enternasyonalizmin bayrağını açacağız. Manu Chao illegal, marihuana illegal, cemicümlemiz illegal. *(Efes Pilsen Summer Fest)*

Suede

3 Temmuz çarşamba Ömerli

1994'ten kalma bu fotoğrafa bakınca aradan çok zaman geçmiş, hem de hiç geçmemiş gibi geliyor. Bowie'den, Bolan'dan, Morrissey'den aldığı işçi sınıfı barok-rock geleneği, üzerinde asla "ödünç" gibi durmadı Brett Anderson'un; tam tersine bu müziğe çok şeyler ilave etti. Büyüsünü yitiren Brit-pop'un büyüsünü hiç yitirmeyen grubu oldu Suede. Adı üstünde: Süet. Yumuşak zannedersiniz ama, batar, hatta acıtır. Konserin, plaklardan daha coşkulu, daha yırtıcı geçeceğine emin olabilirsiniz. (H2000)

Calexico *3 Temmuz çarşamba* Ömerli

İki sene önce, 44. sayımızda, Atina'da rastladığımız Calexico'cularla konuşmuş, Türkiye konseri için hayallere dalmıştık. Bu sene, onca yaz davetlisinin arasında kıvılcım gibi parlıyorlar. İkili, kovboy rock'unun, insan ruhunun kıyıköşesinde Faulkner gibi gezinen yeni Güney folk'unun en güzel temsilcilerinden biri. John Convertino ve Joey Burns, yanlarında trompetlerle, vibrafonlarla gelecekler, Ömerli'nin ortasında bir spagetti-western kasabası inşa edecekler. Heyecanımızı kuşandık, düelloya çoktan hazırız: Hey amigo, che Calexico! *(H2000)*

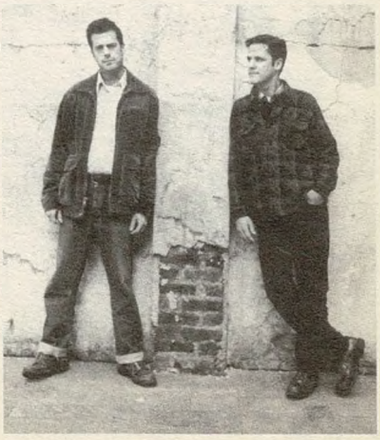

Gotan Project *8 Haziran cumartesi* **Maslak Venue**

Gotan, Arjantin cuntasından kaçıp Paris'i mesken kılanların argosunda tango demek. Son yıllardaysa, elektronikanın en zihin açıcı, kulakların pasını alıcı ekiplerinden biri. Hafif müzik ayarında bir tangonun değil ama, sert, kabuklu, dönenip duran Arjantin tangosunun izini süren, Astor Piazzolla'nın mirasını elden geçiren bir topluluk Gotan Project. Arjantin'in milli gitaristlerinden Eduardo Makaroff'un Philippe Cohen Solal ve Christoph H. Müller'in beat'leriyle işbirliğine katılan bandoneonun, kemanın, piyanonun tadına doyum yok. "La Revancha Del Tango" albümlerinde, "Triptico", "El Capitalismo Foranéo" gibi dört dörtlük şarkıların yanında, "Paris'te Son Tango"ya ve Zappa'nın "Chunga's Revenge"ine tango-beat müdahalesi de var. Pulp'la çakışması talihsizlik, ama bu da şiir gibi müzik. *(Efes Pilsen Summer Fest)*

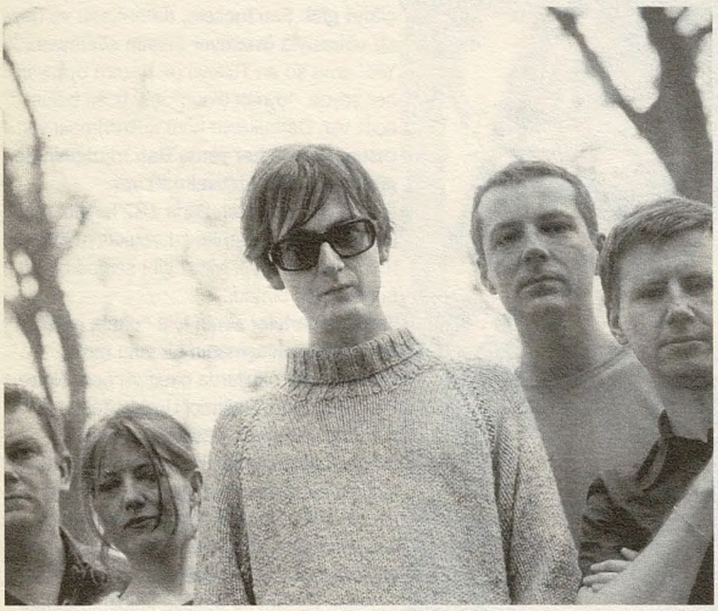

Pulp *8 Haziran cumartesi* **Demirciköy Plajı**

Ağırladığımız modern rock'çular listesine irisinden bir çentik: Pulp için az zamanda çok işler başardılar diyeceğiz ama, yirmi yıllık mazileri var. Yine de Jarvis, "forever young": Heyecanıyla, elektro-vokaliyle bir yeniyetme; edebî rock'a bağışladığı cilt cilt şarkıyla, hayat sahnesinden çektiği siyah-beyaz fotoğraflarla tecrübeli, yaşlı bir abide. Kadim dostları arkasında çalarken, sırık gibi boyuyla eğilip bükülerek sahneyi dolduracağına şüphe yok. Karşılarında kim bilir kaç bin "sıradan insan", son albümlerinde dedikleri gibi, "hayatı seveceğiz". *(Alternatif Festival)*

Lamb *3 Temmuz çarşamba* **Ömerli**

Fotoğraf altı yıl öncesinden. Louise anne oldu, Andy'nin haylazlığı hafif duruldu, ama masumiyet baki kaldı. Modern şehir ritmlerinin huzurlu gökyüzüyle bütünleştiği, 21. yüzyıla has insani bir füzyonun, İngilizden ziyade Avrupalı bir soluğun simgesi Lamb. Cambazlık arayışında olmayan bir "tekno"lojinin önünde, sessizlik arayışında kristal bir vokal... İkinci kez İstanbul'dalar. *(H2000)*

Muse *30 Haziran pazar* **Ömerli**

Muse çapında bir grubu üç ay içinde iki kere izlemek her kula nasip olmaz. Nisanda çalmışlardı, şimdi gene geliyorlar, baharımızda, yazımızda onlar var. Radiohead cinsi neo progressive hard rock'un "lise son sınıf" delikanlılarından İngiltere günlüğü... Becerikli, hem de hevesli. Buhranlı, hem de süratli. Sıkıntılı, hem de öfkeli. Gitarlı, hem de tuşlu. Cream'den Emerson, Lake & Palmer'a efsanevi üçlüler arasına –Placebo'yla birlikte– adlarını yazdıracaklar yakında. *(H2000)*

The Notwist

1 Temmuz pazartesi **Ömerli**

Alman olmanın, veya İngiliz ya da Amerikalı olmamanın faydaları... Grunge'dan dub'a, krautrock'tan elektronikaya deneyen, deneyen, deneyen ve yanılmayan Notwist'in "pilot"luğuna itimadımız tam. *(H2000)*

Maximum Roach

1 Temmuz pazartesi **Ömerli**

Çok can yakmış Apollo 440 elemanlarının balıklama daldığı yeni bir deniz. Sert tarafından drum'n'bass ve breakbeat projesi. Elektrik çarpar gibi çarpan ritm cümbüşü, kan, ter ve kahkaha... *(H2000)*

Télépopmusik

2 Temmuz salı **Ömerli**

Akustik enstrümanlarla DJ müziğinin sürekli paslaştığı bir "serbest bölge"nin grubu. Fransa'dan, yani elektronik müziğin yeni merkezinden geliyorlar. Yüksek ısıda ve sadelikle, usul usul yükselen ritmler aksında, cazdan hiphopa bütün popüler istasyonlarda yolcu indirip bindiriyorlar. *(H2000)*

Ece Dorsay

23 yaşında, şarkı yazarı, şarkıcı, gitarist. Sinema eleştirmeni Atilla Dorsay'ın kızı. Ama kendi kanatlarıyla uçuyor ve şarkılarında kendi adına söz alıyor. "Merdivenler yorucu / Asansörse korkutucu / Var mı başka çıkış yolu" derken, ister istemez kuşağının dertleri hakkında da ipucu veriyor. Modern rock tınılarıyla bezeli, insanı kolayca içine alan ilk albümünde, Hardal'ın Şükrü Yüksel'inden bu yana dinlediğimiz en iyi Türkçe rock vokaliyle karşılaştık... Ece Dorsay'la buluştuk, albümü "Kum Saati"ni konuştuk.

EDNÜTSÜ NEKİD

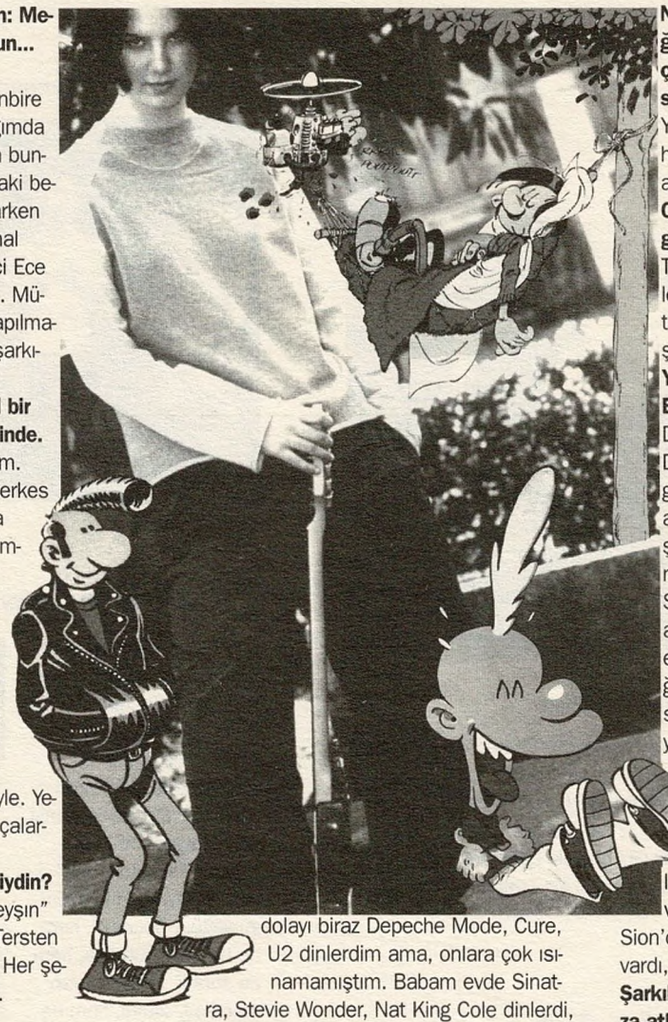

Şarkılarında şarkılardan bahsediyorsun: Mesela "şarkılar yaşadı hayatımı" diyorsun... Nasıl yani, şarkılar yaşadı hayatını?

Ece Dorsay: Bir şarkı dinliyorum, birdenbire ruhum yükseliyor sanki. Kulaklığı taktığımda istediğim yerlere gidiyorum. Ama bütün bunları kafamda yaşıyorum. Sanki kafamdaki beni, o şarkılar yaşatıyor bana. Şarkı çalarken kendim olabiliyorum, ama bitince normal monoton hayatıma dönüyorum: Öğrenci Ece okuluna gidiyor, ailesiyle yaşıyor falan... Müzik bitiyor ve olmanız gereken insan, yapılması gereken işler devreye giriyor. Sanki şarkılar yaşıyormuş gibi bizim hayatımızı.

"Yeni baştan öğrenirim şehrimi / Eski bir şarkının sözlerinde" diyorsun bir diğerinde.

Şehrim derken iç dünyamı kastediyorum. Yazdığım şeyi darlaştırmak istemem, herkes kendine göre bir anlam çıkarabilir, ama ben kişisel olarak böyle algılıyorum: İçimde koca bir şehir var, zengin bir hayal dünyam var.

Şarkılarla ilişkin nasıl başladı?

Ece Dorsay: Aslında bir şarkıyı dinlerken, öncelikle sözlere bakmıyorum. Şimdi daha çok bakar oldum ama, önce şarkının ritmi, melodisi, sound'u ve vokal beni etkiliyor. Virtüoziteden çok, besteye bakarım. Küçüklükten beri böyle. Yedi-sekiz yaşımda, evde Stevie Wonder çalardı, o melodiler içime işlerdi.

O sözleri mırıldanır mıydın, ezberler miydin?

İngilizce bilmezken "meyşın, keyşın, seyşın" diye uydururdum. Dile karşı ilgim var. Tersten okuma gibi tuhaf kabiliyetlerim de var. Her şeyi tersten okuyup sohbet edebiliyorum.

Nasıl yani? Örnek versene.

Bana bir cümle söyleyin.

Örnek versene.

(anında) Enesrev kenrö. *(gülüşmeler)* İngilizceyi, Fransızcayı da tersten okuyabiliyorum. Hem fonetik olarak, hem yazılış olarak. Gözümde canlanıyor harfler. Direkt görüntüsünü görüyorum.

İlk şarkını ne zaman yazdın?

15 yaşında. Gitara 13 yaşında başlamış biri için çok hızlı başladım bestelere. Akor atıp şarkı söylemeye odaklandım.

Gitara heves ettiğin anı hatırlıyor musun?

92'de Bryan Adams stadyum konseri olmuştu. Sadece "Everything I Do"yu bilen bir tip olarak zorla gittim o konsere. O konserde coştum. Şimdi Bryan Adams dinlemiyorum, ama o an beni çok etkiledi. 13 yaşındaydım.

Ne dinliyordun o sıralar?

Tracy Chapman, A-Ha çok severdim. Abimden dolayı biraz Depeche Mode, Cure, U2 dinlerdim ama, onlara çok ısınamamıştım. Babam evde Sinatra, Stevie Wonder, Nat King Cole dinlerdi, şansonları severdi, Brel, Aznavour... Ben Enrico Macias'ı sevdiğimi hatırlıyorum.

Saydıkların arasında bizim topraklara en yakın olanı Macias. Sen şarkılarında bu coğrafyadan tınılara yer vermiyorsun. Sevmediğinden mi, yoksa üzerinde büyük bir etki yaratmadığından mı? Bir söyleşinde senin müziğini överken "darbukasız, neysiz bir albüm" demişler ve buna ilişkin bir soru sormuşlar.

23 yaşındaki bir kadınmışım gibi davranılmıyor bana. Acı çektiğimi düşünüyorum. Maddi anlamda şanslı ve rahat gözüküyor olabilirim, ama hep diken üstündeyim.

Benim cevabımın hepsini yazmamışlar: Mesela U2'nun "Mysterious Ways" şarkısında, Laço Tayfa ve Brooklyn Funk Essentials'da, yani iyi kullanıldığı zaman darbukayı çok seviyorum. Massive Attack Türkiye'ye geldiği zaman burdan bir darbuka sample'ı aldı, son albümündeki "Inertia Creeps" şarkısında kullandı mesela.

Neden sence bir müzik, içinde olanlarla değil, olmayanlarla tarif ediliyor? Şekersiz çiklet gibi. Sen mesela, darbukasız ve neysiz olmasıyla övünüyor musun albümünün?

Yoo, ama şu an Türkiye'de pazara oynayan her şeyde, "oynak olsun" gibi ticarî bakış açısı var. Darbukanın kötü kullanılması var.

Olsun. Pekâlâ her yerde Batı müziğinin de, gitarın da kötü kullanılması var.

Tabii. Limp Bizkit'ler, Blink 182'ler gibi rezalet örnekler var. Benim "darbukalı müzik kötüdür, gitarlı müzik iyidir" gibi saçma bir düşüncem hiç olmadı.

Yazdığın şarkılar senin için "okula giden Ece"den uzaklaşmanın bir yolu mu?

Disiplinli, zor okullarda okudum ben. Notre Dame de Sion, Boğaziçi Üniversitesi, her gün ödev isteniyor, baskı var, çocuk muamelesi gördüğümüzü hissediyorum. 23 yaşındaki bir kadınmışım gibi davranılmıyor bana kesinlikle. Acı çektiğimi düşünüyorum. Sebepsiz yere ağlamalar, sabahın köründe arkadaşlarımı arayıp sabaha kadar sohbet etmeler, fiziksel bir şekilde kalbimin sızladığı çok olmuştur. Çok hassas bir insanım. İnsan ilişkileri konusunda samimi ve vefalıyımdır ama, çevremde az ve öz insan vardır. Maddi anlamda şanslı ve rahat gözüküyor olabilirim, ama hep diken üstündeyim. Okula gidiyorum, kendimi hiç oraya ait hissetmiyorum. Gençliğin klasik lafları gibi gözükecek ama, bu bende hep var. Varoluşumun sebebiymiş gibi. Dame de Sion'da da böyleydi, herkesin bir arkadaş grubu vardı, ben köşede yalnız otururdum.

Şarkılar bunları aşmana mı yaradı? Yoksa, havuza atlar gibi bunların tam içine mi atladın?

Rahatsızlıklarımı dile getirmek beni rahatlattı. Ama şimdi de tuhaf bir şey oldu: Hani derler ya, "albüm yaptın, çok değiştin"; aslında tam tersi oluyor, bir şey başarıyorsunuz, çevrenizdeki insanlar bir tuhaflaşıyor. Bakışları bile rahatsız ediyor. Çok ufak davranışlardan anlam çıkarıyorum. Paranoyak değilim ama, hafif bir alınganlık var bende. Var, kesinlikle var. *(gülüyor)*

Şarkılarında da, şimdi konuşurken olduğu gibi "genel tablolar" çizmişsin. İri iri şarkı sözleri... Tek bir yere, basit bir duyguya, küçük bir âna, bir öğleden sonrasına odaklanmış şeyler değil. Hep geniş zamana ait genel sözler...

Çok güzel söylediniz. Hiç spesifik şeyler değil anlattıklarım. Ciddi ciddi bir konsantrasyon sorunu yaşıyorum. Çok basit bir anı çok iyi anlatmak, usta bir şarkı yazarlığı gerektiriyor. Bende henüz o ustalık yok. Belki ilerde detaylara yoğunlaşabilirim... Ben sözleri hep ikinci plana attım. Albüm aşamasında, daha adam gibi Türkçe söz yazma-

Ece Dorsay ve arkadaşları: Hamaktaki Gaston (André Franquin), meşin ceketli Lucien (Frank Margerin), kahkaha atansa Titeuf (Zep)

34→

mıştım. Daha öncesinde İngilizce spontane laflar ediyordum.

Türkçe yazarken örnek aldıkların oldu mu?

Hayır, önümde bir örnek olmadan Türkçe söz yazmaya kalkıştım.

Türkiyeli rock'la aran yok mu?

Küçükken MFÖ dinlerdim, hâlâ da beğenirim. Mor ve Ötesi, Rashit gibi grupları da takip ediyorum. Ünlü grubunun sound'u ve tavrı çok hoşuma gitmişti. Ortadan yok olmalarına üzüldüm... Hakan Kurşun'un funk ve psychedelic takıldığı tek albümünü çok severim... Türkiye'de rock alanında iyi vokalist yok gibi geliyor bana. Mazhar Alanson'un ses rengini beğeniyorum. Ses rengini beğendiğim insan sayısı çok az Türkiye'de.

Ses rengi, vokal olarak dünyada kimler etkiliyor seni?

Jeff Buckley. Gece gündüz konser videosunu seyrediyordum bir aralar. Onun gibisi yok.

Jeff Buckley, geçmişe çok fazla referansı olan bir karakter. Cover'larının sayısı da fazla.

Kendini öyle bir koyuyor ki şarkıya, öyle bir sesi ve gitar çalışı var ki, isterse Britney Spears cover'ı yapsın, gene de onun kendi şarkısı olur. Cohen'in "Hallelujah" şarkısını hem Bono yorumluyor, hem de Jeff Buckley. "Jeff'inki benimkinden daha iyi" demiş Bono. Ben de öyle düşünüyorum. Hatta Leonard Cohen'inkini dinledim ve dedim ki "Hallelujah, Jeff Buckley'nin şarkısı." *(gülüyor)* Biz de bir kere barda çalmıştık.

Rivayete göre, 60'larda Barış Manço Eric Clapton'la tanışmış ve "hayranınızım, sürekli sizi dinliyorum" demiş. Clapton da "beni dinleme, benim dinlediklerimi dinle" diye cevap vermiş... Senin kuşağının rock tarihinden kopukluğunu bir sorun olarak görüyor musun? Mesela Jeff Buckley dinliyorsun, ama o Jeff Buckley olarak kalıyor. Acaba neden seni Led Zeppelin, Van Morrison, Morrissey, hatta Edith Piaf dinlemeye yöneltmiyor?

Mesela Morrissey'i merak ettirdi bana. Ama ben doğrusu direkt Jeff Buckley'e odaklandım. Biraz da, evde zaten hep bunlar dönerdi hissine sahibim. Özellikle babam sesi sonuna kadar açıp Piaf dinlerdi küçüklüğümde. Zaten onlarla büyüdüğümü düşünüp kendi keşiflerimi yapmaya yöneldim belki. İlgim yeni çıkanlara, son çıkanlara nedense. Mesela The Strokes dinliyorum şimdi. Ve evet, biliyorum, onlar da "retro" bir grup. Ama Lou Reed, Velvet CD'lerim de var yani...

Bize bir okur telefon etmişti ve "ben yeni müzikler dinliyorum, sizin derginizi beğeniyorum, gerçi siz nostaljik şeyler de yapıyorsunuz, mesela Rolling Stones'u kapak yapmışsınız" demişti. O "nostaljik" lafı bizi çok şaşırttı.

Rolling Stones bana da hiç nostaljik gelmiyor. Dinliyorum onları. PJ Harvey'i çok seviyorum, onun da Rolling Stones'u ne kadar sevdiğinin farkındayım mesela. U2'nun etkilendiği Echo and The Bunnymen, Television, Joy Divison gibi grupları da dinliyorum. Pixies'e bayılıyorum. O saf enerjiyi ve öfkeyi seviyorum... The Doors ve Jimi Hendrix'i de bayağı dinlerim. Doors'daki şiirsellik beni çok etkilemiştir. Doors'u anlatan filmi çok yüzeysel ve saçma bulmuştum. Bono'nun, itiraf etmese de, Jim Morrison'un şiirselliğinden etkilendiğinden eminim.

Atilla Dorsay'ın hayatındaki yerine gelelim...

(gülümsüyor) Hassas konuya geldik.

Hassas mı?

Eskiden beri okulda gelirler yanıma, "baban şu gün şunu niye öyle yazdı" diye sanki babamla tartışır gibi benimle tartışmaya çalışırlar. Bu beni

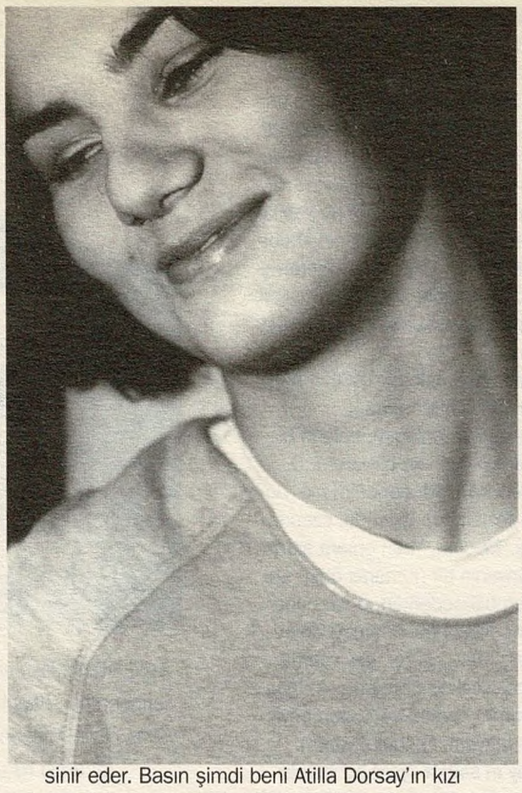

sinir eder. Basın şimdi beni Atilla Dorsay'ın kızı olarak sunuyor. Belki de haklılar. Evet, "aynı zamanda" Atilla Dorsay'ın kızıyım ama, ayrı bir kişiliğim, ayrı ilgi alanlarım var. Sinemaya meraklıyımdır ama, babam gibi sinema tarihinden anlamam. Stanley Kubrick'i yeni yeni keşfettim. Babam müzikalleri deli gibi izler, ben hiç sevmem. Çok şanslıyım, ondan çok şey aldım. Ama babasının gölgesinde kalmaya çalışan bir tip değilim, hatta babam hep şöyle diyor: "İlerde Ece Dorsay'ın babası olarak anılacağım." *(gülüyor)*

Sen babanın yazılarını eleştirir misin?

Eskiden bayağı ilgisizdim. Hâlâ da bazı yazılarını okurum, bazılarını okumam. Benim için Atilla Dorsay ile babam çok farklı galiba. TRT'deki programını veya radyodaki programını dinliyorum, ses tonuyla, konuşmasıyla başka biri gibi geliyor. Ama ona hayranım: Evde oturuyor, hâlâ o çocuksu ruhla, benim gitar çalışım gibi, siyah beyaz resimleri topluyor, albümler yapıyor, bir şeyler yazıyor, üretiyor.

Etrafımdakiler "yarına ne ödev var" gibi ufak kaygılar taşıyor, bense "albüm çıkarmam lazım" gibi büyük şeyler amaçlamış bir insanım. Acaba hangisi daha iyi?

Annen nasıl bir figür hayatında?

Sevgi, bağlılık gibi tipik annelik duygularıyla bakıyorum ona. Ama benim için "sanatsal yönlerini babasından almış" derlerse, pek katılmam. Mesela annem country çok sever, eskiden klasik piyano çalardı. Babam deyince, bir amaç uğruna savaşmak gibi bir duygu buluyorum onda.

Bir şarkı yazınca evdekilere dinletir misin?

Daha çok sevgilim Atakan Engin'e dinletiyorum, onunla paylaşıyorum. Habire telefonla birbirimizi arıyoruz. Atakan albümde de çaldı. Gitarı aldığımız andan itibaren inanılmaz bir iletişim var aramızda. İki yıldır beraberiz ve birlikte üretmeye başladık artık. Her zaman yaşıtlarıma, arkadaşlarıma dinletmeyi sevmişimdir şarkılarımı. Annem babam bana inandılar. Babam arada bir odama gelir, kulak kabartır, "çok hoş yaptıkların" der, yeri geldiğinde eleştirisini de yapar. Mesela "kızım Türkçe yazmalısın, senin anadilin bu" diyordu, ben de "git yaa, burda rock yapıyoruz herhalde" gibisinden bakıyordum. Şimdi ne kadar saçma geliyor.

Ailen albümünü nasıl karşıladı?

Büyük övgüyle karşıladılar. Müzik konusunda ciddi olduğumu biliyorlardı ama, büyüdüğümü kabullenmek istemiyorlardı belki. "Güzel besteler yapıyorsun, ama sen zaten hayalperest bir kızsın, havalarda uçuyorsun" gibisinden bakıyorlardı. Ama gazetelerde gözükmeye başlayınca bana inançları güçlendi, büyüdüğümü farkettiler galiba. Çocuk muhabbetini aştık artık.

Şimdi Boğaziçi'nde İngiliz Edebiyatı okuyorsun, değil mi? Edebiyata ilgin ne düzeyde?

Aslında Dame de Sion'da Fransız edebiyatıyla başladım diyebilirim. Baudelaire'i sevdim, Sartre'ın "Bulantı"sını orijinalinden okumaya kalktım, açıkçası çözemedim, ama Camus'nün "Düşüş"ü hoşuma gitti. Edebiyat konusunda çok iyi eğitildiğimizi düşünmüyorum. Sanki hepsi kafamızda dolaşan isimler, bir takım başlıklar, o kadar. Yine de radikal, anarşist isimlere hep bir özenme oldu bende. Belki uzaktan, yüzeysel bir özenme. Ama o karşı duruşları hoşuma gitti. Sisteme adapte olmaya çalışarak çürüyüp gittiğimizi görüyorum çoğumuzun. Benim bu albümü, çok büyük bir firmadan, neredeyse hiç taviz vermeden çıkarmam bir meydan okuma gibi geliyor.

Niye? Çok mücadele vermen mi gerekti?

Kayıt aşamasında büyük kavgalar ettik. Her gün ağladım ben. Uzaktan her şey lay lay lom geliyor: Basında yer alıyorum, büyük firmadan albümüm çıkıyor, babam Atilla Dorsay, bilmemne, herkes güllük gülistanlık sanıyor hayatımı. Ama çok kurcalıyorum her şeyi. Başında, çocuk muamelesi yapıldı, ezmeye çalıştılar beni, ama başaramadılar. Büyük sıkıntılardan sonra güneş doğdu.

Albümde emeği geçenler yaşıtların değil. Anlaşmazlığa düştüğünüz oldu mu?

Sorunlar yaşandı tabii. Odamdan çıkmışım, birdenbire daha önce hiç karşılaşmadığım insanların içine girmişim, bunun kaosunu yaşadım.

Besteleri yaparken kafanda canlanan sound bu muydu?

Sound'u çok güçlü oldu bence albümün. Çok hassas davrandım. Nezih Ünen ve Aykut Sürmeli yarattı sound'u. U2'daki gibi efektlerin abartılmasını çok seviyorum. Bu bestelerin çoğunu çok önceden yapmıştım, 16-17 yaşındayken. En yeni şarkı "Kal Bu Romanda" Atakan'la birlikte çıktı... Bir de "Kum Saati" yeni: İntro riff'ini Atakan çocukken bulmuş, hep çalarmış onu. Üstüne ben melodiyi yazdım. "Bu Yollar Nereye Gider" ve "Asansör" de yenilerden sayılır.

"Güneş ve Sen" şarkısı özellikle introsuyla, genel havasıyla "Wish You Were Here"ı andırıyor.

Şarkıyı bestelediğimde "Wish You Were Here"ı hiç dinlememiştim. İntro'daki radyo gibi başlayıp birden normal sound'a geçme fikri Atakan'dan çıktı. Pink Floyd'u benden çok daha iyi bilir o... Ben "Division Bell" ve "Dark Side of the Moon" albümlerini iyi bilirim, Pink Floyd'daki ihtişamı ve görselliği çok seviyorum, aynı zamanda kasveti.... Aynı U2'nun "Achtung Baby"sindeki gibi. Yalnızlık, köşeye sıkışmışlık, buruk, tuhaf bir romantizm var o albümlerde... Zaten büyük stadyum gruplarına her zaman özenmişimdir. Bol reverb'lü vokaller, inleyen bol delay'li gitarlar. "Where The Streets Have No Name" benim duyduğum en iyi konser parçası, stadyumlar için biçilmiş kaftan... Hem zafere ulaşmanın verdiği keyif duygusuna benzer bir duygu, hem de derin bir hüzün uyandı-

rıyor içimde...

Lafa okulunla, İngiliz edebiyatıyla başladık, buralara geldik...

Shakespeare okutuyorlar bize. "Nedir bu Shakespeare takıntısı" diye düşünmedim değil başlarda. Ama baktım ki, adamın soneleri resmen bütün bir hayatı özetliyor. Çok hoşuma gitti. Gerçi ben okula girerken zannediyordum ki, Beat Generation, Kerouac, Bukowski falan okuyacağız. Amma safmışım. *(gülüyor)* Charles Dickens falan okuyoruz.

Dickens etkilemedi mi seni? Birçok İngiliz rock'çusu son yıllarda Dickens'ı yeniden keşfetti.

"Great Expectations" etkiledi, evet. Sanki benim great expectations'ımı anlatıyor. *(gülüyor)*

Sende ne gibi "büyük umutlar" vardı? Bu albümü erken bir şans olarak mı görüyorsun, yoksa çok çabalamış birinin yorgunluğunu mu hissediyorsun? 23 yaşını nasıl yaşıyorsun?

İyi yönden bakarsak, yaşıtlarıma göre bayağı tecrübe kazandım. Hiçbir zaman daha çok gencim, önümde zaman var diye bakmadım. Zaman çok çabuk geçiyor. 23 yaşın çok küçük bir yaş olduğunu da düşünmüyorum. Etrafımdakiler "acaba yarına ne ödev var" gibi ufak kaygılar taşıyor, bense "albüm çıkarmam lazım" gibi büyük şeyler amaçlamış bir insanım. Acaba hangisi daha iyi? Bakıyorum da, çevremde büyük amaçlar taşıyan, bir şeyi gerçekten çok isteyenler yok. İdealizm mi demek lazım, bilmiyorum.

Amaçtan kastın hep kendinle ilgili şeyler mi? Yoksa, toplumsal alanlara da uzanıyor mu? Mesela Filistin'in işgali senin ya da senin çevrendeki insanlar için ne ifade ediyor? Öylesine bir haber başlığı mı, yoksa içinde acısını duyduğun, karşı çıkmak istediğin bir şey mi?

11 Eylül olaylarından sonra herkes her şeyle ilgilenir oldu. Amerika'nın gerçek yüzünü insanlar görmeye başladı galiba. Ben televizyonu hiç açmazken, gazetelerden uzak durmaya çalışırken, bu olaylardan çok etkilendim. Okulda savaş karşıtı afişleri artık satır satır okuyorum, arkadaşlarım hiç bakmadan geçiyorlar. Ama ne yapılabilir, bilmiyorum. Chomsky'nin kitabını da aldım, başladım, ama bitiremedim. Ucundan köşesinden bir şeyleri anlamaya çalışan biriyim son zamanlarda.

Deminden beri, sık sık U2'dan bahsediyorsun, tamam ama...

Ne soracağınızı anladım, onların bir de politik yönleri var, biliyorum. O yönlerini kulak ardı etmedim hiç. Bono'nun sözleri hep aklımda, ezberledim bile. Mesela, "ben onlara sıtmadan, dünyanın bir numaralı ölüm sebebinden bahsederken, onlar bana interneti, dijital haberleşmeyi anlatmaya kalkıyor..." Hiçbir şey yapmayan birçok rock yıldızından çok daha iyi bir durum onunki. Ama ben böyle biri olur muyum, zannetmiyorum.

Coldplay'in solisti "yeni bir grupla yapılmış röportaj okumanın ilginç bir tarafı yok, bugün gidin, yirmi yıl sonra gelin" diyordu, "Tom Waits'in söyleşileri çok daha ilginç. Adam inanılmaz şeyler anlatıyor..."

Doğru. Coldplay de, ben de iyi okullarda okumuş insan portresi çiziyoruz belki ama, bence bunun negatif yönlerini ağır yaşıyoruz. Ben eski evimizde kütüphane içinde büyüdüm, babamın çalışma odasında uyuyordum. Her taraf kitap doluydu, buna rağmen sadece görsellik hoşuma gidiyordu. Babamın sinema kitaplarına, Frankenştayn'ın, Sapık'ın fotoğraflarına bakıyorum.

Bir şarkında "çizgiromanlardan çıkar gelir tüm hayatım" diyorsun.

Karikatür çiziyorum senelerdir, küçüklüğümden beri. Önce Mimar Sinan grafik bölümünü istiyordum aslında. Sınavda son aşamada, Cumhuriyetin 75. yılı diye Atatürk çizdirmişlerdi yetenek sınavında. Bir de "isterseniz bozuk paraya bakabilirsiniz" dediler, sağolsunlar. *(gülüyor)* O sınavı kazanamadım... Ama takip ediyorum, çizgi romanlara meraklıyım. Frank Mergerin'in bütün çizgi roman albümleri var evde. Banliyölerde yaşayan deri ceketli, punk saçlı, toplumdan dışlanmış tipleri çiziyor. Lucien adında bir karakteri var mesela. Superman, Spiderman gibi kahramanları sevmiyorum... Ayrıca çok sevdiğim Titeuf isminde yaramaz çocuk tiplemesi var. Bir de Gaston: Okul hayatında kendimi Gaston gibi bezgin görüyorum. Gaston da iş hayatında hep uyur büroda.

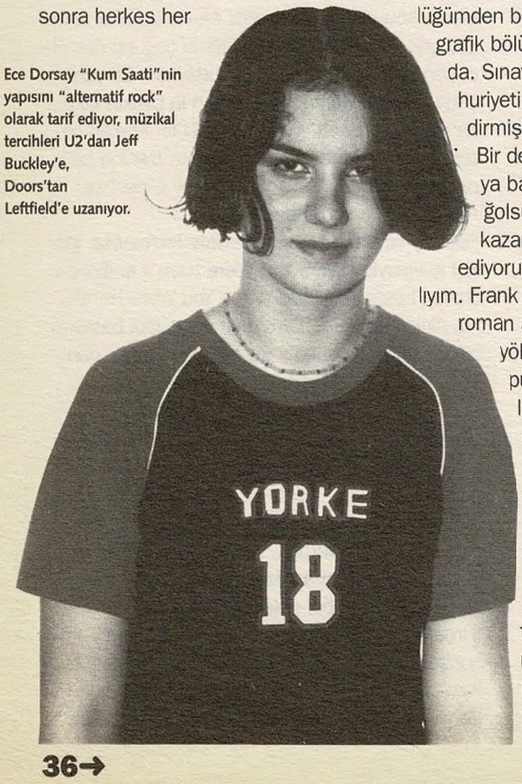

Ece Dorsay "Kum Saati"nin yapısını "alternatif rock" olarak tarif ediyor, müzikal tercihleri U2'dan Jeff Buckley'e, Doors'tan Leftfield'e uzanıyor.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

Eski İstanbullu, yeni Parisli Sedef Erçetin, çellonun genç yeteneklerinden biri. Klasik müzik denizinde yüzerken, dalgalar onu yavaş yavaş cazın, tangonun sularına atmış. Erçetin'in türler ve müzisyenler arası hikayesi, bir bakıma çellonun da macerası...

BACH'INIZ, CAZINIZ, TANGONUZ NE GÜZEL

Öğrencilik faslı, Türkiye'ye sürekli gidip gelmeler bitti ve galiba artık Parisli oldun.

Sedef Erçetin: Evet, nihayet. Öğrencilik bittikten sonra, dört yıldır İstanbul-Paris yolculukları vardı. Başka yerlere konserler için gitsem de, artık oturduğum yer Paris.

Klasik müzik eğitimine Türkiye'de mi başladın?

Evet, 1980 yılında, İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda başladım, daha sonra Paris Ecole Normale de Musique Supérieure'de devam ettim. Bu viyolonsel eğitimim. Altı yaşımda Belediye Konservatuarı'nın piyano bölümüne başlamıştım. Devlet Konservatuarı'nın sınavını kazandım, ama beni viyolonsel bölümüne aldılar. İlk başta biraz üzüldüm piyano olmadı diye, ama sonra çelloya resmen aşık oldum. Hocamız Reşit Erzin'den çok şey öğrendim. Bach çello açısından çok önemli ve Bach'la ilgili ondan öğrendiklerimin sonradan çok faydasını gördüm. Küçükken anlamasan bile, yeri gelince çıkıyor o birikim. Paris'te imtihana girdigimde bana ilk söylenen laf, "Bach'ınız çok güzel" oldu.

İyi ki çello olmuş diyor musun şimdi?

Bir daha dünyaya gelsem, işkencesine katlanır yine çellocu olurum. *(gülüyor)*

Neden işkence dedin, çok zor bir enstrüman mı?

Hiçbir enstrüman hata kabul etmez. Fakat çello, keman gibi perdesiz enstrümanların özellikle ilk adımları hiç kolay değildir.

Çello çalış tekniğinde ekollerin rolü çok mu belirgindir? En azından

senin açından...
Eskiden net bir Fransız ekolü, Rus ekolü var sanıyordum, şimdi herkesin kendi ekolü olduğuna inanıyorum. Benim buraya gelmemin sebebi çello tekniğimi ilerletmek, başka bakış açıları görmek, farklı müzisyenler tanımaktı. Öyle de oldu zaten. Bugün Fransız ekolüyle ya da Rus ekolüyle çalıyorum diyemem. Çünkü Ruslarla, Fransızlarla çalıştım ve sonra onların kendime uyan taraflarını aldım, uymayanını almadım.

Orkestra müzisyenliğini pek sevmediğini söyleyebilir miyiz?
Evet, hiçbir zaman pek sevemedim. Tek çalmayı küçüklüğümden beri sevmişimdir, hiçbir zaman insanların önünde tek başıma çalmaktan korkmadım. Hatta tam tersine, orkestra içinde kendimi rahatsız hissettim. Orkestra içinde bir yerde kayboluyorsun. Hiç yapmıyorum değil, ama çok yapmamaya çalışıyorum. Ama oda müziği orkestrasını seviyorum mesela.

Bir ara bir oda orkestrasında çalışıyordun zaten İstanbul'da galiba.
Evet, Milli Reasürans Oda Orkestrası'ydı. Şef devamlı değişiyordu. Bir kere Gürer Aykal geldi, Rengin Gökmen geldi. Yabancı şefler de geliyordu. 96'dan geçen seneye kadar çaldım.

Klasikçilerin büyük bir çoğunluğu klasikten başka bir şey yapmayı pek istemezler. Sen farklı müziklere, farklı müzisyenlere çalmakta sakınca görmüyorsun. Tangoyla, cazla, dünya müziğiyle ilgili çalışmaların var. Bunu neye bağlıyorsun?
Altı-yedi yaşında Belediye Konservatuarı'ndayken bile caz piyanisti olmak gibi bir hayalim varmış. Artık nereden duyduysam, nereden gördüysem. Fakat klasik müziğe başladıktan sonra cazla filan hiç ilgilenmemiştim. Türkiye'de klasik müzik konservatuarlarında başka müzik kesinlikle yaptırmazlardı. Herhalde kulağımızın başka müziklere kaymasını istemiyorlardı. Şimdi düşünüyorum doğru muydu acaba bu diye. Klasik müzik oturduktan sonra ne istersen yap diye düşünüyorlar belki, ama bu sefer de geç olabilir. Sanki caz düşman. Özellikle Türkiye'de bu korku çok anlamsız. Çünkü bütün gün sokakta, radyoda, televizyonda Türk müziği duyuyoruz, bozsa o da bozar kulağı. Klasik müzikte olmayan bir sürü nota var, ara sesler var. Klasik müzikte o seslere yanlış ses, pis ses denir. Fakat ben şimdi o pis seslerin Avrupa'da çok yararını görüyorum. O pis sesler önümde çok kapı açtı. İyi ki Türkiye'de büyümüşüm diyorum şimdi.

Juan Carlos Caceres'le nasıl tanıştın?
Bir gün bir Bach konseri veriyorum. Juan Carlos Caceres de salonda. Konserden sonra tebriğe geldi: "Çok beğendim Bach'larınızı, ama zannedersem siz çok iyi tango da çalabilirsiniz. Besteciyim, caz piyanistiyim, değişik bir tango yapıyorum. Bir gün vaktiniz varsa daha uzun anlatmak isterim. Ben birçok Fransız çellocu dinledim, ama onları tangoya yakın hissetmedim. Sizde farklı bir şey var."

Demek ki Bach'ı kötü çalmışsın...
Evet, demek ki tango gibi çalmışım. *(gülüyor)* Bir süre sonra birlikte çalışmaya başladık. İlk provada "bir Türk tangoyu nasıl böyle çalabilir" diye çok şaşırdı. Ben de tangoyla büyüdüğümü anlattım. Buna da çok şaşırdı tabii. Anlattım: Babaannem piyano çalardı, ben müziğe onun sayesinde başladım. Bir sürü tango notası vardı. Evde sürekli duyardık. Türkiye'de böyle bir tango kültürü vardı... "Nasıl olur" dedi, ama çok da sevindi Türkiye'de tangonun bilinmesine. O sene, –98'di galiba– Yapı Kredi'nin festivaline gitti Carlos. Sonra ben grupta başladım. Şimdi benim ve bir Fransızın dışında hepsi Arjantinli. Fransa'nın neredeyse her yerinde çaldık, İtalya'da çok konser verdik. Geçen sene de CD çıktı: "Toca Tango". Yaptığın iş kulaktan kulağa yayılıyor haliyle. Aynı müzikevi Manu Dibango'nun albümünü yapıyormuş, ona da çağırdılar, bir parçaya doğaçlama yaptım. Sonra yine Arjantinli şarkıcı Barbara Luna'nın CD'sine çaldım. Doğaçlamalarla caza giderek yaklaşmış oldum.

Kendini caz müzisyeni olarak görüyor musun?
Şu anda görüyorum diyemem. İnsan beyninin birkaç şeyi birlikte yapabilme kapasitesi var. Caz yaparsan klasik yapamazsın ya da tersi, böyle bir şey yok. Hepsi birbirine bağlı şeyler. Caz ya da doğaçlama müziği, önünde ufuklar açıyor. Klasik eserleri bile daha geniş görmeye başlıyorsun... Etraftan da çok destek gelince kendimi iyice kaptırmaya başladım bu doğaçlama işine. En büyük olay, Liz MacComb ile Chatelet Tiyatrosu'nda çalmam oldu. Dünyanın en büyük gospel kraliçesiyle solo çalmak müthiş bir şeydi. Bir parça yazıyor ve mutlaka bir çello istiyor o parça için. Beni buluyorlar prodüksiyondan. Konserden üç gün önce bir prova yaptık. O çaldı parçayı, ben de doğaçlama yaptım. Parça bitince geldi öptü beni. "Harika" dedi, "konserde görüşürüz, orada da ne istersen çal". Konserin tam ortasında, sıram gelince bir konuşma yaptı. "Senelerdir aradığım çellocuyu sonunda buldum" dedi, "İstanbul'dan Sedef Erçetin". Düşünebiliyor musun, Paris'in en önemli salonlarından birinde doğaçlama yapacağım. Üstelik o salonda günün birinde klasik müzik çalmayı hayal ederken, 12 zenci müzisyenin önünde gospel çalacağım. Parçaya girdik, solo sırası gelince beni tamamen serbest bıraktı, ben onu takip edeceğime o beni takip ediyor. Bitirelim mi diye bakıyorum, devam et diye işaret ediyor. Halk öyle beğendi ki parçayı, üç kere sahneye, selama çağırdılar. Kapris filan değil, utancımdan çıkamıyorum. Zorla beni sahneye aldı ve bir kez daha çaldık aynı parçayı. Unutamayacağım bir akşamdı.

Pavorotti'ye çalışın nasıl oldu?
Çalıştığım ajansın seçmesiyle oldu. Bir Avrupa Orkestrası oluşturulmuştu. Bercy'de Pavarotti'nin 40. sanat yılını kutlama konseriydi.

Sedef Erçetin, Juan Carlos Caceres ve grubuyla

Diana Krall konserlerinde de aynı orkestrayla mı çaldın?
Tam değil, ama yine aynı ajans seçti. O kendi jazz-man'leriyle geldi, biz buradan 15 kişilik yaylı grubu olarak katıldık. Olympia'da iki konser verdik.

Henri Salvador'la da çaldın sen...
Biliyorsun, Henri Salvador aslında cazcı. Fransa'nın en iyi jazz-man'lerinden oluşan bir orkestrası var. Biz de yaylı sazlar dörtlüsü olarak çaldık. Müthiş bir adam. 84 yaşında bir de ödül aldı yeni albümüyle. O albümde yokum, ama birlikte verdiğimiz iki konserin kayıtları yakında DVD olarak yayınlanacak. Bunun en güzel tarafı, çok büyük cazcılarla tanışıyorsun, çalıyorsun. Caz çala çala olan bir şey.

Türk müziğinde bir sürü nota, ara sesler var. Klasik müzikte o seslere pis ses denir. Fakat o seslerin çok yararını görüyorum. İyi ki Türkiye'de büyümüşüm...

Bütün bu sözünü ettiğin çalışmalar klasik müzikten az da olsa uzaklaşmana neden olmuyor mu?
Tam tersine. Çok güzel oda müziği konserlerim oluyor. Artık, istediğim müzisyenlerle bir aradayım. Ayrıca Arjantinli besteci Gerardo di Giusto'yla çok keyifli çalışmalar yapıyoruz. İki keman, kontrbas, çello ve piyano. İki yıldır birlikte çalışıyoruz. Biraz klasik gibi, biraz film müziği gibi ilginç bir müzik. Zaten Gerardo di Giusto film

Karşı kıyılardan iki ahbap, Maria Papapetroupoulu ve Sedef Erçetin

müzikleriyle tanınıyor Fransa'da. Yakında turneler başlıyor, temmuzda da plak kaydına giriyoruz. Görüyor musun, yine Arjantin. Paris'te bir Türk olarak kendimi Arjantin müzik mafyasının içinde buldum. *(gülüşmeler)*

1999 yılında Abdi İpekçi Ödülü'nü alışının öyküsünü anlatır mısın?
Yaklaşık on yıldır Yunanlı piyanist Maria Papapetroupoulu'yla sürekli Yunanistan, Fransa ve Türkiye'de konserler veriyordum. Tanışmamız da çok komik. Paris'te konservatuarda oda müziği sınıfında hoca kim kimle çalacak diye adam seçiyordu. Bir sürü piyanist, kemancı, çellocu oturuyor. Biz de Maria'yla yan yana oturuyoruz. Akdenizlilik olsa gerek, aramızda dersin başından beri zaten bir çekim vardı. Ben ona gülüyorum, o bana gülüyor. Hoca da tuttu, Maria'yla bizi eşleştirdi. Sonra da "yahu" dedi, "ben ne yaptım, biriniz Türk, biriniz Yunanlı. Kızlar, sakın kavga falan etmeyin ha!" Meğer Maria'nın gördüğü ilk Türk benmişim. Biz tabii İstanbul'dan daha alışığız. Sonra ahbap olduk. Ben gidiyorum Yunanistan'a, o geliyor Türkiye'ye... Fransa'da, İtalya'da ikili olarak sürekli çalmaya başladık. Atina'nın en büyük konser salonlarından Megaron'da, İstanbul AKM'de çok hoş konserlerimiz oldu. Ve daha bir sürü konser... Abdi İpekçi Ödülü'nü aldığımızı Maria'dan öğrendim. Bir önceki ödül Theodorakis ile Livaneli'ye verilmiş yanılmıyorsam. Çok sevindik tabii.

Hâlâ birlikte çalıyor musunuz?
Çalıyoruz, ama hep kendi çabalarımızla. Ödülden sonra Yunanistan'dan çok çağrı geldi, ama Türkiye'de böyle bir şey olmadı. Belki benim Türkiye'de yaşamamamdan kaynaklanıyor. Zaten bu ödül Avrupa'da daha çok işimize yaradı. Bir saniye, haksızlık etmeyeyim, Çanakkale Truva Festivali'ne çağrıldık. Geçen yıl çaldık.

Neler çalıyorsunuz genellikle?
Önceleri daha çok romantik bestecileri yorumladık. Sonra "neden Yunan, Türk bestecilerini çalmayalım" diye düşündük. Bizim için pek çok Yunan bestecisi beste yapmaya başladı. Bir tek Türk besteci bizim için bir eser yazdı, o da Fransa'da yaşayan genç besteci Mehmet Demirtaş. Çok gurur verici bir şey, hem çok güzel eserler, hem de ilk kez sen çalıyorsun.

Söyleşi: **Doğan Ertener**

SATIRASI

20'den fazla "fuck"

11 Eylül sonrası Amerikan radyolarında "istenmeyen" şarkılar listesini daha önce yayınlamıştık. Dünya "sakıncalı" şarkılarla dolu. İşte bunların küçük bir kısmı. Sex Pistols'ın "God Save The Queen" single'ının yeniden yayınlanması şerefine...

1977. God Save The Queen

Şarkının adı "No Future"dı, ama Malcolm McLaren "iyi reklam, ortalığı karıştıran reklamdır" şiarıyla hareket ettiği için şarkının adını "God Save The Queen" olarak değiştirdi. 1977 martında yayınlanan 45'lik gerçekten de ortalığı karıştırdı ve "kurulu düzen" dört bir yandan Sex Pistols'a saldırdı. Daha şarkının yapım aşamalarında, plak endüstrisindeki işçiler şarkının muhteviyatını farkedip zırlamaya başladı. Plağı basmayı reddettiler. Üst düzey telefon trafiğiyle bu sorun çözüldükten sonra plak basıldı, ama bu sefer plağın duyuruları, televizyon ve radyolar tarafından boykot edildi. Ardından radyolar, şarkıyı boykot etti. Çalınmama sebebi olarak "kötü müzik olması ve suça teşvik etmesi" gösteriliyordu. Her daim radikal kalan John Peel bile şarkıyı ancak iki kere çalabildi. Üç büyük mağaza zinciri plağı satmamaya karar verdi... Belki de tüm bunlar yüzünden plak bir haftada 200 bin sattı. Sonra gizli yasaklamalar devreye girdi. "God Save The Queen", Rod Stewart'ın "I Don't Want To Talk About It" plağının iki katından fazla satmasına rağmen, satış sıralamasında birinci sıraya Stewart yerleşti. Ama sonuç: Sex Pistols ve "God Save The Queen" efsanesi. O günlerde bir milletvekilinin sözleriyse pek manidar: "Eğer pop müzik kurulu düzeni yıkmaya kalkışırsa, önce onu yıkmak gerekir."

1984. Relax

Frankie Goes To Hollywood'un şarkısı, basit bir ritm ve muğlak şarkı sözleriyle nasıl başarılı olunabileceğinin en büyük kanıtlarından. Şarkının melodisi Holly Johnson tarafından yolda yürürken yazılmış ve birkaç saat sonra stüdyoda kaydedilmişti. Sodomi, Paul Retherford'un çıplak kıçı ve deri kıyafetli, mini etekli, elleri kırbaçlı figüranların bulunduğu bir klibin eşlik ettiği şarkı kısa sürede underground bir hit oldu. ABC ve Dollar'ın prodüktörlüğünü yapan Trevor Horn, grubu çağırıp parçayı tekrar kaydettirdi ve piyasaya sürdü. Plağın kapağında da Men On Only dergisinden erotik bir illüstrasyon vardı. Plak gerçekten de patladı. "Gevşe, gelmek istediğinde kendini tut" nakaratı geniş bir kitlenin diline düştü. Plak 2 numaraya kadar yükseldi. Derken sazan DJ'lerden biri "gel" kelimesinin anlamını farkedip ortalığı karıştırdı. Televizyon prodüktörlerinden birinin, evine gittiğinde, iki küçük çocuğunu şarkının "muzır" klibini seyrederken bulması da tüy dikti. Yasaklamalar ne işe yaradı dersiniz: Şarkı yedi hafta 1 numarada kaldı ve 1 milyondan fazla sattı, 80'lerin alamet-i farikası oldu.

1972. Give Ireland Back To Irish / Hi Hi Hi

Muhlis adam McCartney'nin başkaldırma yılı. Bir yılda iki yasaklı şarkıya imza atmak herkese nasip olmaz. 13 Katolik göstericinin güvenlik güçlerince vurularak öldürüldüğü Kanlı Pazar'dan 24 saat sonra kaydedilen "Give Ireland Back To Irish" (İrlanda'yı İrlandalılara geri verin), anında BBC tarafından yasaklandı. McCartney kendini şu sözlerle savundu: "Hükümet İrlandalıları öldürüyor. Bu ciddi bir sorundur ve bir şeyler söylemem gerektiğini hissettim. İrlandalıları severim. Şu ana kadar hoşlanmadığım bir İrlandalıya hiç rastlamadım. Çok derinlerde bir yerde İrlanda kanı taşıdığıma eminim..." Şarkının tartışması sürerken "Hi Hi Hi" geldi. Açık ve net bir şekilde uyuşturucu ve seksten bahseden parça, BBC tarafından "muzır" yönü yüzünden yasaklandı.

1991. Körfez Savaşı

BBC aleni yasaklamalar ilan etmeyecek kadar akıllanmıştı. Körfez Savaşı'nda "çalınması tercih edilmeyenler" listesi yayınlamayı tercih etti. Amaç "Körfez Savaşı'nda yakınlarını kaybedenleri rencide etmemek ve duruma hassasiyetle yaklaşmak"tı. Listede 67 şarkı vardı: Tom Robinson'dan "War Baby", Status Quo'dan "In The Army Now", Millie Jackson'dan "Act of War"... Peki şunlara ne demeli: Cutting Crew'dan "I Just Died In Your Arms Tonight", Bruce Springsteen'den "I'm On Fire", Roberta Flack'ten "Killing Me Softly", Boomtown Rats'den "I Don't Like Mondays", Rod Stewart'tan "Sailing", Phil Collins'ten "In The Air Tonight".

Ice-T

1992. Cop Killer

1990'ların Amerikan ruhuna damgasını vuran şarkı... Los Angeles ayaklanmalarından birkaç hafta önce yayınlanan şarkı, Rodney King'in polis tarafından dövülmesine doğrudan bir tepkiydi. Ice-T şöyle diyordu: "Bu bir protest şarkı. Otoriteye bir tehdit değil, uyarı. Sen yasanın dışına çıkıp iş yapmaya başlarsan, benim de yasanın dışına çıkıp başımın çaresine bakma hakkım var. Ve ölecek biri varsa, ben öleceğime, sen öl!" Teksaslı bir polis şarkıyı duyup, üstelik albümün de Warner tarafından yayınlandığını farkedince ortalığı ayağa kaldırdı. Polis teşkilatı Warner'a karşı gösteriler düzenledi, Charlton Heston'ın da dahil olduğu geniş bir grup Warner'ı ve rap sözleri boykot etti. Hatta Warner'a bomba ve tehdit mesajları gelmeye başladı. Ice-T durumu şöyle değerlendirdi: "Onlara asıl korkunç gelen, siyahların mesajını beyaz Amerika'nın nadide şirketi Warner'ın yayınlamış olmasıydı. Warner geri adım atmadı, ama bana aldırdığından değil, bir enformasyon şirketi olarak hiç kimsenin kendi üzerinde tehdit grubu olmasına izin vermeyeceğini göstermek için direndi." Sonuçta, şarkının albümden çıkarılmasına karar veren Ice-T oldu: "Bu bir savaştır, bazen daha güçlü dönmek için geri adım atarsın." Tartışma, plak endüstrisi içinde rap sanatçılarına ve rap sözlerine karşı getirilen sıkı denetimin ilk adımıydı.

1959: Bobby Darin'in "Mack The Knife" şarkısı. Sebep: İnsanların sokak çetelerinden korkmalarına neden olmak.
1961: Craig Douglas'tan "100 Pounds of Clay". Sebep: Dine küfretmek.
1965: The Fugs'ın ilk albümü. Sebep muhtelif: Pornografi, dine hakaret ve küfürlü dil... Rolling Stones'un "Satisfaction" şarkısı da pornografi yüzünden yasaklananlar arasında.
1966: Beatles plakları. Sebep: Lennon'ın "İsa'dan daha meşhuruz" lafı... Bob Dylan'ın "Rainy Day Women Nos. 12&35" şarkısı. Sebep: Şarkının isminin siyah argosunda uyuşturucu anlamına gelmesi.
1967: Yine Beatles. Sebep: Şarkı sözlerindeki uyuşturucu imaları.
1970: Kinks'in "Lola" şarkısı BBC tarafından geri çevrildi. Sebep: Şarkıda aleni bir şekilde Coca Cola markası zikredilmekteydi. Bunun Cherry Cola kelimesiyle değiştirilmesi istendi.
1972: Judge Dread'in "Big Seven" şarkısı. Sebep: Pornografi.
1979: Gang Of Four'un "At Home He's A Tourist" şarkısı. Sebep: Prezervatif kelimesinin geçmesi.
1986: WASP'ın "Animal (Fuck Like A Beast)" şarkısı. Sebep: Şarkının adı ve sözleri.
1989: The Pogues'un "Birmingham Six" şarkısı. Sebep: Şarkının IRA militanlarına destek vermesi... Aynı yıl Amerika'da NWA'nin "Fuck Tha Police"i için FBI soruşturması açıldı.
1995: Rage Against The Machine'in "Killing In The Name"i. Sebep: Yirmi kereden fazla fuck kelimesinin kullanılması.

Gerçekler sıkıcıdır

15 Temmuz akşamı Açıkhava tiyatrosunda randevulaştığımız Marianne Faithfull'a 1987 yılında sormuşlar. Faithfull da 60'lı yılların efsanesine açıklık getirmiş.

Sayın Marianne Faithfull. Rolling Stones üyelerinin sizin vajinanızdan Mars çikolatası yediklerine dair bir söylenti var. Doğru mu?

Bahsettiğiniz gece, Mick'in Keith'in evinde polis tarafından tutuklandığı gece. Mick, Keith, ben, birkaç arkadaş ve valizinde asitlerle Londra'ya gelen bir torbacı, Keith'in evine gittik ve asitlendik. Asıl amaç sonradan sürrealist eserlerin bulunduğu bir mekâna kapağı atmaktı. Bir koleksiyoncunun evi ya da bir müze. Ama günlerden pazardı ve Range Rover'ın içinde tıkılı kaldık, trip'i de arabanın içinde geçirdik. Sonra Keith'in evine döndük ve ben ilk iş duş aldım. Çıktığımda, yanımda temiz kıyafet olmadığını farkettim. Evde bir tane kürk manto vardı. Onu giydim ve salona geldim. Şömine ateşini seyrederek coint tüttürmeye başladım. O sırada

içeriye 25 tane falan polis daldı. İlk önce biri bize şaka yapıyor sandım. Mick'in üzerinde dört tane küçük hap buldular, ki onlar benimdi aslında. Cebindeki koca ot torbasınıysa çöp zannedip bıraktılar. LSD'yi bulamadılar. Oysa torbacının tüm valizi LSD doluydu, hepsi alüminyum folyoya sarılıydı. Adam folyoların içinde film olduğunu ve açarlarsa filmlerin yanacağını söyleyince, polisler açmadılar. Bu yüzden o herifin işin içinde olduğundan kuşkulanmışımdır hep. Bütün bunlar olurken ben koltukta üstümde sadece kürk mantoyla oturuyordum ve içimde Mars çikolatası falan da yoktu.

Bu bir şehir efsanesi. Eğer insanlar, polis baskın yaptığında salonda bir orji döndüğüne inanmak istiyorlarsa, inansınlar. Ama gerçek hikaye bu.

İstasyonda buluştuğumuzda • Elinde kıyak bir dalgayla bekliyordun beni • Aldım götürdüm seni odama • Gökkuşağının tadına bakmaya • Yükseleceğiz müzikle birlikte • Bay bay demeyeceğiz gece bitmediğce • Yapacağım sana o işi •

 Tatlı muzu bırakamayacaksın elinden • Yükseleceğiz öğle güneşiyle• Çıkacağım üstüne bir tavşan gibi • Bedereceğim o işi gecenin sonuna dek *(Paul McCartney & The Wings'in "Hi, Hi, Hi" şarkısından)*

BRONX GÜMBETTE

1 Haziran 15 Temmuz **SUITCASE**

15 Temmuz - 15 Ağustos **GRİPİN**

adres: erguvan sok.
no: 29 gümbet / bodrum
tel: (0252/ 313 24 73

ROLL KİTAPLIĞI

Cioran Burukluk (Metis)
Elif Şafak Bit Palas (Metis)
Gökhan Akçura Gramofon Çağı (Om)
Hakan Dilek İşte Böyle Bir Şey (İletişim)
Hakim Bey T.A.Z. - Geçici Otonom Bölgeler (Stüdyo İmge)
Halikarnas Balıkçısı Mavi Sürgün (Bilgi)
Halil Turhanlı Şenlik Sanat ve Sabotaj (Chiviyazilari)
İlhan Berk Kül (Adam)
John Fowles Mantissa (Ayrıntı)
Lale Müldür Anemon (YKY)
Michel Tournier Meteorlar (Ayrıntı)
Milan Kundera Gülüşün ve Unutuşun Kitabı (Can)
p.m. bolo' bolo (Kaos)
Roland Barthes S/Z (YKY)
Süreyyya Evren - Rahmi G. Öğdül Bağbozumları (Stüdyo İmge)
Terry Eagleton Kapı Bekçisi (Bilge)
Ursula K. Le Guin Mülksüzler (Metis)
Victor Hugo Sefiller (Yalçın)
Wolfgang Schivelbusch Keyif Verici Maddelerin Tarihi (Dost)
Yaşar Kemal Karıncanın Su İçtiği (Adam)

Çarliston, çardaş, çiftetelli

1957 baharındaki adıyla Maksim Tiyatrosu'nda perde az önce açıldı. İstanbul Opereti, yeni müzikli komedisini oynamaktadır. Tek katlı salon tıklım tıklım. Maksim Tiyatrosu'nun perde arkasına girmek bir mesele. Küf kokulu ve karanlık bir takım koridorlar ve kapılar, kapıları yarı açık artist odaları.

Bir asma merdivene tırmandım. Merdivenin kenar tahtasında, iyice sertleşmiş bir francala, buruş buruş bir salata demeti, beyazlaşmış kırmızı turplar ve boş bir yeni rakı şişesi göze çarpıyor.

"Ramona" şarkısı bitti. Alkışlar sürüyor. Sonra, Ali Sururi ile Toto Karaca'nın konuşmaları başlıyor. Halk kahkahadan kırılıyor. Kulis arasında kimsecikler göze çarpmıyor. Sahne altının küf kokulu ve havasız koridorlarında, artistler rol sıralarını bekliyor. Kulis kapısı aralandı ve Toto Karaca göründü. Yorgun olmasına rağmen neşeli. Hüzünle karışık bir neşesi var. Elimi sıkarken "Ramona'yı dinlediniz mi?" diye gülümsedi. Ben de gülümseyerek: "Hep aynı kalmış. 'Ramona' da hep o eski 'Ramona'". Toto Karaca, bir şey söylemeden, belli belirsiz gülümsedi. Ben "Maksim Bar yıldızı ve İstanbul Coline Moor'unu hatırlıyor musunuz?" diye devam ettim. "Benim bugün gibi gözümün önünde..."

Otuz küsur yıl önce Maksim Bar afişlerine, sonra hemen bütün tiyatro kartelalarına adı ve resmi en göze çarpacak biçimde giren "Maksim Bar yıldızı ve İstanbul Coline Moor'u dansöz ve şantöz İrma Toto", şimdi yanıbaşımda. Otuz yıl bir an içinde siliniveriyor. İri halka küpeli ve sıkma başlı genç bir dansözle havadan sudan konuşuyorum. 1927 ilkbaharında, Millet Tiyatrosu ikinci kat loca arkasında duran bu çok genç, çocuk denilecek kadar genç kız, makine dairesinde film gösteren bir başka gençle, benimle, şuradan buradan konuşuyor. Eski bir Gaumont makinenin takırtılarına karışan bu konuşmalar zaman zaman duyulmaz oluyor. Millet Tiyatrosu sahnesinde gündüzleri sallandırılan o iki yanı dekordan heykellerle süslü beyaz perdede, yemyeşil bir orman var. Şimdiki Tarzan'lara hiç benzemeyen iri kıyım bir pehlivan, ağaçtan ağaca uzanan sarmaşıklara sarılıp vahşi hayvanlardan kaçıyor. Kulakları İspanyol küpeli genç dansöz, bazen benimle konuşuyor, bazen de yan locanın kapısından başını uzatıp filme bakıyor, sırasını bekliyor.

Sonra filme ara veriliyor. Ben ışıkları yakıyorum, o sahneye koşuyor. 1927 ilkbaharında Millet'i, Ferah'ı, Şark'ı ve bütün öteki sahneleri, o günlerin ünlü şarkıları "Ramona", "Valansiya", "Ça c'est Paris", "Fleures d'amour"larla çın çın öttüren Çarliston veya Çardaş danslarıyla koltuktan paradiye bütün salonu

alkıştan kırıp geçiren İrma Toto, 1957 ilkbaharında Maksim Tiyatrosu'nun kulis arasında, yanıbaşımda durmakta. Dans ve şarkı sahnesinden operetlere, operetlerden müzikli komedilere akıp geçen İrma Toto'ya zamanın yaptığı bütün değişiklik, bir parça kilo artışı ve yeni bir soyadı. Toto Karaca'nın bakışlarında hüzünle neşe birbirine karışmış gibi. Az önce sorduğum soruyu yeni duymuş gibi gülümsedi: "Maksim sahnesinde başlamıştık, galiba yine Maksim'de bitireceğiz..."

...Cemal Sahir'in "Kumrular" operetiyle ilk olarak operet sahnesine çıkışını, "Maskot", "Tarla Kuşu", "Çardaş Prensesi" operetlerindeki başarılarını bugünmüş gibi hatırlıyorum. 1934-35 mevsiminde Fransız Tiyatrosu sahnesindeki Türk-Yunan ortaklığında "Çardaş" temsilinde rol alan İrma Toto (Subret) ve Lütfullah Sururi (jön komik) çiftinin, tenor Konfiyotis ve soprano Zozo Dalmas'ı nasıl silivermiş olduğunu da anımsıyorum.

Maksim Tiyatrosu salonundan kahkahalar yükseliyor. Ali ve Celal Sururi kardeşler tuhaflık yarışında. Dipteki koltukta bir süre yorgunluk çıkaran Toto Karaca da yerinden kalkıp sahneye doğru yürüdü. Hâlâ biraz dalgın. Belki yine eski operetleri düşünüyor. Fakat birden kendini topladı ve sahneye geçti. Sahnede birkaç adım atıp Celal Sururi'yle konuşmaya başlamasıyla salonda kahkaha ve alkışların yükselmesi bir oldu. Az sonra da, orkestranın çaldığı bir çiftetelliye uyarak fırıl fırıl dönmeye başladı.

Dehzilimsi koridorlarından ve loş sahne altından geçip Maksim'in fuayesine çıkıyorum. İstanbul Opereti'nin orkestrası bütün gürültüsüyle çalıyor. Toto Karaca'nın dansı ve şarkısı hâlâ devam ediyor. Amma, Çarliston veya Çardaş değil, kıvrak ve oynak bir çiftetelli.

Burhan Arpad, Perde Arkası (Doğan)

40→

BAŞKA DÜNYALARIN ŞARKILARI...

Shannara Efsanesi'nin Doğuşu

SHANNARA'NIN İLK KRALI

Terry Brooks

Yasaklanmış olan büyü sanatına duyduğu ilgi yüzünden Druidlerce dışlanan Bremen, karanlık güçlerin, Karabüyücü Lord Brona'nın önderliğinde harekete geçmiş olduğunu keşfeder. Dört Kara'nın halkları, sonsuza dek kötülüğün kölesi olmaktan ancak bir araya gelerek kurtulabilecektir. Brona'nın karanlık büyüsüne diz çöktürebilecek güçte bir silaha ihtiyaçları vardır.

Tüm zamanların en sevilen fantastik anlatılarından olan dizinin bu son kitabı, büyüleyici kahramanlık öyküsünü sürdürürken, hayranlık veren macera ve büyü söylemine göz kamaştırıcı bir girizgâh yaparak bizi Shannara Efsanesi'nin doğduğu günlere götürüyor.

SHANNARA EFSANESİ'NİN DÖRDÜNCÜ VE SON CİLDİ KİTAPÇILARDA...

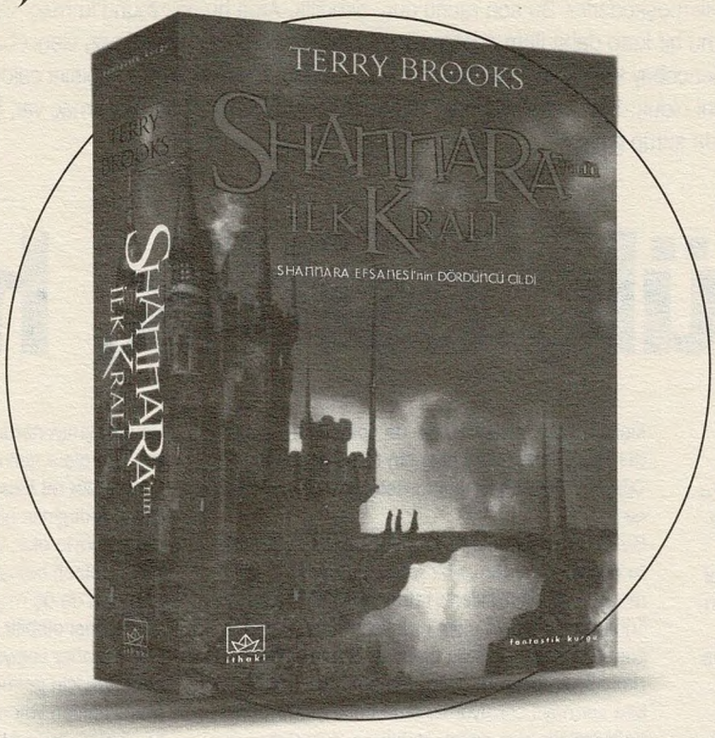

BALONLA BEŞ HAFTA

Jules Verne

Jules Verne Kitaplığı'nın birinci yılında Jules Verne'den bir ilk roman.

Bir gezgin ve gözüpek bir kâşif olan Doktor Fergusson'un, herkesi heyecana sürükleyen bir düşü vardır: balonla seyahat... Tek amacı, Afrika'nın, daha önce hiçbir gezginin keşfedemediği bölgelerini balonla gezebilmektir. Bir gün, yardımcısını ve bir arkadaşını da bu olağanüstü yolculuğa çıkmaya ikna ederek yola koyulur. Bu yola çıkış, hem tehlikeler ve belirsizliklerle dolu bir macerayı, hem de romantik bir Afrika seyahatini başlatacaktır.

JULES VERNE'İN BÜYÜLEYİCİ HAYAL GÜCÜ DÜNYASINDA ÇIKTIĞIMIZ OLAĞANÜSTÜ SEYAHATLER SÜRÜYOR...

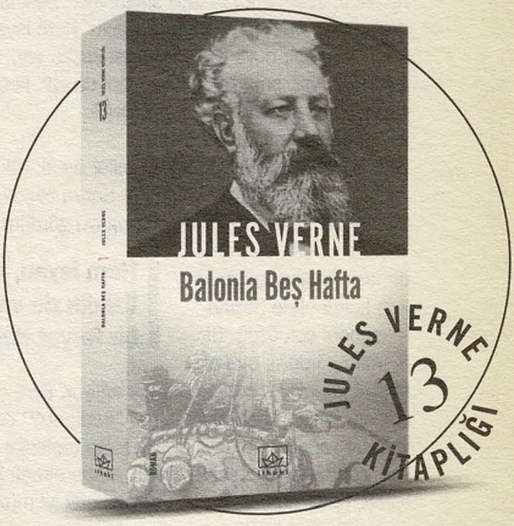

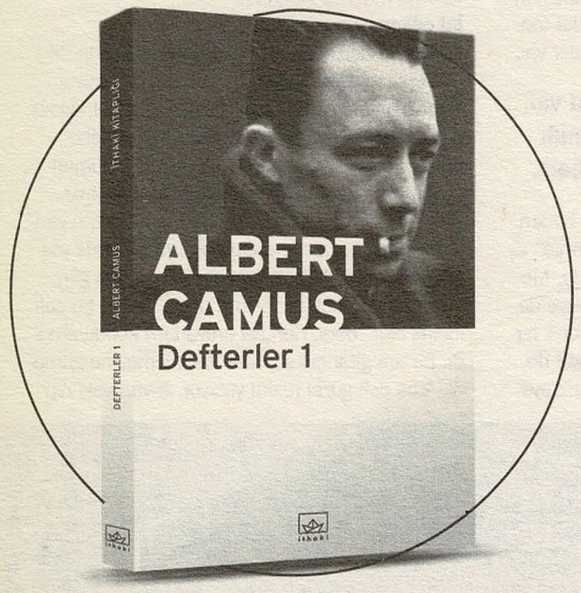

DEFTERLER - 1

Albert Camus

Çağının tanığı bir yazarın çağına tanıklık eden ünlü anlatıları... Varoluşçuluğun –belli bir dönem– en önemli yazarı ve kuramcısı sayılan Camus, çalkantılı yaşamı boyunca farklı siyasal ve felsefi konularda yer almış ancak her seferinde aynı ilkeye vurgu yaparak ciddiyetsizliğin uzağında durabilmiştir;

"İnsanı savunuyorum, çünkü düştüğünü gördüm."

Camus'nün, pek çok eserine kaynaklık eden Defterler'i, felsefe ve edebiyat dünyamızın önemli bir boşluğunu doldurmaya aday nitelikte.

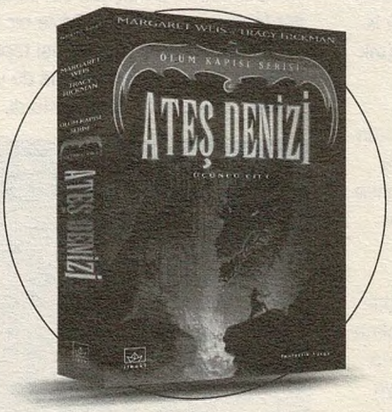

ATEŞ DENİZİ

Margaret Weis ve Tracy Hickman

DÜNYACA ÜNLÜ, YEDİ CİLTLİK **ÖLÜM KAPISI SERİSİ**'NİN ÜÇÜNCÜ CİLDİ **ATEŞ DENİZİ** KİTAPÇILARDA...

ithaki

MARKSİST-LİBERAL

Mehmet Altan

Mehmet Altan bu kitapta, çürüyen ve hiçbir toplumsal talebe cevap veremediği açığa çıkan cami ve kışla paradigmasıyla hesaplaşıyor.

"Marksist-Liberal", geleneksel zihniyet yapılarının, özgürlükçü bir sol adına radikal bir eleştirisi...

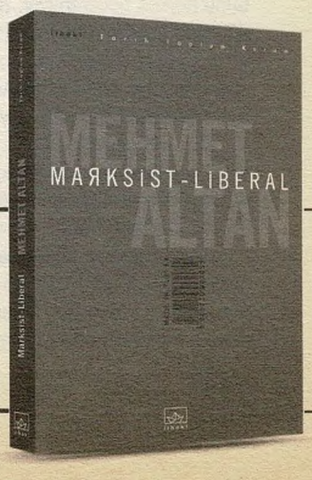

Orhan Gencebay

Önce 61 sayı geriye gidelim, dört numaralı Roll'a: "David Bowie ve hayranları: Çok raund'lu bir maç". Şimdi bir de 70'li yılların Ankara'sına zaplayalım. Hadise ayniyle vakidir, tanıkları ganidir. David Bowie saçlı gençler, Orhan Gencebay dinler. Ve sağdan soldan zılgıt yer. İkisi de mekruhtur, "kitap" ikisini de meneder. Aradan yıllar geçer, Orhan abi bir reklamda arz-ı endam eder. O bağlamayı, karşısındaki genç de bas gitarını konuşturur; karşılıklı meşkederler. Bu son raund'dur –şimdilik. Ama bu çok raund'lu maç, Gencebay ve hayranlarıyla Gencebay muarızları arasındadır. Malûmu bir kere daha ilam edelim: Biz 70'lerden beri mavi köşedeyiz, Gencebay blues'unun meftunuyuz. Yeni çıkan double albümünü, "Orhan Gencebay Klasikleri 2"yi vesile ettik, cebimize 10 şarkı koyup kapısını çaldık, "arabeskin kralı"nı altı saat esir aldık. Ve bir kere daha kani olduk: Sayı hesabıyla değil, hükmen galibiz. Ama bir de öteki maç var, Bowie'yle hayranları arasındaki gibi. O maçsa pat durumunda sürüp gidiyor.

Özgürlük, eşitlik, hiçlik

Nirvana - Smells Like Teen Spirit *(Nevermind)*

Orhan Gencebay: *(vokal girer girmez)* Kurt Cobain... Son derece değişik birisi. Melodilerde, bestelerin kurgusunda nadir rastlanan bir yapı var. Aralıklar, sesin arka arkaya sıralanışı... Sert gibi görünüyor, ama son derece duygulu. Hem isyan, hem büyük bir duyarlılık, duygusal coşku var. Eziklik de var, ama bir protest yapı da var. Feryadı, öyle salya sümük bir feryat değil.

Ne zaman, nasıl dinlediniz ilk?

İlk olarak küçük oğlum dinletti, yıllar önce. Hikâyesini de anlattı, gözlerim doldu. Sonra birçok eserini dinledim. Hepsinde o duyguyu gördüm. Yaşamının çok dramatik olması, finalini çok genç ken kendi eliyle hazırlaması beni çok üzdü. Bir resmini gördüm, bir kartpostal, oturmuş, hüngür hüngür ağlıyor. Beni çok etkiledi. Yaşamayı isteyen, ama "nedir bu?" diyen, bir yandan olumsuzluklara karşı tepkisini koyan, özel yeteneğe sahip biriydi. Mutlu olmak isteyen, fakat sorunlarını aşamayan, çok iyi müzik yapan özgün birisi...

Hem isyan, hem büyük bir duyarlılık, duygusal coşku var. Eziklik de var, bir protest yapı da. Feryadı, salya sümük bir feryat değil. Çok iyi müzik yapan özgün birisi Cobain.

Sözünü ettiğiniz bu resim mi?

Evet, bu resim işte, böyle kartpostal olmaz. Hüngür hüngür ağlayan birini kartpostal yapmışlar, kim etkilenmez ki? Şu anda dünyada birçok insanın bu duyarlılığın içinde olduğunu, Kurt Cobain'in ruh dünyasını yaşadığını sanıyorum.

Neden öyle?

Dünya bir mutsuzluk dünyası olmaya doğru gidiyor. Tüketim toplumu olmaya yönlendirilmiş olmamızdan, bir takım değerleri çok çabuk harcamamızdan kaynaklanan bir tatminsizlik var. Dünya her türlü sistemi, düşünceyi deniyor, denedi. Şimdi liberalizm örneklerini yaşamaya çalışıyor. Bunu herkes beceremiyor. Beceriyor dediğimiz, en güçlü kapital sahibi olan ülkelerin bile sorunlarını görüyoruz. Mesela bana göre Amerika'nın ekonomisi hiç de iyi değil. Ama o bir dev olduğu için, çökmeye bile kalksa, birkaç yüzyıl sonra çöker gibi. Her şey ekonomiye bağlı demiyorum ama, çok bağlantılı olduğu için de söylemek istiyorum. Liberal ekonominin özgürlüklerinin, sözüm ona insana hizmet vermek üzere sunulan her türlü nimetinin, nimet sanılan o şeylerin insanların bazı değerlerini alıp götürdüğünü görüyorum, buna üzülüyorum. İnsanlar çabucak her şeyi kaldırıp atabiliyorsa, o zaman en yakınlarındaki kişilere olan duyarlılıklarını da çok çabuk kaybedebilirler. Onları dahi ellerinin tersiyle itebilirler.

Oğlunuz da bu kuşağın mutsuz bir ferdi mi sizce?

Biz gelişmişliğin değil, kendi altyapımızı bile doğru dürüst kuramamış bir toplum olmamızın getirmiş olduğu eksikliklerin tatminsizliğini yaşıyoruz. Türkiye'de yine de olumlu duyarlılıkların varolduğunu görüyorum. Belki dışarının sorunu birse bizimki ikidir, belimizi doğrultamadan bir takım yerlere varmaya çalışıyoruz, ama belki manevi bazı değerlerimiz bize yararlı olabiliyor. Kurt Cobain'in durumu bizden daha farklı. Avrupa, Amerika toplumlarının içerisinde çok çeşitli, farklı kitleler var. Bir gün tesadüf, Hannover'da denk geldi, birden ortalık motosikletli, toplum tarafından "itilmiş" diye tanımlanan, birkaç yüz bin insanla doldu. Meğer toplantı günleriymiş. Böyle bir şey Türkiye'de olabilir mi? Üç-beş yüz bin kişi toplanıyor belli bir şehirde. Ve o meydanda polis de yok, asker de. Bunlar punk'çılardı, dolanıyorlardı, ama kimseye de sataşmıyorlardı. Türkiye'de böyle bir durum yok. Buralara gelinebiliyor demek ki.

Tedirginlik mi hissettiniz aralarında?

Hayır, tedirginlik hissetmedim. Demek ki öyle olursa böyle olur, böyle olursa şöyle olur gibi basit bir felsefi bakışım oldu. Onlar 65-70 milyonluk Almanya'da üç milyon kişi olabilir, veya nüfusun yüzde beşi olabilir. Bunlar da var o toplumda. Hep beraber yaşıyoruz. İnsanlar bu dünyaya mutlu olmak için gelmediler mi? Mutlu olarak yaşamaya hakları yok mu, eşit olarak? Ama kimi mutlu, kimi mutsuz. Neden?..

İki oğlunuz var, değil mi?

İki tane. Küçük oğlum 21 yaşında, şu anda Bilgi Üniversitesi Görsel İletişim Tasarım'da okuyor. Baba-oğul olarak barışığız. Felsefesi güzel, dikkati güzel. Büyük oğlum, Türk müziğiyle ilgilendi, devlet konservatuarında, Türk müziği bölümündeydi. Ama dünya müziğini dinliyor ve seviyor... Küçük oğlum 13-15 yaşlarında metalciydi, o yaşlarda öyle oluyorlar genelde. Sonra muhtelif yaş dilimlerinde değişiyor. Ona sordum geçen gün, "oğlum, sen rock'çı mısın?" diye. "Baba, bu çok iddialı olur" dedi. Kendini oraya tam konduramadı. Bir ara gitar çalıştı, fazla derinlemesine gitmedi. Ama çok güzel resim yapıyor. Ayvazovski'nin

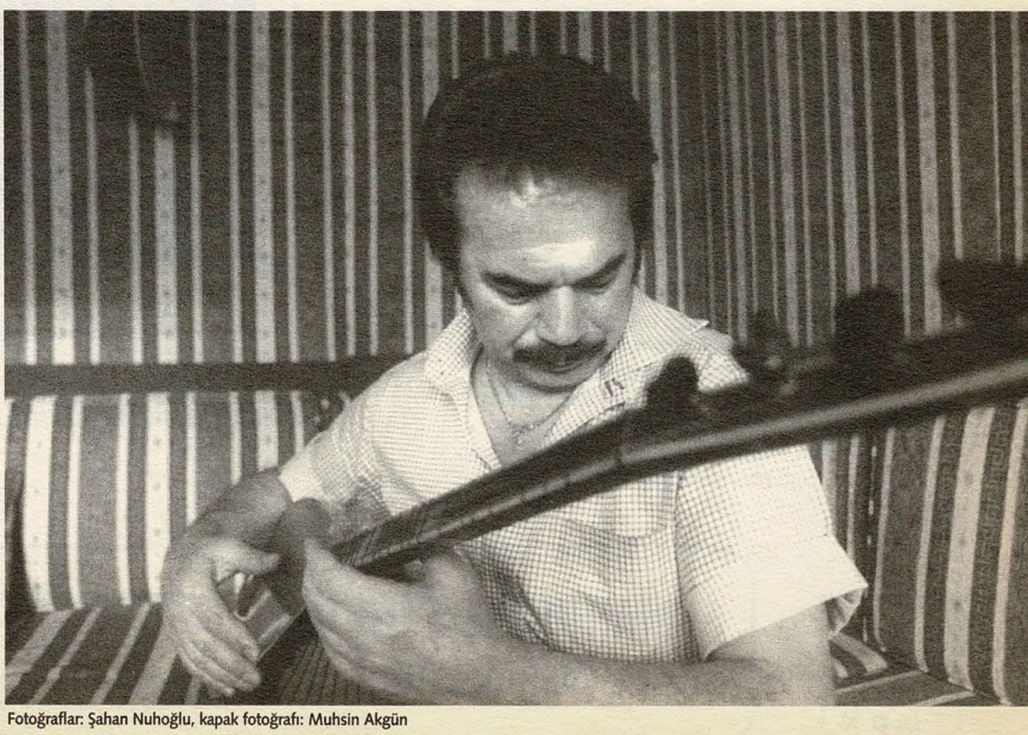

Fotoğraflar: Şahan Nuhoğlu, kapak fotoğrafı: Muhsin Akgün

bir eserini alayım diye düşünüyordum. Göksu'da piknik yapan kadınlar, 1860'lardan. Oğluma gösterdim, beğenmedi resmi. Dedim, "Ayvazovski bu. Niye beğenmedin?" Şöyle cevap verdi: "Yorum getirmeyen şeyi beğenmem. O resim yapmamış, fotoğraf çekmiş." Bugünün gençlerini, istisnalar haricinde, kaliteli müzikten ziyade görsellikler etkiliyor diye düşünüyorum...

Onların dinledikleri içinde dikkatinizi çeken, Cobain dışında, kimler var?

Şu anda etnik yapıları dinliyorum daha çok. Geçenlerde oğlum Afrika kökenli, Güney Amerika kökenli bazı etnik yapıları dinletti bana. Balkan boylarının, Balkan kültürlerinin bazı yorumlarının da farkına varmış. Tuna boylarındaki ezgileri, Macar, Romen ezgilerini dinlettti. Biz onları çocukken klasik formlarla dinliyorduk.

Elvis Presley - Also Sprach Zarathustra / See See Rider *(The Alternate Aloha)*

"2001 Uzay Yolu Macerası"nın müziği bu. Emek sinemasında seyretmiştik, son teknoloji ses sisteminde, "aman ne güzel geliyor sesler" filan demiştik.

Evet, Strauss'un "Böyle Buyurdu Zerdüşt"ü. Bu kısa bir girizgahtı. Şimdi başka bir şeye bağlanacak...

(rock'n'roll başlıyor, Elvis şarkıya giriyor) Bu da başka bir büyük. Elvis gerçekten bir dev. Bir çağın başlangıcının adamı. Dünya çapında bir yakışıklı, acayip etkili birisi. Müziği de, kendisi de yakışıklı... Elvis'i hep gazetede okurduk, bayılanlar olmuş, saçını başını yolmuşlar falan. "Yok canım, öyle şey olur mu" diye düşünüyorduk. Lisedeyken Levent diye bir arkadaşımız vardı, gitar çalar ve okurdu. Sesi Elvis'in tonuna benzerdi, İngilizcesi de çok iyiydi. Altı kişilik bir grup yapmışlar. Halk eğitim merkezinde bir konser verdiler. Samsun'da gençler ilk defa o müziği dinliyorlar, rock müziği, Elvis'in parçaları. Çığlık atan mı ararsın, bayılan mı, saçını başını yolan mı, özellikle genç kızlar... İnanamadım, ama yerimizde durmak da mümkün değil. Aynen dışarıda yaşananlar Samsun'da da oldu.

O konsere gittiğiniz zamanlarda bir bağlama sanatçısı olma yolunda mı ilerliyordunuz?

Benim hikâyem şöyle: Altı yaşımda müziğe başladım, mandolin ve keman çalarak. Bağlamanın adını mandolin bilirdim, bana mandolin aldılar. *(gülüyor)* "Benim istediğim bu değil, onun sapı uzundu" dedim. "Madem bunu aldık, bunu çal, sana bir hoca lazım" deyip hoca tuttular. Hocam Emin Tarakçı'dan bir sene ders aldım, notayı bir ayda deşifre etmeye başlamıştım. Hocam keman çalıyordu, opera sanatçısıydı, Samsun'da opera yoktu, baba mesleği olan berberliği yapıyordu. Kırımlı mülteci Türklerden biriydi. Müziğin temel prensiplerini ondan öğrendim, ama gönlüm halk müziğindeydi.

Belirli bir an, belirli bir türkü var mı anılarınızda?

Halk müziğinin ritmik yapısı beni etkiliyordu. Samsun'dan Çarşamba'ya giderken trende birisi söylüyordu: "Yine yeşillendi fındık dalları..." Ordu türküsü. Altı yaşındaydım. Son derece etkilendim. Sonra Bayram Aracı'yı dinlemiştim, o bizler için bir ilahtı. Tek başına çalıp söyleyen, bütün Türkiye'nin de çok sevdiği bir isimdi. Sonuçta, yedi yaşımda bağlamayı kucakladım. Ama Batı müziğinin temel prensiplerini hocamdan öğrenmiştim. Onun değerini sonradan daha iyi anladım.

Bağlamanın ismini karıştırmanız iyi olmuş...

İyi oldu açıkçası. Hocam bağlama almamı istemiyordu, ama benim gönlüm istiyordu. Kemanı da o sırada tanıdım.

Hangi şarkıları öğreniyordunuz?

Polkalar, Beethoven'ın, Mozart'ın küçük pasajları... Çoksesliliğin temel prensiplerini oluşturan o temalar, halk dansları...

Demin "bağlamayı kucakladım" dediniz, lafın gelişi mi söylediniz, yoksa gerçekten özlediğiniz birine kavuşmak gibi mi algılıyorsunuz?

Bağlamaya olan tutkum farklıydı. Mandolin de, keman da güzeldi, ama başka bir şeydi o. Daha sonra birkaç sene tenor saks da çaldım. Tambur, ud çaldım. Biraz piyano dersi aldım İstanbul'da bir madamdan, otuz sene önce. Fakat notayla aldığım için bana son derece ters geldi. Notayla çalışma ve pratik çalışma farklı şeylerdir. Notaya alışan kişi, önüne nota konulmadığı zaman icraatını yapamayabilir. Mutlaka pratikle beraber götürülmesi lazım.

Bir arkadaşımız Samsun Lisesi'nde sizinle aynı dönemde okumuş. Sınıf konserleri verirmişsiniz bağlamayla.

Ben sınıfın mümessiliydim. Okulun baş mümessili gibi görünüyordum. Spor kolu, müsamere kolu başkanıydım, haysiyet kurulundaydım. Beni seçer, sayarlardı. Tabii ki en başta müzik ağırlıktaydı. Okulda yapılacak bütün müziklerle ilgileniyordum, hatta yönlendiriyordum.

Erkin'i özlüyorum. O da arayış içinde. O da bir "baba". Birçok olaylarımızda birçok beraberliklerimiz var. Paylaştığımız mücadele var.

Bir de pazularınızla hatırlıyor sizi.

Body çalıştığım zamanlarda yolda giderken bir beyefendi beni görmüştü, "oğlum, sana ne oldu böyle, hasta mısın, kolların şişmiş" demişti, ama gülmüştüm.

Babanız kasaptı, değil mi? Dükkânı mı vardı?

Evet, daha doğrusu celepti. Hayvancılıkla ilgiliydi, hem de kasap dükkânı vardı.

Sizin ilginiz olmadı mı baba mesleğine?

Hayır. Dükkâna gidip gelirdim, ama ilgim olduğundan değil, babamı görmeye, dükkânda çalışan kişilere saz çalmaya giderdim. *(gülüyor)*

Peki babanız hayal kırıklığı duyuyor muydu onun mesleğini sürdürmeyeceğiniz için?

Babam, Cumhuriyetin ilanında, eski eğitimden yeni eğitime geçerken iki eğitimi de yaşamış birisi. Eski eğitim görenler hatim indirdikleri, medrese eğitimi gördükleri için hepsi hafız. Babam da bunu yaşamış, sesi de çok güzel. Şarkı söyler, ilahiler, kasideler okurdu. Sanat müziğine yakındı. Hafız Burhan'ın bütün plakları vardı onda. Bana engel olmadı, tersine, teşvik etmiştir. Demokratik bir babaydı.

Annenizin ilgisi var mıydı müzikle?

Hayır. Annem Yunus Emre'nin dişisi dediğimiz bir kişilikti: Yoruldum demek bilmeyen, kim gelirse gelsin güleryüzüyle yardımcı olmaya çalışan, nice insanların anne diye tanımladığı, tertemiz bir insan. Sesi çok güzeldi. Ninnileri kulağımdadır. Çok güzel soprano bir tonla söylerdi. Kızkardeşim enstrüman çalardı, abimin sesi çok güzeldi. Ailede müziğe bir yetenek varmış, ama devam ettiren tek ben oldum.

Siz de Kırımlısınız, değil mi?

Evet, annemin babamın kökeni Kafkasya.

Gencebay Kırım'da kullanılan bir tabir mi?

Aslında öz Türkçe, daha doğrusu Kencebay. Kence küçük demek, yani küçük bay, küçük bey anlamına geliyor.

DEF Orkestra - Love Me Do *(Beatles Alaturka)*

(şarkıyı yarısına kadar dikkatle dinliyor) Haa, bunu bizim Fuatlar yaptı değil mi, tamam, anladım. Dağhan daha evvel bantını vermişti bana.

Ne diyorsunuz, bir gün aklınıza gelir miydi Beatles'ın Ortadoğu tarzında yorumlanacağı?

Batılılar "oryantal" diyor Osmanlı'ya, Türklere bakarak. Adriyatik'ten Çin'e kadar olan bu havzada oryantal vardır. Halk müziğine, sanat müziğine sığdıramazsınız. Tarihten gelen bir şey bu. Bir düğün olur, bu müzik başlayınca yediden yetmişe herkes piste fırlar... Bu bir kültür, bunu yadsımak mümkün değil. Bu bizim yapımız.

Beğendiniz mi bu Beatles'ı?

Yorum sonsuzdur, sınırsızdır. Öz ve biçimle ilgili bir şey bu. Öz, bir insan olsun, onun üzerine her türlü elbiseyi giydirin çıkartın, her giydirip çıkartışında insanların tanımladığı bir kimlik göreceksiniz. Her melodi her şekle girebilir.

Beatles ve oryantal ilk bakışta çok zıt kutuplar gibi gözüküyor. Ama bu albüm bu iki müziğin bir arada olabileceğinin kanıtı.

Doğru. Ama her şeyin de bir demi var. Bu müzik şu anda demdir. Şu sırada daha anlaşılır bir ortam var. Böyle bir şey, 60'larda mümkün olmayabilirdi. Başka türlü algılanabilirdi.

Rachid Taha'nın bir lafı var: "Beatles'ın dünya çapında bu kadar başarılı olmasının sebebi, sağdan soldan, Arap ülkelerinden bir şeyler almayı akıl etmiş olmalarıdır."
Beatles bütün dünyadan yararlanıyordu. Rock'ın yapısında bu var. Özgürlük var, kalıp içine girmemek var. Klasik kalıpların dışına çıkarak müziğin temel prensipleri içerisinde kendi duyarlılıklarını özgürce araştırmalar var. Ravi Shankar'dan yararlandılar mesela. Ravi Shankar çok iyi bir sitaristi, ben de çok severdim, dinlerdim.
Sizin sitarlı resimleriniz vardır, o sıralar ilerlettiniz mi sitarı?
İlerletebilirdim, çok iyi çalabilirdim, fakat sitarın enstrüman olarak farklılığı var, parmaklarımın hassasiyetini biraz değiştirebiliyordu, nasır tutması ve kesmesiyle. Bağlamaya ters olabiliyordu. Ondan dolayı üstüne fazla düşemedim.
Beatles'ın klasik kalıpların dışına çıkabildiğini söylediniz. Mozart'ın "Türk Marşı" da böyle bir örnek olabilir mi?
Başta Mozart, Batı'daki birçok klasik besteci Türk müziğinden, mehterandan etkilenmişlerdir. Sanıyorum 500 veya 600'e yakın eser yazılmış. Avusturyalılar bir belgesel yaptılar, Yeniçeri piyanosunu gösterdiler. Böyle üç tane piyano var. Bir tanesi normal piyano boyutlarında, bir tanesi daha uzun, bir tanesi bayağı yüksek, iki metreye yakın belki. Davulu, zurnası, nakkareler, ziller, tefler, kudümler, borular... Bütün bunların çıkardığı sesi o üç piyanonun tuşlarına basarak duymak mümkün oluyor. Belgeselin başında savaşın geçtiği yeri gösteriyorlar, "dünyanın en büyük ordularını burada durdurduk" diye. Müziğindeyse Mozart'ın marşını, Mevlevi dönüş ritmini ve mehteranın tempolarını remiks yapıyorlar, bunlar aynı şey diye... Beatles'a dönersek; Güney Amerika'nın ritmlerinden Hindistan'ın sitarına, Ortadoğu'nun ezgilerine varana kadar etkileniyorlar. Tüm insanların sevebileceği, bütünleştiği bir odağı yakalamak, bir yandan da dünya coğrafyasının farklılığından kaynaklanan güzellikleri, değişiklikleri korumak ve geliştirmek, evrenselliğe yapılacak en büyük hizmettir. Beatles, 60'larda kaliteli gelişmişliğin ve özgürlüğün bir sembolüydü.
Boynunuzda 60'ların hippi simgelerinden "peace" kolyesi var...
Evet, seviyorum onu.
Epeydir mi takıyorsunuz?
Küçük oğlum doğumgünümde hediye etmişti. Altı-yedi sene önce. Ama daha evvel de vardı bende, 70'lerde.

Beatles bütün dünyadan yararlanıyordu. Rock'ın yapısında bu var. Özgürlük var, kalıp içine girmemek var. Ravi Shankar'dan yararlandılar mesela.

Led Zeppelin - Kashmir *(Physical Graffiti)*

Çok iyi bildiğim bir şey bu. İsimleri karıştırabilirim şimdi.
Led Zeppelin.
Tamam, Led Zeppelin... The Who geçiyordu aklımdan... Zeppelin seviliyordu, ama Türk halkının tam anlamıyla tanıdığı bir grup değildi. Ama bir Beatles öyleydi.
Şarkı Hindistan'a, Kaşmir'e yapılan yolculuğu anlatıyor. Bayağı Arap ezgileri var...
O zamanlar Katmandu merakı vardı, Beatles'ta da, tüm hippilerde de. Hippiler iyiydi. Birçok arkadaşlarımız vardı bu felsefeye yakın.
Hippilerin Katmandu'ya kadar gitmekteki gayesi, daha doğal yaşama sahip kültürlerle tanışmak gibi, bir kültür alışverişi...
Hatta Katmandu'da ölmekti –çoğunun istediği buydu. Onun altında yatan da tabii, Hindu felsefesinin, Brahmanizmin derinlikleri, nirvana... O tanrısal kat çok güzel bir felsefedir; ben de onu çok seviyorum. Hiçlik, oraya ulaşmak... Bazıları oraya giderse daha mutlu olacağına inanıyordu, bazıları gezmeye gidiyordu, bazıları gerçekten ölmeye gidiyordu. 60'lar, bu duygu yoğunluklarıyla geçen yıllar.
Batılı bir grup, Ortadoğu makamlarıyla bir beste yapıyor ve İngiltere'de hiç kavga filan çıkmıyor. Siz Türkiye'de benzeri bir yaptığınızda niye yaygara kopuyor?
Yaa işte, düşünün artık... Resmî Türk görüşü "iki tane kalıbımız var bizim" diyor: Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği. Bunlar da klasik kalıplar. Bu kalıpların içinde olan bizimdir, olmayan değildir deyip kestirip atılıyor. Denetimler filan hep bu doğrultuda hareket etmiştir.
Sizse "bütün dünya bizimdir" mi dediniz?
Ben Türkiyeliyim, Türk vatandaşıyım, bütün dünya müziğiyle ilgilendim, ama ağırlıklı olarak Türk müziğiyle ilgilendim. Bu kalıplara saygı duyuyorum, onlar bize miras kaldı, bunları koruyacağız, ama bunları ileriye götüreceğiz. Bize miras kalan bu özleri çeşitli şekillerde yorumlayacağız, ama bununla kalmayacağız, yeni ürünler oluşturacağız, hem Türkiye'nin hem globalleşen dünyanın her türlü duyarlılığıyla ve tekniğini kullanarak. Ve onlar bizim güncelimiz, yani popumuz olacak. Ama bunlar halk müziği ağırlıklı olur, sanat müziği ağırlıklı olur, oryantal ağırlıklı, hatta halk müziğinin içerisinde Ege ağırlıklı, Karadeniz ağırlıklı olur, ya da sanat müziğinde birinci dönem, ikinci dönem... Batıya dönük oryantal malzememiz zengin, bütün dünyayı kullanabiliriz burada, ama bizim duyarlılığımızda olsun: İşte buna şiddetle karşı çıkılıyor. O dönemde özellikle de bana karşı çıkıldı. Bir zaman TRT'deydim. Klasik kalıpların içerisinde, o kimlikle özgürlükler olamaz, özgür yaşanamaz diye TRT'den ayrıldım. Sonra bana 20-25 sene yasaklama getirdiler.
Peki o şiddetli tepkiler size çelme taktı mı, yoksa tam tersine kamçıladı mı?
Kamçıladı. Onların tepkileri umurumda değildi demeyeyim, saygısızlık olur, yanlış anlaşılır. Çelme takmadı hiçbir zaman... *(duraksıyor)* Umurumda değildi diyeyim hadi, anasını satayım. *(kendimizi tutamayıp kahkahayı patlatıyoruz)* İmam bildiğini okur derler. Ben ne yaptığımı biliyorum dedim, yanlış yaparsam geriye dönerim, düzeltirim. Günün şartlarına uymak derken, halkımızla alışveriş yaparak yapıyordum bunu. Bazı arayışlarımı sunuyordum bir 45'likte. O yeni şeyi sunarken ben beğenecektim önce. İlgi gördüğüm zaman, doğru yoldayım diyordum. Sondajlarım vardı böyle.
Genelde yaptıklarınız ilgi görüyordu, bunlara evet deniyordu. Denmeseydi ne olurdu?
Eksiğim var mı diye düşünürdüm. Demek beğendiremedim diye düşünürdüm. "Öldükten sonra anlaşılırım" diyen kişiler de vardır. Bu belli bir ölçüde doğru olabilir, ama hiç de anlaşılamayabilirsin, o da ayrı bir konu. İlle kendimi beğendirme çabasında da değilim, şöhret olmak için çalışmadım baştan itibaren. Müziği yönlendirme, geliştirme adına çalıştığım için halkla alışverişi kurup belli bir odağı yakalamak istemindeyim. Türkiye'de insanımızın birleşebileceği bir odak mutlaka vardır. Çünkü bizden önce halledilmeyen konulardan bir tanesi de yöreselliktir. Yani 50'lerde, 60'larda teknoloji bu derece etkin değildi. Egeli kendi kültürünün dışında bir kültüre evet demiyordu, alışkanlığı yoktu. Karadenizli Egeliyi, Güneydoğulu Trakya'yı, Trakya İç Anadolu'yu bilmiyordu. Gerçi TRT yayın yapıyordu, ama bu her şey anlamına gelmiyordu açıkçası. Bu yöresel farklılıklar, bu çeşitlilikler güzel şeydi, ama ben bir odağı yakalamak istiyordum, Türkiye'nin birleşeceği bir güncelliği... Pop terimi tam ifade etmiyor, ama şimdi tanımlamak için öyle diyeyim.
Halk buna evet demeseydi, satmasaydı o plaklarınız, ama "resmî görüş" diye tarif ettiğiniz otoriteler "vay be, Orhan Gencebay diye biri yeni bir şey yaptı" diye sizi bağırlarına bassaydı... Böyle bir şey nasıl gelirdi size?
Ben halktan, daha doğrusu dinleyiciden kopuk bir şey düşünemiyorum. Müzik yapan kişi, müziği niçin yapar? Önce kendisi için, ama sanatçı ünvanını alacaksa, ki kendi kendine veremez onu, ancak dinleyici karşısına çıktığı zaman ünvanı onlardan alır. Bir kişi tek başına en iyi şekilde çalıp söylediğini iddia edebilir bir odanın içinde. Kimse bunu duymuyorsa, bunun sanatçı olup olmadığını kim bilecek ki?
Peki çok daha dar alanda popüler olsaydınız?
Olabilirdi. Daha doğrusu, misyonerlik diyelim buna. Ama benim yaptığım çalışmayı halk büyük çoğunlukla desteklemiştir. Dinleyicinin çokluğu veya azlığı son derece önemli olabilir bazen, ama bazı yapıtlar elli yıl sonra daha çok izlenebilir belki. O da bir gerçek. Ben arayışlar içinde olan bir insanım. Bu arayışlar Türk müziğinin ihtiyacı olan arayışlardı ayrıca. Araştırmayla da hedefimize varıp her şeyi bitirmiş değiliz, araştırma sürekli oluyor, ayrıca çok beğendiğimiz bir şeyi bulduğumuz zaman dahi yine değişime ihtiyaç olacaktır. Hayatta değişmeyen tek şey değişimdir çünkü.

Erkin Koray - Yağmur *(Erkin Koray)*

1971-72 olacak. Erkin bu şarkıyı yaptığı zaman hep beraberdik.
Özlemiş gibi bir haliniz var. Görüşemiyor musunuz?
Özlüyorum. Bir hayli oldu görüşmeyeli. Erkin kendine has birisi. O da arayış içinde. Değişik duygu-

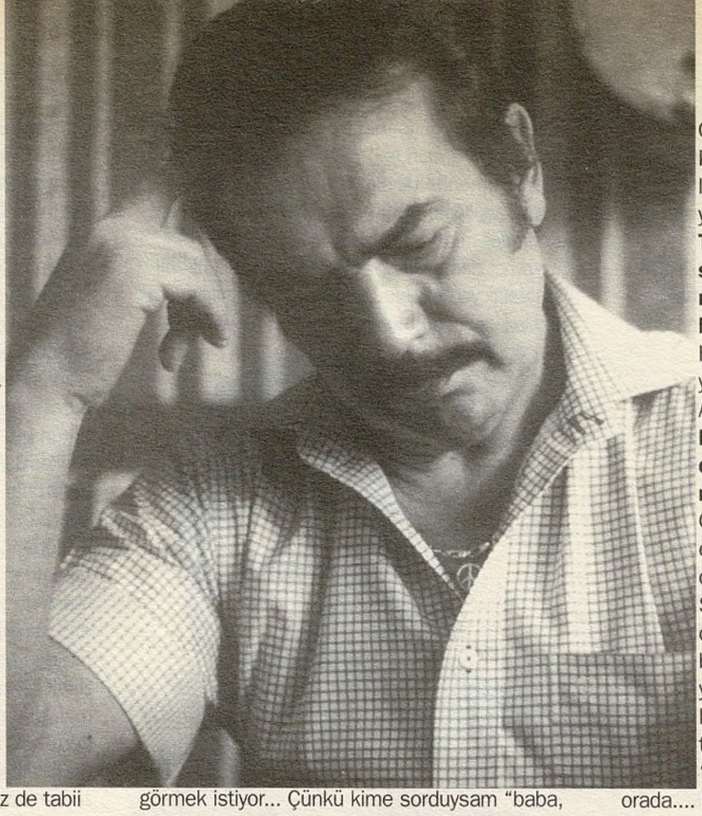

ları, besteleri, görüşleri var. O da bir "baba". Çok severim, takdir ederim. Birçok olaylarımızda, birçok beraberliklerimiz var. Paylaştığımız mücadele var.

Nasıl bir ilişkiydi sizinki? Canciğer arkadaş mıydınız? Sağa sola birlikte gider miydiniz?

Bir dönem her gün beraberdik neredeyse. Bir çatı altındaydık İstanbul Plak, Kervan Plak şirketlerinde yıllarca. Birbirimize refakat ettiğimiz de oldu, ben sazımı kapıp onun albümüne refakat ettim, o bana geldi.

Hangi şarkılar?

"Hor Görme Garibi", "Goca Dünya", bağlamamı alıp ona eşlik etmiştim. O da bana gitarını alıp eşlik etti.

Niye sizin şarkılarınız arasından "Hor Görme Garibi"yi seçti?

Öyle denk geldi. Yoksa hepsini yorumlayabilirdi çok iyi şekilde. Zaten yorumlarımızda birçok konuda birbirimize yakınlık hissederdik. Aynı şeylerden zevk alırdık diyebilirim. Bağlama merakı belki de bizden sonra başladı Erkin'de. Biz de tabii ondan etkilendik. Birbirimize elektrik verdik.

Onun başı biraz beladaydı galiba. Uzun saçlar, tuhaf kıyafetler, bu yüzden sokak kavgalarına girmişliği var...

Anlatırdı arada bir, başına öyle olaylar gelirmiş. O onun tercihiydi, 60'larda ilginçlikler, tamamen özgürce, içinden geldiği gibi yaşama, kılığı kıyafetiyle özgürlük vardı. Erkin başta hippilik felsefesini benimsemişti, yakınlığı vardı. Daha sonra çeşitli araştırmalara girmişti. Saçlar bütün dünyada uzatılabiliyordu, giysiler değişikti... Erkin çok ileri boyutta bir şey yaptı: Frank Zappa'nın bir resmi vardı, hatırlar mısınız, klozetin üzerinde zafer işareti yapmış anadan doğma bir resmi... Aynı resmi çektirdi, albüm kapağına koymayı düşünüyordu.

Siz saçlarınızı hiç uzatmadınız galiba, sadece başından beri favoriler uzun.

Yok, benim şuraya kadar uzundu o zaman. *(omuzlarının iki parmak üstünü gösteriyor)* O zaman modaydı bütün dünyada. Bazı filmlerimde vardır.

Bıyıklarınızı kesmeyi hiç düşündünüz mü?

Kesemedim. Hanım da müsaade etmedi. Böyle daha iyi diye beni kandırdılar, deneyemedim bile. *(gülüyor)* Sonra, bu bıyıklar bana ait değil diye düşündüm, sevenler beni böyle kabul etti, böyle görmek istiyor... Çünkü kime sorduysam "baba, kesme, bıyıksız bir Gencebay düşünemiyoruz" dedi. Hanımlar daha çok tip deneyebiliyorlar. Bu konuda en uzmanlardan biri Barış'tı tabii, rahmetli.

Anadolu rock'a nasıl bakıyordunuz o dönem?

60'lı yıllarda çok kişi çıkmıştı arayış içinde olan. Barış Manço, Cem Karaca, Dadaşlar, Moğollar, Mavi Işıklar... Çoğu iyi müzik yapıyordu. Hep özlem vardı, daha iyi ve çeşitli olmaya. Genelde halk müziği ağırlıklı çalışıyordu. Batı ekolünden gelen arkadaşlar halk müziğinin farkına vardılar ve araştırmak istediler. Fakat halk müziğini bilmiyorlardı, sadece yorum yapma istemindeydiler. Ama yorum yapılmak istense dahi, o özü iyi tanımak lazım. Onlara her zaman için şunu söyledim: Bizim yapımızı, Türk müziğinin değerlerini tanıyınız, Türk müziğine daha çok hizmet etmiş olacaksınız. Kimi ilgilendi, kimi ilgilenmedi.

TRT ve çevresinin koyduğu kuralların dışındaki her şey arabesk bana göre. Şu anda ne dinleniyorsa, arabesktir. Tarkan, Sezen Aksu, Orhan Gencebay, hepsi dahil...

Beğendiğiniz Anadolu rock örnekleri nelerdi?

Mesela Fikret Kızılok'un, rahmetli, bazı çalışmaları güzeldi. Kendine has, ritmleriyle, melodik kullanımlarıyla yaptığı iyiydi. Barış'ın da kendine has bir yolu vardı. O kendi besteledi daha sonra, ama anlattığı, bize ait değerlerin mesajlarıydı.

Cem de kendine hastı. Sonra "Malabadi Köprüsü" mesela, Selçuk Alagöz'ün. Tülay German çok iyi okuyordu mesela, iyi yorumcuydu, o Fransa'ya gitti.

Türk halk müziği ya da ozanlar çevresinden ahbaplık ettiğiniz, karşılıklı görüştüğünüz kim var? Mesela Mahzuni, Neşet Ertaş...

Her ikisi de çok iyi tanıdığım kişilerdi. Ve yine Davud Sulari, Murat Çobanoğlu, Kul Ahmet... Aklıma gelenleri sayıyorum.

Bağlamacılığınız mı hoşlarına gidiyordu? Yoksa yaptığınız tarzı tamamen benimsemişler miydi?

Onlar tam anlamıyla halk müziğinin, aşık edebiyatının içerisinde oldukları için, o dilde daha çok anlaşırdık, konuşurduk. Sazımı, saz çalışımdaki farklılığı severlerdi. Hatta bir yerde bir konu olmuş da, bana nakledildi: 1971, "Aşk Pınarı" çalıyormuş, Veysel Baba o sırada "bir dakika demiş", herkesi susturmuş, dinledikten sonra "Orhan'a dikkat edin" demiş, "çok dikkat edin..." Bana iltifat etmiş orada.... Mahzuni benden dört-beş yaş büyüktü, ama biz uzun zaman beraber olduk. Hatta bazı yapıtlarında Arif'le (Sağ) birlikte refakat ettik. Neşet Ertaş 16 yaşımda tanıdığım biriydi. Benden dört-beş yaş büyüktü. Leyla'sını arıyordu, işte o sırada karşılaştık onunla. *(gülüyor)* Ben çaldım söyledim, o ağladı, o çaldı söyledi, ben ağladım derler ya, aynen böyle oldu. Bu kişiler belli özellikleri, herkesin ulaşamayacağı cevherleri olan kişiler. Mahzuni'yi kaybettik, Allah gani gani rahmet eylesin. Arif Sağ'la çocukluğumuz beraber geçti diyebilirim. Sanıyorum o 14 yaşındaydı, ben 15, arkadaş olduk. Güzel çalışmalar yaptık, birbirimizden güç aldık. O aşık düzenini geliştirdi, farklı bir hale soktu, daha zenginleştirdi. "Aşık düzeni" diyorum, gerçekten böyle değil, ama ben öyle demek istedim, o bilir ne demek olduğunu. O bizim ata düzenidir, birinci düzendir, birinci pozisyondur. Benim de başlangıçta birinci pozisyonum oydu. Fakat ben daha başka düzenleri, sazın içerisinde olan sesleri de tanımak istedim. Halk müziği, daha sonra sanat müziği, mümkün

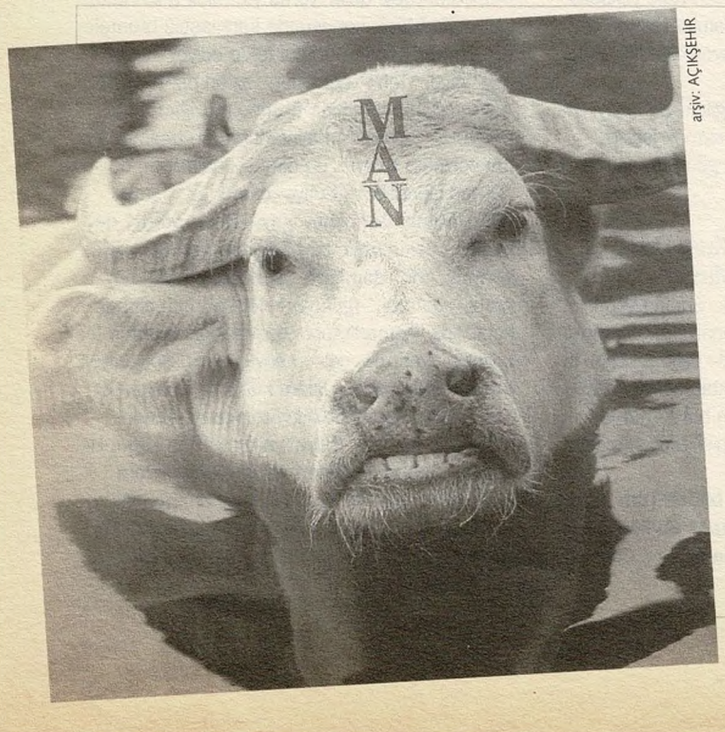

arşiv: AÇIKŞEHİR

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK • RESİM
FOTOĞRAF ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı No: 258/14
Beyoğlu/İstanbul Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

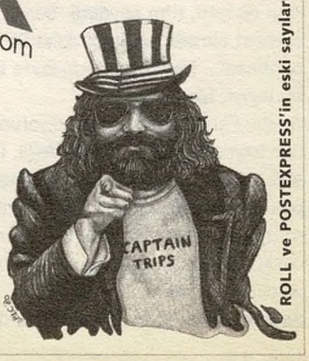

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

olduğunca Batıyla ilgilendim.

Siz bağlamayla sadece halk müziğini değil, farklı müzikleri de çalabilme azmindeydiniz, değil mi? Daha gençliğinizi, 45'likleriniz öncesini soruyoruz...

Tabii, bağlama içinde bu sesler de vardı. Bağlamanın tanınan icrasının haricinde, tanınmayan, ama bağlamanın içerisinde varolan yapıları da ortaya çıkartmak istedik.

Nedir o başka yapılar?

O aradıkça gelir. Onlar serbest çalışmalar işte. Biz adını koymadık, niye koymadık diye de hayıflanırım. Şimdi koyalım, ama artık biraz geç oldu.

Var mı isim adayınız?

Yok. Serbest çalışmalar. Çoğu buna Gencebay tarzı filan der. Ama ben tam anlamıyla bazı çalışmalarımı ortaya koymadım. Belki bunları arada bir ufak ufak kullanmışımdır yapıtlarımda. Bazılarını da konçertolar yazarsam onlarda kullanırım, yahut da yalnız bağlama albümü yaparsam...

Bağlama albümü yapacak mısınız?

Tabii, mutlaka yapacağım, yapmamız lazım. Bağlamanın içinde bildiğimiz klasik yapıların haricinde de çok güzel sesler, çok güzel tavırlar var. Onlar da ayrı bir zenginlik katacak.

Şimdi bir sürprizimiz var size.

(1970'lerden bir konuşma kaydı dinletiyoruz. İsmet Sıral'ın müzikle ilgili bir sohbeti...) Allahım yarabbim, ilk önce çıkaramadım, onu yirmi küsur yıldan beri görmedim, vefat ettiğinde de çok geç haberimiz olmuştu... Çok özgür bir bakışı vardı. Beni onunla Burhan Tonguç tanıştırmıştı. İsmet abi bir isim koymuştu bizim çalışmalarımıza. "Alaturfra" demişti, "abi olur mu" dedim. "Niye olmasın yahu, alaturkayla alafranganın karışımından, alaturfra" demişti. Ben bir köprüydüm, onlar da köprü olmak istiyorlardı. Burhan Baba caz, İsmet abi de aynı şekilde cazla, klasik müzikle uğraşan kişiler. Arada bir Okay (Temiz) da takılırdı. Kadro zengindi, Arto daha küçüktü. Daha zengin duyumlara gidelim, tekdüze olmaktan çıkalım, beste formlarında zenginlikler yapalım, nakaratların tekrarını azaltalım, daha ritmik olalım... Bir dolu düşüncelerimiz vardı, bunlar pat diye çıkan şeyler değildi. Yıllar içinde çalışa çalışa, düşüne düşüne oluşan şeylerdi.

İsmet Sıral'ın arabesk için bu konuşmada şöyle söylüyor: "Arabeskte şen bir ritm var. Arabeski ritm dinletti, ritm sevdirdi. Sonra şarkıların daha serbest olması, seslerin daha bir feryat eder gibi olması... Müziğin de kökünde bir feryat lazım, bir isyan, bir şikayet..."

Tabii... Feryada ben coşku diyorum. İlla hüzünden kaynaklanan bir feryat değil. Daha coşkulu, serbest bir icra. 60'lı yıllarda sanat müziği icrası pek tatmin edici değildi. Bu icra zayıflığı bizi ritmi ortaya çıkarmaya itmiştir. O icranın ağırlığına, coşkusuzluğuna tepki koyanların başında ben vardım 60'larda.

Sıral'ın söyledikleri akla blues'u da getiriyor...

Blues, özgürlüğü getiren bir anlayış. Bununla bizim gazeller arasında bağlantı kuruyorum. Yahut da enstrümanda taksim olarak buluyorum blues'un karşılığını. Bütün makamları içererek çıkılan bir gezintidir taksim. Zencilerin yapmış olduğu –zenci demeyelim, alınıyorlar– Afrika kökenli insanların yapmış olduğu müzik, ezilmişliğin icraatı. Caz, zenci gettolarında gelişen bir yapı. Zaman içinde zenginleşiyor, sokaktan salona geçiyor. Salona geçtiği zaman, o eski sıcak ilgiyle karşılanıyor mu, bilmiyorum.

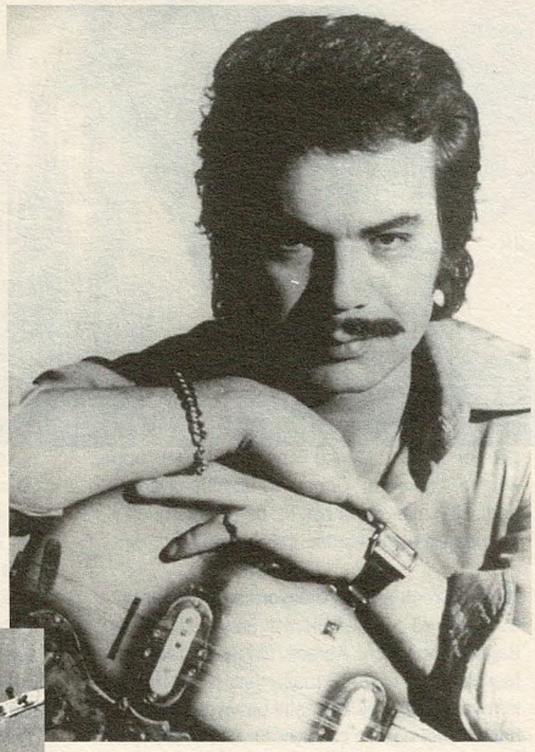

Evrenin büyüklüğünü tanıdıkça, kızmıyorsunuz kolay kolay. İnsan bu meselelerle ilgilenince sakinleşiyor. Bazıları sakinleşmiyor, tersine kafayı üşütüyor, o ayrı.

Arabesk için Türkiye'nin blues'u, Anadolu blues da dendi. Ortak paydaları efkâr galiba...

Feryat ve efkâr dünya müziklerinin hepsinde vardır. Arabeskin blues'la, cazla benzerliği serbest formda olmasından kaynaklanıyor. Blues melodilerindeki o acıyı, o çığlığı yaratan eziklikle Anadolu'daki eziklik birbirinden farklı. Birinde kölelik, köleliğin getirdiği yokluk var. Buradaysa mutlu olamayan insanların serzenişi var. Köle yoksulluğuyla özgür yoksulluk farklı anlamlar taşıyor.

Biri doğrudan kölelik, öteki ücretli kölelik, öyle değil mi?

Özgürlüğü tarif etmek kolay değildir. Şu kapıyı üstümüze kitleyip gitseler, kapıyı kırmak isteriz. Ama kapı aralık kalsa, belki iki gün burdan hiç çıkmayız.

Abdel Halim Hafez - Kunt Fein *(The Story Of Arabic Music)*

Bir hayli eski bir icra olsa gerek. Bunları Vedat Yıldırımbora daha iyi bilirdi, o bana söylerdi. Ama genellikle Mısır'ın Arap aleminde başı çektiğini biliyoruz. Mısır istiklâlini kazandıktan sonra Abdülvahap bu konuda görev aldı, en büyük hizmeti verdi. Mısır müziğinin teorik yapısı Türk müziğidir. Onlar da bunu söylerler.

Türk müziği dediğimiz şey de, birçok Türk müziği otoritesine göre Arap ve Bizans etkilerinin baskın olduğu bir müzik. Galiba en iyisi Osmanlı müziği tabirini kullanmak.

Çok doğru. Ama teori Farabi'den itibaren başlar. Farabi Horasanlıdır, kanunun mucididir. Osmanlı'nın 1826'ya kadar olan o akademik devamlılığında Safiyüddin, Abdülkadir Meragi, çok daha sonra Rauf Yekta Bey, Saadettin Arel'ler dahil olmuşlar... Şüphesiz ortada bir Bizans var, ama Bizans'ın da evveli Roma'dır. Anadolu'da 300 millet yaşamış, yedi büyük kültür iz bırakmış. Anadolu bir han, bir yol. Bu yörelerde Arabın da, Bizans'ın da, İranlının da büyük etkisi var. Kim nerede, ne yapmış, ayırmak mümkün değil. Bir bütün bu. Osmanlı döneminde bütün bu geçmiş bilgiler daha iyi ortaya konuyor ve korunuyor Enderun'da. Büyük bir sistem kuruluyor. 1826'dan sonra bu sisteme bir ilave yapılmadı, terkedildi. Kültürlerin devamlılığıyla ilgili bir okulun kapatılmasından çok rahatsızım. Oryantal bütünlük Osmanlı'da zirveye vardı ve yine Osmanlı tarafından kapatıldı. Batılılaşma hareketiyle Mehteran'dan bandoya geçildi. Biz çağdaşlaşmayı hep Batılılaşma olarak anladık. Çağdaşlaşma yapılmalıydı ama, Osmanlı müziğini korumak için Enderun devam ettirilmeliydi. Cumhuriyetten sonra, 60'lara kadar da büyük bir beklemişlik var. Bu zaman kaybı olmasaydı, şimdi çok farklı yerlerde olurduk. Türk müziğiyle ilgili okul, 1976'da kuruldu. Batı müziği okuluysa 1930'larda kuruluyor. Bu doğru bir şey değil. Devletimizin görüşleri doğrultusunda yapılan bu uygulamalar bize çok zaman kaybettirdi. İki yakamız bir araya daha evvel, daha iyi bir şekilde gelebilirdi. O zaman arabesk tartışmaları olmazdı.

Çaldığımız şarkı tam Mısır ekolüydü. Abdülhalim Hafız'dı.

Aklımdan geçmişti. Abdülhalim Hafız'ı biraz tanıyorum, çok güzel sesi olan birisi.

Mısır bizim beklemişliğimizi yaşamadı, değil mi?

Mısır, geliştirmek için, kendi kültürünün üzerine bazı şeyleri inşa etmek istemiş. Ama Batı eğitimini de almışlar. Bizdeyse kendi kültürümüze sırt çevirmişlik var. İhmal edilmiştir, yahut da kasten yapılmıştır. Bu üzücü. Ne derece Batı eğitimini almışız, o da tartışılır.

Mısır müziğini nasıl tanıdınız?

O zamanlar pek ilgilenmedim, daha sonra bazı bilgileri edindim.

Halbuki Arap radyolarını dinleyip şarkı yaptığınız söyleniyordu.

Neler söylemediler ki. *(gülüyor)* Rahmetli Barış Manço dünyayı dolanıyordu ya, Mısır'a iki hafta ayırmıştı. Müzik konusunda karşılaştığı otoritelere sormuş, "Türk müziğini takip ediyor musunuz" diye. "Tabii" demişler, "zaten biz Türk sanat müziğinin temelleri üzerine müziğimizi kurmuştuk". Saadettin Kaynak'ı tanıyıp tanımadıklarını sormuş, tanıyan da olmuş, tanımayan da. "Orhan Gencebay'ı tanıyor musunuz" demiş. "Ooo, Mister Gencebay, gayet iyi tanıyoruz" demişler. "Peki sizinle bir bağlantısı var mı?" diye sormuş, "no" demişler, "Gencebay Türki, no Arabi, no Arabi." *(gülüyor)* Hepimiz etki altında kalabiliriz. Osmanlı topraklarında kalan bütün ülkelerde aynı özler çalınıp söylenebilir. Söyleniyordu ve söyleniyor da. İslâm kültürü gibi ortak bir bağ da var. Batıya baktığımız zaman, Almanya'nın, Fransa'nın, İtalya'nın temelinde Latin, Hıristiyan, Yahudi kültürleri yok mu? Almanlara "vay, sen Fransızbesksin, sen de amma İngilizbesksin" diyor muyuz? *(gülüyor)* Biz maazallah, biraz Araplara, biraz İran'a benzedi diye tefe konuluyoruz.

İbrahim Tatlıses - Arabesk
(Vur Gitsin Beni)

Bu şarkıda takıldığım, "bu bir yaşam biçimidir" cümlesi. Bunu kabul etmiyorum. Arabesk diye adlandırılan serbest çalışmalar şu anda Türkiye'nin güncelidir, ama yaşam biçimidir diyemeyiz. "Arapvari" deyiminin ötesinde konuşmak istiyorum her zaman. Bu serbest çalışmalar zaman zaman sanat müziği, zaman zaman halk müziği kökenli, bazen Batıya dönük, bazen de Ortadoğu kültürlerinin içindeki yapılardan oluşabilir.

Bu şarkının sözlerinden devam edersek, "bu bir özgür düşüncedir" diyor arabeske. Buna katılıyorsunuz herhalde.

Özgür düşüncedir. Evet.

Arabesk adı nasıl kondu?

Suat Sayın'ın Mısır müziğinden melodiler alarak üzerine söz yazmasıyla gündeme geldi. Suat Sayın bunu yapmaktan hoşlanıyordu. Bu adaptasyondur, ama buna arabesk diyorlardı... Daha önce de Saadettin Kaynak'a aynı şeyi söylemişler. Mısır filmleri Türkiye'ye geldiği dönemlerde o filmlerin dublajını bir gecede yaparmış. Bu adaptasyonlardan sonra, yine bu filmler için besteler de yapmaya başlamış. Bu şarkıları o zaman Safiye Ayla'lar, Hamiyet Yüceses'ler okumuş. Malûm, Türk müziğinin radyolarda yasaklanmasından sonra, bu yanlışlığın da yaşanmasından sonra, halk Arap müziğine ilgi göstermiş... Daha önceleri Hacı Arif Bey'e de takılmışlar, birinci ve ikinci klasik formların dışına çıktığı için. *(gülüyor)* Güneydoğu bölgesindeki vatandaşlarımızın birçoğunun akrabaları Araptır. Bu insanlar Arap oldukları için, Arapvari besteler, bizim resmî müziğin dışındaki tavırlarda besteler yapabilirler, çok normal. Veya Araplardan etkilenerek herkes beste yapabilir. Bunlara arabesk denebilir. Ama benim yola çıkışım böyle değil. Ben müziğimizde ne gibi zenginlikler yapabilirim diye yola çıktım, arayışlarım hep bu doğrultuda oldu. Özgür çalıştım.

"Hem sevilir hem sevilmez / Çözülmez bir bilmecedir" diye devam ediyor şarkı. Buna ne diyorsunuz?

Bilmece mi? Hâlâ bunun tarifini bile doğru dürüst yapan olmamasından kaynaklanıyor.

Size başlarda çok karşı çıkıldı, ama otuz sene de artık bir tür dokunulmazlık elde ettiniz. Hâlâ arabeske dudak büken çok insan var, ama hepsi de "Orhan Gencebay farklı, o tamamdır" diyor. Farkında mısınız?

Bu beni mutlu eder gibi görünüyor ama, yine de birçok anlaşılmazlık olduğunu söylemek isterim. Hâlâ arabeskin icrası feryat figanmış gibi anlatılıyor. Bunlar doğru değil. TRT ve çevresinin koyduğu kuralların dışındaki her şey arabesk bana göre. Ama isim yanlış. Arabesk ismi bunların hepsini anlatmaya yeterli değil. Ama başka bir isim koymadığımız için bu ismi kullanıyoruz. Arabeskin basit bir tanımlaması böyle de yapılabilir: Şu anda ne dinleniyorsa, arabesktir. Tarkan, Sezen Aksu, Orhan Gencebay, hepsi dahil... Belli isimleri klişeleştirerek müzik tanımlaması yapılmaz. Arabesk deyince akla Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses gelmesi gibi.

Ama Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses, Hakkı Bulut veya Tatlıses'e hâlâ dudak bükülürken, siz aradan sıyrılıveriyorsunuz...

Bu güzellikleri araştıranların öncüsü benim. Belki bundan kaynaklanıyor. Bu serbest müziği yaparken hep şunu söyledim: Mutlaka halk müziğini, sanat müziğini bilmek gerekiyor, mutlaka Batıya dönüklük gerekiyor, mutlaka Ortadoğu'yu tanımak gerekiyor. Dünyayı bilmek gerekiyor özgür olabilmek için.

Diğer arabesk sanatçılarına baktığınızda, temel ayrım noktanızın bu bilgi olduğunu mu düşünüyorsunuz? Sizde olup da onlarda olmayan ne?

Şarkıların kendi aralarında rekabetleri olamaz, yoktur. Halkımızın ilgisi bazılarına çoktur, bazılarına azdır. Ben bir müzik araştırmacısıyım. Bu çeşitliliği bilgiyle, duyguyla yakalamaya çalıştım.

Bağlama ustalığınız önemli mi acaba, insanların size olan saygısında?

O da olabilir. Müzik yapan birisinin, müziğin herhangi bir unsurunu iyi bilmesinin, emek vermesinin yaptığı müzikte çok büyük rolü vardır. Eğer kendi sözünü ve bestesini okuyorsa, aranjmanını da kendi yapıyorsa, bir de enstrümanını çalıyorsa, bunun da büyük rolü vardır.

Galiba şunun da payı var: Arabesk göç hareketinin bir parçası gibi değerlendirildi hep. Siz Güneydoğulu değilsiniz, tımak içinde "Batılı"sınız, "geri kalmış" bölgelerden değilsiniz.

Ama Güneydoğu'dan çok değerli insanlar yetişmiştir, Alaaddin Yavaşça hocamız gibi... Ben yöreye bağlayamıyorum. Tabii ki neticede, yokluktan kurtulmak için büyük şehre gelip varlık göstermek isteyen insanlarımız, arkadaşlarımız var... Ama şunu da düşünmek lazım: Büyük şehir derken Ankara diyorsanız, yeni kuruldu. İstanbul'da da bir zamanlar "Üsküdar'a giderken aldı da bir yağmur" dinleniyordu, "Hani ya da Recebim" dinleniyordu. Onlar da Anadolu türküleri gibi türkülerdi. Vaniköy, Kadıköy, Yeşilköy, birbirinden çok uzakta köyler işte. *(gülüyor)* Evet, İstanbul'un Beyoğlu'su, levantenleri vardı, Batıyla ilişkide olan bir kesim vardı. İstanbul'da ne vardı ki bütün Türkiye'den farklı olan? Saray mı? Beyoğlu mu? Tabii ki kırdaki insanla Beyoğlu'ndaki insanın duyarlılığı farklı, ama bu fark ne kadar büyük acaba? Davulu, zurnası, bağlaması, kanunu, kemanı, hepsi İstanbul'da da var.

60'larda, 70'lerde "köylü" diye insanlar kolay kolay horlanmazdı. 80'lerden sonraki sosyal atmosferde ülkenin bir kısmı dışlandı, belli kültürel özellikler horlanır oldu. Arabesk müzik horlanırken birkaç bölge, ülke, toplum da aşağılanıyor. Sadece müzikal bir mesele değil bu.

Evet, maalesef o hale getirdiler. "Amma alaturkasın" diye bir laf var mesela. "Ne demek istiyorsunuz" diye sormak lazım. Alakurka, Türk tarzı demek. Bir milletin yapısıyla nasıl böyle aşağılar gibi konuşabilirsiniz? Bir Fransıza "amma Fransızsın" denilir mi? Arabesk de böyle bir deyim oldu.

70'lerde arabesk eleştiriliyordu ama, "arabesk söyleyeni sallandıralım" diye bir cümle edilmezdi, edilemezdi. Bugün edilebiliyor. Esin Afşar o zamanlar da karşıydı arabeske, ama bunu başka biçimlerde ifade ediyordu.

O lafı şaka yollu söylediğini söylemiş. *(gülüyor)* 70'ler araştırma dönemiydi. Daha çok kitap okunuyordu, sanatsal değeri yüksek olanlar aranıyordu, insanlarımız şimdiki gibi çabuk bıkmıyordu. 80'lerden sonra tüketici toplum olmaya yönlendirildiğimiz için, daha müreffeh bir toplum yaratalım diye başka toplumların, kültürlerin ölmesi, icabında önemsiz olabiliyor bazı ünitelerce... Arabesk denen, serbest yapılardır, arayışlardır, Türk müziğinin buna ihtiyacı vardır. Kırdan kente göç eden insanlarımızın da bunun arasında yer almış olduğu bir gerçektir. Ama bunu tümüyle bu şekilde ele almak yanlış. Maalesef bu konuda hep sosyologlar konuştu; onlar da hep şarkı sözlerine takılarak konuştular.

Hiçliği benimseyen kişi birçok şeyleri aşmış demektir. Tekâmülün zirvesi. Bütünün parçası olduğunu hissetmek, onunla bütünleştiğin zaman bir hiç olduğunu anlamak...

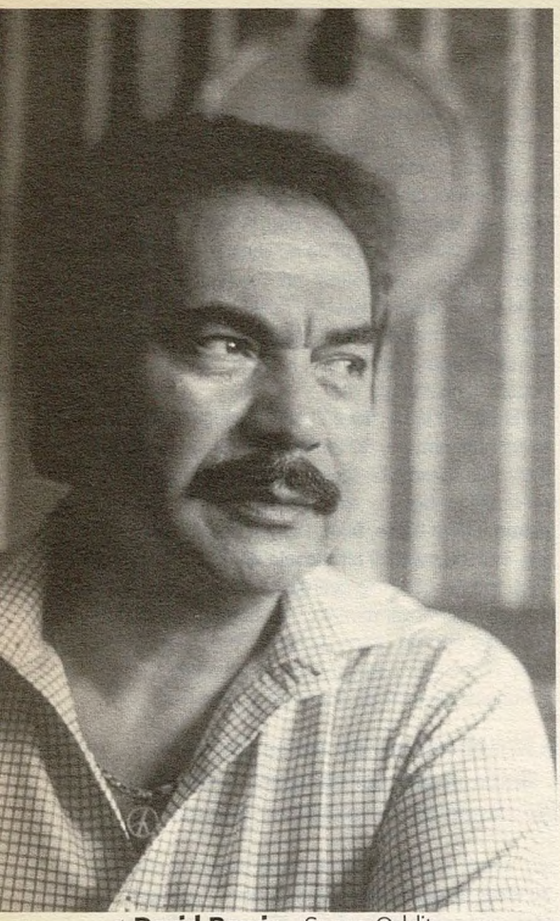

David Bowie - Space Oddity
(Space Oddity)

David Bowie'nin bir şarkısı, konumuz uzay. Sizin ilgilendiğinizi biliyoruz...
Bilginiz var mı, burada astronomiyle, astrofizikle ilgili bir akademi kurulmuş. Bana mektup yazdılar evvelki sene, "Orhan baba, seni bekliyoruz" diye, ama mektubu kaybettim. Sordum, kimse bilemedi... Astronominin beni çok etkilediğini söyleyebilirim. Kaderden bahsederken, batıl kaderle ilgilendiğim falan düşünülmesin. Astronomiyle ilgilenen kişiler, değerlendirmelerini farklı yaparlar. Daha sakin, daha sabırlıdırlar. Bu bilgiler insanın yazdığı sözleri felsefî olarak etkiler, benimkini etkilemiştir.

Bu şarkı Nesimi'yi hatırlatıyor biraz: Kâh çıkarım gökyüzüne seyrederim alemi...
Kâh İnerim yeryüzüne seyreder alem beni... İnsan evrenin büyüklüğünü tanımaya başladıkça, makro ve mikro evrenlerin varolduğunu, bunların kolay çözülemeyeceğini gördükçe, fikirler farklılaşıyor. Kızmıyorsunuz kolay kolay.

Teleskobunuz var galiba. O merakınızdan bahsedelim mi biraz?
Teleskop hiçbir şeydir. Teleskopla neyi göreceksiniz ki? Var bir teleskobum. Arkadaşlar bir yerleri rontgen ettiğimi düşünüyor, takılıyorlar bana. Astronomi dediğim zaman, ben felsefesini söylemek istiyorum. Görmek mümkün değil, o kadar uzak ki her şey. Ancak ayın kraterlerine biraz girersiniz. İnsan bu meselelerle ilgilendiği zaman daha sakinleşiyor. Bazıları sakinleşmiyor, tersine kafayı üşütüyor, o da ayrı konu. *(gülüyor)*

Nirvanadan bahsederken "hiçlik" vurgusu yapmıştınız.
Tabii. Hiçliği benimseyen kişi birçok şeyleri aşmış demektir. Ama benimsemek kolay değildir. Tekâmülün zirvesi. Ben reenkarnasyona pek inanamıyorum ama, nirvanaya saygı duyuyorum. Bir bütünün parçası olduğunu hissetmek ve onunla bütünleştiğin zaman bir şey olduğunu anlamak, onunla bütünleştiğin zaman bir hiç olduğunu anlamak. Ama o bütünün parçası olduğu için onu tamamladığını anlamak. Hiçliğin anlamı bu. İşte bunu kabul etmek kolay değil. Neticede insan da olması gereken yerde olan bir ünitedir, bir gün olmayabilecektir. O da hiçliğin içerisinde ister istemez görevini yapan, olması gereken yerde olan, doğan ve ölen bir ünite. Yaşıyorsak, hepimizin eşit olarak mutlu olmaya hakkı olduğunu anlayabilmek, bunu kavramak önemli.

Ney çalmayı düşündünüz mü?
Çalmadım, aslında çalsam memnun olurdum. Derinliğini gayet iyi tanıyorum. Belki bundan sonra denerim diye daha geçen gün düşünüyordum.

Vic Chesnutt - Maiden
(The Salesman and Bernadette)

60'ların, 70'lerin sound'u... Belki de özellikle öyle yapılmış...

1999 albümü. Amerikan müziğinde bir geçmişe dönüş var... Country'yi sevdiğinizi söylemiştiniz birkaç yerde, sizi çeken nedir o müziğe?
Kenny Rogers'ı severdim, şimdi isimlerini çıkaramayacağım başkalarını da. Country'leri kendimize yakın bulurum. Tarifini kolay yapamadığım bir duygu var, bizle bütünleşen. Makamsal gam yapıları Orta Asya müziğini, Anadolu'dan, Ege içlerinden birçok şeyi hatırlatıyor. Ve aşık edebiyatını daha ziyade. Bu pentatonik duyarlılık bizim Ege içlerinde de var.

Johnny Cash gibi country'ciler, yıllarca ilk bakışta muhafazakâr kesimin sözcüleri gibi değerlendirildi, fakat Amerika'daki yeni kuşak country şarkı yazarları onların hakkını teslim ediyor, onların ilerici, dönüştürücü yönlerini yeniden keşfediyor...
Her ülkenin bazı dinleme alışkanlıkları, geleneksel yapıları vardır. Galiba Time dergisinin bir araştırması vardı, "dünyada hangi müzik dinleniyor" diye. Mesela Ruslar, Japonlar yüzde 94 kendi ürettiklerini, yüzde 6 yabancı yapıtları alıyormuş. Türkiye'de yüzde 92, yüzde 8 şeklindeydi galiba. Bütün dünyadaki ülkeler istatistikî olarak kendine ait değerleri kullanıyor birinci derecede.

Arabeskin de country'ye benzer bir yazgısı mı oldu acaba diye düşünmeden edemiyoruz. Arabesk, lumpen müziği, yoz müzik diye etiketlendi. Fakat sonra arabesk sevmeyenlerin hatırı sayılır bir bölümü bu müzikle barıştı. Ancak bu sefer de çubuk fazla büküldü ve özellikle özel televizyonlarla birlikte arabesk temcit pilavına döndü galiba. Size öyle geliyor mu?
Medyatik dönem bazı olumsuzlukları getirdi. Daha evvel, medyatik dönemin başlangıcında, medyada görev alan arkadaşlar Batı ekolünden gelenleri öne sürmeye eğilimliydi. Fakat zamanla reytingler onları başka bir yöne itmeye başladı. Başta Batı popu ısrarında olan kişiler görüşlerini, tavırlarını değiştirdiler, Türkiye'de varolan tercihleri kendilerine göre sergilemeye başladılar. Şöyle ya da böyle daha etkili olanları öne çıkarmaya başladılar. Bu çok göze battı, rahatsız edici olmaya başladı. Denge bir türlü kurulamadı açıkçası.

Siz de aynı rahatsızlığı hissediyor musunuz?
Şimdi mesela İbrahim Tatlıses, çok güzel ses. İbrahim her şeyi okuyor, çok da ortada görünüyor, ama reyting alıyor. İbrahim Tatlıses bir tane tabii, şimdi isim vermeyelim, ama tercih edilen de, edilmeyen de şu anda boy gösterebiliyor, bazen para gücüyle, bazen de çevresiyle vesairesiyle. Tabii ki göze çok batmakta bunlar. Bir de çok fazla müzik yayınlanmaya başlandı, bu durum bunu hak etmemişlerin de yayınlanmasından dolayı batıcı olmaya başladı. Sanmıyorum başka ülkelerde bu kadar özel televizyon, bu kadar müzik yayını, bu şekilde paparazzi programları olsun. Gerçekler anlatılamıyor, gerçeklerin imitasyonları, içinde biraz gerçekliği olanlar gerçekmiş gibi sunuluyor. Türkiye tüketim toplumu olmaya yöneldi ve gerek sözlerde, gerek müziklerde, 60'larda, 70'lerde aranılan derinlikler, güçlülükler aranmamaya başlandı. Daha ziyade eğlenceye dönük yapıtlar etkili olmaya başladı. Halbuki müziğin işlevi çeşitlidir. Eğlendirir, ama aynı zamanda düşündürür, derinlik verir, ulvî duygular verir, tedavi eder... Tamamen eğlenmeye dönük müzik, geleceğe bir şey bırakmaz. Eğlencede kafa fazla yorulmuyor. Ekonomik bunalımın, dünyanın bu kargaşasının getirdiği rahatsızlıklar neticesinde insanlarımız kafayı yoran işlerden biraz uzak kalmayı istiyor olabilirler. Tabii ki bu da bir süreç. Arkasından başka bir dönem gelecektir. Bir genel müdür şöyle demişti: "Biz eğitimci değiliz, biz halkı eğlendiriciyiz, bizim görevimiz, işlevimiz budur." Bana göre öyle değil. Toplumun karşısına çıkan herkesin sorumluluğu var. Tamamen eğlenceye dönük olmak, bir görevi yapmıyor olmaktır. Reyting almıyormuş, ben orada değilim. Doğru dürüst yapılırsa niye almasın?

Bu dönemde kendi konumunuzu gözden geçirdiniz mi, ayak uydurmak gibi bir tasanız oldu mu?
Hayır, dinleyicilerle başlangıçta nasıl bir alışveriş yaptımsa, kendimce aynı şekilde devam ediyorum.

Çok fazla ortada gözükmeyi sevmiyorsunuz...
Sevmiyorum, baştan beri öyle. Bu sıralarda fazla göründüğümü düşünüyorum ve bundan rahatsız oluyorum. Ne zamandır araştırmaları yapamıyorum, onun sıkıntısı içindeyim. Kafamızda bazı şeyler var. İnşallah ileride bir müzik akademisi kurarım diye planlıyorum. Ve bu akademide, okulda, dergâhta yeni sesleri, analizleri, buluşları katmak, kendi yapımızın içindeki zenginliği keşfetmek istiyoruz...

Reklamdaki gibi, gitar çalan bir gençle birdenbire, oracıkta atışacak, jam session'a girecek bir tavrı hep koruduğunuzu düşünüyor musunuz? İdeal Kart reklamı bu kimliğinize çok uyuyordu, sizin senaryoda bir katkınız oldu mu?
Reklam müzikle, evrensel duyguyla ilgiliydi. Sazın, gitarın veyahut başka enstrümanların bir araya gelebileceğini ortaya koyarken hepimizin bir yerlerde birleşebileceğini göstermek istedik. Biraz da bağlama satışlarına etkisi olabileceğini, bağlama çalma merakını teşvik edeceğini düşünüyorum. Nitekim, bağlama satışlarını artırmışız. Evvelce çok teklif geldi, ama reklam yapmayı istemiyordum, şimdi bunun katı bir düşünce olduğunu düşündüm, ayrıca bu reklam benim konumla bağlantılıydı. Güzel bir reklamdı, düzeyliydi.

Peki isteselerdi bir şarkınızı verir miydiniz?
Bu bana son derece ters geliyor. Hiç yapmadım. Başka bir şey bestelenebilir, ama bilinen bir şarkı, kesinlikle olmaz.

Mesela Teselli Kart diye bir kredi kartı çıkarıyorlar. "Bir Teselli Ver"i verir misiniz?
Hayır, o büyük bir sorumluluk bana göre. Kesinlikle ayaklar altına alamayız.

Artık son parçamıza geçelim.
Siz de bana bayağı tuzaklar hazırlamışsınız.

Reklama şarkı vermek bana son derece ters geliyor. Hiç yapmadım. Başka bir şey bestelenebilir, ama bilinen bir şarkı, kesinlikle olmaz. Ayaklar altına alamayız.

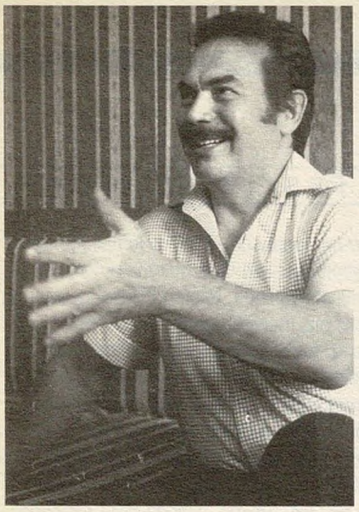

DJ Mahmut & Murat G - Garip Dünya *(Garip Dünya)*

Gariban sofrası... Diğer sözleri tam anlamadım. Protest yapılar içinde bir dolu çalışma şekli var. Bunların arasında doğruyu, güzeli ve gerçeği savunan yapılara –her ne kadar bunlar herkes tarafından farklı yorumlansa da– saygı duyulur. Sözleri tam anlamadığım için değerlendiremiyorum.

Sizin şarkılarınızdaki mesajlarla çelişen bir tarafı yok, aksine, örtüşüyor.

Bu yapılar bana Brecht'in "Tak-Tik" gibi eserlerini hatırlatıyor. Güzeli, doğruyu, gerçeği arama isteği var. Bunlar olumluyu, olumsuzu sergileme niteliğinde sözler. Siz bunları müzik olarak görüyor musunuz?

Evet, görüyoruz.

Müzik olarak?

Evet.

Bunlar müzik unsurunu kullanarak bazı mesajlar vermeye yönelik çalışmalar... "Hor Görme Garibi" diye bir bestem vardı, o zaman bana "gariban edebiyatı yapıyor" demişlerdi. Ben de demiştim ki, "beşinci kupleye bakın, özü orada yatıyor". Mesaj şuydu: "Madem yaşamaya geldik dünyaya, benim de her şeyde bir hakkım vardır. Sevmiyorsan hor görme bari, benim de senin gibi bir allahım vardır..." Bunu ben gariban edebiyatı olarak görmüyordum, ama görmek isteyenler vardı.

Madem hip hop'a "içinde müzik olan protesto" diyoruz, arabesk için de "içinde protesto olan müzik" diyebilir miyiz?

Protest yapılar var tabii arabeskte. "Batsın Bu Dünya" tam anlamıyla protesttir, ama melodi ağırlıklıdır. Şimdi dinlediğimiz tür ise "ritmik solfej". Üstüne şan yapılmaz, melodik irtifa yoktur, ama ritmiktir, ritmik solfej denir. Müziğin içinde yer alıyor yine, ama sadece ritm olarak. Fonda da bir melodi ona eşlik ediyor... Ama dediğim gibi, parçadaki sözleri anlayamadığım için...

Farzedin ki "Hor Görme Garibi" şarkısını siz yazmadınız da, o dizeler bu dinlediğimiz ritmlerle ve melodisiz şekilde karşınıza geldi. Sever miydiniz o zaman?

Hmm. Şöyle bir durum söz konusu olurdu o zaman: *("Hor Görme Garibi"yi rap formunda söylüyor)* Nerde boynu bükük bir garip görsen / Hor görme kimbilir ne derdi vardır / O garip halinde ne sırlar gizli / Onu bu hallere bir koyan vardır... *(gülüşmeler)*

Size de rap yaptırdık ya, artık sırtımız yere gelmez... "Serbest çalışma" denebilir mi bu müziğe de? Yoksa bunlar çok mu serbest?

(gülüyor) Serbest çalışma belirli kalıplara karşı gelmek değil, onları kullanma ısrarında olmadan özgür yapılar arayışıdır. Bu mesajlar bazen daha melodik, bazen bu şekilde olabiliyor. Tabii burada, bu mesajı ortaya koyanın tamamiyle kendi görüşlerini ve yüreğinin yanıklığını sergilediğini düşünüyorum. Bir şikayeti var, bu şikayetler tabii çok önemli ve uyarıcıdır. Bunlar ne kadar çok ilgi görüyorsa, toplumun yüreğinin yanıklığı da o boyuttadır. Birer uyarıcı görevi yapan çalışmalar, önemli mesajlar olarak görüyorum.

Müziğin çeşitli işlevlerinden söz etmiştiniz. Bir işlevi de dönüştürücülüğü değil mi? Arabeske yoz denirken, dönüştürücülükten uzak, kabullenici, kaderci olduğu söyleniyordu. Halbuki sizin müziğinizin dönüştürücü bir niteliği yok muydu?

Her yeniliğe yoz dersek ve kafadan reddedersek hiçbir yere varamayız. Yozlaşma benimle hiçbir bağlantısı olmayan bir şey. Ben müziğe gönül vererek, bütün duyarlılığımla, emeğimle, yeteneğimle yeni yapılar arayışına girdim. Yozlaşmak, kalitesiz müzik yapmakla eşdeğer bence. Benim kalitesiz müzik yaptığım iddia edilemez. Bana "yoz" dediklerinde şunu söylemiştim: Ben halk müziğinden belli ezgileri alıp da bozdum mu? Hayır, almadım ki. Sanat müziğinden bazı eserleri alıp da bozdum mu? Hayır, onu da almadım. Ben yeni yapılar oluşturdum. Enstrümanlara ağırlık verdim, taksimleri uzun tuttum, altı-yedi dakikalık şarkılar yaptım. Bir ülke enstrümantal müziği ne kadar seviyorsa, kültür düzeyi o seviyededir. Genelde icra konusunda önemli bir mesafe alındı, fakat maalesef şu anda ticarî kaygılar bu güzelikleri erteletmiş durumda. Bu durumun bir an evvel geçmesini, özleri güzel besteler yapılmasını temenni ediyorum. Günceli, "şimdi bu geçerli" diye düşünmemek gerekir.

Bana "yoz" dediklerinde söylemiştim: Halk müziğinden ezgileri alıp da bozdum mu? Hayır. Sanat müziğinden? Hayır, onu da almadım. Ben yeni yapılar oluşturdum.

Söyleşi: **Yücel Göktürk - Derya Bengi**

20 yıllık deneyimli hocadan
PENA STİLİ ÖZEL GİTAR DERSLERİ

Rock, Blues, Country, Jazz, Heavy Metal, Pop...
severler için geniş kapsamlı eğitim
Ders müfredatı:
- Nota eğitimi ve solfej
- Senkron ve kondisyon çalışmaları
- Ustalardan örnek parçalar ve sololar
- Harmony eğitimi
- Harmonik ve melodik analiz
- Akor-gam ilişkileri
- İmprovisation tekniği
- Aranjman tekniği

Konularıyla ilgili yüzlerce metod
Ayrıca sıfırdan başlayanlara özel eğitim ve pratik çalışmalar
NOT: Özel anlaşmayla evlere gidilebilir.

Nautilus'un davulcusundan
ÖZEL DAVUL DERSLERİ

Rock, Jazz, Blues, Heavy Metal, vs. tarzlarında çok sağlam temellerle eğitim arayışındaysanız...

İZİ Eli 'Nautilus' *Tel: (0212) 241 62 61 - 231 45 21*
Geniş bilgi için: www. geocities.com/izieli

Alternatif Müzik Festivali

Hip Productions'ın düzenlediği Alternatif Müzik Festivali, 8 Haziran'da Kilyos Demirciköy plajında düzenlenecek. Plajda iki sahne kurulacak. Önce grupların sahne alacağı Big Tent Arena'ya bakalım: 16:00'dan itibaren Rashit, Direc-t, Sneaker Pimps, 21:15'de David Byrne, 23:15'te Pulp, 01:00'de Jim Masters, 02:30'da üç buçuk saat boyunca Carl Cox burada sahne alacak, geceyi DJ UFUK ve Cem Salman bitirecek. DJ'lerin kabinindeyse DJ Squad Arena, Mr Pink, Uğur, Kürşat, Met, Lulu, Rabu, Murat Uncuoğlu, Cervus, Agent Orange ve Berk Doan iki saatlik setlerle çalacaklar. Demirciköy plajına Taksim, 4. Levent ve Beşiktaş'tan 15- 17 arası yarım saatte bir, 17-22 arası yirmi dakikada bir servis kalkacak. Dönüş de aynı yerlere 03-08 arası yirmi dakikada bir, 8-11 arası yarım saatte bir, 11'den 16'ya kadar da saatte bir olacak. Ormanın içinden plaja inince karşımıza çıkacak sahne, Pulp'tan David Byrne'e, punk'tan türlü çeşit ritme kucak açacak. Denizden çıkınca büyük ekrandan milli maça takılmak ayrı güzellik. Festivalin ayrıntılarını yakında www.hippro.com adresinden öğrenebilirsiniz...

H2000

H2000, 30 Haziran - 3 Temmuz arasında Ömerli'de düzenleniyor. Avrupa'nın büyük festivallerinin dahil olduğu YOUROPE'a da üye olan H2000, adeta bir tatil vaat ediyor. Programa kısaca bakalım: 30 Haziran'da Manchild, Athena, Muse, 1 Temmuz'da Maximum Roach, The Notwist, Teoman, 2 Temmuz'da Télépopmusik, Mor ve Ötesi, Reamonn, 3 Temmuz'da da Lamb, Calexico ve Suede çalacaklar. Tabii konuklar bu kadar değil; ana sahnede çıkacak yirmi yerli-yabancı grubun yanında, demo sahnesinde de otuzdan fazla genç grup ilginize ve bilginize mazhar olacaklar. Dans çadırındaysa bir DJ gidecek, öbürü gelecek, fakat dans durmayacak (DJ'lerden biri Jay-Jay Johanson). Bungee jumping, plaj voleybolu, basketbol, tırmanma duvarı gibi aktivitilerin yanında, telefon imkânınız, internet çadırınız, market alanınız, hastaneniz, eczaneniz, tuvaletleriniz, duşlarınız da eksik olmayacak. Danstan yorulursanız, dernek çadırına gidip çeşitli sivil toplum örgütleriyle görüşebilir, ya da chill out çadırında, minderlerin üzerinde sereserpe uzanabilirsiniz. Festival alanında barınmanın en esaslı yolu, çadır ve uyku tulumu –alanda çadır satışı da yapılacak. İki bin araçlık otopark alanı araba sahiplerini rahat ettirebilir. Arabası olmayanlara gelince: İstanbul içinden katılanlar için şehrin dört noktasından ve festival alanından dört gün boyunca düzenli servisler kalkacak; İstanbul dışı için üniversitelerle ortak turlar düzenlenecek. Otobüs servisleri için ayrıntılı açıklamalar yakında www.h2000musicfestival.com adresinde... H2000'in bilet fiyatlarıysa şöyle: Haziran boyunca dört günlük biletler 35 milyondan, son on günde satışa çıkarılacak günlük biletler 22 milyondan satılacak. Biletleri Biletix'den de edinmek mümkün...

[konser]

Babylon'da bu ay

1 Haziran, 21:30 **Fila Brazillia:** Elektronik aleminde onları her gün görmek zor, ama son on senedir kilit noktalarda karşımıza çıkıyorlar. Sanki nadiren bir araya geliyorlar, ama arkalarında kapı gibi dört albüm var ("Jump Leads" daha taze sayılır). Radiohead, Busta Rhymes, Sven Vath gibi isimlere yaptıkları remiksler, hele Lamb'in "Cotton Wool"una ve Orb'un "Toxygene"ine yaptıkları müdahaleler parmak ısırtıyor. Fila Brazillia gecesinde dingin ama funky bir house'a ambient'ın uzun sesleri, trip hop'un ritmleri bulaşacak...
4 Haziran, 21:30 **Sweet Papa Lowdown**
5 Haziran, 21:30 **Nedim Nalbantoğlu & Balkan Messengers**
6 Haziran, 21:30 **Mundo Latino**
7 Haziran, 23:00 **Yeni Türkü**
11 Haziran, 21:30 **Akademi İstanbul Ensemble**
12 Haziran, 21:30 **İstanbul Drum Circle**
13 Haziran, 21:30 **Kompania Ketencoğlu**
14-15 Haziran, 23:00 **Omar Sosa Septet:** Kübalı besteci ve piyanist, Havana'dan caz sesleri getirecek: Thelonious Monk'tan, Keith Jarrett'tan el alan Sosa müziği, Afro-Küban, Afro-Amerikan etkileri, geleneksel vurmalıları da içeren, Latin cazın alanını genişleten modern bir caz.
18 Haziran, 21:30 **Sefarad**
19 Haziran, 21:30 **Ayşe Tütüncü Piyano-Perküsyon Grubu**
20 Haziran, 21:30 / 21 Haziran, 23:00 **Los Amigos Invisibles:** Eskiden makineler insan sesini ve akustiği taklit ederdi, şimdi tersine döndük: Los Amigos Invisibles'ın salsa, funk, asit caz, Latin ve disco harmanlı müziği, sahnede de canlı icraya bel bağlıyor, ama işi elektronikadan, teknodan aşina olduğumuz seslere döküyor. DJ gibi grup anlayacağınız. Venezuela'nın Karakas'ından gelen Los Amigos Invisibles'ın "Arepa 3000: A Venezuelan Journey Into Space" isimli son albümü, gecenin en çok başvurulacak kaynağı.
22 Haziran, 23:00 **Mercan Dede Secret Tribe**

Los Amigos Invisibles

Sweet Papa Lowdown turnede

Namı yürüyen blues/ragtime'cılardan Sweet Papa Lowdown –ya da Jeff Shucard–, Türkiye turnesinde. New Jersey'li gitarist, 25 yıldır ragtime, skiffle, hokum gibi siyah müzik alanlarında ter döküyor, Piedmont ve Delta blues sahalarında, Dixieland gibi zor sanatlarda maharet gösteriyor. Sweeet Papa Lowdown'ın repertuarında, kendi parçalarının yanında, klasile ve unutulmuş besteler de bulunuyor. Lowndown'a bizim mahalleden Sarp Keskiner ve Tuğrul Aray da eşlik edecek. Mayısta Ankara, İzmit, Adana ve Mersin'de çalan ekip 1 Haziran'da Antakya - Antik Beyazıt Club, 4 Haziran'da İstanbul - Babylon ve 5 Haziran'da İzmir - Aula'da olacak.

[klasik]

Uluslararası İstanbul Müzik Festivali

30. Uluslararası İstanbul Müzik Festivali, 8 Haziran - 1 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştiriliyor. Hayli zengin bir etkinlikler toplamıyla karşı karşıyayız. Bazı misafirlerimize bakalım: Maria De Buenos Aires, Amsterdam Barok Orkestrası ve Korosu, Londra Filarmoni Orkestrası, Zürih Oda Orkestrası, Surp Vartanants Korosu, Bang On A Can All Stars, Şefika Kutluer ve Peter Breiner, Kudsi Ergüner ve Topluluğu, I Solisti Veneti, İdil Biret, Academy of Ancient Music, Shlomo Mintz, Arditti Dörtlüsü, Suna Kan, Camerata Salzburg, Toros Can, Berlin Filarmoni Orkestrası Kemanları, Les Arts Florissant... Konserler, yine bu eserlere, solistlere ve orkestralara yakışan yerlerde, Aya İrini Müzesi, İş Sanat Konser Salonu ve Beyoğlu Surp Yerrortutyun (Üç Horan) Kilisesi'nde yapılacak...

Emre Elivar'dan Gezegenler Suiti

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası'nın bu ayki solisti Emre Elivar. Konserlerde Ferit Tüzün'den "Türk Kapriçyosu", Mozart'tan "20 Numaralı Hiyano Konçertosu" ve Gustav Holst'un "Gezegenler Suiti" seslendirilecek. Holst'un 1914-17 arasında yazdığı, gezegenlerin astrolojideki yerlerine göre belirlenen yedi bölümden oluşan "Gezegenler Suiti"ne mültivizyon gösterisi de eşlik edecek. Piyanist Emre Elivar ve Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, 4 Haziran'da Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde, 5 Haziran'da Lütfi Kırdar konser salonunda...

Luis de Pablo & Trio Arbos

İspanyol çağdaş müziğinin önde gelen isimlerinden Luis De Pablo, eserlerini seslendirecek Trio Arbos'la beraber İstanbul'da. 1930'da Bilbao'da doğan, İspanya'nın ilk elektronik müzik laboratuarını kuran, değişik enstrüman arayışlarını hep sürdüren sanatçının eserleri arasında operalar, senfonik kantatlar, piyano ve keman için konçertolar, vokal ve oda müziği için çeşitli besteler bulunuyor. 1996 yılında kurulan Trio Arbos ise, klasik ve romantik dönemden bugüne uzanan repertuarıyla, önemli oda müziği topluluklarından biri. Luis De Pablo, 3 Haziran saat 15:00'te Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde eserleri ve sanatı hakkında konuşacak; Trio Arbos'sa aynı gün 19:30'da, İtalyan Kültür Merkezi'nde çağdaş İspanyol müziğinden örnekler sunacak...

[film]

6. Uluslararası Çevre Filmleri Festivali

Çevre Filmleri Festivali'nin altıncısı, 5-13 Haziran tarihleri arasında düzenleniyor. Elliden fazla filmin gösterileceği festivalin gösterim programı sekiz ana başlıkta toplanıyor. *Uluslararası Uzun Metraj Film Yarışması*'nda, Almanya'dan Norveç'e, İran'dan Arjantin'e, son üç yılda yapılmış çevre temalı filmler gösteriliyor. *Uluslararası Belgesel Film Yarışması*'ndaysa 11 ülkeden 15 film var. *Dağlar ve Ekoturizm* bölümünde gösterilecek 10 filmin ana teması, adı üstünde, dağlar. Zorlu doğa koşullarında verilen mücadelelerin ve dağ filmlerinin yönetmeni Pavol Barabas, *Bir Ustaya Saygı* bölümünün bu yılki konuğu. Beş filmlik *Kent Öyküleri* bölümü de izleyenleri Rejkjavik'den Havana'ya, New York'tan Saint Petersburg'a götürüyor. *Toprak İnsanları* bölümü, giderek kozmopolitleşen ve birörnekleşen dünyanın uzağında, toprakla uğraşan, toprakla harmanlanan insanların geleneksel yaşantılarıyla devre hakim olan kentsel yaşantı arasındaki çelişkilerine ve çabalarına odaklanıyor. *Doğaya Saygı* bölümündeyse dört uzun metraj ve sekiz belgesel film var. *Çocuklar İçin* bölümü de bir hayli dolu ve eğlenceli. Festival kataloğuna baktığımızda ilgimizi çeken bazı filmleri not alalım:

Çatıdaki Kuşlar

Pan Nalin'in "Samsara"sında, genç Budist rahip aşka düşüyor ve dünyevî hazlar, cinsellk ve nimetlerden el etek çekmenin ulvîliği arasında ikilemde kalıyor; Marie de Lubier'in "Veloma"sında başarılı işadamı, başarısız yelken yarışmacısı Philippe, bir yelken yarışından geri dönmez, arkadaşı Lucien'se bunun bir ölüm olmadığında, arkadaşının mutsuz dünyasından kendini kayıp kılarak kurtalmak istediğinde ısrarlıdır; Vincenzo Marra'nın "Eve Dönüş"ünde sahil güvenlikle çatışmaya giren kaçak avlanan balıkçıların tereddütleri var; "Özgürlük"te doğanın bağrında bir başına yaşayan Misuel adlı oduncunun bir günlük hayatından kesitler göreceğiz; Rafi Pitts'in "Sanam"ında babası at çaldığı gerekçesiyle öldürülen ve bir boşluğa düşen Issa'nın annesiyle birlikte tarlada çalışmaya başlaması gerekir; Murali Nair'in "Köpeğin Günü"nde Lord, halkına demokrasiyi, eski uşağına da köpeğini bahşeder, fakat köpeğin kuduz olduğuna hükmedildiği vakit, barış bozulur ve Lord'un bunu bilhassa yaptığı düşünülür, halk kutuplaşır; Knut Erik Jensen'in "Deli Dolu"su, balıkçı kasabası Berlevag'da, erkekler, kadınlar, aşk, politika ve balıklar gibi meselelere eğiliyor; Thomas Struck'ın "Yürü-Me"sinin konusu, Manhattan'ın durmadan yürüyen, bazen ağrıyıp sızlayan, bazen erkeklerin yüreğini hoplatan bacaklar...

Yürü-Me

Sil Baştan

Festival kapsamında üniversite ve yüksek okul öğrencilerine serbest olan *Halikarnas Balıkçısı Film Maratonu*'nda, elemeyi geçen projelerin yapımı ve çekimi üstlenilecek, bu filmler final gününde gösterilecek. Ersin Alok'un *"Dağ ve Sanat"* başlıklı fotoğraf sergisi Garanti Bankası Sanat Galerisi'nde izlenebilir.

Filmler, Beyoğlu sineması, Sinema Türsak, Fransız Kültür Merkezi, Alman Kültür Merkezi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi salonlarında gösterilecek filmlerin 12:30 ve 14:30 seansları, kültür merkezi gösterimlerinin tümü ücretsiz.

[bar]

Shaft'ta bu ay

Taksim Shaft, önce DJ kabininden, sonra sahneden yönetilecek iki geceyle caz ve rock'severleri selamlıyor: 6 Haziran perşembe gecesi Hülya Tunçağ, Zuhal Focan, Görgün Taner ve Yavuz Baydar gibi işinin ehli dört müzik erinin ellerine ve zevklerine kendimizi emanet edeceğiz ve caz festivaline giriş pasaportumuzu alacağız, standartlardan cazın yeni açılımlarına girip çıkacağız. Herbie Hancock'dan Marianne Faithfull'a uzanacak gecede, konuklara çeşitli CD'ler de hediye edilecek. Kapılar 21:00'de açılacak, giriş ilk içki dahil 7.5 milyon... 13 Haziran 21:00 itibariyle de punk sularına gireceğiz: Rashit, Fairuz Derin Bulut ve Kör Talih birbiri ardına Shaft'ta sahne alacaklar. Giriş, ilk içki dahil, 5 milyon. Taksim Shaft, Galatasaray'da, İngiliz konsolosluğunun az ilerisinde, Meşrutiyet caddesinde. Telefon: 0.212.252 53 76...

[radyo]

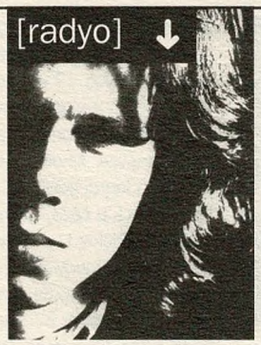

Vertigo'da Nick Drake

Açık Radyo 94.9'un "Vertigo" programında bu ay iki retrospektif şarkı sergisi var: Hilmi Tezgör, 17 Haziran pazartesi gecesi 21:00'de Nick Drake, 24 Haziran'da aynı saatte Swans çalacak.

[sergi]

Kuşlar - Baykuşlar - Bayan Kuşlar

İlk sergisini 1972'de Ankara'da açan Vecdi Candemir'in son sergisinin üzerinden on seneyi aşkın zaman geçti. Candemir, şimdi kuşlarla dönüyor. Kuşların her şeyden önce barış, sevgi ve özgürlük dolu hayvanlar olduğunu söyleyen Candemir, bu hasletlere insanların da sahip olmasını istiyor ve kuşları çizerken aslında bir insanlık tahayyülü de geliştiriyor, kendi ifadesiyle "kuşlar üzerinden insanlara göndermeler" yapıyor. Baykuşlar içinse şöyle diyor: "Baykuşlar bir başka güzel kuş benim için. Bilgelik dolu bakışları, gururlu ve onurlu... Resim açısındansa, deformasyonu kolay, değişik formlara ve kalıplara rahatça girebiliyor." İstiklal Caddesi üzerinde Bekar Sokak'ta, Baykuş Bar'da açılan sergi, 20 Haziran'a kadar izlenebilir...

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval -Mey

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarını alana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını getirene
1 ay ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını değiştirene
Değişen ve değiştirilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları
Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak; % 10'dan % 40'a varan indirimler

Burslu sistem
4-6 ve 8 aylık dönemlerde; % 40'dan % 60'a varan burs imkanı

6-8 ve 12 aylık dönem indirimi
% 10'dan % 30' varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

Kaptan, senin deniz dediğine
Burada yalnızlık deriz,
Güverte dediğine
Bir aşk ihtimali,
Yelken dediğine acı bekleyiş
TUNA KİREMİTÇİ

Bekleyiş ne uzun!
Hayat kısa!
FİKRET ÜRGÜP

Önümüzde hayat... Her gün bir başka öyküye yatıp bir başka rüya göreceğiz. Halbuki zaman, ağır ağır bizimle beraber akan nehir, bir göle varıyordu. Bu gölde artık biz akmıyor, dalgalanıyorduk. Yahut bana öyle geliyordu. **SAİT FAİK**, Sarnıç

Yaz geldi sevdiğim naftalinli giysilere / Küflenmiş turşulara bozulmuş reçellere / Otura otura kokmuş bilinç uzmanlarına / -Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya- / Aptalıyla, âşığıyla, dertlisiyle / Kalem kaşlısıyla başı bitlisiyle / Naylon çoraplısı uyuz atlısıyla / Yaz geldi Anadolu'ya / Anadolu'ya **GÜLTEN AKIN**

Damon Albarn, Afel Bocoum & Friends

Mali Music

(EMI)

Şahane bir albüm "Mali Music". Hem kendime şaşırıyorum bu albümü bu kadar beğendiğim için, hem de Damon Albarn'a, böyle bir albüm yaptığı için. Albarn'ı ilk tanıdığımızda sadece Blur'ün başındaydı ve gıcık mı gıcık bir adamdı. Hâlâ bu özelliğini koruyor, ama artık sadece böyle tanımlamak olanaksız onu. Gıcık, ama kalbi doğru tarafta biri. Şu söylediklerine bir bakın; Albarn'ın gıcık yanı konuşuyor: "Blur'dekilere, isterlerse başarılarımı ve sattığım plak sayısını kıskanıp çatlayabileceklerini, isterlerse de mantıklı davranıp bir sonraki Blur albümü için attığım temelleri takdir edebileceklerini söyledim. Nerede ekmek olduğunun farkındalar." (Mojo, Mayıs 2002) Çüş yani. Ama aynı Albarn şunları da söylüyor: "Gorillaz filminin müziğini Ortadoğu'da bir yerde kaydedeceğim. Bunu gerçekten çok istiyorum çünkü 11 Eylül'de olanlar korkunç olmasına rağmen, biz Batılıların başka kültürlere karşı ne kadar küstah olduğunu da gösterdi bana. Kıçıma tekme yemiş gibi oldum." Aynı Albarn bunları söyleyen. Malili müzisyenler karşısında kendisini yarı profesyonel hisseden de. "Buena Vista Social Club"ü izledikten sonra "Ruben Gonzales gibi piyano çalmak uğruna her şeyden vazgeçebilirdim" diyen de. Malililer de Albarn için "çalmasını pek beceremiyor ama kalbi doğru yerde" de-

yip bağırlarına basmışlar.

Albarn bir kültürel programla gitmiş Mali'ye. Ama baştan Malili müzisyenlerle birlikte çalışmayı şart koşmuş, sadece gezip görüp kültürünü arttırmayı kabul etmemiş. Sekiz gün kalmış Mali'de ve 40 saatlik müzik kaydıyla Londra'ya geri dönmüş. Yani hemen hemen bütün vaktini müzik yaparak geçirmiş orada. Sonra Londra'da bilgisayarının başına oturup şarkıları şekillendirmiş, eklemeler yapmış, yeni şeyler yazmış. Bantlar geri Mali'ye gönderilmiş ve bu kez Afel Bocoum üzerine okumuş şarkıların. Sonra Albarn Londra'da tekrar üzerinden geçmiş ve bu albüm oluşmuş.

Sonuç, bu çalışma tarzından beklenmeyecek kadar bütünlüklü, akıcı, kısaca çok güzel. Bu hem bir dünya müziği albümü hem bir dub albümü, kimi zaman elektronika veya ambient da denilebilir. Eleni Karaindru'nun Angelopulos için yaptığı müzikleri hatırlatan şarkılar da var "Mali Music"te.

Blur'ün Brit-pop döneminde de dünya müziği yaptığı söylenebilir. Yerel bir müzikti o da elbette, ama dünya hegemonyası iddiasındaki bir yerel müzikti. Ve de sevimsiz bir dışlamacılık içeriyordu. Belki bu da Amerikan pop'unun egemenliğine bir karşı çıkış olarak hoş görülebilir.

O zamandan bugüne Damon Albarn inanılmaz bir değişim gösterdi. Önce Blur kendi kapılarını açarak çok daha iyi bir topluluğa dönüştü. Damon hızını alamadı, film müzikleri yaptı, Michael Nyman'la çalıştı ve Gorillaz'ı kurdu. Gorillaz'la Grammy'lerde en iyi rap albümüne aday gösterildi. Ve şimdi de dünya müziğini içeriden değiştirmeye soyundu. "Mali Music" çünkü Malililerin müziği olduğu kadar, Londralı Damon Albarn'ın da müziği. Bu albümün David Byrne'ün ya da Peter Gabriel'in yaptıklarından farklı bir yanı var. Bu albüm üçüncü dünya destekli bir Batılı albümü değil. Tersi de değil. Bu yeni bir şey. Bu belki de kelimenin tam anlamıyla dünyanın müziğinin bugün nasıl olması gerektiğini gösteren bir örnek. Yerel ve evrensel. Bob Marley'nin reggae'si kadar organik dersek abartmış oluruz, ama içimden öyle demek geliyor.

Cüneyt Cebenoyan

Rickie Lee Jones

Live At Red Rocks

(Sony Türkiye)

Çok kişisel zannettiğiniz hatıralarınız, sonradan farkedersiniz ki, bütün bir kuşağın ortak hafızasının birer parçasıymış meğerse. Belki bu da onlardan biridir... Yıl 1984, sıcak bir yaz akşamı, bir öğrenci evinde toplanmışız, finallere çalışacağımız yerde, Avrupa Uluslar Kupası maçlarını seyrediyoruz TRT'de. Tek kanal, siyah-beyaz yıllar. İki maç arası "dolgu" niyetine müzik programları yayınlıyorlar. Rafaella Carra Şov'dan ötesine alışkın olmayan gözlerimiz, Rickie Lee Jones diye adını ilk defa duyduğumuz bir kadının konser görüntülerine odaklanıveriyor. Hippi tipli bir hatun, eğile büküle, gitarıyla piyanosu arasında gide gele, bazen konuşur gibi, bazen çığlık çığlığa, "gâhi uslu gâhi deli" şarkılar söylüyor. Aman nazar değmesin, tahtaya vurup dolaptan birer bira daha açıyoruz. Folk desek değil, rock desek değil, caz desek değil, ama –uzun sarı saçlarına aldanmamak lazım– ortada "siyah" bir şeyler döndüğü kesin. "Değil"lerden devam edersek, Janis Joplin kadar elektrikli, Van Morrison kadar berduş, Steely Dan kadar serin değil. Ama aklımıza bu isimlerin gelmesi de boşuna değil. Belli ki o yolların yolcusu Rickie Lee Jones. Bereket, öbür maçın başlama saatine daha var da, kazasız belasız sona eriyor konser. Keşif tamamlanmıştır! Hatta –ne mutlu ki ve ne hikmetse– aynı hafta içinde aynı konser, yine iki maç arası tekrar yayına sokuluyor. (O yıllarda TRT'nin yaralı parmağa işediği pek vaki değil. Hatırlayabildiğimiz kadarıyla, müzik açları için yaptığı en hayırlı iş, işte bu konser. Tabii bir de, Scorsese'nin The Band'li filmi "The Last Waltz"u göstermesi... Bu arada belirtelim, hikayemiz İzmir'de geçiyor. Anteni Menemen'e çevirince, Yunan TV'sinden hem U2 isimli yeni bir grubu hem de Yılmaz Güney filmlerini hafızamıza kaydetmenin heyecanı içindeyiz. Ama bir yıl sonra bu sefer golü bizimkiler atıyor, Live Aid konserini Yunanlılar kısa özetle geçiştirirken, TRT saatlerce canlı yayın yapıyor, n'aber!)

O konser sayesinde, Rickie Lee Jones'un en güzel zamanlarına yetişmişiz de haberimiz yokmuş. Ve şimdi elimizdeki "Live At Red Rocks" isimli konser albümüne bakınca da anlıyoruz ki, güzel zamanlar Rickie Lee Jones için hiç geçmemiş. O zaman 30'unda, şimdi 50'sine merdiven dayamış, hep aynı serseri kız.

Baba tarafından "artist" Rickie Lee Jones. Dedesi ninesi Chicago'da kabarelerde sahneye çıkıyor, babası ise şöhret yüzü görmemiş bir gezgin komedyen, şarkı yazarı, şarkıcı. Rickie Lee, çocuk denecek yaşta "vagabond ways"in kollarına atılıyor, nerde akşam orda sabah Amerika'yı turluyor, 19 yaşında Los Angeles'ın bohemine dalıyor, 23 yaşında yazdığı ilk şarkısı "Easy Money" birkaç sene sonra Little Feat'in şarkıcısı Lowell George'un dilinden hit oluyor... Kapılar artık Rickie Lee Jones'a aralanmış vaziyette. Tam "Blue Valentine" yıllarında genç Tom Waits'in sevgilisi. Alkollü, uyuşturuculu, gel-gitli bir beraberlik ve 1979'da Rickie Lee Jones'un kendi adıyla ilk albümü ve Grammy ödülü... İki sene sonra da "Pirates"... Rock'u caza, rhythm & blues'a, soul'a açan kilit isimler, 70'lerin kaymak tabakası, Rickie Lee Jones'un yakın iş arkadaşları bu albümlerde: Dr John, Donald Fagen, Randy Newman, David Sanborn, Steve Lukather... İlk albümler kıvamında olmasa da, devamı var: 83'te "Girl at Her Volcano", 84'te "The Magazine", 89'da Walter Becker ve Blue Nile katkılı "Flying Cowboys", 91'de Don Was desteğinde "Pop Pop", 93'te "Traffic From Paradise" ve 97'de trip-hop etkileşimli "Ghostyhead"... 2000'deki cover albümü "It's Like This", kariyeri boyunca nerelerde dolaştığının belgesi: Steely Dan, Beatles, Traffic, Marvin Gaye, George Gershwin şarkıları... Şarkı yazarlığı, Joni Mitchell, Van Morrison gibi devlerle aşık atacak nitelikte. Küskün, kırık bir mizah taşıyan Amerikan öykücükleri... Kendi ritmine sahip sağlam bir vokal. Ses derseniz, deniz kumu gibi, kendini dalgalara bırakmış...

Kendinden sonraki kadın şarkıyazarlarında, özellikle Edie Brickell'da izlerini görmek mümkün Rickie Lee Jones'un. 1995'de günün modasına uygun olarak "Naked Songs" adında unplugged bir konser kaydı çıkaran şarkıcının, aradan altı sene geçtikten sonra ikinci konser albümünü yayınlamasından da belli, onun asıl mekânı sahneler. "Live At Red Rocks"da ilk albümünün iki önemli hiti de var: "Coolsville" ve "Chuck E's In Love". (Chuck E. gerçekten yaşayan bir karakter. Tom Waits'in meyhane takımından blues şarkıcısı Chuck E. Weiss. Geçenlerde "Old Souls & Wolf Tickets" albümünü yayınladı. Yirmi yılda bu üçüncü albümü.) "Pirates"ın en güzel şarkısı "We Belong Together" da bu albüme girmiş. Seçmelerde şans en çok "Flying Cowboys"a gülmüş, tam altı şarkı var bu albümden. "Live At Red Rocks"un kapanışını Van Morrison'ın unutulmaz "Gloria"sı yapıyor... Bu güzel albümü dinledikten sonra, –aklımızda kaçınılmaz şekilde 18 sene öncesinin ekran görüntüleri– Rickie Lee Jones'un şu satırları daha da anlamlı geliyor: "Dinleyici kollektif bir harekettir, kendi kimliği vardır, onunla birlikte hareket edip onu yanınıza çekmeniz gerekir. Dinleyici kitlesi organik bir varlıktır ve elbette bir ruhun tezahürüdür. Konser boyunca birlikte nefes alıp veririz, o anı birlikte teneffüs ederiz, birlikte yaşarız. Vedalaştığımızda biribirimizi hiç ummadığımız şekilde tanımış oluruz. Konser karşılıklı bir eylemdir." *Derya Bengi*

52→

Tüfeğini kendine doğrultan ve doğrultunca pam diyen sesim soruyor: Dokunsam incinir misin?
SİNA AKYOL

Onca savaş ve kıyım / Ve cesaret gösterisi / Yormuş meğer kanımızı. / Kalplerimizse çekmiş / Hep en yaralısına teyzelerin / Neyi elletseler kanayan bir ten / Ve miksleniyor çığlığımız / Çığlığıyla Kurt Cobain'in
TUNA KİREMİTÇİ

çünkü genç değildir artık haklı çıkıyorsa insan **E.E. CUMMINGS**

beni bütün bütün bırakma **EDİP CANSEVER**

Mörq Dörtlüsünün bir konserine gitmek için izin aldım, başlangıçta her şey çok iyiydi, ama ortalara doğru viyolonselin gözle görülür biçimde şişmanlamaya başladığını farkettim, sonra birden çatladı ve bir sürü küçük mandolin çıktı içinden, (niçin mantığın da gerektirdiği gibi minik viyolonseller çıkmadığını tanrı bilir) hepsi birden "baba, imdat! dünyaya gelmek istemiyorum, imdat!" diye bağırıyordu... **EMILE AJAR**, Yalan Roman

THE HIVES
Veni Vidi Vicious
(Epitaph)

Amerikan power-pop ve punk-pop gruplarının artık komik olmaya başladığı, anlatılanların incir çekirdeğini doldurmadığı ve enstrümanlara haklarının verilmediği bir dönemde taze bir kan arayışına girmek kaçınılmazdı. Ne olacak bu işin sonu derken, The Hives çıktı karşımıza ve bütün sıkıntılarımızı unutturdu. "Bir şeyler ifade eden" rock grupları bazında Avrupa'nın en bereketli ülkelerinden biri İsveç diyebiliriz. The (International) Noise Conspiracy ve Millencolin olsun, Division of Laura Lee olsun, birçok İsveçli grup lokallikten sıyrılmayı başardılar son aylarda. İsveç'in son mahsullerinden olan The Hives, şarkılarının her santimine sindirdiği yırtıcılık ve enerjiyle dikkat çekiyor. Siyah takımlar, beyaz gömlek ve ayakkabıdan oluşan grubun ince ince hesaplanmış imajı ve ropörtajlarında hissedilen özgüven, punk rock'un en iyisi olmaya talip olduklarını gösteriyor The Hives'ın.

"Veni Vidi Vicious" albümünün iki yıllık bir geçmişi var, ama İngiltere'yi fethedene ve Amerika'da müzik basınının ilgisini çekene kadar uzun bir süre geçmiş. Bunu albümün yeterince kuvvetli olmamasına bağlamak yanlış, zira "Veni Vidi Vicious", sayfalarını neyle dolduracağını şaşırmış dergiciler için biçilmiş kaftan. Bu gecikmenin nedenini, doğru kişilerle bağlantı kuramamaya ve doğru zamanda doğru yerde olamamaya bağlayıp şöyle bir gezelim albümü. Giriş parçası "Declare Guerre Nucleaire" 1.5 dakikalık bir korku tüneli yolculuğuna benziyor, gitarlar dörtnala gidiyor, davul çırılçıplak. "Die, All Right!!", "Main Offender", "Introduce The Metric System In Time" grubun amansız temposunun örnekleri, ama hiçbir şarkı birbirine benzemiyor, el çırpmalar, titrek orglar, zaman zaman karşılaştığımız "synth" haykırışlar ve daha bir sürü öğe, tüm şarkılara bir özgünlük katmış. Albümün ağırlık merkezi "Hate To Say I Told You So" küstah lirikleriyle marş niteliğinde. "Find Another Girl"de albümün el freni devreye girse de kaçış yok, albüm ilk şarkılardaki gürültüyü de bastıracak bir şekilde ilerleyip "Supply and Demand"le bitiyor. 12 şarkı, 27 dakika. Kısalık erdem değil elbette, ama The Hives az zamanda çok işler başarıyor, şarkılar kısa olsa da yeterince sürpriz sıkıştırıyor araya ve 27 dakikanın sonunda fazlasını istiyorsunuz. The Hives'ın bir sonraki adımının daha sağlam ve daha yankı uyandırıcı olacağı kesin. *Yiğit Atılgan*

...AND YOU WILL KNOW US BY THE TRAIL OF DEAD
Source Cods And Tags
(Interscope)

Trail Of Dead ya da tam adıyla "...And You Will Know Us By The Trail Of Dead"... Üstü başı siyahlar içinde, cehennem silahı gibi bir dörtlü. İstediğiniz kadar volümü azaltın, en düşüğünde bile cayır cayır çalıp söyleyen, şu aralar Texas'ın en dumanı üstünde, en gizemli garajyenleri. Sadece kendileri değil, cümle formatındaki isimleri de öyle... Bir rivayete göre, vurdusu kırdısı bol bir Japon çizgi filmi ilham vermiş onlara. Başka bir rivayete göre de, asırlar önce Maya'ların mısır tanrıları için okuduğu bir duanın başında geçiyormuş bu "ölülerin izi"nden giderek hayatı keşfetme hikayesi. Gariptir, aynı ifadeye asırlar önce Mısırlıların hanedanlarla gömdüğü "Book Of Dead" papirüslerinde de rastlanmış: "Bizi ölülerin iziyle bileceksiniz..."

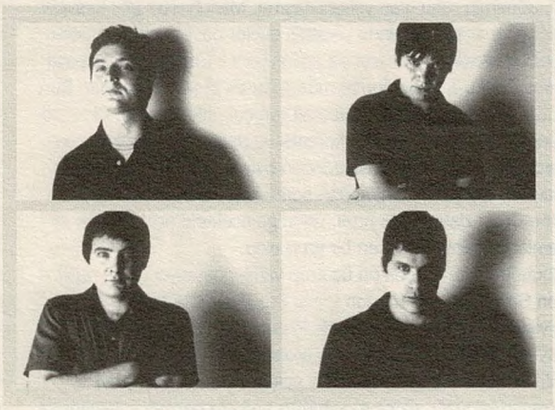

"Source Codes And Tags", 90'ların ortalarından beri faaliyetteki ekibin üçüncü albümü. Ilk "majör şirket" albümleri aynı zamanda. Ama izlerini kaybetmeden, "ana cadde" girdaplarına kapılmadan devam ettiği belli Trail Of Dead ekibinin. Albümlerinden çok, konser performansları ufak çapta bir mit. Bu albümleri de yine hep gladyatör meydanına çevirdikleri söylenen o "sahne"lerine yakışacak bir garaj defteri. "Sahnede Sex Pistols, stüdyoda Brian Eno" olmak istiyorlar; Beach Boys'un armoni zengini mönüsüyle Fugazi'nin veya eski zaman Sonic Youth'unun yüksek distorsiyonunu çakıştırıp sert bir harmana varıyorlar. Hızar gibi çalışan, sonra trans noktasına varan gitarlar, yine yırtık vokaller... Arada işitme hissini zorlayan ama birbirinden melodik şarkılar.... Dillerinde de hep acı, acıklı hikayeleri; aşkların, şehirlerin yara izleri vb...

Az çok isimlerindeki gibi hem epik hem de, nasıl denir, fazlasıyla "kaotik" bir ekip Trail Of Dead. Şarkıları hem keşfedilmeyi bekliyor, hem de sanki kendi içinde bütün çıkışları kapıyor. Seçim değil, içlerinden yansıyan bu. Kendilerinin de söylediği gibi, batan rock gemisini allayıp pullamak gibi bir niyetleri yok. Ruhen White Stripes veya Fugazi gibi kalburüstü akrabalarının yakınlarında, onlar da bir ucundan su kaçaklarını onarmak istiyorlar. "...Bir gün dinlediğim şarkıların hiçbirinde sen olmayacaksın, korkuyorum..." derken bile çığlık çığlığa, makinalı tüfek gibiler. Tamir bakım bir yana, daha çok gemiyi şahlandıracak mevkilere yakışır gibi duruyorlar.
Gökhan Pamuk

Saklıkent
Slow Food
Anne yemeği lezzetinde
Ev yemeği ederinde

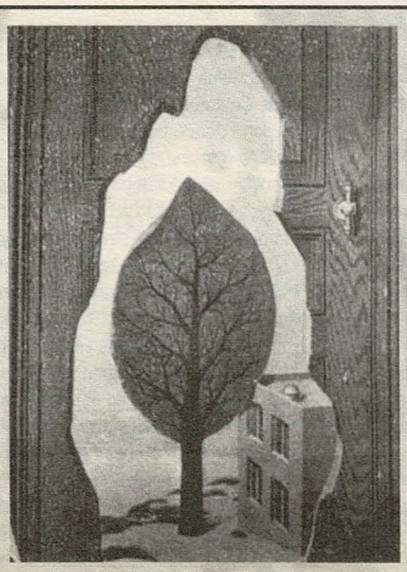

Aheste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

İstiklal Cad. Küçükparmakkapı İpek Sok. No:18 Kat: 2 Tel: 292 38 89

Bugün
benim,
doğumgünüm.
Bu halimden,
ben üzgünüm.
FİKRET ÜRGÜP

Bu dünyada insan en güzel, en büyük, en bahtiyar mahlûktu... O halde niçin sokakta çıplak çocuklar, aç gezenler, işsiz delikanlılar, titreşen köylüler, yalnız namazlarını ve torunlarını seven ihtiyarlar vardı. **SAİT FAİK**, Sarnıç

BİLMECE

Hendirici hindirici
Ağayı beyi attan indirici
ʞıpıS

(Yaşar Kemal'in "Sarı Defterdekiler - Folklor Derlemeleri" kitabından)

Roll'cular dünya evine giriyor... Gülüş Gülcügil 19 Mayıs'ta Onur Türkmen'le hayatını birleştirdi. Murat Meriç - Fatoş Öcal çifti ise 1 Haziran'da evleniyor... Berkant'ın "Ah Bekarlık Ah Sultanlık" şarkısı eşliğinde mutluluklar diliyoruz...

BADLY DRAWN BOY

"About A Boy" Soundtrack

(XL Recordings)

90'ların sonlarına doğru yaptığı bir dizi garip EP ile ortaya çıkan ve 1997'de UNKLE'ın "Psyence Fiction" albümündeki varlığıyla dikkatleri çeken, 2000 yılındaysa "The Hour Of The Bewilderbeast" albümüyle Mercury Ödülü kazanan bir adam var karşımızda. Bu adam, John Lennon'a dayanan basit, usulca parıldayan, çocuk-pop olarak tanımlayabileceğimiz bir müziğin son icracısı ve bundan sonra atacağı her adım 2000 yılında yaşadığı o zirveyle karşılaştırılacak. Adı Damon "Badly Drawn Boy" Gough ve artık nesli tükenmeye yüz tutmuş bir proje türüyle karşımızda: Bir yıldızın bir filmin tüm müziklerinin sorumluluğunu üstüne alması. Hugh Grant'in başrolünde oynadığı bu filmin müziklerini, Damon Gough'un yeni albümünü çıkarmadan önceki arada adının unutulmamasını sağlamak için attığı stratejik bir adım olarak görmek mümkün, ama bu yanlış bir düşünce. Tam dokuz şarkı ve aralara serpiştirilen yedi enstrümantal parçanın bulunduğu "About A Boy OST"nin bir önceki çalışması "The Hour Of The Bewilderbeast"ten içerik doyuruculuğu açısından hiçbir farkı yok.

Albümün hammaddesi melankoli. Kurnaz düzenleme hileleri, el çabuklukları, şok edici anlar yok albümde; aşkla ve kalpten yazılmış, doğal, dürüst ama karşı konulamayan sihirli şarkılar var bunun yerine. Ne olduğunu anlamadan hüzünlü bir gülümseme yerleşiyor suratınıza ve bu duyguyu Damon Gough kadar iyi verebilen kimse yok. Yoğun yaylılar, yuvarlanan ve dalgalanan piyano melodileri, minik elektronik efektler, bas sesleri ve nefes alıp veren vokali Damon Gough'un. İlk single "Silent Sigh" genel bir fikir veriyor albüm hakkında, hoş bir orkestrasyon eşliğinde içi ısıtan bir balad. Prodüktör Tom Rothrock'ın geçmişte Elliott Smith'le yaptığı çalışmalar, "Something To Talk About" ve "River, Sea, Ocean"da kendini gösteriyor, Damon Gough'un özgün tarzı Smith'e iyice yaklaşmış bu parçalarda. "Above You, Below Me"nin büyük bir klasik müzik orkestrasının icrasıyla neye benzeyeceğini merak etmeden duramıyorsunuz. Albümün sonundaki "Donna and Blitzen" ise geçtiğimiz yüzyılın ortalarından kopup gelmiş bir şarkı, albümün nostaljik çağrışımlarını güçlendiriyor. Aralardaki rüya tadındaki enstrümantalleri de atlamamak lazım, özellikle "I Love NYE" sanki müzik kutusundan gelen melodisiyle akılda kalıyor.

Damon Gough'un indie hassasiyetinden uzaklaşmadan mainstream'e göz kırptığı bu albüme film müziği deyip geçmemek lazım. İyimserlik ve keder hiç bu kadar sıkı sarılmamıştı birbirine.

Yiğit Atılgan

"24 Hour Party People"ın aslarından: Joy Division

"24 Hour Party People" Soundtrack

(London)

"İnsanlar unutuyorlar ama Sex Pistols'ın 1976'da başlattığı şey sadece rock değil, ondan daha karanlık, daha tehlikeli bir şeydi" diye başlıyor Jon Savage, Joy Division'la ilgili yazısına... Elimizdeki CD Michael Winterbottom'ın aynı adlı filminin müzikleri. Film 70'lerin sonu, 80'lerin başında İngiliz müziğinin merkezi olan Manchester'da yaşananlara, Factory Records'ın sahibi Tony Wilson ve Joy Division'ın frontman'i Ian Curtis arasındaki ihtilaf ekseninde panoramik bir bakış. Punk'ın hararetli etkisi, dönemin ruhu olan yabancılaşma, Manchester gibi kasvetli bir şehrin insan ruhunda yarattığı etkiler post punk, new wave gibi kategorik isimler altında anılan yeni bir müziğin doğuşuna sebep oldu. Joy Division'ın müziği Curtis'in favori yazarları Burroughs, J.G. Ballard ve Lovecraft'tan çok etkilenmişti. Ciddi görünüşlü çocuklardı ve çok karanlık ve depresif şarkılar yazıyorlardı. Dönemin diğer keşiflerinden biriyse "funky" Happy Mondays'di. Curtis'in intiharından sonra sağ kalanlardan kurulan New Order daha dans bazlı, yakın gelecekteki acid ve rave ortamlarının sinyalini veren bir grup oldu.

Soundtrack'te en çok bu üç grup varlık gösteriyor. Ama nasıl Jon Savage'in Joy Division yazısı Sex Pistols'la başlıyorsa, Joy Division hakkındaki bu film de Pistols'la, "Anarchy In The UK"le başlıyor... Sonra Happy Mondays, "24 Hour Party" ile filmin temel aldığı esas döneme sokuyor bizi. Joy Division'ın "Transmission"ı, aşina olduğumuz tınısıyla hemen kulaklarımızdan hak ettiği ilgiyi görüyor. Huşu içinde dinliyoruz. The Buzzcocks, The Clash (meşhur "Janie Jones" ile) sıralarını savıyorlar ve meydan yine Joy Division'a kalıyor; bir başka klasik daha: "Atmosphere". Bu arada Manchester'ı ikinci bir Detroit'e çevirmekten sorumlu A Guy Called Gerald ecstasy kokan tribal şarkısı "Voodoo Ray"le havamızı bozmadan da olsa rotayı biraz değiştiriyor. Sonrasında New Order geliyor ve şarkının filmde de nereye tekabül ettiğini çıkarsayabiliyoruz. Curtis intihar etti, The Hacienda bunalımlı günler geçiriyor, New Order kuruldu. "Temptation" ve "Blue Monday" gibi hit'ler uygun görülmüş toplama için. Happy Mondays'in "Loose Fit" ve "Hallelujah" gibi şarkıları da, kimisi özgün, kimisi yeni mikslenmiş halleriyle yerlerini alıyorlar. Joy Division'ın en meşhur şarkılarından ikisi olan "She's Lost Control" ve "Love Will Tear Us Apart" da bizi hiç şaşırtmadan peşisıra geliyorlar. 1) O dönem bu iki şarkı anılmadan özetlenemez. 2) Böyle bir toplama bu iki şarkı olmadan tamamlanamaz. Keza New Order'ın "True Faith" ve "Bizarre Love Triangle"ını da gözlerimiz aradı, ama onlar da olsaydı bir gruba fazla iltimas geçilmiş olacaktı. Hoş, şu durumda bile minimal bir Joy Division-New Order best of'u gibi duruyor albüm.

Albümün iki sürprizinden biri Moby ve New Order çalışması, aslen bir Joy Division şarkısı olan "New Dawn Fades". Moby bu şarkıyı daha önceden cover'lamıştı, ama yeterli görmemiş olacak, esas kahramanlarla bir daha edit etmiş şarkıyı. Sürprizlerin diğeri yeni New Order single'ı "Here To Stay". Şarkıyı Chemical Brothers'la yapmışlar. İki grup neredeyse akraba, üstelik New Order'ın son albümü de kimyasal biraderler destekli. Bu iki şarkının da son derece şık işler olduğunu eklemeli.

Karşımızda iyi bir soundtrack var. Bir dönemin hikayesi olarak da iyi bir toplama. Modern rock'a damgasını vurmuş Manchester sound'unu tanımak isteyenler için iyi bir fırsat. Tanıyan ve sevenlere de eski albümleri raftan indirmek ve keyifle dinlemek düşüyor. *Görkem Daşkan*

"Blade II" Soundtrack

(Sony Türkiye)

1998 tarihli "Blade"i izlemiş olanların bellleklerinde yer eden belki de tek sahne, açılıştaki underground partiydi. Çekimde çok da özel bir şey yoktu; ne "nasıl yani" dedirtecek cinsten bilgisayar efektleri, ne de insanı şaşkına döndürecek türden çarpıcı sahneler. Ama o beş dakikaya eşlik eden New Order'ın "Confusion"ı görsellikle öylesine uyumluydu ki, çok sıradan aksiyon sahneleri bile muhteşemmiş gibi geliyordu. "Blade II"yi izlediğinizdeyse tek bir sahne, benzer bir etkiyi yapmaya aday. Bu kez filmin ortalarında bir yerde ve Wesley Snipes tek başına da değil. Vampir "arkadaş"larıyla, New Order'lı sahneye benzer bir biçimde, ama bu kez hiç de underground olmayan bir gece kulübüne baskın yapmaya hazırlanıyorlar. Fondaysa bir Massive Attack - Mos Def işbirliği: "I Against I"... Filmle birlikte piyasaya sürülen soundtrack albümü elektronika-hip hop işbirlikleri üzerine kurulmuş. Bir bakıma albümün prodüktörlüğünü üstlenen Happy Walters'ın üçlemesinin sonuncusu. 1993 yılında Stephan Hopkins'in "Judgement Night"ında Faith No More, Theraphy, Pearl Jam gibi rock gruplarıyla Cypress Hill, Ice-T, Run DMC gibi isimleri bir araya getirmişti. 1997 tarihli "Spawn"daysa elektronika-rock işbirliğine soyunmuş, Prodigy-Tom Morello, Atari Teenage Riot-Slayer gibi ikilileri birlikte stüdyoya sokmuştu. Her iki film de gişe başarısı referans alındığında birer hayal kırıklığıydı. Ama iki albüm de bir soundtrack'den beklenmeyecek satış rakamlarına ulaştı. "Blade II" ise şimdiden bu iki albümün ününü gölgede bırakmaya aday. I Against I'ın dışında Roni Size-Cypress Hill işbirliğinin ürünü "Child Of The Wild West" ve Fatboy Slim'le Eve'i buluşturan "Cowboy" albümün gözdeleri. Marco Beltrami ve Danny Saber'ın elinden çıkma "Blade" teması da hiç fena değil. En büyük hayal kırıklığını ysa Mystikal ve Moby, "Gettin' Aggressive"le yaratmış. The Roots - BT ve Redman - Gorillaz ortaklıklarının ürünü parçalarsa, yüzünüzde bir tebessümden ötesini sunamıyorlar. Aklı başında bu kadar ismi bir araya getiren bu projenin çok daha sıkı parçalara gebe olmasını beklerdik açıkçası. O zaman belki bir klasikten bahsediyor olabilirdik. *Özhan Binici*

ÖZÜR KÖŞESİ Geçen ay Ajans sayfamızda "Öfkeli melekler" başlıklı yazıda ısrarla Fat Gadget şeklinde yazmışız. Doğrusu liste sayfasındaki gibi: Fad Gadget

Her sabah / yeniden doğulursa / İnsan böyle olur / gecesini gündüzünü şaşırır
FİKRET ÜRGÜP

Şaşkınım / Sesime sevinç yakışmıyor **SÜREYYA BERFE**

Şimdi bir başka bahçedeyiz,
uzak bir adada.
Karlı dağlara bakıyoruz
denizin sesini dinlerken
ve hicazkâr bir şarkı Lavtacı Ovrik'ten
CEVAT ÇAPAN

Düzenli olarak yaptığınız spor(lar). Lütfen işaretleyiniz.

❑ **Tenis** ❑ **Yüzme** ❑ **Yürüyüş** **Diğer** .....

(T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı, bütün emeklilerce doldurulması gereken "Sağlık Bilgi Formu"ndan bir soru)

MOBY

18

(Mute / EMI)

Moby'nin hararetle beklenen yeni albümünün adı "18"... 1999 yapımı "Play"in, azami 250 bin satması hesaplanırken 10 milyon gibi iki haneli rakamlara ulaşan tirajı, ister istemez Moby'yle ilişkili herkes üzerinde –biz dahil– bir baskı oluşturmuş durumda. Sanatçı her ne kadar, hemen her röportajında ve ilaveten albüm kartonetindeki uzun tiradında böyle bir baskıyı kendisinin hissetmediğini ve istediği gibi bir albüm yaptığını ifade etse de, albüm böyle söylemiyor ne yazık ki...

Her şeyden önce "Play" sonrasındaki bu albüme bizim yakıştırdığımız isim "Pause" oldu. On yıla yayılan Moby diskografisinde iki tane birbirine benzer albüm bulunmazken, "18" durup kendisine neredeyse birebir benzeyen "Play"in ayak izlerini takip eden bir güzergah çizmiş çünkü. Aynı yerde takılmış, çalıp duruyor bize göre... En az "Play" kadar eklektik, en az onun kadar bitmek bilmeyen bir albüm "18". Hatta "Play"de yer alan şarkı sayısının 18 olduğunu da hatırlıyoruz. Müzik sektöründe alternatif bir isimken, reklam sektörünün şarkılarına el atmasının ardından "standart" bir isme dönüşen Moby'nin, 2004 Olimpiyatları için Olimpiyat Komitesi'nin aklına gelen ilk isim olması, kendisine olan talebi yeterince ortaya koyuyor zaten.

Moby'nin "duraklama" albümü "18", Olimpiyatlar'ın kapanışında yer alacak olan ve ilk single olarak piyasaya çıkan "We Are All Made Of Stars" ile başlıyor. Albüm için hayli kötü bir başlangıç saydığımız bu şarkının olimpiyatlar için hayırlı bir son olmasını umuyoruz. "18"in ikincisi "In This World", Jennifer Price vokallı yeni bir "Natural Blues"... Hatta iki şarkının arasına karbon koyup kopyası çıkartılmış bile denebilir. Aynı şekilde daha ilerilerde yer alan "One Of These Mornings" de, "Why Does My Heart Feel So Bad"in mirasyedisi gibi duruyor. "18" ilk dört- beş şarkıda öyle sıkıntılı bir gelecek çiziyor ki albüm dinleyicisine, verilen ilk molada kaçıp kurtuldukları takdirde ileride karşılaşacakları birkaç güzel manzaradan da mahrum kılmış oluyor onları... Bu güzel dakikalar da Moby'nin kendi seslendirdiği "Extreme Ways", Angie Stone ve MC Lyte vokalli "Jam For The Ladies", albümün üçüncü yarısında yer alan "Sleep Alone" ve "At Least We Tried" ile sınırlı zaten. Sinead O'Connor vokalli "Harbour" bile insana kasvet dışında bir şey vaat etmiyor açıkçası...

Moby'nin önceki albümüne "Play" komutunu veren 10 milyon insan, bu yeni albümü de satın alır mı kestirmek çok zor, ama alsalar bile büyük çoğunluğunun albüm bitmeden "Forward" düğmesine yöneleceğini söylemek büyük bir kehanet sayılmaz. *Atilla Aydoğdu*

BRYAN FERRY

Frantic

(EMI)

Müzik dünyasının en iflah olmaz romantiklerinden, en şık şahsiyetlerinden birisidir Bryan Ferry, bilen bilir. Ta Roxy Music günlerinden beri Bryan Ferry, tüm güzelliğiyle (demek lazım herhalde) müzik icra ediyor; kırık kalplerin, aşk tanrı ve tanrıçalarının, terkedilenlerin, geçmişte kalan ama hala titreten aşkların, sevilmemişliğin, tutkunun ve kaybetmenin bıçaksırtında dolaşan her türlü romantikliğin sözcülüğünü yapıyor. Bunu benimsemiş, üstlenmiş filan değil, kendisi bizzat öyle zaten, böyle yaşıyor. Durum böyle olunca yaptığı her şey de şık oluyor. Pis sakallı bir şıklık...

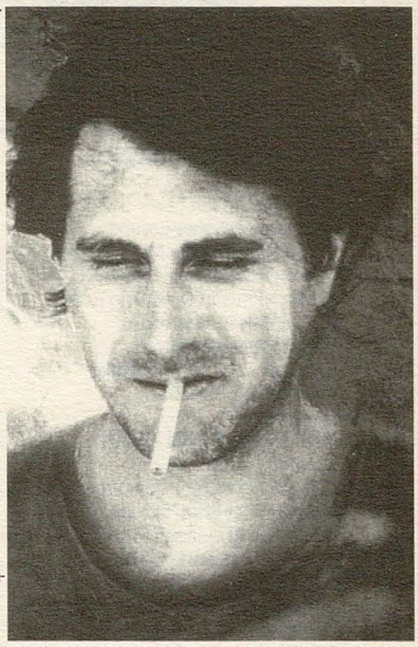

"Frantic", turnesinde kendisini İstanbul'da izleme fırsatını bulduğumuz "As Time Goes By" albümünün ardından şaşırtıcı bir çalışma değil. O albümde hüzünlü klasiklere yorum getiren Ferry, bu yeni albümünde de Bob Dylan'ın iki klasiğiyle parlıyor, öncelikle. Bunlar "It's all over now, baby blue" ve "Don't think twice, it's all right" adlı şarkılar. İlki armonikalarıyla beraber biraz eski Roxy Music zamanlarını hatırlatıyor. İki yorum da çok başarılı. Tabii "hardcore" Dylan'cıların görüşleri nasıl bilemeyiz, ama bizce böyle.

Albümü iki bölüme ayırabiliriz. İlk bölümde daha hareketli ve rahat, gitarların eksik olmadığı rock parçaları var. "Goddess of Love"ın Marilyn Monroe hakkında olması şaşırtmayacaktır Bryan Ferry'yi sevenleri. Sonra, nerede duysanız Bryan Ferry diyeceğiniz, içli "Nobody Loves Me" ve "A Fool For Love" adlı bestelerle daha ağır ve melankolik bir süreç hakim oluyor albüme. Kurt Cobain'in de en sevdiği folk-blues'cu Leadbelly'nin ünlü "Goodnight Irene"i de başarılı bir yorum bizce. "Hiroshima (mon amour)", için için ağlayan gitarlarıyla albümün en güzel parçalarından biri, belki de Roxy'nin "Avalon" dönemlerini sevdiğimiz için. Yumuşak ışıklar, tatlı lounge müziği, köşede bir mini-bar, duvarlarda resimler, mumlar, Fransızca ve ahşap zemin üzerinde kaplan derisiyle yaratılmış bir atmosferde dolanan (ya da sadece hayali dolanan) bir sevgiliyle ilgili "San Simeon"dan sonra Ferry "One Way Love" diyor da rahatlıyoruz biraz...

Dört parçada Eurhytmics'ten Dave Stewart'ın, bir parçada da Brian Eno'nun imzasının bulunduğu "Frantic", Ferry'nin eskiye nazaran daha fazla nikotine bulanmış ama sanki daha da güzelleşmiş sesiyle "iyi" bir albüm olmaktan geriye düşmüyor. *Hilmi Tezgör*

www.calinti.com www.clubintro.com www.kontrolkulesi.com

850 grup (Her Gün Artıyor) 112.000 Şarkı

Geniş Yazı Arşivi

7500 Albüm Albüm Kritikleri Diskografi ve Biyografiler

Müzik Haberleri

Ve Günde İki Kez Yenilenen İçeriğiyle Tıka Basa Müzik

studyoimge .com (Tıklayın!)

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Brigitte Fontaine Kekeland
Bryan Ferry Frantic
Ece Dorsay Kum Saati
Elvis Costello When I Was Cruel
Francis Cabrel Quelqu'un de l'intérieur
I Am Sam - Soundtrack
Ian Dury New Boots and Panties
Jon Spencer Blues Explosion Plastic Fang
Keith Richards Main Offender
Manic Street Preachers The Holy Bible
Mazhar Alanson Türk Lokumuyla Tatlı Rüyalar
Medeski, Martin & Wood Uninvisible
Mor ve Ötesi Gül Kendine
Ornette Coleman Dancing In Your Head
Özdemir Erdoğan Düşünceli Şarkılar
Patti Smith Peace and Noise
Les Rita Mitsouko Bestov
Taraf De Haidouks Band Of Gypsies
Tom Waits Blue Valentine
Traveling Wilburys Traveling Wilburys Volume 1

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Moby** 18
2. **Queen** Greatest Hits 1, 2 & 3
3. **Enrique Iglesias** Escape
4. **Mary J. Blige** No More Drama
5. **Nickelback** Silver Side Up
6. **Van Morrison** Down The Road
7. **Pink** M!ssundaztood
8. **Kylie Minogue** Fever
9. **Doves** The Last Broadcast
10. **Kosheen** Resist

İNGİLTERE SİNGLE'LAR

1. **Liberty X** Just A Little
2. **Ronan Keating** If Tomorrow Never Comes
3. **Enrique Iglesias** Escape
4. **Fat Joe FT Ashanti** What's Luv
5. **Holly Valance** Kiss Kiss
6. **Pink** Don't Let Me Get Me
7. **S Club Juniors** One Step Closer
8. **Nigel & Marvin** Follow Da Leader
9. **Milk Inc** In My Eyes
10. **Sugababes** Freak Like Me

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Various Artists** We Invented The Remix
2. **Cam'ron** Come Home With Me
3. **Weezer** Maladroit
4. **Moby** 18
5. **Musiq** Juslisen (Just Listen)
6. **Rush** Vapor Trails
7. **Ashanti** Ashanti
8. **Celine Dion** A New Day Has Come
9. **Various Artists** Now 9
10. **Sheryl Crow** C'mon C'mon

ONŞARKI

Ani DiFranco Joyful Girl
Gökalp Baykal Karantina
Iggy Pop Pussy Walk
Kurtuluş İstanbul Sokakları
Léo Ferré La mémoire et la mer
Liz Phair Fuck and Run
Madness Michael Caine
Os Mutantes Virginia
Toni Childs Walk and Talk Like Angels
Sergent Garcia Amor pa mi

KILIK KIYAFET ŞARKILARI

An Old Raincoat Won't Ever Let You Down - **Rod Stewart** • (The Angels Wanna Wear My) Red Shoes - **Elvis Costello** • Aphrodisiac Jacket - **The Cult** • Ayağında Kundura - **İbrahim Tatlıses** • Black Leatherette - **Sex Pistols** • Black Velvet - **Alannah Myles** • Blue Jean Bop - **Gene Vincent and The Blue Caps** • Blue Suede Shoes - **Elvis Presley** • Boots of Spanish Leather - **Bob Dylan** • Brown Shoes Don't Make It - **The Mothers Of Invention** • Cheap Sunglasses - **ZZ Top** • Diamonds and Pearls - **Prince** • Dress You Up - **Madonna** • Famous Blue Raincoat - **Leonard Cohen** • Fashion - **David Bowie** • Gelinlik Giydim - **Neşe Karaböcek** • Gucci Time - **Schooly D** • Halhal - **Nazan Şoray** • Harborcoat - **REM** • Hot Pants - **James Brown** • İnce bir bulut gibi siyah ipek peçesi - **Özdal Orhon** • Kul Ahmet'in Ceketi - **Barış Manço** • Kunduram Sandukam Zembilim - **Nazan Öncel** • Lipstick - **Buzzcocks** • Müdür Beyin Yeşil Kürkü - **Ersen** • My Adidas - **Run DMC** • My Jeans - **Jonathan Richman** • The Old Gold Shoe - **Lambchop** • Old Shoes - **Tom Waits** • Oyalı Yazma - **Bayram Aracı** • Parka - **Cem Karaca Dervişan** • Puss N' Boots - **New York Dolls** • Short Shorts - **Royal Teens** • Short Skirt Long Jacket - **Cake** • Şepke - **Öztürk Serengil** • These Boots Are Made For Walkin' - **Nancy Sinatra** • Venus In Blue Jeans - **Jimmy Clanton** • Your Sister's Clothes - **Pulp**

=16

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KOD MÜZİK / Atlas
1. **Jazzanova** In Between
2. **Future Sound Of Jazz Vol. 8**
3. **Moby** 18
4. **Drum and Bass Arena**

ZİHNİ / Akmar
1. **Moby** 18
2. **Zero 7** Simple Things
3. **Ed Harcourt** Here Be Monsters
4. **Esbjörn Svenson Trio** Strange Place For Snow

KÖSTEBEK / Aznavur
1. **Blackmore's Night** Fires At Midnight
2. **"The Scorpion King":** Soundtrack
3. **Nickelback** Silver Side Up
4. **Manu Chao** Esperanza: Proxima Estacion

KARGA / Atlas
1. **Moby** 18
2. **Bryan Ferry** Frantic
3. **Télépopmusik** Genetic World
4. **Orishas** Emigrante

TRIP / Tünel
1. **Tne Notwist** This Room
2. **White Prism** I Think I Smell A Rat
3. **Oasis** The Hindu Times
4. **The Strokes** Trying Your Luck

MELEK / Taksim
1. **Mo'horizons** Hit The Road Jack
2. **Janet-Jak Esim** Gülpembe
3. **Macaco** Na de ti
4. **Panjabi MC** Muntlau To Bach

SHAFT / Taksim
1. **Robin Ford** Start It Up
2. **Yavuz Çetin** Köle
3. **Buckshotlofqenge** Jungle Groovy
4. **Johnny Winter** Sugaree

HAYAL KAHVESİ / Taksim
1. **Frank McComb** Lookin' At You
2. **The Solsonick** Jazz In The Present Tense
3. **Isley Brothers** Take Inventory
4. **David Sanborn** Upfront

kargart

karga

KARGAŞA 2

KARGAŞA 2 KARMA SERGİ

Harun Antakyalı • Sevinç Akkaya O. • Mehmet Acar • Kemal Aratan
Arif Aşçı • Ferdi Arutan • Ruhcan Akil • Nerhan Öztürk Akil
Gökçe Birtan • Bedri Baykam • İbrahim Çiftçioğlu • Ali Çelik
Ferda Çağlayan • İlkay Çalı • Savaş Çekiç • Bedia Dipşo
Ayşe Değirmencioğlu • Saim Erken • Adem Genç • Ergün Gündüz
Veysel Günay • Bayram Gümüş • Rüçhan Gürşen • Mustafa Horasan
Melik İskender • Erdal Kuruzu • Nihat Kemankaşlı • Berna Kılıçoğlu
Özgür Korkmazgil • Mustafa Karyağdı • Ömer Orhun • Avni Öztopçu
Hürol Öztürk • Arif Özsoy • Özgür Özserin • Ferhat Özgür
Nalan Öztürk • Saadet Sorgunlu • Barış Sarıbaş • Sami Solmaz
Galip Tekin • Tuncay Takmaz • Yavuz Tanyeli • Alp Tamer
Ulukılıç • Selahattin Yıldırım • Murat Yurdakul • Harun Yücesoy

7 Haziran / 7 Temmuz 2002

01 cmts	turn-based communications		bahadır
02 pazar	haletiruhiye		berk
03 pzt	karga		bahadır
04 salı	sonderstab music		bahadır
05 çarş	modern jazz		bahadır
06 perş	70's		cem çınlar
07 cuma	independent		bahadır
08 cmts	multi session	zero	dirsel g.
09 pazar	haletiruhiye		berk
10 pzt	karga		bahadır
11 salı	spirit of funk		bahadır
12 çarş	j. wobble/h. zazou/h. budd		bahadır
13 perş	tom waits		bahadır
	new album : alice/blood money		
14 cuma	PMRC		cem çınlar/m. lu
15 cmts	80's		dj 'a'
16 pazar	haletiruhiye		berk
17 pzt	karga		bahadır
18 salı	johnny cash		bahadır
19 çarş	artificial effect		bahadır
20 perş	cake for weekdays		b./h. şuşut
21 cuma	beslenme saati		dj uğur
22 cmts	projecKt		bahadır
23 pazar	haletiruhiye		berk
24 pzt	karga		bahadır
25 salı	autechre/mouse on mars/aphex twin...		bahadır
26 çarş	sick electronics		dj sorry
27 perş	may the force be with you		cem çınlar
28 cuma	endüstriyel		mürsel
29 cmts	kargaşa		Hikmet n Hikmet
30 pazar	haletiruhiye		berk

Kadife sokak-no: 16 Kadıköy-İstanbul T:0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargabar.com karga@kargabar.com

96.2 radyo eksen
radyo 92 nokta 3 www.92nokta3.com
EFES DARK

Rickie Lee Jones

Tuncel Kurtiz ne diyordu 55. sayımızda: *"Tom Waits diye bir adam var abi, Amerika'da! Amerika da zaten Tom Waits'i dinleyenler kadardır benim için. Gerisi başka türlü insanlar..."* Rickie Lee Jones işte o Amerika'dan, "bizim" Amerika'dan geliyor. Tom Waits, Steely Dan gibi devlerle çalışan, rock'tan soul'a, caza, rhythm & blues'a uzanan raylarda "serbest çalışmalar" yapan mühim bir şarkıyazarı. Son konser albümü "Live At Red Rocks"u elimize aldık, Ugly Earth Magazine, salon.com, Rolling Stone, Ray-Gun ve Musician'a müracaat ettik...

KELİMELER İKLİMLER GİBİDİR

PJ Harvey hakkında ne düşünüyorsunuz? Kırsal bölgelerden, büyük, geniş, boş alanlardan gelen birçok insanın hislerini yansıtıyor. Üstelik sizin de hayranınız.

Rickie Lee Jones: Müziğini tartışacak kadar tanımıyorum PJ Harvey'i. İlettiği duyguyu bilmiyorum. Yalnızca uzaktan, simasıyla güç ve dostluk, duygularıyla da şefkat ilettiğini görüyorum. Veya duygusallıkta ısrarlı mı desem? Duyguları bir hesaplaşma gibi görünen birinin cesaretini gösteriyor bu. Fakat bütün bunlar tahminden ibaret. Ben de neyin peşinde olduğumu pek bilmiyorum. Ancak, evet, ondan hoşlanıyorum.

Britney Spears mı, Christina Aguilera mı?

Popüler müzik hep müthiş işlere sahne olmuştur. Britney Spears'ı Barry Manilow'a tercih ederim. "Mandy" mevzuuna radyoda sürekli maruz kalırdık. Şimdi gülünç geliyor, ama ciddiye alındığında çok plak satılıyor. Britney ve Christina'ya şükretmek lazım, daha kötüsü de olabilirdi. N'olur beni tercihe zorlamayın. İkisi de o kadar mükemmel ki, onları eleştirmenin kime faydası olacak? İkisi de Madonna'dan iyi şarkıcı, daha da iyi dansediyorlar. Onlara yüklenmeden önce ablalarının defterini dürmek gerekiyor. Dans müziği beni hep sıkmıştır; dans müziği denen şey dans edemeyenler içindir. Ben Motown tarzını ya da seksi gitar ağırlıklı "Mississippi Queen" (Mountain'in hard rock hiti) ya da "Off the Wall" (Michael Jackson'ın albümü) gibi işleri tercih ediyorum. Dans müziği denen bu saçmalık... İnsanın "bir bara git ve düzüşecek birini bul, çünkü bardakiler bu bardan ve dans müziğinden kurtulmak için her şeylerini vermeye razılar" diyesi geliyor. Öyle değil mi?

Tıntın pop yıldızlarının kavramların içini boşaltmasına göz yumuyoruz. Bunu reklamcıların, pazarlama stratejistlerinin yarattığı imajları yüceliklerle özdeşleştirmemize borçluyuz. Bu zihniyet Madonna'yla başlayıp Ebola gibi yayıldı.

Jimi Hendrix'in ünlü grubu Experience'ın adını taşıyan Seattle'daki rock'n'roll müzesinin acılışında bir konser verdiniz. Hendrix sizin için ne ifade ediyordu?

Jimi'yi hepimizden farklı bir insan olarak gördüm. Enerji dolu, hareketleri değişik, uzaya şüpheyle baktıran biriydi. Bir kere görmüştüm onu, havada asılı gibiydi. LSD etkisi gibi. Ama LSD almamıştım. Bu dünyadan geçtiği için kendimizi şanslı saymalıyız. Şarkı söyleyişi matraktı. Öyle pürüzsüz, mükemmel bir sesi yoktu, ama dudaklarından yüce bir şey dökülüyordu. Bana kalırsa, gelmiş geçmiş en iyi albüm "Electric Ladyland"dir.

Hangi şairleri seversiniz?

Dylan Thomas ve Carl Sandburg'u... Anne Sexton ve Edgar Allan Poe'yu da severim. Hepsi güzel şiirler yazıyor. Kelimeleri severim. Kelimeler yerler, odalar, değişik uzak iklimler gibiler. Bize birer vücuttan ibaret olmadığımızı düşündürürler. Bir vücuttan daha fazla bir şey olduğumuzu biliyorum. Açıklanamaz bir şey bu. Bazı aydınlanma anları oluyor, sözsüz bir teyit gibi, sonra araya dünyanın kargaşası giriyor. Ama bu olguyu üzerimde görüyorum, bir zaman ağı gibi, olaylar zaman ötesinde birbirine bağlanıyor, bunun kesinliğini ve üst üste gelişini kendi hayatımda gözlemliyorum. Geleceğe umutla bakıyorum.

Geçmişe baktığınızda, yaptığınız en berbat iş olarak neyi görüyorsunuz?

Yaptığım en berbat iş, bir huzurevindeki çamaşırcılık maceramdı. Şefim merhametsiz ve çirkin bir kadındı. Çarşafları kurutucudan, kurutucu çalışırken çıkartmamı isterdi, benim de ellerim yanardı. "Çok sıcak, elim yanıyor" derdim. O da "sıcakken çıkartman lazım, ben böyle istiyorum" derdi. Külkedisi'nin duygularını tamamen anlıyorum. İşi bıraktığım gün güzel bir gündü, çünkü orada tanıştığım Bernadette de o kadın bana kötü davranıyor diye işi bırakmıştı.

Sizce dişi bir Jack Kerouac olmak mümkün mü? Camille Paglia öyle düşünmüyor gibi, ama gayet mümkün. Sizin hayatınız bunun kanıtı sayılabilir. 14 yaşında baba evini terkedip yollara düştünüz, 18'inizde Kaliforniya'da bir hippi komününe katıldınız, düşük ücretli birçok işte çalıştınız, yaşadıklarınızı kağıda döktünüz...

Camille Paglia kim bilmiyorum, ama erkek arkadaşım biliyor, bana da okumamı önerdi. Bence dişi bir Jack olmasına gerek yok. Jack kendi zamanında ve mekânında varoldu, bu durumu bir erkeğin ortaya çıkarması normaldi. Bir kadın kimsenin ilgisini çekmezdi. Aslında çok Jack vardı. Benim babam da bir nevi Jack'ti, Amerika'yı dolaşarak iş arar, şarkı ve hikayeler yazar, etrafı gözlemler, her yerden bir süre sonra ayrılırdı. Hep seferîydi, arabası bir umut aracı olmuştu. Amerika'yı dolaşmak, parçalanmış aile, kağıt parçaları üzerine yazmak, garson veya hamal olarak çalışmak; Amerikan hikayesi böyleydi ve Jack türünün tek örneği değildir, Kanadalı olmasının haricinde. Amcalar, kavgalar, sarhoşlar, komik tipler, kekemeler ve kırık dişler... Bir açıdan belki de Camille Paglia haklı, kahramanları yaratan toplum müşfik kadınları tercih ediyor. Diğer taraftan bu adamların çocukları, kızlı erkekli ateş gibi yetişecekler, şiir ve fırtına yüklü olacaklar ve gerçekten de artık güzel ve hüzünlü erkek karakterine gerek kalmayacak, bu karakter bizim şehvet ve saygımız için elzem araç olmaktan çıkacak. Eğer Jack evsiz, özgür, asi, arabalarda dolaşan, bir Pontiac'ın arka koltuğuna büzüşüp yatan biri demekse, annem dişi bir Jack'ti. Jack, hatırlayacağınız gibi, ambalajlanmış, pazarlanmış ve piyasaya sürülmüştü. Bence bütün hikaye, kadınları akıllı ve güçlü varlıklar olarak değil, edebî bir cinsel varlık olarak görmekle ilgili. Bize kadının bu özellikleri daha az çekici geliyor. Fakat o tür bir adam bu tür bir kadından hoşlanıyor. Bu da muhteşem kadınların gerçek hikayelerini anlatmayı gerektiriyor; his dünyasındaki değil, yaşanan dünyadaki kadınların hikayelerini. Pazarlama yöntemlerinin gerçek olayların ya

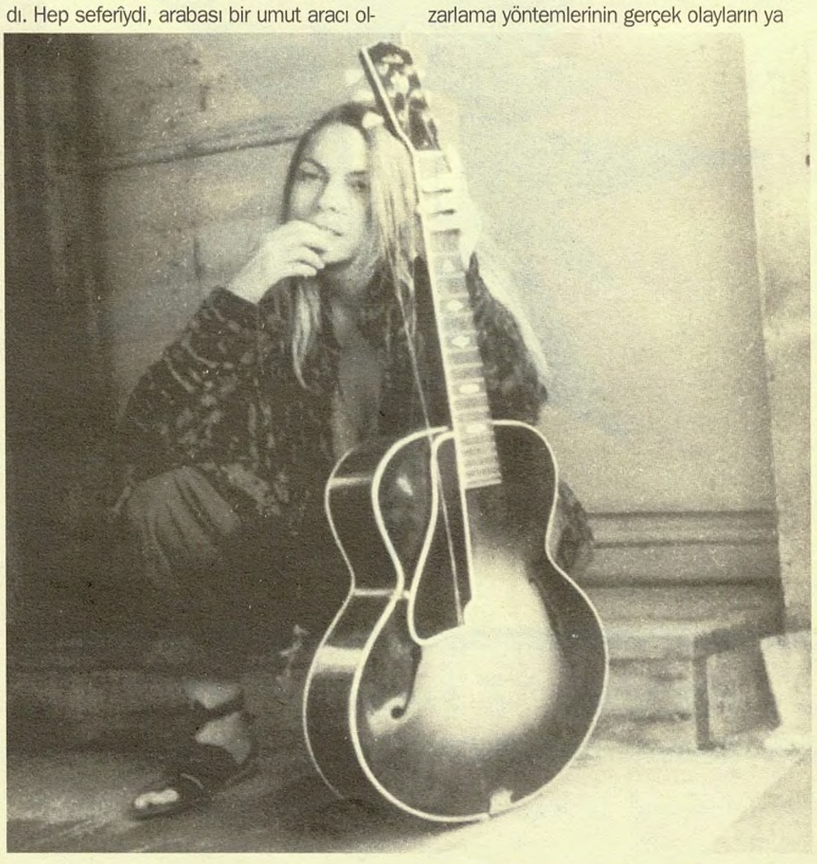

da insanların yerini aldığı bir toplumda yaşıyoruz. Tıntın pop yıldızlarının kavramların içlerini boşaltmasına, inandırıcılıklarına halel getirmesine göz yumuyoruz, daha derin ve anlamlı sanatçıların sunduklarını yok sayıyoruz. Bunu da sırf bir takım reklamcıların, halkla ilişkiler uzmanlarının, pazarlama stratejistlerinin yarattığı imajları yüceliklerle özdeşleştirmemize borçluyuz. Bu zihniyetin Madonna'yla başlayıp gitgide yayılmasına tanık oldum –tıpkı Ebola virüsünün cangılda yayılması gibi. Hâlâ şaşkınlığımdan kurtulamadım, tüketiciler –ve yurttaşlar– neden rol kesenleri gerçek bireylerle bir tutuyor, anlayabilmiş değilim. Bu acaba sahici şeylere pek fazla rastlanmadığından mı, yoksa yalanı gerçek gibi görmek isteğimizden mi kaynaklanıyor? Madonna'nın gerçek anlamı, bütün sahtecilere örnek olmasından ibaret. Bu durumlarda kafam karışıyor. Kendimi dışarıdan içeriye bakabildiğim için şanslı addediyorum. George Bush, Madonna ve benzerleri sahteliğin resmigeçinden başka bir şey değil.

Rickie Lee Jones dendi mi, ilk akla gelen "Chuck E's In Love" (1979) oluyor. Neredeyse adınızla özdeşleşen bu kült şarkının esin kaynağı neydi?

Bir telefon görüşmesi. Yıl 1977'ydi. Tom (Waits) müzisyen dostumuz Chuck E. Weiss'la konuşuyordu. Telefonu kapadıktan sonra, dönüp "Chuck E aşık olmuş" dedi. "Chuck E's In Love"ın hikayesi bu.

Müzik dünyasına o zamanki sevgiliniz Tom Waits'e "Blue Valentine" albümünde şeşlik ederek adım atmıştınız. Daha sonra da Lowell George "Easy Money" isimli şarkınızı solo albümünde yorumlamıştı. Yaklaşık çeyrek asır sonra, arkasında on albümü olan bir sanatçı olmak size şaşırtıcı geliyor mu? O günlerde böyle bir geleceği öngörebilmiş miydiniz? Bugünden geçmişe baktığınızda katettiğiniz yolu nasıl yorumluyorsunuz?

Dürüstlük anlamında, müzikal olarak geliştiğimi düşünüyorum. Eğer Rickie Lee'nin tamamen objektif bir eleştirmeni olsaydım, şunu söylerdim: "Başlangıçta yetenekli olduğu belliydi, ama imzası yoktu." İlk albümün en hoş tarafı, her şarkının birbirinden tamamen farklı olmasıydı, caz'vari haliydi. Blues vardı, r&b vardı, o vardı, bu vardı. O entegre sadelik insanlara cazip geldi, ama bir üslûplar koleksiyonunun kendi sınırları var. İnsanlar o albüme bayılıyor, ben de seviyorum. Ama açık sözlülük, samimiyet, algı ve ufuk anlamında geliştiğimi düşünüyorum. O kadar berbat şeyler geldi ki başıma, yaşamaya karar verdim ve korkacak bir şey olmadığına hükmettim. Kendim olmaya dair bir seçimdi. Olmadığım bir kişilik gibi davranmanın ne mânası vardı? Niye yalan söyleyecektim? Niçin korkacaktım? İnsan bu dünyadaki mevcudiyetini sürdürmek için bir takım korkular icat ediyor. Ve o korkular özgür olmanı ya da kendini emniyette hissetmeni engelliyor. Müziğime gelince, kararım şuydu: İnsanlar beni dinlemek istiyor. Ama beni dinlemeleri için niye olmadığım bir kişiliğe bürüneyim ki? Eğer o yoldan gidersem, mutsuz bir hayat sürüp öleceğim. Ve hiçbir zaman Rickie Lee Jones olamayacağım. Beni severler ya da sevmezler, bu riski göze alacağım. Kendi vizyonumu geliştirmeye çalışacağım. Gayet iyi biliyorum ki, benim gördüklerim başkalarınınkiyle aynı olmayacak.

Olmadığım bir kişilik gibi davranmanın ne mânası vardı? Niye yalan söyleyecektim? Niçin korkacaktım? İnsan korkular icat ediyor. Ve o korkular özgür olmanı, kendini emniyette hissetmeni engelliyor.

Yani ilk albümden sonra belli bir janra, imaja hapsedildiğinizi mi düşündünüz?

Benim söylemeye çalıştığım şey neyin tuttuğuna, sattığına ilişkin değil. Demek istediğim şu: İnsanın kendini olduğu gibi kabul etmesi ve eğer değiştirmek istiyorsa da, değiştirmesi. Kendi yapını kabullenmedikçe, bir adım ileri bile gidemezsin. Bu, dişlerinden yediklerine, nerede yetiştiğinden nasıl seviştiğine, nasıl giyindiğine kadar giden bir mesele.

İlk Rickie Lee Jones albümünü yapan nasıl bir kadındı? Plak kapağında ağzında puroyla verdiği bir poz vardı.

Arada bir sahnede ortaya çıkıyor. Ona hâlâ ulaşabiliyorum, ama artık o değilim.

Eski Rickie'den gidenler ne, kalanlar ne?

Şöhret ve paranın hayatı iyileştireceğine ilişkin düşüncesi yok artık, müzik yapma arzusunun ötesindeki güdüleri de kalmadı. Bir takım zavallılar şöhretin ve servetin onları kurtaracağını sanıyor. Allah selâmet versin onlara. Eski Rickie, beresini kafasına geçirip "tamam, hadi bakalım, olay bu" diyordu.

Bir başka deyişle, bir rol benimseyip kendini o rolle tanımlıyordu, öyle mi?

Bir karakter çizmek benim için çok önemliydi, özel hayatımda bile öyleydi. Kendi basit, sade kişiliğimi yeterli bir karakter olarak görmüyordum. Dolayısıyla özdeşleşebileceğim bir karakter yaratıyordum.

Yani o bere bir imajdı...

Kesinlikle. Beremi gönderip dondurma aldırabileceğimi söylerdim. İnsanlarla ilişkilerimi o bereyle kuruyordum. Kimse beni tanımıyordu, bereyi tanıyordu. Mesela bir konsere giremeyeceğimi düşündüğümde, beremi giyip gidiyordum. O şapkayı severim, fakat yeminle söylüyorum, başımda kilolarca ağırlık taşıyordum. Bir süre sonra onu başımda hissetmeye katlanamaz oldum ve çıkarıp kurtuldum.

Geriye dönüp baktığınızda, romantik travmalar ve hayatın karanlık yüzüyle iştigal eden ikinci albümünüz "Pirates"ı (1981) nasıl değerlendiriyorsunuz?

"Pirates" güzel bir albüm bence. Ama biraz ürkütücü ve epey derin. Turnelerde "We Belong Together"ı, "Woody And Dutch On The Slow Train To Peking"i çalıyoruz. "Western Slopes" da gayet akıcı bir şarkı. Fakat o albümü artık dinleyemiyorum, o kadar çok hayalet var ki içinde.

Tom Waits de o hayaletlerden biri mi?

O konuda konuşmamayı tercih ederim.

"Pirates"la bir sonraki albümünüzü, "The Magazine"i (1984) karşılaştırdığınızda aralarında ne gibi farklar olduğunu düşünüyorsunuz?

Bilinç ve halet-i ruhiye açısından "The Magazine"deki şarkılar "Pirates"takilerin zıddı. "The Magazine"in mesajı, "Pirates"a kıyasla çok daha açık seçik. Lafı hiç dolandırmadan insanın kendisine hitap ediyor. Ayrıca şen bir havası var. "Pirates"sa ele avuca sığmıyor, tıpkı dile getirdiği keder gibi. Oradaki kadını elinizde tutamıyorsunuz, parmaklarınızın arasından kayıp gidiyor.

O albümün adı ve mesajı, çıktığı günden beri merak konusu olageldi. "The Magazine"in mesajı neydi, adı neyi imliyordu?

Albüme o adı vermemin sebebi, ilk şarkının açılış cümlesiydi: "Mahallenin çocukları köşebaşlarında, metro istasyonlarında magazin için toplanıyorlar." Bu ilk cümle benim için önemliydi, çünkü albümün halet-i ruhiyesini kuruyordu. "Magazine", bir uyuşturucu maddenin adıydı. Ama benim o şarkıyı yazdığım sırada öyle bir şey yoktu. Mahallenin çocukları köşebaşlarında uyuşturucu satmıyordu. "The Magazine" bir umut şarkısıydı, zira devamı da şöyleydi: "Ve magazinin sayfaları pencerelerdeki ışıkları söndürüyor."

Aynı albümdeki "Prelude To Gravity" de dikkat çekici. O enstrümantal parçanın hikayesi ne?

"Prelude To Gravity"nin ilk adı, "Things Made Of Glass"tı. Yazdığım bir masala eşlik etmesini düşünerek yaptığım enstrümantal bir parçaydı. "Things Made Of Glass", iki küçük kızın en değerli mülkleri olan hayallerini ve rüyalarını içinde sakladıkları cam kavanozlara dair bir öyküydü. Bir ara böyle öyküler yazıp onlara eşlik eden parçalar besteliyordum. "Prelude To Gravity"nin müziği-

Sosyalizm denince kaşınmaya şartlanmak

Bir konuşmasında, Bush'un sağ kolu Ashcroft şöyle demiş: "Toplumlar arasında yalnız Amerikalılar milli mizaçlarının kökeninin toplumsal ve geçici değil, tanrısal ve sonsuz olduğunu düşünürler. Amerika bir başkadır. İsa'dan başka kralımız yoktur."

Laik Amerikalılar Derneği başkanı Barry Lynn ise şöyle cevap vermiş: "ABD hükümetinin Adalet Bakanlığı'na aday birinin 'İsa'dan başka kral olmadığı'nı telaffuz etmesi kabul edilemez. ABD'de hukuk ve toplumsallığın temelini anayasa oluşturur, bir inanç geleneği değil."

Bush ve babası daha başımıza ne işler açacak, göreceğiz; korktuğum başıma geliyor.

Umarım benim gibi ulaşabildiğiniz her senatöre Ashcroft'un bakanlığa aday olmasını protesto eden mektuplar yollarsınız. Bir hıristiyanın böyle bir adamın hıristiyan cemaatini temsil etmesine izin vermemesi gerekir. Hiçbir Amerikalı dini inançları nedeniyle dışlanmamalıdır. Ashcroft, tıpkı eski İsrail kralları gibi, dini hezeyanını siyasi vazifelerine tercih etmiştir.

Cumhuriyetçiler iktidara gelince, bundan ilk zarar göreceklerin kürtaj hakkı ve ormanlar olacağını yazmıştım. Ama, bunların peşinden de, inanç özgürlüğünün ve bir zamanlar orta sınıf olan fakirlere yapılan sağlık yardımının yavaş yavaş ufkumuzdan kaybolacağını yazmayı ihmal etmişim.

Amerikalıları sosyalizm denince kaşınmaya şartlandırıp milyar dolarlık sigorta endüstrisi aracılığıyla kimin öleceğine, kimin de sağ kalacağına onlar karar verecekler.

Bugünleri de göreceğimiz kimin aklının gelirdi?

Bu tür siyaset güden insanların dini açgözlülüktür. Demokratlardan öç almak için birey ve toplumun karşısına ticareti koyacaklar. Tanrım bize yardım et. Acil tarafından.

Rickie Lee Jones

"İsa'dan Başka Kralımız Yok", 12 Ocak 2001

"Pirates" (1981) albümünün kapağından

nin bir kısmını Londra'da, bir kısmını da Paris'te yazmıştım. 1983'te dört ay Paris'te kalmıştım, o küçük albümü de orada hazırlamıştım.

O küçük albüm dediğiniz "Girl At Her Volcano" (1983) adlı EP, değil mi?

Evet, o ufaklık. *(gülüyor)* 800 dolara Invalides bulvarında bir daire tutmuştum. Bütün politik gösteriler o caddede yapılırdı. Napolyon müzesine giden o yolun iki tarafı da yeşil alandı ve arka planda kutu kutu evler vardı. Çok güzel bir yerdi.

Paris'e niye gitmiştiniz?

Fena halde tebdil-i mekâna ihtiyacım vardı. Alkole boğulmuştum; içkiyi fazla kaçırdığım bir gecenin sabahında "bu berbat bir şey" deyip bırakmaya karar verdim. Ortam değişikliği iyi gelecekti. Tamamen yabancı bir çevrede bulunmanın avantajıyla içkiyi bıraktım.

İnternet sitenizde "The Book of Liars" diye bir bölüm var. Nedir onun sebeb-i hikmeti?

O bölümün adı Walter Becker'in (Steely Dan) "The Book of Liars" adlı şarkısından alınmıştır, "yalancılar kitabında senin isminde bir yıldız var" der. Bu şarkıyı her dinleyişimde içimi güzel duygular kaplar. Sitedeki "The Book of Liars", yazının gizemli tabiatına dair. Bana öyle geliyor ki, yazı yazmak düşüncenin kelimeye tercümesidir, bir müdahale, bir çarpıtmadır. Yazılan her şeyde bir özen, bir hayal unsuru, olayın doğasını değiştirme bulunur. Dolayısıyla yazmak, değiştirmektir. Yani bir bakıma, yazılı her şey bir yalancılar kitabıdır. Olayları öyküleştiren her yazar, kendi görüşünü, görmek istediği biçimde yazar. "Yalancılar Kitabı", gerçekleri telaffuz etmeye ilham kaynağı olacaktır. Bu bir duygudur, bir tekliftir, "gelin toplanın bütün yalancılar ve bana bir hikaye yazın" anlamına gelir. Elbette bu, kişisel hikayelerin en etkileyicilerine yöneliktir. Mesele, kendini dünyaya getirmektir. Sitedeki bölümün"Yalancılar Kitabı" diye adlandırılması, insanların buraya içlerini dökebilmelerini kolaylaştıracaktır. Gerçeğin kitabı denseydi, korkutucu olurdu... Babam sıkı bir hikaye anlatıcısıydı, kurmaya bayılırdı. Annem de öyle, yetimhane anıları, savaş hikayeleri, sarhoş kaçamakların, başarısızla sonuçlanan cürümlerin hikayeleri... Bu gerçek hayat hikayelerinin hepsi hayal ürünüydü; hikaye sevgim bunlarla oluştu. İyi hikayelere bayılırım. Eğer kaydettiğiniz olayların ruhunu yansıtabilmişseniz, iyi bir iş kotarmış sayılırsınız. Bunun çekiciliğine direnmek zordur.

Otobiyografinizi yazmayı düşündünüz mü hiç?

Otobiyografi yazma girişimlerimde, ne söylersem söyleyeyim, hayal ürünü bir rakip ortaya çıkıyor, bir anımı bile anlatamıyorum, bir mesele çıkıyor. Otobiyografilerden hoşlanmıyorum, bana egomanyaklık gibi geliyor. Dolayısıyla da sıradan, kötü yazılmış ve hesaplaşmalarla dolu oluyorlar. İnsan olayları nüfuz edenin gözünden görmek istiyor, ama yazılanlar pop kültürü engeline takılıyor. Ben müthiş bir hayat yaşadım, benim kadar iyi yazacak biri hayatımı yazsa, okuması zevkli olurdu. Ama yazamazlar, ne gelir elden?

Sitenizde ABD hükümetini, politikalarını topa tutuyorsunuz. Sizi bu kadar öfkelendiren ne?

Hatırlarsınız, Baba Bush Suriye için "tomurcuklanan demokrasi" deyimini kullanmıştı. Oğul Bush, İslâmî Cihad'ı terörist örgütler listesine koymayı unuttu –dalgınlığına gelmiştir! Siyasetçiler 11 Eylül felaketinin üzerinden bir ay geçmeden bunu bir siyasi araç olarak, bir petrol fırsatı olarak kullanmaya başladılar, merhametsizce, yüzsüzce ve alçakça. Modacıların ve tekstilcilerin el çabukluğuyla ortaya bayraklı çantalar, yastıklar, tişörtler çıkarışına ne demeli? Bu trajedinin bu kadar acımasızca ticarileştirilmesi inanılır gibi değil. Pearl Harbour bombalandığında, dükkanlar bu facianın ismini kullanarak mal satmaya kalksalardı, bizden önceki kuşaklar isyan çıkartırlardı. Kapitalizm yıllar boyunca toplumu alttan alta öylesine bozdu ki, şimdi ne satsan mübah. Bu faciadan kâr sağlamayı nasıl düşünebildiler? Bu Amerikalılardan bazıları bunu yapmakta bir sakınca olmadığını düşünüyorlar. Şu "yüzde 90 onaylıyor" diyen rating hikayesine inanmayın. Bir bakıma hepimiz çocuk gibiyiz. Uyum sağlıyoruz. Bu inanılmaz faciayı normalleştiriyor ve hayatımıza devam ediyoruz. Bu, Tanrı'nın tuhaf bir nimeti. Milliyetçiliğin yükselişine bakıyorum da, zamanı gelip yıldızı sönmeye yüz tutunca yeniden nasıl pazarlayacaklar, merak ediyorum. Acaba "tamam, kazandık, şimdi yeni ürünlerimizle ilgilenelim" mi diyecekler? United Airlines, herhalde insanlar suçluluk duyup onlarla uçsun diye, çalışanlarına kamera karşısında uçmayı ne kadar sevdiklerini söyletiyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, United Airlines gördüğüm en kaba, en iğrenç havayolu şirketi. Bir keresinde bir İngiliz transseksüele bilet satmamışlardı. Neymiş, pasaportunda değişik görünüyormuş ve diğer yolcuları rahatsız edebilirmiş. Bilet satan kızın bu tavrına itiraz ettim, o da güvenliği çağırmakla tehdit etti. Ben de "çağır" dedim, "senin bu insanlık dışı tavrına itiraz etme hakkım var". Yani eskiden böyle idiyseler, şimdi yolculara herhalde feci şekilde davranıyorlardır. 11 Eylül'deki saldırının, polisin insanları sorgulamak için geniş yetkilerle donatılmasıyla bir ilgisi yoktu. Ama Cumhuriyetçiler, bunu, bizim bu ülkede kazanmak için büyük mücadeleler verdiğimiz hakları geri almak için bir bahane olarak kullandılar. Bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi insanlar şüphe üzerine tutuklanabilecek ve günlerce gözaltında tutulabilecekler. Emin olun, bu ülkede sahne arkasında dönen dolaplar çok korkutucu. Kule-

Şarkı yazarı hepimizin bildiği sahneleri kullanır, hayatımızdaki tuhaf ayrıntıları, uzak, terkedilmiş bölgeleri eşeleyip karşımıza çıkarır, üç boyutlu hale getirir. Biz de içlerine gireriz, hem sesin hem de öykünün içine.

Amerikan kültürünün temelleri

İnsanın kendi hayatının bir söylenceye dönüşmesi ne tuhaf. Mekânlar belli. Çaylar ve nehirlerin kenarında yeşillikler. Bu hikayeleri kendimize anlatarak büyürüz, sonra bunları çocuklarımıza ve arkadaşlarımıza anlatınca bizim ortak tarihimize dönüşürler, dünyamızı kendi açımızdan anlamamızın büyük önemi vardır. Çocuklarımız hikayelerimizi tekrar tekrar dinlemeliler. Kim olduğumuzu böyle anlarız. Çünkü Amerika'da hiçbir şey baki kalmıyor, dönüp akrabalarınızı ve atalarınızı hatırlamanız için hiçbir işaret kalmıyor. Her şey depozitosuz ve bütün boş şişeler çöpe gidiyor.

Tom Waits ve Rickie Lee Jones'un yaşadığı, Marianne Faithfull'un havuzun kenarında yere düştüğü, batı sahilinde punk'ın merkezi olan Tropicana hiç tereddütsüz tahrip edildi. Buranın keşfedildiği nokta olan dağ ve günbatımı manzarasına sahip market de öyle. Mickey Rourke'la, henüz film çevirmediği günlerde, orada tanışmıştım. Dükkanın ismini şimdiden unutmuşum. Hatırladım, Schwabbs. Bizi biz yapan bu günleri ve kişileri kim hatırlayacak? Paris'te önünden geçtiğiniz her bina size yaşadığı tüm olayları, merdivenlerinde uyuyanları, odalarında tartışanları, pencerelerinden atlayanları anlatır. Hikayesi, içinde titreşir. Burada planlar yapılmıştır, tarih yapılmıştır ve hâlâ da yapılıyor. Biz de bunun bir parçasıyız.

Fakat Amerika'da sizin herhangi bir şeyin parçası olduğunuzu kim söyleyebilir? Belki de uçuşan bir kağıt parçasısınızdır ve şimdi kıçınızı kaldırıp televizyona çıkmadığınız takdirde, sizi kimse hatırlamayacaktır. Şimdi, şimdi olması lazım. Ne olduğu önemli değil, bir şeyler söylemelisiniz. Amerika'da yaratıcılığın ruhunu bu kasırga söndürdü; bunun nedeni de, kültürümüzü açgözlülüğün işgal etmesidir. Aslında kültürü lafın gelişi kullanıyorum. Kültürümüz yok bizim, çünkü hiçbir şeyin temeli yok.

Efsaneler, öyküler haricinde; bunlar da eski İbrani ya da Hint usûlü, sözlü olarak yayılıyor. Sözlü hikaye aracılığıyla. Hikayeyi her anlatan kişi değiştirerek, olaylar ekleyip çıkartarak yeni bir şeyler üretiyor. Tom, Chuck ve ben Beverly Hills'deki zenginlerin bahçelerinden şapkalar yürütürdük. Ben erketeye yatardım, ama plağım albüm listelerinde bir numaradaydı, Tom bir süredir Hollywood'da bir efsane haline gelmişti. Başka hikayeler de biliyorum, siz de biliyorsunuz, elimizden gelen de bunları anlatmak, çünkü bir sanatçının satışa çıkmasında gerçek yoktur; hakikati Spin'de ya da VH 1'da aramayın, çünkü onlar size mal satıyorlar.

Kendi harabelerimizi kimsenin yıkamayacağı şekilde inşa edelim, hikayelerimizi çocuklarımıza anlatalım, onlar da Amerika'nın ne olduğunu öğrensinler. Amerika siyaset, din ya da televizyon demek değil. Bunlar çağımızın hastalıkları. Televizyondaki siyaset, din haline geldi. Amerika'nın bu olduğunu düşünmenizi istiyorlar. Onlara izin vermeyin.

Amerika Lincoln'ı Springfield'a götüren trendir ve annemi Chicago'ya geri getiren karayoludur. Kiliseler, benzin istasyonları ve çiftlikler, size el sallamak için oraya konmuşlardır. Arabanızı durdurmanızı beklemezler. Fakat hikayenin hangi kısmını kendinize saklayacaksınız? Woody Guthrie'nin güncelerinden şarkılar söyleyelim mi? Yoksa onları kendine okumak için mi yazdı? Çekiçler iniyor, çanlar çalıyor. Dikkat, dikkat, tehlike!

Bu insanlara karşı acımasızız. Onların varolmasını istiyoruz, onları kendimize istiyoruz, onları dergi kapaklarında görmekten öteye geçip komşuları olalım istiyoruz. Kendi en iyilerimizin bir parçası olmak istiyoruz. Bu yüzden de en iyilerimizi anlatıp duruyoruz.

Rickie Lee Jones *"Yılların Hikayeleri", Mayıs 2000*

lerin yıkılmasından daha mı korkutucu? Hayır. Ama sonuçları daha ciddi olabilir. Çift bayraklı elli bin dolarlık jipleriyle etrafta dolanan beyaz adamlar, kendi kabadayı tavırlarındaki gülünçlüğü görmekten acizler. Eminim, zengin olma hakkı için mücadele ediyorlardır.

Sitenizde şarkılarınızın tanesi 75 sente satılıyor. Bazı şarkıların da birçok versiyonu mevcut...

Değişik versiyonlar var, çünkü şarkılarımı söylemek hoşuma gidiyor. Sanırım bir şarkının değişik tarzlarda söylenmesi, değişik ince anlamları, nüansları ortaya çıkarıyor, ama yine de çoğu insanın, ilk duyduğu versiyonun en iyisi olduğunu düşündüklerine inanıyorum. Kurduğumuz sistemde, isteyenler en çok sevdikleri yirmi şarkıyı 15 dolara edinebiliyor.

1997'de çıkarttığınız trip-hop tarzı albümünüz "Ghostyhead"le epey ilgi topladınız. Hâlâ bantlarla boğuşmaya devam ediyormusunuz?

Çevremde boğuşacak makine bulundurmuyorum. Yani boğuşmuyorum. Yeni bir albüm yapacak olursam, o zaman gereken aletleri kullanacağım.

"Ghostyhead" en deneysel albümünüzdü; 2000'deki "It's Like This" ise en geleneksel olanı. Oradan buraya nasıl geldiniz?

Ben bütün albüm çalışmalarıma bir yerden başlıyorum ve sonunda başka bir insan olarak bitiriyorum. Bir şey beni başka bir şeye doğru yöneltiyor.

"It's Like This"de Marvin Gaye'in "Trouble Man"inden Steely Dan'in "Show Biz Kids"ine, Traffic'in "The Low Spark of High Heeled Boys"una, Beatles'ın "For No One"ından "West Side Story"nin "One Hand, One Heart"ına çeşitli şarkıları yorumluyorsunuz. Bu şarkıları nasıl seçtiniz?

Bunları belli bir kuralla seçmedim. Sanırım en büyük ölçüt, bu şarkıları iyi söyleyip söylemediğim oldu. Bu şarkıları severek söylüyor muydum? Bence bu bütün şarkılar için geçerli. Şarkı söylemek bana neşe veriyor.

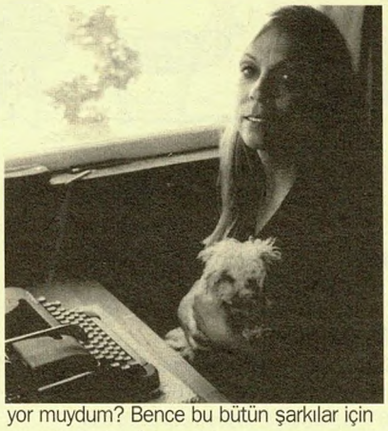

Ünlü isimlerin imzasını taşıyan bu şarkılara kendi mührünüzü basmayı nasıl başardınız?

Albüm benim, dolayısıyla şarkılara mührümü basmam zor olmadı. "Low Spark"ı Steve Winwood gibi söylememek için çok zorlandım. Onun gibi söylemişsem de ne gam: Kayıt farklı, zaman farklı ve şarkı da artık başka bir şey ifade ediyor. Bazı şarkılarla özdeşleşirsiniz, kimin yazdığı önemli değildir. Şarkı yazarı hepimizin bildiği sahneleri kullanır, hayatımızdaki tuhaf ayrıntıları, uzak, terkedilmiş bölgeleri eşeleyip karşımıza çıkarır, üç boyutlu hale getirir. Biz de içlerine gireriz, hem sesin hem de öykünün içine. Ve hep aynıdırlar, bizim olurlar, kitaplar gibi...

Başlangıçta kötü bir orijinal şarkıyı, iyi bir yoruma tercih ediyor gibiydiniz. Bu ne zaman değişti?

Başkalarının şarkılarını kendiminkilerden farklı tutmuyorum, ürünümü de sınırlamak istemiyorum. Ne aklıma gelirse, onu yazıyorum. İstediğimi de söylüyorum. Hayatları pazarlanan bir seyirciye bunun pazarlanması güç tabii. Ama bunu da birilerinin yapması lazım. Kendi yazdığım şarkıları söylemek kolay değil, parçayı nesnel olarak dinleyip şarkıyı söyleyemiyorum. Melodiyi biliyorum, ve çoğu zaman da şarkılar öylece kalıyor. Fakat yazmadığım, öğrendiğim şarkılarda daha geniş ve rahat oluyorum sanırım. Sonuçta mesele, bütün parçaların güzel olması. Ben kendimi hep öncelikle bir şarkıcı olarak gördüm; başkalarının yazdığı şarkılar benim bir parçamı oluşturuyor. Bu yüzden çalışırken kendi şarkım/başkasının şarkısı diye bir meselem olmadı hiç. Fakat bunun kafa karıştırdığını farkettim. İnsanlar sizi yalnızca bir şarkıcı ve şarkı yazarı veya bir yorumcu olarak görme eğiliminde. Bence bu durumun müsebbibi Bob Dylan. Bir sözcü müsün, yoksa bir müzik dolabı gibi başkalarının şarkılarını mı seslendiriyorsun? Yeni kuşak mısın, eski kuşak mı? Bence bu laflar ağızlarda fazla sakız edildi. Fakat bir Donovan şarkısını, kendi şarkımı, Marvin Gaye ve Beatles şarkılarını, anılardan silinmiş bir pop şarkısını söyledikten sonra "Coolsville"le finali yaparım ve kendimce bir iş de başarmış olurum, çünkü söylemek istediğim bunlardır. Zihnimde, dünyamda hepsi aynı dili konuşuyor ve bana neşe, hüzün, umut veriyor, bunlar da önemli kavramlar.

Müziğinizin ve söylemeyi seçtiğiniz şarkıların poplaştığı yolunda eleştiriler var...

Bu tür tanımlar hayatı zorlaştırmaktan başka bir işe yaramıyor. Nitelik bütün bu tanımları aşıyor. Ayrıca, harika pop şarkıları var. Beatles'a bakın. İnsanlar onları seviyor. Sevmeseler de, yaptıklarının sanat olduğuna kuşku yok.

"Ghostyhead" üzerinde çalışırken sanat yapıyorum diye düşünüyor muydunuz?

Öyle bir şeye kalkışmış olmaktan ürküyordum. Satış rakamlarına bakılırsa, sanat yapmışım.

Pearl Harbour bombalandığında, dükkanlar bu facianın ismini kullanarak mal satmaya kalksalardı, bizden önceki kuşaklar isyan çıkartırlardı. Kapitalizm toplumu alttan alta öylesine bozdu ki, şimdi ne satsan mübah.

Dinlediğiniz ilk hip hop şarkısı neydi?

Benim tanımlamalarla derdim var. Çünkü, mesela rap'ten hip hop'a hangi noktada geçildi, bilmiyorum. 1980'le 1990 arasında bir yerde oldu, ama nerede? Çat-çat-çat diye gidiyordu, sonra birden çat-çat-ka-çat-çat oldu.

Belki de şöyle denebilir: Drum machine'i programlamakla James Brown loop'u kullanmak arasındaki fark, rap'le hip hop arasındaki fark... Kulağınızı ilk yakalayan hangi şarkıydı, hatırlıyor musunuz?

Birazdan hatırlarım belki... Aa, evet: Ice-T... Bayağı öfkeli bir albümdü. Mütemadiyen "sürtükler" deyip duruyordu. Cinsel tonu kötücüldü, ama bakış açısı önemliydi, hoşuma gitti. Çok zekiceydi. Onu bana Walter Becker dinletmişti. Önce, "bunu çocuklarına dinletmeyeceksin herhalde" demiştim. Fakat sonra beni çok etkiledi. Yıl, sanırım 1989'du.

Peki o ritmleri kullanmanız nasıl oldu?

Yoo, mesele ritmler değil. Benim hoşuma giden loop'lar ve mekanik seslerdi. Bence bunlar dezavantaj değil, aksine avantajdı. Çünkü rap'in başlangıcında sound pek iyi değildi. Bir sample yapıp, onu yarıda kesip başka bir şeye sıçramaları; bu bütünlükten, organiklikten uzak düşünce biçimi beni heyecanlandırdı, çok hoşuma gitti ve kullanmaya başladım.

Şarkılarınızı piyanoyla yazıyorsunuz. Şarkı söyleyişinizde müthiş bir ateş ve dram var. Piyano, vokal tutkunuza mı eşlik ediyor, yoksa perküsif bir enstrüman işlevi mi görüyor?

Bir Yamaha Grand'ım var, o benim kağıdım ve kalemim. Bana melodik geliyor ve destek oluyor. Hiçbir zaman perküsif mentalitem olmadı. Sesim ziyadesiyle dişil, enstrümanımsa bir hayli eril. Dolayısıyla onunla diyaloğumu sürdürebilmem için perküsif olmayı öğrenmem gerekiyor hep. Kadınlar yumuşak olmaya teşvik edilirler, "It Must Be Love"da benim olduğum gibi. "The Magazine" için demolar hazırlarken sintisayzırlara takıldım ve "It Must Be Love"ın güzelim melodisini ondan çıkardım. Ve sintisayzırların fazla eril, fazla talepkâr olmadığını keşfettim.

Şimdi sırada ne var?

Sırada bol uyku var, çünkü kızım okulu yeni bitirdi ve artık sabah yedide kalkmak zorunda değiliz.

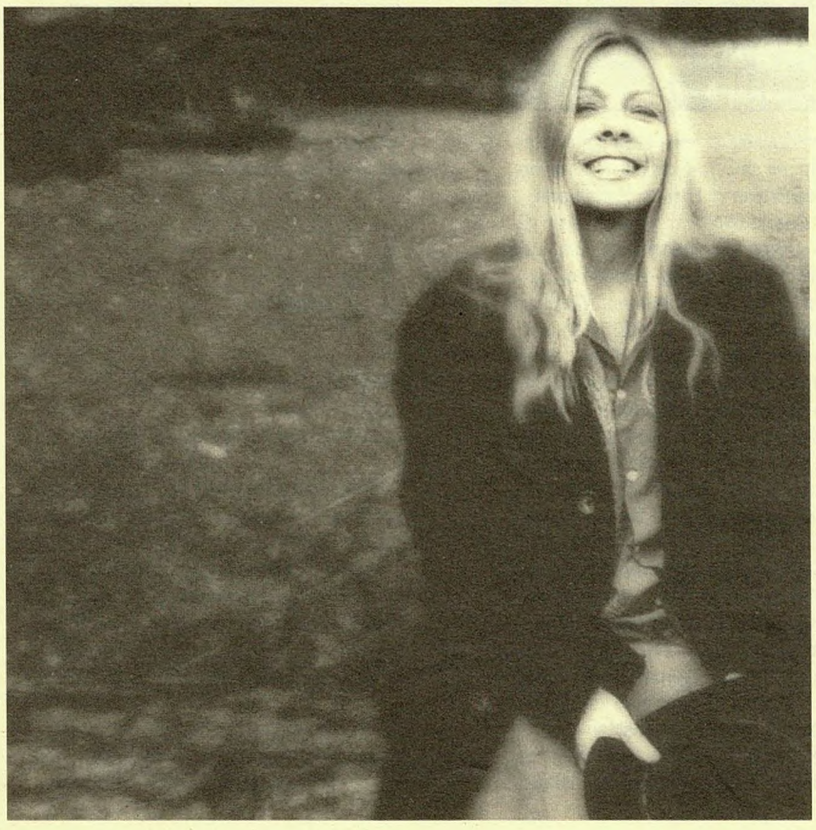

Derleyen: ***Ali Yıldızalp - Yücel Göktürk***

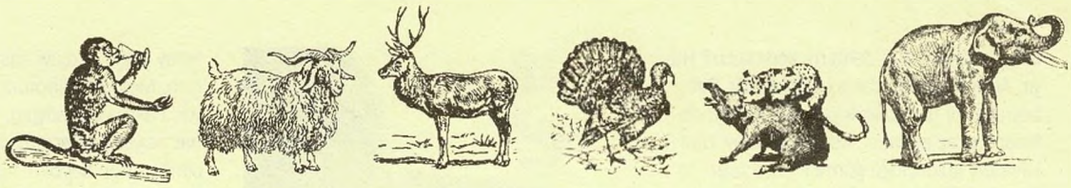

b→

BEST, GEORGE

Beşinci Beatle. Bunu biz uydurmadık. Hoş, uydurmaya hazırlanıyorduk, ama şüpheye düştük. Altıncı Stones olmasın? Futbolun Mick Jagger'ı desek de başımız ağrımaz. Golleriyle olduğu kadar sevgilileriyle, sansasyonlarıyla hep manşetlerde. Beşinci Beatle. Bu İngilizlerin lafıymış. Portekizlilerinki daha güzel: El Beatle. 1965'teyiz, "I Can't Get No Satisfaction" yılında. "Busby'nin Bebekleri" Benfica karşısında. 1958'de ünlü "Münih faciası"nda düşen uçaktan iki oyuncusuyla sağ çıkan Matt Busby'nin yeniden yarattığı Manchester United bu. En gözde "bebek" George Best. 1964'te United formasını giydiğinde 18'inde. 1946 Belfast doğumlu, annesi fabrika kızı, babası dok işçisi. Yıldızının parladığı an, 1965 Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'ndaki Benfica maçı. United'ın kendi evinde 3-2 aldığı maçın rövanşı başlamadan önce Benfica'nın "kara panter"i Eusebio "yılın futbolcusu" ödülüyle taltif ediliyor. Hakemin düdüğüyle birlikte sahneye El Beatle çıkıyor. Daha 6. dakikada takımı öne geçiriyor. Benfica defansını hallaç pamuğu gibi attığı maç 5-1 United'ın galibiyetiyle sonuçlanıyor. Best'in hanesinde iki gol, iki assist yazıyor. 1965-1968 arası kelimenin tam anlamıyla Best yılları. United tribünlerine her hafta aynı pankart asılıyor: "Best is Best". Rakamlar sloganı doğruluyor. 361 lig maçında 136 gol, Avrupa kupalarında 23 maçta 9 gol. 1968 Best'in doruk noktası. United, Şampiyon Kulüpler Kupası'nda finalinde. Karşılarında yine Benfica var. 1966 Dünya Kupası'nda Pele'nin halefi ilan edilen Eusebio'nun takımı maçın favorisi. Ama"Best is Best": 90 dakikası 1-1 biten finalin uzatma dakikalarında takımını 2-1 öne geçiriyor, ardından iki gol daha geliyor ve United Avrupa şampiyonu olan ilk Britanya takımı ünvanını alıyor. Sonrası dramatik bir düşüş. Kumar düşkünlüğü, alkol bağımlılığı, Avustralya'da, Güney Afrika'da ve ABD ligleri, kısa bir süre İngiltere'nin asansör takımı Fulham ve nihayet veda. Ama hep manşetlerde. Güzellik kraliçesi sevgilileri, gece kulübü işletmeciliği derken kumar batağı, alkolizm tedavisi, cezaevi, yardıma muhtaç günler... Hüzünlü bir hikaye. Beatles şarkıları takılıyor insanın diline: "Bungalow Bill", "A Day In Life", "Hey Jude"... Ve ister istemez "Yesterday".

C→

CHILDISH, BILLY

Adım Billy Childish. Chatham'da (Kent) doğdum, halen burada yaşıyorum. 1976'da okulu bıraktım, 16 yaşındaydım. Vasıfsız olduğum için sanat okuyamadım. Ben de Chatham tersanesinde duvarcı yamağı olarak çalışmaya başladım... Sonradan St Martins School of Art beni dahi maddesiyle resim kursuna aldı... Babam evi terkettiğinde yedi yaşındaydım... Bir aile dostumuz tarafından tacize uğradığımdaysa dokuz... 1979'da Oakwood akıl hastanesinde dört hafta kapı görevlisi olarak çalıştım... St Martins beni kovdu, "tuvalet kağıdına uygulanabilecek en kötü mizah" suçuyla. Sene 1981... 28 yaşımda disleksi olduğum anlaşıldı... Ulusal şiir ödülü komitesi iki kere takdir verdi bana... Tracey Emin'e resmi ve yemek yapmayı öğrettim, itiraflar üzerine çalışma fikrini benden almıştı... Peter Doig ve Mathhew Higgs arkadaşlarımdır... 30 şiir koleksiyonum ve iki romanım yayınlandı... 100 civarında bağımsız plak yaptım, 2 binden fazla da resim... Gitar çalmayı öğrendiğimde 21 yaşındaydım... Her pazar annemin evinde öndeki yatak odasında resim yaparım... 17 yaşındayken bir banka hesabım vardı, Kurt Schwitters adına... Babam defalarca intihara kalkıştı... 10 yaşında bir erkek kardeşim var... Seattle'dan melez bir kızla evliyim... Televizyonum yok... Bence hayat, ruhî bir seyahat... 15 sene işsizlik parasıyla geçindim... Vipassana meditasyonu ve Iyenga yoga yapıyorum...

Beyaz duvarlı galerilere, koca koca binalara sınır oluyorum, bir de sahne dışında miksaj yapmaya... Greenpeace ve Friends of the Earth üyesiyim... Gazete okumam, konserlere de gitmem... 21 yaşımdayken babamı dövdüm, uyuşturucu kaçakçılığından girdiği hapisten çıktığı için... Moda kültürünü sevmiyorum... Çocukluğum kötü muameleyle geçti... Eski bir alkoliğim... 12 yaşımda kadın kıyafetleri giyer, sokaklarda gezerdim... Bir köpekle seks yapmıştım... İki yaşında bir oğlum var, adı Huddie... Yeniden doğmaya inanırım, karma adaletine de... Okul korosunda şarkı söylememe izin vermediler, kulağım yokmuş... 1983, Alman bir fahişeden belsoğukluğu ve herpes kaptım... Kendi kendimi yetiştirdim... Hiç sanat tarihi okumadım... Vincent Van Gogh en beğendiğim ressam, ben de onun gibi Tanrı'ya inanıyorum... Kimseden nefret etmiyorum... Hayata ve sanata ruhî rönesansı getirmek istiyorum... Şimdi ilgi görmeye başladığım için çok seviniyorum. Bu sayede bir galeri beni sahiplenir de biraz para kazanırım, eski resimlerimin üzerine boyamaktan kurtulurum... 1996'dan beri yazdığım iki romanım var, onları da yayınlarım... Arada bir müziğimizi sevenler çıkıyor. Mudhoney, Nirvana, sonra Beck... Şimdi de The White Stripes ve The Hives yeni ahbaplarımız... Bütün işlerim toprağa yakındır, içgüdüye ve doğaya... Gösteriş sevmiyorum, para, mal mülk peşinde koşmuyorum... Ev yapımı müzik, ev yapımı sanat, ev yapımı kültür. Fayton ve atları geri getirmek istiyorum.

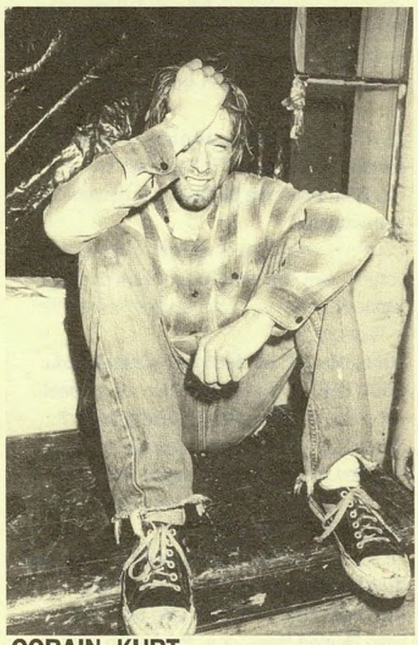

COBAIN, KURT

Bu fotoğraf 1990 eylülünde, Seattle'da Ian Tilton tarafından çekildi. Tilton o günü şöyle hatırlıyor: Nirvana ilk albümü "Bleach"i yaptığında New York'taydım. Albümü o kadar da beğenmemiştim, ama Nirvana keyifliydi. Bu fotoğraf çekildiğinde gitarını ve amplisini darmadağın edip sahneden yeni inmişti. Gerginlikten sonraki müthiş rahatlamayla Kurt Cobain hüngür hüngür ağlamıştı. Ama sakın buradan intihar, acı gibi şeyler çıkarmayın. Bu, sanatçının çektiği performans sancısı sonrasıydı. Zaten o sıralar uyuşturucu kullanmıyordu ve sağlıklıydı. Önünde parlak bir gelecek vardı.

h→

HALİKARNAS BALIKÇISI

I. Ölümle Kalan

Uzanmış duruyor uzun boylu / Uzanmış
uzun bir sokak gibi.
Durmuş yüzü / Beyaz gömleği, çıplak ayakları.
Yosunlar, ırmaklar / Buraların dağ otları saçları.
Bakıyor kâğıt. Ölüm / koymuş çünkü şapkasını.
Bakıyor / Bir ağacın en uzun bir dalı.
Bir kitap / Denize açılacakmış gibi duruyor.
Elyazılarına vuruyor güneş / Ve giriyor avlusuna
ölümün.
İki yanında kalmış elleri. Ölüm / açmış çünkü
çadırını.
Açık kalemi / Bir umut bir öfke gibi.
Hazırlanıyor uzaklarda bir sokak / Bir deniz
bir orman yanına gelip kalmaya.

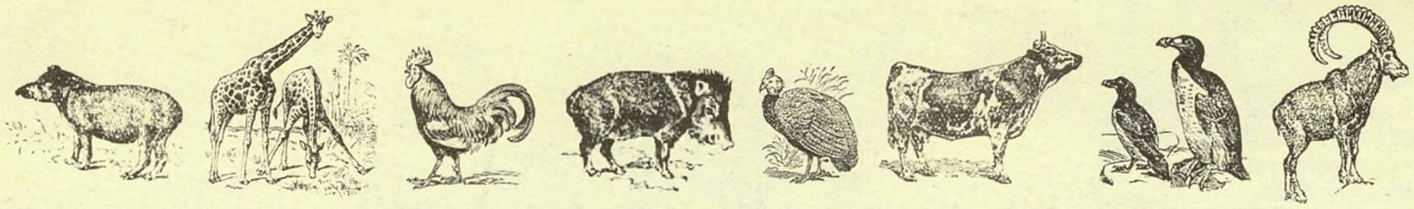

II. Adın Yazıldı
Adın yazıldı / Yanısıra yeryüzünün
Ey büyük serüvenci, yeryüzü işçisi!
Bir dağ parçası mıydı yüzün / ki kaldı?
Ki büyür yanımızsıra.
Upuzundun.
Nedir sürgünlük? Ki / tuttun elinden? Ki
büyüttün / masmavi yaptın.
Koskocamandın.
Durdun birden / Kâğıt beyazlığında.
Ey oğlu ırmakların, uğuldayan ormanların!
Dünyayla yaşıt mıydın? Ki / yeryüzüydü kitabın.
Doğa okulundandın.
Ey, / yaşamın askeri!
Ölüm nedir ki? / Ki kalsın yanınsıra adı.

III. Ölüm Yazamaz Yazısını
Şimdi seninle yürürlüğe giriyor, / Apansız
bir beyaz Halikarnassos'da.
Bir mavi senin yazdığın / Simgesi dirimin.
Arı, duru bir gök / Nâzım'dan iki satır gibi.
Sen ki demircisiydin yağmurun /
Ve coğrafyanın.
Ölüm, / Yazamaz yazısını.
İlhan Berk

m→

MARGERIN, FRANK

1952 Paris doğumlu Frank Margerin, çizmeye çok küçük yaşta başladı. Uygulamalı sanatlar okulunda okurken, müziğe olan ilgisi de arkadaşlarıyla kurdukları Los Crados grubunun perküsyonculuğunu üstlenecek kadar derinleşmişti. 23 yaşında, desinatörlük ya da reklam sektöründe bir iş bakınırken, yeni kurulan Métal Hurlant dergisinin yazı işleri müdürüyle tanışınca kariyerinin ilk adımını atmış oldu. "Simone et Léon" adlı dört sayfalık ilk çizgi hikâyesi derginin altıncı sayısında çıktı. O dönemdeki ilk hikâyeleri, biraz da derginin genel çizgisine uygun olarak, daha çok bilimkurgu parodileriydi. Margerin özellikle Ricky ve Lucien isimli kahramanlarıyla tanındı. En meşhur kahramanı Lucien'in sahneye çıkışı 1979 yılına rastlıyor. Sık sık gaf yapan, sevimli, talihsiz Lucien ve "çetesi"nin beceriksiz maceralarında Margerin, kenar mahallelerde yaşayan rock'çu gençlerin gündelik hayatlarında başlarından geçenleri hikaye etti. (Rock'ta banliyölü gençler adına söz alan Renaud'nun, çizgi roman dünyasındaki karşılığıydı Margerin bir bakıma. Hatta Renaud'nun Margerin'den evvel, 1977 tarihli "Lucien'in çetesi" isimli bir şarkısı bile vardı. Ama elbette Margerin'in Lucien'i daha bir "zamane delikanlısı"ydı...)
Kısa sürede Métal Hurlant'ın demirbaşlarından biri olan Margerin'in başarısı, 1980'de İtalya'da Lucca festivalinde aldığı ödülle tanınmış oldu. Bir yandan Métal Hurlant'a sadık kalırken, bir yandan da Matin de Paris'nin ilavesinde, kısa ömürlü mizah dergisi Rigolo'da çizgi hikâyeleri yayınlandı. 1982'de yayınlanan "Bananes Métalliques" adlı albümü çok büyük ilgi görerek kısa sürede 100 binin üzerinde satış rakamına ulaştı. Zoulou dergisinde, iki gazetecinin maceralarını anlattığı "Skoup et Max Flash" dizisi yayınlandı. Arkadaşları Dodo, Vuillemin Jean-Claude Denis ve çizer Denis Sire'le birlikte "hafif" rock grubu Denns Twist'i kurdular. 1989'da ünlü çizgi roman yayınevi Humanoides Associés, kolektif albümler dizisinin yönetimini, "Frank Margerin sunar" adıyla kendisine verdi. Aynı yıl çizgi film yapmaya girişti ve France2 kanalı için yeniyetme Manu'nün anti-maceralarını kısa diziler olarak gerçekleştirdi. 1992 yılında Margerin, Angoulême Festivali'nde büyük ödül aldı.

u→

USHER'LARIN ÇÖKÜŞÜ

Güz ortalarında, bulutların ağır, iç karartıcı bir basınçla tepelere çökeldiği donuk, kara ve sessiz bir günün öğleden sonrasını at sırtında, tek başıma, eşine az rastlanır kasvette bir bölgede geçirmiştim. Akşam bastırırken Usher'ların karanlık malikânesi karşısında buldum kendimi. Neden bilmiyorum, ama yapıyı görür görmez, dayanılmaz bir karamsarlık çöktü içime. "Dayanılmaz" diyorum, çünkü insan kafası, bırakılmışın ya da korkuncun en sert görüntülerini bile biraz hoşnutluk karışımı bir duyguyla benimser, şiirsel bir şey bulur bunda, bendeyse o anda yoktu bu eğilim. Önüme baktım –yapıyı, yörenin yalın yer şekillerini, çıplak duvarları, oyuk gözleri andıran pencereleri, cılız bataklık sazlarını, çürümüş ağaçların beyaz gövdelerini büyük bir bezginlikle gözden geçirdim. Bu duyguyu ancak afyon uykusuna dalmış birinin uyanışına benzetebilirim, bildiğimiz bir duyguya benzetmek gerekirse: Gündelik yaşama o acı dönüş, tülün sıyrılışındaki korkunçluk.
(...) Yapının sahibi Roderick Usher, çok gençliğimde canciğer arkadaşlarımdan biriydi, ama son karşılaşmamızdan bu yana yıllar geçmişti. Geçenlerde bir mektup almıştım ondan, o sıralar uzaklardaydım; mektuptaki bungun hava, hemen bir cevap yazmayı gerektirmişti. Sinir bozukluğu belirtileri vardı yazıda. Arkadaşım, fiziksel hastalığının yanısıra içinden söküp atamadığı bir ruhsal dengesizlikten yakınıyor, tek ve en yakın dostu diye düşündüğü beni, ille de görmesi gerektiğini, benim tatlı konuşmalarımın ilaç yerine geçeceğini umduğunu belirtiyordu. (...)
Seyis atımı aldı ve Gotik kemerden geçerek taşlığa girdik. Ses çıkarmadan yürüyen bir uşak hiç konuşmadan beni bir sürü karanlık ve karmaşık geçitten efendisinin çalışma odasına götürdü.
(...) Arkadaşım beni çok görmek istediğini, kendisini avutacağıma ilişkin inancını anlattı. Hastalığının ne olduğu konusunda düşüncelerini söyledi. Bu, bünyeden gelen bir aile hastalığıydı, ilacı yoktu onca. Basit bir sinir bozukluğu diye ekledi hemen, herhalde yarın öbür gün geçerdi. Hastalığın en büyük belirtisi, olağandışı bir duyular zinciriydi.
(...) Belki de gitarının daracık sınırları arasında kalmak zorunluğundan doğuyordu çalışındaki olağanüstülük. Ama, içinden geldiği gibi çaldığı zaman ulaştığı akılcılık bununla açıklanamazdı işte. Bunun ipuçlarını, onun çılgınca fantezilerinin ezgilerinde de aramak gerekir, sözlerde olduğu kadar (çünkü arkadaşım sık sık kendi yazdığı sözlerle söylüyordu şarkılarını); fantezileri, onda, sanatsal coşkunun doruğuna erdiği bazı anlarda görülen o korkunç toparlanma, yoğunlaşma yetisinin sonucuydu. (...) Bir gece, kısa ve kesin sözlerle Lady Madeline'in öldüğünü söyledikten sonra, cesedi onbeş gün kadar yapının ana duvarlarındaki mahzenlerden birinde saklamayı düşündüğünü söyledi bana. Usher'ın isteği üzerine, geçici bir mezar hazırlanması işinde ona yardımcı oldum.
(...) "Nereye kaçsam tanrım! Burada olmayacak mı birazdan? Acelemden ötürü beni cezalandırmak için buraya koşmuyor mu? Merdivenlerde ayak seslerini duymuyor muyum? Yüreğinin ağır ve korkunç atışı değil mi bu? Çılgın!" Deli gibi ayağa fırladı, son soluğunu veriyormuşçasına son sözcüğü yineledi: "Çılgın! Şu anda kapının hemen dışında diyorum sana!"
Son sözlerini söylerken harcadığı insanüstü çabada bir tılsım vardı sanki, parmağıyla işaret ettiği kanatlar, o anda yavaş yavaş kuzguni karanlığa açıldı, bir ağız gibi. Rüzgarın etkisiyle –ama açılan kapının dışında, gerçekten kefenlere sarılı soylu gövdesi duruyordu Lady Madeline Usher'ın! Beyaz giysilerine kan sıçramıştı, bitkin gövdesinin her yanında korkunç bir boğuşmanın izleri vardı. Bir an eşikte, titreyerek, sallanarak durdu; sonra, kısık bir iniltiyle içeri yıkıldı bir kütük gibi, son ve dayanılmaz bir ölüm acısı içinde ağabeyinin üstüne atıldı, beklediği korkuların kurbanı olan zavallı ölüyü kendisiyle birlikte yere çekti... Deli gibi kaçtım o odadan, o evden. Geçitten dışarı koşarken fırtına bütün gücüyle sürüyordu. Birdenbire yırtıcı bir ışık parladı yolun üstünde.
Edgar Allan Poe

Z→

ZAPPA & ERKİN

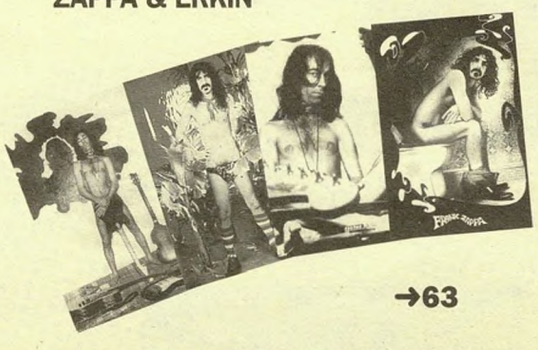

Üç Adam
Şu dünyada üç adamın işi zor
Biri korkak, biri tembel, biri mert
Benim yüreğime üç mesele kor
Biri hasret, biri vuslat, biri dert

Ağlayarak doğdu bunca gülenler
Dirilerek geldi bunca ölenler
Üç ihtiyaç duyar hasta olanlar
Biri kaldır, biri yatır, biri ört

Bak neler haketmiş yaratan bize
Sınır koymuş gece ile gündüze
Üç eşya dünyada çok batar göze
Biri sıvı, biri yumuşak, biri sert

Üç derdin geçilmez oldu önüne
Yalnız bugün kefil, yarına düne
Ömür çıkar gider üç merdivene
Biri çocuk, biri gençlik, biri kart

Adem olan üç hal ile bilinir
Elden dilden belden mesul olunur
Her varlığın üç ciheti bulunur
Biri öndür, biri yandır, biri art

Üç kanaldan gelir benim kudretim
Doğru sözü söyler iken ifritim
Hayatımda üç mahlûka nefretim
Biri aslan, biri yılan, biri kurt

Gökyüzünde üç ışık var dolaşır
Ay güneşten, güneş aydan bölüşür
İnsanoğlu üç amaca çalışır
Biri servet, biri kudret, biri yurt

Nedir bilmem sevenlerin muradı
Acıdır tatlıdır dünyanın tadı
Yalnızca Mahzuni Şerif'in adı
Kimi Türk der, kimi gavur, kimi Kürt

Aşık Mahzuni Şerif *(1940-2002)*